Paul Goma

JURNAL

2002

I A N U A R I E

Joi 3 ianuarie 2002

Eram convins că am început a nota din chiar 1 ianuarie… Voi fi pierdut… hârtia…

Ieri am expediat vreo 30 plicuri cu Scrisoarea către S.D. (…)

Ger. Am impresia că mi-a îngheţat - ca să spun aşa - leuşteanul…

Sâmbătă 5 ianuarie 2002

De-ale grădinăritului : azi a urcat temperatura de-asupra lui zero; aşa că am zăbovit mai mult pe balcon, am ridicat "perdeaua", să văd rezultatul gerului de o săptămână: ei bine, florile mari, lemnoasele: sulfina, lavanda, rosmarinul - arată normal, chiar… înflorite. Doar leuşteanul: frunzele i-au pălit, i s-au fleşcăit. Am pipăit pământul din vasele în care şed: e moale, aproape căldicel - faţă de bolovanii îngheţaţi din bacurile lăsate pe balustrada balconului… Sper că rădăcina leuşteanului nu a fost atinsă. Am mai îmbrobodit-o.

Cu astea mă ocup - şi cu **Buteliile…** Sunt aproape gata de… fotocopiere.

Miercuri 9 ianuarie 2002

Lupan m-a anunţat : nu ia **Basarabia.** Mă aşteptam.

Luni 14 ianuarie 2002

Am terminat cu calibrarea **Buteliilor** : 540 pagini îndesate. Şi a jurnalelor : 420. Urmează să fie copiate pe discuri.

Miercuri sau joi (sau marţi ?) are să vină pe aici Bocholier. Sper să ne avem ca fraţii.

Duminică 20 ianuarie 2002

Azi tata ar fi împlinit 93 de ani - dacă n-ar fi murit la 58…

A fost Bocholier pe aici. Impresie foarte bună. Numai că… nici el nu a câştigat la loterie, ca să traducă fără plată (deocamdată, sper eu…). A rămas să mai facă vreo 20 de pagini, cu acelea să mă prezint editorilor…

…Dacă am să mă prezint cu **Basarabia**… Înainte de vizita lui Bocholier începusem a fi încercat de îndoială : a) îi interesează pe francezi o asemenea carte ?; b) este **Basarabia** o carte bună ? Cum nu am căpătat răspuns de la mine însumi, m-am mutat cu gândul la altă carte : **Sabina.** Am revăzut-o pe ici pe colo. Acum este gata de imprimat (din păcate, la imprimanta ordinatorului, nu la imprimeria editurii ALL, cum fusese promisă…

Culcer mi-a telefonat că l-a contactat pe internet Andrei Vartic -

vrea coordonatele mele… Eram încă în casa din Jean Moulin când au încetat contactele dintre noi. I-am scris în două sau trei rânduri pe singura adresa disponibilă redacţia revistei *Basarabia* : nu am primit răspuns. Am aflat mai târziu că nu mai era acolo… Bine, dar o scrisoare poate fi re-condusă, ori dată în mână destinatarului, nu ? Ei bine, şi basarabenii sunt români: nu i-au transmis lui Vartic scrisorile mele, cu toate că noua echipă mă contactase pentru colaborare: Irina Nechit, cunoscută la Die (Drôme) în toamna lui 1996, promisese că la Paris are să mă viziteze (împreună cu Galaicu-Păun). N-a(u) venit - atunci am înţeles că Buzura îşi băgase coada lui de Fărăviolenţist purtător de cuvânt al Securităţii, îi va fi şantajat cu banii: dacă-i mai publică pe Grigurcu şi pe Goma, nu le mai dă fond… Iar ei au ascultat… Ce nu face basarabeanul ştiutor de carte pentru un fond, acolo - ca Vitalie Cibotariu, de la *Contrafort* - şi argat al lui Buzura. O să-i retelefonez lui Culcer, am să-l rog să-i transmită el pe internet adresa mea.

Ieri am fost la doctor. Saburina mi-a dat alt medicament. Încă din cabinetul ei m-am simţit mult mai bine…

Marţi 22 ianuarie 2002

Am terminat pregătirea textului **Gherla/ Lăteşti** : 240 pagini.

Iarăşi sentiment de gol. Nu mai văd unde pun piciorul.

Sâmbătă 26 ianuarie 2002

Am ajuns şi azi… Între timp am pregătit **Bonifacia** - să fie.

Aceeaşi senzaţie plăcută-neplăcută, înălţătoare-depresivă, excitantă-provocatoare de greaţă: muzica. Eram gata să spun: muzica altora, la care eu particip doar ca auditor, însă e sigur: dacă aş fi eu compozitor sau doar interpret (oricum, productor de), nu m-aş simţi mai bine.

Am încercat să desluşesc această stare în **Sabina**. Nu cred că am reuşit să mă fac înţeles - de mine. Nu am izbutit să-mi fac un desen, ca să văd, eu: muzica, pentru mine e ca un drog, ca un viciu, ca o vrajă (în sensul: vrăjit de vrăjitoria unei vrăjitoare: substanţă, femeie). Oricum: sânt fericit, în extaz atâta vreme cât mă aflu *în* muzică - dar brusc nefericit - ca după dragoste trupală - când mă trezesc (*din* muzică) şi constat că pierd timpul, că pierd ascuţişul cu care percepeam lumea. Să mă despart de muzică - ce păcat, ce durere, era atât de bine, atât de la adăpost *în* ea… Dar o fac. Nu pentru că mi-ar plăcea (să mă desparte de ea), ci probabil pentru că am ajuns să am antrenament în materie de despărţiri. De privări. De lipsări.

Jumătate din viaţă mi-a fost anihilată, amputată de lipsuri materiale: sărăcie, mediu social, condiţie de marginal (refugiat); de cealaltă jumătate de viaţă m-am ocupat eu însumi, eu mi-am stricat-o, interzicîndu-mi acele plăceri care m-ar fi făcut vulnerabil în faţa Balaurului politico-poliţist: Securitatea.

Din acest motiv nu am avut maşină (automobil) - sărac eram, dar ce nu făcea românul sărac, pentru a avea maşină? Ei bine, eu m-am… abţinut (şi nu a fost din cale-afară de greu): o maşină făcea să se multiplice cu 10 (numai?) pericolul de a… avea o întâlnire (cu totul şi cu totul întâmplătoare) cu un tractor d-al nostru, dân popor;

Din acest motiv m-am abţinut de la băutură. Încă o dată : sărăcia nu m-ar fi împiedecat deloc să beau - aş fi făcut ca ceilalţi: aş fi luat bani de la Fondul Literar şi i-aş fi pişat la closetul restaurantului Casei Scriitorilor. Însă n-am vrut să ofer Securităţii şi acest ciomag cu care să mă altoiască: ştiam, vedeam în jur: băutura îl face pe om vulnerabil, slab, fragil, şantajabil - eu îmi închipuiam că am alte "chestii" de făcut în viaţă, deci trebuia să renunţ la plăcerile obşteşti. Nu eram un abstinent, la o lună ori la un trimestru mi se întâmpla să fac un chef straşnic. Atunci - într-un timp dat - beam cantităţi infinit mai importante decât colegii de pahar, dar spre deosebire de ei, eu făceam o beţie simpatică, veselă, sentimentală (dar nebăloasă) şi, din câte aflam după aceea, nu făceam nici scandal, nici mă dedam nici la vitejii de-ale lui Ţepeneag, nici la… ofense (acelea erau rezervate stării de trezie…);

Din acest motiv m-am dat mereu cu mâna stângă peste cea dreaptă (şi invers) de fiecare dată când îmi pleca ochiul (sic) după mersul unei femei… Este adevărat, în această materie (re-sic) mă lucra şi teama de gagici de-ale Securităţii…

Pe scurt : tot interzicîndu-mi de-fruptul, m-am trezit… postnic de profesie. Asta trebuie să fie şi în privinţa fruptului numit: muzică.

Sau poate mă laud eu, ca să par interesant.

Duminică 27 ianuarie 2002

M-am sculat din pat degrabă, să notez visul avut - unul grozav, un vis extraordinar de… productiv (literar, se înţelege). Fatalitate! Nu mi l-am mai adus aminte. Ce păcat: un vis aşa de buuun…

Şi dacă m-aş apuca să scriu despre cum Autorul nu-şi mai aminteşte visul (bun) şi, cum, tot căutînd, scrie cartea…?

Repet ce am mai zis-scris: muzica - cea bună, cea frumoasă, cea înălţătoare, cea consolatoare…- mă anesteziază, mă bruiază, mă încetoşează, îmi provoacă diversiuni, mă împiedecă să mă gândesc la cuvinte. Muzica divină mă sâcâie, mă perturbă, mă opreşte din mers, îmi retează cursul cuvintelor.

La urma urmelor, muzica mă oboseşte. Mă stoarce de vlagă. Mă lichefiază.

Între noi ar domni oarecare pace, dacă m-aş rezuma la o asculta - la radio, pe discuri. Înregistrarea (pe casete, pe minidiscuri) mă istoveşte. Cu atât mai definitiv, cu cât îmi place ceea ce fac (la plăcerea ascultării se adaugă şi aceea, nu mai puţin… artistică, a tezaurizării; a opririi-clipei).

Luni 28 ianuarie 2002

Alt vis, şi mai năuc: visasem - în vis - că visasem, iar visul acela promitea să fie bun, productiv… Numai că nu mi-l aminteam. Atunci mi-am zis :

«Dacă ies din vis - mi-l aduc aminte!»

Am ieşit din vis, din visul din vis - nimic : nici măcar o umbră din ceea ce ar fi trebuit să fie.

C-aşa-i viaţa: vis (trecător)…

Se poate explica frecvenţa - şi contorsionamentul - viselor din

ultima vreme: nu mai am ce scrie. De aceea.

Tot visînd - acum vorbesc de visul cu ochii deschişi - la o revistă, m-am trezit… speriat: cum să fac, eu, o revistă? Mai întâi: nu mă pricep la meseria asta (ca Dimisianu, de pildă, el ştie *cum*, toată viaţa a făcut *cum* îi porunceau alţii - şefii); apoi: cât de "obiectivă" ar fi ? Dacă ar fi (obiectivă) nu ar mai fi revista mea, ar fi a maselor largi populare, ar semăna cu celelalte, în rău; dacă ar fi… subiectivă, atunci aş putea foarte bine să mi-o fac acasă, eu, eu s-o distribui în familie, eu s-o citesc - cu glas tare, la prânz (nu: mult mai bine: la cină). Pentru că, la urma urmei, totul se reduce la bani - dacă aş avea bani, i-aş încredinţa cuiva priceput şi i-aş propune: «Fă, domnule o revistă bună - dacă se poate, foarte bună!»

Dar cui să mă adresez?

Marţi 29 ianuarie 2002

M-am trezit cu cele mai bune intenţii - nimic. Nu e suficient să vrei, mai trebuie să şi poţi.

Şi iarăşi m-am lăsat purtat de iluzii (de publicare). Fiind solicitat să dau "ceva", mi-a scăpat mâna inimii şi am încredinţat **Basarabia** şi pentru a fi publicată fragmentar, fie… separat, în volum. În oricare alte "condiţii", cu oricare alt autor - aşa s-ar fi întâmplat, aşa ar fi fost normal să se petreacă lucrurile. Nu cu mine. Mai deunăzi, Luca Piţu, constatînd că sânt atins de refuzul lui Lupan, a încercat să mă consoleze: Nu trebuie să iau în seamă piedecile actuale, fiindcă, oricum, am o operă… Chiar dacă ar fi adevărat - că am "o" ; chiar dacă unii se consolează cu gloria postumă, eu nu sânt dintre aceia. Nu cred în viaţa de apoi, nu mă satisface "gloria" - fie ea şi antumă. Dorinţa mea este pedestră, terestră, mijlocie, modestă: să mă pot exprima - în timpul vieţii şi activităţii mele. Or asta nu se poate.

Pe timpul comunismului nu am avut voie să mă exprim în limba în care scriu din motivul simplu: scrierile mele erau împotriva comunismului, iar la Poarta Publicării vegheau căcănişti comunişti ca Gafiţa, Ghişe, V. Nicolescu, Dodu Bălan, D. Popescu-Dumnezeu;

Pe timpul "anticomunismului", după un(e) valse-hésitation de 2-3 ani, scrierile mele - în continuare: anticomuniste, dar şi anti… "anticomuniste" nu au mai fost acceptate, fiindcă la Poarta Publicării vegheau căcănişti colaboraţionişti ca Manolescu, Liiceanu, Adameşteanu, Sorescu, Papahagi, Blandiana, Zaciu, Al. Ştefănescu, Eugen Simion…- şi încă alţii, mai mărunţi, dar fie zeloşi, fie interesaţi, dirijaţi nu chiar din umbră de Monica Lovinescu şi de Virgil Ierunca.

Joi 31 ianuarie 2002

Ieri şi azi am grădinărit : am aerisit pământul din bacuri şi din ghivece. Mai am şi pentru mâine.

Nimic nou.

F E B R U A R I E

Miercuri 13 februarie 2002

Nu am mai notat, fiindcă m-am ţinut - şi mă ţin, pentru încă vreo săptămână - de un text ceva mai lunguţ, cca 50 pagini.

Noutăţi: mi-a scris Breban. Laszlo mi-a trimis o carte semnată: Eva Behring, **Scriitori români din exil 1945-1989**.

(Am fost surprins să găsesc luna februarie ne-începută).

Joi 14 februarie 2002

Ieri am terminat **Basarabia şi "Problema"** : 60 pagini. Urmează corectarea - în aşteptarea hârtiei.

Cică aş fi fost şi eu (pe lângă Ştefana Bianu, Ioniţoiu, Radina) dat afară din comitetul bisericii. Iată, în sfârşit, o veste bună! Duceam dorul unei excluderi…

Duminică 17 februarie 2002

Am terminat corectarea. Am tras 5 exemplare, dar mai aştept hârtie. Probabil mâine. Sau poi'. Ce-ar fi dacă aş trece aici textul terminat - că tot e goluţ jurnalul?

[*Am reprodus aici prima variantă - din* ***Săptămâna Roşie -*** *am suprimat-o, fiindcă am comis o a doua - deocamdată*]

Marţi 19 februarie 2002

Ştefana, ieri: că a vorbit (în fine !) cu Davidescu la telefon. Veşti proaste: Dacia publică doar un volum din două. De ce? a întrebat bietul autor, care aşteaptă de trei luni apariţia mărturiei integrale. «Fiindcă aşa a zis doamna Cesereanu». Ştefana a telefonat la editură. Acolo nu l-a mai găsit pe cel cu care vorbise în decembrie - şi care se ocupa de Davidescu - era altul. Care a mai adăugat: "Volumului II e la doamna Cesereanu şi dânsa nu ni l-a dat încă şi nu ştim unde este…»

Asta este. Guloagoloaga Cesereanu, neîndrăznind să răspundă în presă la atacurile mele (dealtfel piezişe, nu cred că i-am scris numele) se răzbună, alături, pe bietul Davidescu. Întâi Ştefana, apoi Ana - care aveau o bună opinie despre Gulogoloagă - au recunoscut că eu aveam dreptate când o "vorbeam de rău" de vreo doi ani.

Aş fi preferat să nu am prilejul să mi se dea dreptate.

Luni 25 februarie 2002

Astă-noapte, pe la orele 1 Anei i s-a făcut rău. Se sufoca (de două zile o chinuia o bronşită pe care o trata cu tutun…). Filip a telefonat la Pompieri (ei, fiind militari, sunt mai rapizi decât ţivilii), în 5 minute au venit şi au transportat-o (împreună cu Filip) la spitalul Tenon, din

Place Gambetta. La 3 mi-a telefonat: că Ana a fost admisă. Are edem pulmonar (la noi se spunea: “apă la plămâni”). Azi am fost amândoi în vizită. Mergea mai bine. Mâine mă duc iară. Şi poimâne. Şi cât o fi.

Joi 28 februarie 2002

Veşti bune, veşti proaste. Se pare că Ana are să mai fie reţinută.
Cu o “corectare” - depinde ce vor da examenele de mâine.
Sper să fie bune.
Am vizitat-o în fiecare zi. Am vorbit frecvent la telefon.

M A R T I E

Luni 4 martie 2002

Deci: duminică 25 februarie Ana a fost internată la Tenon, la cardiologie, cu un oedem pulmonar.

Sâmbătă 2 martie a fost liberată. De atunci şade numai în casă, doarme mult - şi e fericită că a scăpat de spital.

Iar ieri ne-a vizitat doamna Slama-Cazacu - ne-a dăruit un volum de proză, "Meşterii", editat de Polirom.

Vineri l martie a telefonat de la Strasbourg Luca Piţu. S-a întors din ţară. Mi-a promis două reviste în care aveam şi eu câte ceva - minune: a doua zi erau în cutia mea poştală. *Hyperion* şi *Antiteze*, numerele recente. Prima publică întâiul capitol din **Basarabia**; a doua reproduce o scrisoare a mea din 1996 către Luca Piţu - despre Mazilescu.

Azi, iar o primă-zi-de-primăvară : soare - dar rece, abia 2°. Am semănat zorele, vâzdogi, viole.

Am impresia că am încheiat **Basarabia şi "Problema"**. Ieri i-am dat ultima (sic) perie… Faţă de varianta trimisă acum vreo zece zile, este mai "bogată cu un subcapitol la cel dedicat lui Oişteanu. Sentimente împărţite: sânt mulţumit, ştiu că am scris un text bun - dar în acelaşi timp am impresia că l-am scris degeaba. În sensul că nimeni nu are să-l ia în seamă - de frică, se înţelege.

O reproduc aici, sub noul titlu - varianta noiembrie - trăiască ordinatorul care îţi îngăduie astfel de "mutări", înlocuiri!:

[şi de astă dată o suprim: nu este ultima variantă]

Joi 7 martie 2002

Am primit invitaţie la o serată de literatură maghiară - pentru azi, 7 - dar din păcate nu se poate. La patru merg cu Ana la doctor şi nu se ştie cât aşteptăm - iar de acolo să merg la unguri - peste puteri.

Aseară la televizor, ultimul volet din emisiunea lui Patrick Rotman despre Algeria. O tragedie - nu doar pentru bieţii ocupaţi, dar, cine ar fi crezut : pentru… bestiile de ocupanţi! Ascultînd mărturisirile - după 40 ani…- ajungi să îi compătimeşti pe torţionari: sărmanii, ce puteau face, erau prinşi în angrenaj, disciplina militară, teama de a fi judecaţi ei înşişi pentru trădare… Un profesor de clasice, chiar de nu torturase cu mâna lui, a recunoscut că era şi el fascinat de şedinţele de tortură şi că, dacă i s-ar fi dat ordin, "sub constrângere", ar fi torturat, "dintr-un sentiment de milă faţă de muribunzi…" Acelaşi spunea că, "în asemenea împrejurări" (război, ordin de represiune), nu mai contează *cultura individului* prins în angrenaj. Cultura nu este o frână, un filtru, o cenzură a pornirilor bestiale. Mai toţi - ofiţeri, ofiţeri superiori, dar şi ostaşi în termen - regretau, acum, că făcuseră ce făcuseră, dar spuneau că nu exista ieşire. Ce să fi făcut: soldaţii simpli erau legaţi

prin legea-tinerilor : cine nu face ca toată lumea este "degonflé", deci este supus persecuţiilor de grup.

Şi totuşi, au fost trei persoane - doi militari de rang superior care şi-au dat demisia şi au vorbit despre tortura în Algeria (şi au fost judecaţi, condamnaţi) şi un civil cu nume germanic, păcat că nu l-am notat. […]

Vineri 8 martie 2002

…Am întrerupt, ieri, fiindcă a trebuit să o însoţesc pe Ana la doctor. După ce ne-am întors, eram atât de obosit, încât nu am mai continuat. Deci o las moartă cu Algeria.

Dar ţin să notez aici impresia făcută de ultimul volet al documentarului Sviatoslav Richter, vânat tot de Bruno Monsaingeon:

Desigur îl ascultam pe Richter în România - numai la radio şi pe discuri. Aveam, înregistrate la Casa de discuri Melodia, printre altele Clavecinul bine temperat şi Arta fugii: pe acestea le-am lăsat Bibliotecii Centrale când am plecat, însă Radu Stan mi-a spus că Biblioteca le-a refuzat şi că i le-a trimis lui socru-meu - eu nu am avut ştire despre aşa ceva. Aici, la Paris, când a venit la un moment dat Marius Robescu pe la noi, l-am invitat (la sugestia sa…) la o cafea la Deux Magots… Ne-am aşezat pe terasă, la soare… (dar am mai scris scena, în Jurnal I-III). La un moment dat, Marius m-a întrebat dacă persoana care trecea prin faţa noastră, pe trotuar, era Beckett. I-am răspuns afirmativ. Robescu m-a întrebat dacă trece frecvent pe-aici - am spus că da, locuieşti prin preajmă. Marius s-a uitat în urma lui Beckett cât s-a uitat (până a dispărut), după care şi-a întors privirea spre mine : uimirea, admiraţie, un strop de gelozie… Eu însă i-am atras atenţia la "altcineva", la masa din stânga noastră. Marius a răsucit privirea încotro îi indicam, apoi a întors spre mine ochii cât cepele; fără cuvinte m-a întrebat dacă e chiar "el" - am încuviinţat, adăugînd că, dacă se vorbeşte ruseşte, acolo (deşi nu era deloc un argument hotărîtor)… Ştiam că şi Marius era "musikalisch", deci înţelesese cine era acela şi ce reprezenta el. Era Richter. Când s-au mai aşezat apele i-am spus lui Robescu: să nu-şi imagineze că eu, măcar săptămânal, mă aşez la o cafea, la Deux Magots - şi că, deci, săptămânal îl văd pe Beckett…; nici că măcar anual la masa de alături se află - în carne şi oase - însuşi Richter… Nu ştiu de ce, dar am avut convingerea că Marius a luat mărturisirea mea, fie exagerat de modestă, fie de de-a drepul mincinoasă…

Bineînţeles, de atunci nu l-am mai văzut, pe viu, pe Richter. Dar l-am ascultat - la radio, pe înregistrări. Eram şi eu amuzat-înciudat de faptul că nu-i place Mozart şi că "îl preferă pe Haydn" - ca şi cum o absenţă trebuia compensată prin o prezenţă; ca şi cum nu ar fi încăput amândoi în inima şi sub degetele lui…

Mi-am adus aminte că citeam undeva: Richer - atât de foarte-inteligent (am reţinut această precizare) - este incapabil să interpreteze măcar corect 16 măsuri din Mozart - "în schimb" (mi-a rămas şi acest "schimb") Horowitz, legendar de prost ("con"), după doar 8 măsuri din Mozart îţi stoarce lacrimi… Această comparaţie… coană, ca să mă fasolesc şi eu pe fran'zeşte, m-a amuzat, dar esenţa ei mi-a rămas: Richter nu are cârlige cu Mozart - nu are şi gata! În schimb…

Nu-i nici un “în schimb”.

În fine, filmul se încheie cu imagini ale lui Richter spre sfârşitul Concertului Imperial. Mărturiseşte: «Nu mă mai aud, deci nu mă mai recunosc. M-am dezacordat. Aud - şi interpretez cu un ton întreg mai jos. Nu mai am auz absolut. De aceea nu mai concertez…»

Cuvintele explicau imaginea: un om, nu atât îmbătrânit (nu mai avea nici gene…), cât dezacordat; golit. Încă o dată: numai craniul - şi ochii fără gene - învelişul nu mai închidea, nu mai conţinea nimic. Era timpul să plece. Mi-a rămas imaginea - ca un piron bătut cu nădejde în frunte. De a mea vorbesc.

Duminică 10 martie 2002

Mi-a telefonat Laszlo : că se lansează în aventură editorială. Se va numi - firesc : Amici. Mi-a cerut şi mie câteva titluri - pentru pornire-sponzorizare, am înţeles. I-am scris şi i-am trimis **Săptămâna Roşie**, ultima variantă, precum şi alte patru-cinci propuneri de editare.

(…) Şi tot mâine îi trimit un exemplar lui Lupan, cu propunere de editare în franceză, anunţînd-l că am un bun traducător.

Joi 14 martie 2002

Ieri am primit vizita unui tânăr istoric ardelean (din Cluj). Când mă contactase telefonic îl avertizasem: vine la mine ca să discutăm - nu ca să-i povestesc… A zis: Da, da. I-am spus: să citească întâi, apoi discutăm - a zis da, da. A venit cu un casetofon: i-am spus că nu dau interviuri. De acord - discuţie. Numai că, în curând mi-am dat seama că istoricul care venise la Paris pentru un doctorat nu ştia mare lucru despre… materie. La dreptul vorbind, nu ştia nimic despre… colaterale: literatură, cultură… A rămas trei ore - totuşi. I-am povestit eu câte ceva (nu-l puteam lăsa să plece cu mâinile goale).

M-am hotărît (pentru a câta oară ?): nu mai accept “dialoguri” de acest gen. Nu mai am energie, nu mai am chef, nu mai am nimic.

Ieri a fost o zi splendidă, de primăvară; azi a început o zi execrabilă - de toamnă. Toată noaptea a bătut puternic vântul, acum e doar mohorît - şi frig. Bietele floricele: când să scoată şi ele capul: pac!

Sâmbătă 16 martie 2002

Ieri am început să dactilografiez **Culoarea…** pentru internet.

Chinuitor: mă străduiesc să copiez întocmai, să nu adaug, să respect textul scris în ianuarie-martie 1978 (şi e foarte-foarte greu, fiindcă nu sânt dactilograf, ci, vai de capul meu, scriitor); trăgînd în jugul corectitudinii (sic) dactilografierii, mă simt mândru că pot face aşa ceva - spre deosebire de Ţepeneag, de Zaciu - şi de încă alţii, care şi-au ajustat (oare?) scrisul datat cu actualitatea lor - distanţa în timp fiind de 10-20 ani.

Cine va preţui această onestitate scriptică? În primul rând eu; în al doilea: Ana-Maria. Îmi ajunge.

APRILIE

Luni 1 aprilie 2002

Ora 10,45: Ştefana îmi telefonează, plângînd: A murit Fănel Davidescu.

Am înţeles: când Rodica Pop telefonase (sâmbăta trecută, adică în 30 martie) nu a dat de el la Constanţa. Telefonase la Ploieşti, la frate-său George: aşa a aflat că Fănel fusese… îngropat de o săptămână! - adică din preajma Bunevestiri…

Dumnezeu să-l ierte.

Ştefana mă asigură că apucase să aibă în mâini primul volum.

Măcar de-ar fi adevărat.

Ce viaţă de câine a avut şi omul ăsta…

Luni 15 aprilie 2002

Acum - la orele 19 - am terminat de copiat **Culoarea curcubeului**. Face vreo 200 pagini. Am început copierea exact în urmă cu o lună, în 15 martie.

Vineri 19 aprilie 2002

N-am nici un chef să scriu în jurnal - dar deloc-deloc!

Duminică 21 aprilie 2002

M-am apucat de continuarea dactilografierii… **Ostinato-**ului! Să fie semn-rău?

Miercuri 23 aprilie 2002

Nu a fost semn rău, nici foarte bun: m-am oprit după 2 pagini. Nu merge copiatul unei ficţiuni - fiindcă îmi pleacă mâna întru rescriere şi nu-mi pot pune frâne eficace, ca la mărturie. Va trebui să mă odihnesc o zi-trei-unsprezece.

Vineri 26 aprilie 2002

Obosit de moarte şi sătul de ordinator, după cele patru săptămâni-şi de trudă zilnică la **Culoarea**…, nu am avut puterea să notez o altă curiozitate franceză - în comparaţie cu mereele curiozităţi româneşti: duminca trecută în 21, a avut loc primul tur al alegerilor prezidenţiale.

Eterni favoriţi (şi interlocutori): Chirac şi Jospin; “dreapta” şi “stânga”. Al treilea om se (aut)dese(m)na a fi Chevenement. Despre Le Pen nu se vorbea, era deja clasat. Or, duminică seara, când s-au dat rezultatele primului tur: “tremblement de terre”!, vorba tuturor comentatorilor: pe locul doi, cu 17%: Le Pen! Eu aveam o temere: că Chirac va fi eliminat din cursă - ei bine, a fost scos din joc (vreau să spun: din

piesa **Tragodia Socialistă**) Jospin.

Până aici o surpriză ca atâtea altele, peste tot, în toate timpurile. Numai că şi în Franţa e ca şi în România (dacă la Paris până şi birjarii vorbeau franţuzeşte…), însă decalat; întâi România, abia apoi Franţa.

Primul caz de frăţietate peste frontiere între cele două mari popoare - vorbesc, desigur de marele popor român şi chiar de poporaşul (bine: poporelul) francez - l-am semnalat acum doi ani, în 2000, când, aici, a izbucnit "scandalul jurnalului lui Michel Polac" - atunci România o luase înaintea Franţei cu 3 ani buni ("scandalul jurnalului lui Goma" avusese loc în primul trimestru al anului 1997); de astă dată întârziata Franţă a mai redus din handicapul faţă de România: au trecut doar doi ani - şi ceva - de la faimoasele alegeri din 2000, când faţă cu "duelul" Iliescu-V.C. Tudor, marile conştiinţe naţionale, anticomuniste cu certificat (Doina Cornea, Blandiana, Adameşteanca, Manolescu, Liiceanu, Patapievici, Pleşu) trâmbiţaseră alarma zbierînd: «Să facem baraj fascismului!, Să votăm cu Iliescu!!» (care mi-a prilejuit articolul "Să fie interzis electoratul!")

Comparaţia se opreşte aici. Nu am de gând să-mi provoc un atac inimal doar amintindu-mi de imensa idioţenie - exprimată! - din 2000, în România, aşa că semnalez doar deosebirile - cu un termen la modă: "l'exceptiunea" franceză.

Politica franceză se afla, în momentul alegerilor din acest an, într-un hal fără hal: stânga, din nou la putere, în 5 ani reuşise performanţa (!) de a copia toate marile greşeli ale dreptei, provocînd câteva cârteli în sânul coaliţiei (din partea comuniştilor şi a ecologiştilor), dar doamne-fereşte vreo critică, măcar… autocritică din partea vreunui guvernant, privind politica socială a socialiştilor - ca să nu mai vorbim de cea securitară. Or nemulţumirile populaţiei nu fuseseră ascultate, ba chiar respinse ca "răbufniri de dreapta" de înfumuraţii obraznici din guvern care nu-şi imaginau inimaginabilul: "populaţia paşnică" poate fi "electoratul răzbunător". Ca peste tot în lume, stânga cea generoasă a suferit de orbire… ideologică.

În Franţa, în acest context, în două chestiuni:

a) socială: ei credeau că este suficient să fii de stânga pentru a avea dreptate în toate "disputele" - şi în toate domeniile de guvernare, drept care au procedat la privatizări (dezetatizări) mult mai întinse şi mult mai costisitoare decât făcuseră "reacţionarii de dreapta"; au introdus idioţenia numită "35 ore" cu care au mulţumit câţiva lideri sindicali, dar nemulţumit pe toţi sindicalizaţii - şi mai ales pe agricultori pe care i-au obligat să lucreze doar 35 ore pe săptămână!, în fine, regimul pensiilor a avut de suferit incompetenţa stângii - şi în fine: securitatea cetăţeanului.

În timpul campaniei electorale, stânga îl acuza pe Chirac de a "copia" programul lui Le Pen atunci când vorbea de securitate. În dezbaterile dintre dreapta şi stânga, cretinii lui Chirac nu puneau întrebarea esenţială atunci când unul de stânga nega existenţa insecurităţii grave - aceasta:

«Unde locuiţi, în Paris? În ce cartier? Nu în banlieurile-fierbinţi?»

S-a adeverit (şi de astă dată) porecla: "la gauche caviar". Ei chiar credeau ceea ce tot ziseseră ei înşişi (după broşurile de marxism vulgarizat) că totul merge bine în Franţa socialistă, iar cine afirmă

contrariul - este un fascist fioros.

Când s-a dat rezultatul primul tur de scrutin şi socialiştii au aflat că Jospin fusese, nu doar bătut, ci eliminat - au început reacţiile infantile, infantilizate, ale unei stângi care se credea proprietara Franţei: urlete, plânsete, bocete, apoi injurii la adresa… celor rămaşi în competiţie - în primele ore egal împărţite între Le Pen şi Chirac…

Însă cum trecea timpul - folosit pentru dezbateri televizuale pe viu - s-a operat o mutaţie a… acuzaţiilor (…)

Duminică 28 aprilie 2002

Nu mai povestesc, reproduc scrisoarea:

Paul Goma, 27-29 rue Bisson,
75020 Paris, France

Paris, 28 aprilie 2002

Către editura Dacia, Cluj,

În "convorbirea" telefonică de acum o săptămână, o persoană de sex gingaş, prezentîndu-se ca vorbind în numele editurii Dacia (fără a cunoaşte "dosarul" autorului nici pe al faptelor sale - vorba este de celelalte volume care zac de ani, printre ele şi **Butelii aruncate în mare**), m-a anunţat că editura are intenţia de a publica **Jurnal 1999,** deci să-i comunic, citez - nu doar din memorie, ci şi din înregistrare:

«Ce ***pretenţii*** aveţi?»

I-am comunicat persoanei - gingaşe:

1. În urmă cu jumătate de an (prin octombrie 2001) refuzasem "contractul" trimis de editura Dacia, judecîndu-l capodoperă de incompetenţă în general, de lipsă de elementar respect faţă de cealaltă parte contractantă: autorul. *Nu am primit vreun răspuns - în sensul corectării indelicateţei, cu atât mai puţin scuzele datorate*;

2. În momentul convorbirii telefonice persoana gingaşă era, nu doar picată din lună în privinţa "dosarului" meu de la Dacia, dar nu cunoştea semnificaţia întrebării pe care însăşi o punea («Ce pretenţii aveţi?») - fiindcă, în limba română:

a) relaţiile dintre editor şi autor au fost şi sunt (în ciuda unor accidente), de colaborare, nu de competiţie, de adversitate, de care-pe-care-înşeală-primul;

b) un autor nu poate "avea… ***pretenţii***" (faţă de editor), pentru că el este genitorul şi proprietarul textului propus, deci se află în poziţie de perfectă legitimitate ("pretenţii" pot avea impostorii, escrocii, hoţii, cei care se prezintă drept ceea ce nu sunt), deci el, autorul, nu "are ***pretenţii***", el *pune condiţii*, legale, potrivit unei… *legi* numită *a* ***drepturilor*** *de autor*.

În încheiere, excedat de "pretenţiile" pe care le avea persoana gingaşă ca eu, autor, să-i comunic "ce ***pretenţii*** am", *i-am declarat că astfel prezentîndu-se situaţia, nu vreau să mai am a face cu o editură ca Dacia*.

3. Cu toate acestea, sâmbătă 27 aprilie primesc de la Dacia un colet cuprinzînd o scrisoare semnată Radu Mareş, un contract, şpaltul-prim al **Jurnalului 1999.**

Spre durerea mea, prietenul (epistolar, dar prieten) nu are un comportament prietenesc, fiindcă şi în acestă scrisoare trece sub tăcere două "litigii"

- legate de:

a. *Soarta manuscriselor mele* predate lui pe când era director al editurii: d-sa plecînd, le-a lăsat de izbeliște, nu m-a informat că, dată fiind situaţia, le încredinţează cuiva de încredere - manuscrise cărora eu, autor, le găsisem alt editor;

b. *Soarta cărţii de mărturii a lui Ştefan Davidescu*: în toamna anului 2001 d-sa îmi sugerase să scriu o prezentare - m-am conformat pe dată. D-sa a găsit textul acceptabil, însă la scurt timp mi-a scris, în panică, să dau alt text (fiindcă celălalt ar putea ofensa persoane onorabile, colaboratoare cu editura). Fiind vorba despre mărturia scrisă cu sânge a prietenului meu, Davidescu - pe care eu îl împinsesem la această autotortură - am cedat, am trimis un "înlocuitor" de o pagină. Rezultatul? Nici Dl. Mareş, nici Dacia nu s-au ostenit să confirme primirea textului de prezentare; n-am fost anunţat dacă volumul va apărea cu sau fără "contribuţia" mea; în fine, editura Dacia - care, se pare că ar fi tipărit *o parte din mărturia lui Davidescu* - nu a găsit de cuviinţă să mă anunţe că, în sfârşit, a apărut (*ceva, ceva*…); cu sau fără textul meu, solicitat de ea, de editură. Şi *nu mi-a trimis şi mie un exemplar - ca "instigator" al scrierii mărturiei, ca agent benevol al dirijării manuscrisului spre Dacia, nu spre altă editură*.

c. *Soarta manuscrisului meu* **Jurnal 1999**:

- cules - **deşi anunţasem că nu mai vreau să public la Dacia**;

- cules - **dar nu şi corectat**, cum pretinde Dl. Mareş (de ce mi-a trimis mie, autor, şpaltul abia ieşit de la cules?: să fac eu şi treaba de corector?- adevărat, **Patimile după Piteşti**, volum pentru care D-na Bianu a plătit nişte dolari a fost scos aşa, necorectat, într-un hal de neîntâlnit nicăiri în lume).

d. *Soarta (viitoare) a mea, ca parte contractantă a* **Jurnalului 1999**: Dl. Mareş mă grăbeşte să dau"OK"-ul - ca cică să fie lansat la nu ştiu care Târg de carte:

- mă îndeamnă să semnez "contractul" trimis, ***act*** fantezist, ilegal, fiind redactat de persoane de rea-credinţă, altfel **de ce lipseşte menţiunea: "*tiraj*"** (atâtea mii - sau: "un exemplar - simbolic")?;

- dl. R. Mareş nu citeşte hârtiile pe care le garantează, altfel cum de a putut scrie: "drepturile de autor sunt 10%, mai mult de atât nefiind posibil", fără a observa: contractul [pe care am să-l prezint întru documentare "Uniunii Scritorilor Francezi", **Société des Gens des Lettres de France**, al cărei membru sânt], necomunicînd ***"tirajul primei ediţii"***, cade în ilegalitate şi în ridicol? ;

- **de ce lipseşte menţiunea: *avans,*** la încheierea contractului (atâtea milioane - sau: "un leu - simbolic")?

- **de ce prisoseşte** (art.1, pct. 2) citez**: "dreptul se cedează pentru *toate tirajele şi ediţiile ce se vor scoate*"**?

În cazul în care editura Dacia doreşte "normalizarea" relaţiilor cu autorul, degradate până la ruptură datorită exclusiv editurii Dacia, iată "pretenţiile" mele:

- Editura Dacia să-şi ceară scuze - mie - pentru tratamentul la care l-a supus pe Ştefan Davidescu, colegul meu de celulă, "consăteanul" de domiciliu obligatoriu - a cărui moarte a fost grăbită şi de nepăsarea editorilor, de ostilitatea colaboratoarei Dvs., lumina lumii, inventatoare a "gulagului românesc", cea care, neputînd lovi în mine, curajoasă-foc, a aruncat cu pietre, de după garduri, într-un nevinovat.

Şi iată condiţiile (normale, doar eu sânt autorul, nu numai… beneficiarul):

- Editura Dacia să trimită alt contract, corect, din care să reiasă şi drepturile autorului (***o singură ediţie, drepturile numai pentru limba română, tirajul, avansul***), nu doar supradrepturile editorului garantate prin… omisiuni;

- Editura Dacia să facă necesarele corecturi ale şpaltului - aşa cum le-a făcut la cele trei jurnale - dar nu cum *nu* le-a făcut la **Patimile**…

Dacă editura Dacia este de acord cu aceste condiţii, să anunţe printr-un fax - tot prin fax îmi voi da încuviinţarea - urmînd ca prin poştă să-mi trimită contractele.

Desigur toate aceste demersuri se vor face bilateral: editură-autor, nu îl mai accept pe Dl. Radu Mareş ca reparator de serviciu al gafelor editorilor.

Însă dacă Dacia nu este de acord - Dacia să nu fie de acord.

În aşteptarea răspunsului - da sau ba - vă salută autorul fără "pretenţii" - însă cu depline drepturi.

Paul Goma

M A I

Vineri 3 mai 2002

Azi am fost cu Ana Maria şi cu Filip la cimitirul Père-Lachaise, la incinerarea lui Ion Omescu. Câte zbateri, câte demersuri, câte cheltuieli pentru deshumare, transport - până la urmă prietenul său, Philippe şi cu Alain Paruit i-au făcut o plecare demnă.

M-a impresionat preotul catolic (Fournier) care a slujit - deşi Ion se sinucisese; deşi era homosexual. Papistaşii au mai evoluat, s-au mai deschis, spre deosebire de musulmani, de evrei - pe ultimul loc rămânînd ortodocşii noştri dragi…

Duminică 5 mai 2002

Nu mai ştiu când am re-re-re-început să copiez **Ostinato.** Oricum, cu ceea ce era, a făcut o primă parte de 63 pagini. A doua a ajuns, azi, la 17 - ceea ce dă 100 pagini noi pentru 110 vechi.

Azi, alegeri.

Acum câteva zile mi-a telefonat Blandiana.

A doua zi am primit o scrisoare de la Iliescu.

Luni 6 mai 2002

Acum 25 ani eram liberat de la Rahova - Ana şi Peter veniseră la Ministerul de Interne, ca să-şi ia marfa-n primire…

Am mai copiat - am ajuns la pag. 125.

Luni 13 mai 2002

M-am oprit din copiat. Am făcut cca 120 pagini din prima parte. Croşetată bine. Nu mai pot continua. Şi cred că nici rost nu are. Mă întreb dacă aceste pagini o să le dau pe internet. Poate.

Azi s-au împlinit nişte decenii şi ceva anişori de când ne cunoaştem - Ana şi cu mine. I-am scris un bileţel, ca de obicei.

Să văd: mă odihnesc, acum, că nu mai copiez?

Niculiţă a trimis un mesaj la Bibliotecă, Anei: că Rusan l-a anunţat: în 29 mai are să aibe loc colocviul cu pricina şi îl invită şi pe el să participe.

Marţi 14 mai 2002

Am scris un textulete de o pagină şi i l-am trimis Aurei şi lui Niculiţă, rugîndu-i să-l difuzeze la colocviul cu pricina:

Paris, 15 mai 2002

Către participanţii la colocviul "Mişcarea Goma":

- Ştiaţi ce a fost "Mişcarea Goma" din februarie-aprilie 1977 şi cu ce a fost ea mâncată, în sânge, de Securitatea condusă de generalul ştiind să se iscălească, Pleşiţă?

Fireşte, nu, doar nu era să vă încărcaţi memoria cu amănunte preistorice;

- Ştiaţi cine a fost Paul Goma şi cu ce a fost el mâncat de Securitate şi de membrii eminenţi ai Uniunii Scriitorilor Români în deceniile de interdicţie de a publica:

I. 20 ani: din martie 1970 până în ianuarie 1990 (din care 7: 1970-77, în România, ca unicul "pământean" interzis);

II. din iunie 1990, când Liiceanu a retras apoi a distrus cartea de mărturii **Culoarea curcubeului** - nu întâmplător, cea despre… "mişcarea Goma"; după ukazul Monicăi Lovinescu din 1997: «Îmi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Goma» şi definitiv de la editorialul lui Manolescu (*România literară,* 2 dec. 1998) intitulat "Adio, domnule Goma"?

Fireşte, nu: v-aţi ferit ca dracu' de tămâie: să se ştie că ştiţi?, doamne fereşte!, să aveţi probleme cu Serviciul de Cadre condus de Liiceanu, Pleşu, Adameşteanu, Manolescu, Zoe Petre, Băcanu, Geta Dimisianu, Pelin - supervizat de Biroul Politic al GDS, alcătuit din tovarăşii de nădejde: Brucan, Cîmpeanu, Tismăneanu, Antohi, S. Tănase…?

Pentru cei care folosesc termeni din limba rusă, fără a cunoaşte semnificaţia lor originală: *gulag, glasnosti, refuznik*, explic: *samizdat* se traduce prin: autoeditare.

Sunt, de decenii, un scriitor cvasi-interzis în limba şi în ţara mea, România, silit să recurg la samizdat (autoeditare).

Scopul anunţului de faţă chiar acesta este: de a indica eventualilor doritori modul în care pot "răsfoi" cărţile distruse de Liiceanu, de Sorescu, blocate de Viorica Oancea, de Papahagi, "deconsiliate" de Manolescu, Liiceanu, Pleşu, "contestate" de Monica Lovinescu:

Pe internet - la: **paulgoma.cjb.net**

şi la: **biblioteca.paulgoma.net**

Salutare! Ne întâlnim pe lumea cealaltă!

Paul Goma

Miercuri 15 mai 2002

Mi s-a luat un pietroi de pe inimă: nu numai că am terminat (de rasolit) **Ostinato,** dar sânt hotărît: nu mă mai apuc în veac de o asemenea treabă. Să rămână neinternetizate celelalte texte! Aceste luni de zile în care am copiat **Culoarea** şi **Ostinato** au fost nu numai nişte încercări penibile, extrem de obositoare - fizic - ci şi răzuitoare-pe-creier, vorba cuiva. Făcînd ce făceam nu mai eram capabil de nimic altceva, abia mai încropeam câte o scrisoare-urgentă. Aşadar: puţinul timp cât mi-a mai rămas mai bine îl folosesc plimbîndu-mă prin cartierul nostru drag, Belleville, ori făcînd floricelicultură pe balconu-ne suspendat - precum grădiniţa Semiramidelei - decât dactilografiind. Fiindcă: am scurtat demersul ultim şi din pricina întrebării: «Dar oare merită acest text să fie transmis pe internet?», răspunsul venind, ghilotină: «Ba!»

Am dedus din scrisoarea lui Laszlo (după ce, în sfârşit, primise cele două plicuri), în afara enervării - din cauza opririi la cenzura poştală a României-cea-care-vrea-să-intre-în-NATO: conţinutul lor nu i-a provocat entuziasm debordant. "Săptămâna Roşie" nu a întrunit sufragiile, iar răspunsul-explicaţie în legătură cu natura editurii sale este un răspuns la poşta redacţiei: "deocamdată, nu". Mare suferinţă nu mi-a provocat, prima variantă fusese trimisă aşa, din… inerţie amical-nică, a doua în urma cererii lui de a-i da "ceva" pentru editură. Îi cunosc opţiunile - mai degrabă : temerile - încă de pe când "dialogam" despre Eliade şi mai ales în legătură cu Manea… Şi de pe când bănuiam că prietena lui de atunci îl influenţează - şi mă înşelam, după cum mi-a spus mai târziu, el, supărat.

Nu doar Laszlo a fost… contrariat de **Săptămâna Roşie**. Ci şi Mariana Sipoş - o judec după tăcerea-i înţeleaptă care durează de vreo trei luni, de când a călătorit la Paris dimpreună cu Beligan şi cu Săraru… Din spusele lui Niculiţă, pe Rusan îl condusese la el, "pentru fotografii", chiar dânsa - ceea ce n-ar fi un păcat, dacă "înainte", în vederea unui astfel de demers (la urma urmei, fotografiile ce urmau a fi expuse îmi aparţin, în toate sensurile, Niculiţă fiind păstrătorul), sau după vizită mi-ar fi telefonat să mă anunţe de ispravă. Nu a făcut-o şi aştept poşta încă vreo săptămână: mai ştii, îmi va fi scris, dar cum PTT-urile sunt lente…

Altfel, nici o veste de la Grigurcu - şi lui i-am trimis textul; nici de la Florescu (dar el nu scrie din principiu). Nici de la Cimpoi…

În schimb - dacă se poate spune aşa - am primit mesaje de la ne-scriitori. Vorba scriitorilor români: «Ei (nescriitorii) îşi permit să spună că le-a plăcut, dar noi (scriitorii) nu ne permitem…»

La prânz:

După surpriza plăcută pricinuită de Anca Haţiegan cu articolul din *Memoria* 1/2002, iată o altă ardeleancă tânără - şi după nume şi după revista în care publică *(Steaua,* 12/2001): Daniela Moisa care publică "Goma - gama refugiatului basarabean". Mi-a trimis revista Ruxandra Cesereanu. Zice că mi-a mai trimis-o, dar neprimind confirmare, mi-o retrimite. Mâine am să le scriu acestora două din urmă.

Seara: am primit o carte din America, de George Băjenaru, "Cititor în exilul creator" - în care există un text şi despre mine.

Adineauri a telefonat de la Bucureşti Flori Stănescu: dactilografiază… **Ostinato**! A trebuit să mă contorsionez, să găsesc o explicaţie a refuzului. Oricum, s-a întâmplat o pană de comunicare între noi. Pe ea, într-o scrisoare - de acum vreo lună - o întrebam dacă ar putea să-mi culeagă **Ostinato** sau **Din Calidor** sau **Arta refugii**, sau **Uşa**… Ea a vorbit (la telefon) cu Mircea, el va fi zis să chiar înceapă şi… Se vedea că de sâmbăta trecută, când el a fost la noi, nu a mai vorbit cu Flori, sau vor fi avut alte lucruri mai importante de comunicat, că nu i-a spus că eu… mă oprisem din dactilografiat **Ostinato**!

Joi 16 mai 2002

Am scris Ruxandrei Cesereanu - antedatînd:

Paris 17 mai 2002

Stimată Doamnă Ruxandra Cesereanu,

Am primit revista *Steaua* din ianuarie 2002 cu textul semnat: Daniela Moisa. Vă mulţumesc pentru expediere - autoarei îi voi scrie câteva cuvinte atunci când voi avea adresa d-sale. Până atunci o salut.

În scrisoare mă avertizaţi de o viitoare surpriză din partea Ancăi Haţiegan. Dacă este vorba de "Memoria Memorialului" din *Memoria* nr. 1/2002, atunci vă asigur: am primit revista cu câteva zile înainte - şi răspunsesem, mulţumind.

Scrieţi că mi-aţi trimis eseul Danielei Moisa, "la vremea apariţiei". Regret, nu l-am primit. Este adevărat, în ultima jumătate de an poşta română s-a întors la obiceiurile de pe timpul Ceauşescului - se vede că aşa, cu securitatea şi cu cenzura pe după cap vrea Iliescu să intre în Europa.

Aşa stînd lucrurile, presupun că în plicul acela aţi pus şi o scrisoare; că în ea îmi vorbiseţi şi despre Ştefan Davidescu. Cum însă aceea nu mi-a parvenit, vă rog să repetaţi ceea ce îmi comunicaseţi în scrisoarea-pierdută. Dacă moartea lui Davidescu a fost o surpriză dureroasă pentru familie şi pentru prieteni, volumul de mărturii de la Dacia a constituit o surpriză revoltătătoare - în sensul propriu al cuvântului.

I - Ultima (cronologic) scrisoare din partea editurii Dacia vorbind de cartea lui Davidescu poartă data: 7.11. 2002 şi este semnată: Radu Mareş. După multe contorsiuni, îmi cerea să trimit - de urgenţă - un alt text care să figureze ca postfaţă. Nemaifiind vorba de mine, ci de cineva neiniţiat în tainele nepătrunse ale editorilor români (Davidescu), nu am cârtit, nu am tărăgănat, am scris trei-sferturi de pagină - am trimis. La sfârşitul scrisorii sale Radu Mareş scria - citez:

"De altfel, **textul integral al cărţii** (subl. mea) cules pe dischetă există în editură şi se tehnoredactează în viteză. **Au sosit şi banii de sponsorizare** (subl. mea) prin ANCD, cum a hotărît D-na Bianu".

Aşadar, sub garanţia stampilei editurii, Radu Mareş mă înştiinţa:

a) textul (cules pe dischetă) va fi editat în integralitate;

b) acoperirea financiară era realizată (prin D-na Bianu).

II. Ultima scrisoare primită de la Davidescu: "Constanţa 05.12. 2001" - din care citez ce ne interesează:

"[un mesaj telefonic era de la] Vasile Dâncu, prin care mă anunţa că mi-a intrat **cartea** (subl. mea) în lucru";

"Astăzi [5 decembrie 2001], după ce domnul Dâncu mi-a confirmat că **a primit o a doua postfaţă** (subl. mea) de la tine…"

În timpul redactării scrisorii, Davidescu primise un telefon de la Vasile Dâncu - "care m-a anunţat că azi [5 decembrie 2001] va expedia prin «Poşta Rapidă» contractul şi un exemplar al cărţii".

Rezum: la 15 decembrie 2001, Ştefan Davidescu ştia: **cartea** de mărturii va apărea în curând.

Uşurat, ştiindu-l pe mâini bune, profesional şi… inimal (Radu Mareş, Ruxandra Cesereanu, coordonatoarea colecţiei), am aşteptat ca Davidescu să-mi anunţe fericitul eveniment (fie şi cu o întârziere de 12 zile, cât face poşta de la Constanţa la Paris): apariţia **cărţii**, iar după un timp să primesc un exemplar - ca prieten al autorului.

Nu am avut nici o ştire. Din relatările D-nei Bianu, care, periodic, îl contacta telefonic pe Davidescu - nici o veste bună de la Cluj, ba la un moment dat una rea: că i s-ar fi spus "de către cineva din editură" că "mărturia nu se va publica în un (singur) volum - pentru că Doamna Cesereanu a luat la dânsa partea a doua şi nu este de găsit" (partea a doua? Doamna Cesereanu?). Fireşte, nu am crezut în adevărul

ziselor. Cum ar fi putut face Doamna Cesereanu aşa ceva?

Şi, iată, în loc să primesc o scrisoare sau, direct, un exemplar din cartea lui Davidescu, am primit vestea morţii autorului.

Prietenii noştri de închisoare, de d.o., de parcă s-ar fi înţeles între ei, vorbesc de "cei de la editură - ei i-au scurtat viaţa…"

M-am abţinut de la judecăţi abrupte. Nu ştiu ce s-a petrecut cu Davidescu - o să aflu, în curând - însă ştiu ce s-a petrecut cu **cartea** (abia în urmă cu o săptămână am primit un exemplar din partea D-nei Bianu) - şi ea stă dovadă materială:

Volumul de mărturii - despre care şi Mareş şi Dâncu vorbeau ca fiind "cartea" - **a apărut… parţial**. De ce, parţial? Cine a propus, cine a decis, cine a impus **ciopârţirea unui volum scos pe cheltuiala autorului**? - bănuiesc: bietul Ştefan Davidescu nu a avut mijloacele să se opună, măcar să protesteze împotriva acestui act de agresiune;

Dacă ceea ce a apărut reprezintă doar o parte din text - **de ce nicăiri nu se face menţiune: "prima parte" ?**

Pagina de gardă este mincinoasă: dacă nimeni nu contestă oportunitatea prezenţei "Cuvântului înainte", cine a fost lumina lumii avînd ideea de a imprima şi menţiunea: "Postfaţă de…", când ultimul ştiutor de carte (şi needitor!) ştie că o postfaţă este acea chestie care se aşează la sfârşitul unui text. Or cei de la editura Dacia - ca şi coordonatoarea colecţiei (doar ea coordonează, nu?)- **au abuzat de mine: au publicat postfaţa la finele… unei părţi a textului şi nu la al întregului**.

Acestea - dacă nu mi le-aţi scris în scrisoarea-pierdută - vă rog să mi le explicaţi de astă dată.

Nu din alt motiv, dar şi această faptă înalt-culturală, specific naţională - întâmplată în capitala Ardealului, nu în cine ştie ce târg regăţenesc - trebuie consemnată; scrisă. «Las-că vă scriu eu!», ca s-o citesc pe Anca Haţiegan - care, întâmplător, mă cita.

În aşteptare, rămân al Dvs.,

Paul Goma

[…]

Duminică 19 mai 2002

Am scris şi lui Sabin Ivan, la Constanţa, rugîndu-l să-mi spună ce ce ştie el despre ultima perioadă a lui Davidescu.

Mi se publică, în continuare, "Săptămâna Roşie" în *Romanian Times* din Portland, Oregon. Au ajuns la a treia parte (publicaţia fiind bilunară).

Luni 20 mai 2002

Am dormit zilele astea. Şi încă nu destul. Am dormit, deci - toată noaptea. Apoi de la 11 la 13; de la 14 la 15. Acum (ora 16, 40), după ce închid ordinatorul, mă culc la loc. Măcar de m-aş trezi odihnit. […]

Miercuri 22 mai 2002

Plouă de rupe (pământul).

Altfel, dorm - de două ori în timpul zilei - tot nu mă simt odihnit.

Am pornit să scriu o prefaţă (explicaţie) pentru Uşa…, care ar urma să fie culeasă pentru internet; nu-mi vine să o duc mai departe. Ce bine, să leneşti…

Joi 23 mai 2002

Am primit azi o scrisoare de la un necunoscut (ba e cunoscut, din moment ce semnează: Dan-Claudiu Dragoş), semn pe hârtie care mi-a făcut plăcere - atât de rară o asemenea senzaţie.

După ce comunică: s-a născut după plecare mea din România; nu ştia nimic despre mine şi despre ale mele, fiindcă… nu figurez în manualele şcolare; şi pentru că educaţia primită a fost "realistă"…-zice că viaţa descrisă în **Culoarea…** "este foarte apropiată de momentul prezent, de luna mai a anului 2002"; şi "contextul general nu s-a schimbat prea mult"; şi:

"După ce v-am citit am înţeles de ce dl Liiceanu a timis la topit întreg tirajul; lumea înfăţişată acolo încă există, încă face victime, iar o astfel de lume nu suportă (încă) o demascarea atât de (…) şocantă şi violentă".

"Cândva mă întrebam dacă tot ce scrieţi dvs. este ficţiune ("halucinaţii") sau realitate (…);…m-am îngrozit in momentul în care mi-am pus problema că s-ar putea să aveţi dreptate, deşi mai grav decât realitatea în sine este faptul că generaţia nouă se ridică într-o ignoranţă totală".

Corespondentul încheie cu o propoziţiune de elogii.Reconfortant.

Vineri 24 mai 2002

Observ că am anunţat ieri starea mea: "reconfortant(ă)"

Aseară mi-a telefonat un român - numele nu i l-am reţinut: aud din ce în ce mai prost - indignat foarte de articolul lui Ştefănescu. I-am răspuns că fiecare are dreptul la opinie. Zicea că a citit **Jurnal I-II-III**; Şi, recent, **Astra**. Şi că, da, aşa e - cum scriu eu.

Timişorean. Eu am cunoscut numai "superioritatea" Ardeleanului. Se pare că a Bănăţeanului este şi mai nesuferită. În virtutea unor fapte - reale, de cinste: 1956, 1989, lăudate şi gelozite şi de mine - Bănăţenii în general, timişorenii mai cu seamă se cred "fruncea" - a ce? A tot ce suflă în ţara asta, vorba poetului: râul, ramul…

Am avut de totdeauna reticenţe (am nimerit eufemismul potrivit!) faţă de asemenea judecăţi regionaliste - şi iar am recurs la edulcorant, în locul: "provincialismului". "Superioritatea" Ardeleanului - cea mai cunoscută, vreau să spun: mai frecvent băgată în sufletul "celorlaţi", ca şi mai modesta bănăţeană nu sunt decât expresii fragmentarea ale întregului: "superioritatea Românului" faţă de ne-români, oficializată sub Ceauşescu prin protocronism. "Superioritate" vădind, în realitate, o cruntă inferioritate - manifestată primitiv, prin: «Ba eu sânt mai cu moţ!». Ardelenii îşi justifică superioritatea prin *istorie* (suferinţa-de-veacuri) şi prin faptele-unor-corifei. Adevărat - şi neadevărat: suferinţa (fie ea şi de-veacuri) nu poate conferi aură de martir, deţinător al adevărului, măcar pentru că există suferinţe şi suferinţe: provocate de însuşi subiectul - şi îndurate numai de el - iar "corifeii" ar putea fi şi ne-localnici…Bănăţenii se reazemă pe *geografie* - ca şi cum simplul fapt de te fi născut "în Occidentul Orientului" ar fi un merit câştigat - dar pierd din vedere(a geografică): şi mai la vest de est se află Sârbii - ei şi? Nu tot barbari slavi de teapa Ruşilor sunt?

Că mi-e mai lesne să vorbesc de 1956… Am cunoscut, la Gherla un singur student timişorean care să fie şi… bănăţean: Caius Muţiu. Prietenii mei buni, Păcuraru, Păuna erau, de fapt: primul din Agnita, al doilea de pe la Muscel; cei despre care auzisem - numai de bine - Vulpe: oltean, Baghiu: ardelean. Atunci care să fi fost… bănăţenitatea Cincizecişişaselui? Sau timişoritatea Opzecişinouălui? Tökes? Sau "premergătorii": Totok, Hertha Müller? Cunosc doi timişoreni, Sorin Titel şi Livius Ciocârlie, născuţi în acelaşi an cu mine (1935), dar care, ca şi mine, în 1956, erau studenţi la… Bucureşti. Cât de… occidentală a fost atitudinea lor de fruncişti bănăţeni? Exact atâta câtă a fost cea a ardeleanului Nicolae Manolescu: de frică, au şters-o… acasă - cu totul întâmplător, la vest-de-est, Bucureştiul aflîndu-se prea în calea… Ruşilor!

Pe măsură ce trece timpul - de la 1989 - devin tot mai sceptic, mai amar în privinţa neamului nostru.

Acum câteva zile, ca s-o înseninez pe Ana cu un banc-prost, i-am lansat primul venit pe limbă:

«Dă-mi şi mie un pantof, că tu ai doi…»

Tonalitatea rămâne copilăresc-cerşetorească (prin inconfundabilul românism-ţigănism: «şi mie…»).

De aici am trecut uşor la delir:

«Dă-mi şi mie un ochi, că tu ai doi…»;

La care Ana mi-a propus să cer astfel:

«Dă-mi şi mie o palmă - că tu ai două…» - şi, jap!, ceruta.

Azi, aducînd-mi aminte de «dă-mi şi mie…», am zis că, oricât de nostime vor fi fost (sic), spuse, scrise - de pildă aici, în Jurnal - îşi pierd sarea, nu mai au haz. Zice Ana:

- Du-te şi le scrie - să vedem: mai au ori ba?

Ceea ce am şi făcut. Convins fiind că bancurile noastre sunt strict-intime, pentru uz familiar, nu pot fi scoase în târg.

Luni 27 mai 2002

Azi am primit de la Adrian Niculescu, postat la Paris, un plic conţinînd fotocopia articolului său din *Obs. Cult*. Am să-i scriu, mâine.

Tot azi: a telefonat Larisa Turea, venită, ca de obicei, la Cannes. Printre altele mi-a spus că prietenul meu Dinu Mihail de la Chişinău foloseşte în articolele sale antiromâneşti citate din **Calidor**… Vestea m-a întristat de moarte. Ce poate face cineva în situaţia mea: dă desminţiri?, polemizează cu abuznikul? Poate că în urmă cu patru-cinci ani aş fi făcut-o. Acum însă, nici vorbă de aşa ceva, sunt inert, anesteziat de imbecilitatea ambiantă - fără reacţie…

Din această pricină m-a apucat o jale… generală-totală. Constat deşertăciunea deşertăciunilor. Fac bilanţul inutilităţilor încercate sau chiar făptuite. E omeneşte ca, în momente de descurajare, de disperare, să te întrebi: La ce bun, toate câte au fost făcute - fapte, scrìsuri? Starea s-a extins şi asupra verificării dactilogramelor cărţilor pe care am de gând să le trimit în România, în vederea culegerii la ordinator: **Uşa…, Din Calidor, Arta Refugii**… La ce bun să mă străduiesc - şi mai ales să sper că voi umple golul prin internet? Un gol ca cel prici-

nuit de Liiceanu, Pleşu, Monica Lovinescu, Manolescu, Adameşteanu, Ţepeneag şi auxiliarii lor: Iorgulescu, Buduca, Ştefănescu, C.A Mihăilescu, Alexandru George - nu mai poate fi umplut - fiindcă, vorba ceea: un covrig cu gaura umplută nu-i covrig, ci eventual, turtă.

Cât are să mă ţină depresiunea asta? Cât m-o ţine. Cât m-au ţinut şi celelalte, nu puţine, nu mai uşor de suportat. Şi chiar dacă aş încerca o ameliorare a stării mele prin cărţi de hârtie tipărită - nu aş avea mai mare spor: există un timp pentru toate, deci există un timp şi pentru… reparare. Dacă a trecut acela, nimica nu se mai poate face, decât, poate în postumitate.

Vineri 31 mai 2002

A chiar avut loc colocviul cu pricina. Veştile ajunse până la mine sunt fragmentare. Niculiţă a trimis Anei, la Bibliotecă, un mesaj - deci nu-l cunosc, fiindcă ea se află în concediu (şi l-a avertizat pe expeditor); al doilea a fost trimis aici, mi l-a dat Filip - dar Filip va pleca sâmbătă şi va lipsi până pe marţi, pe miercuri. Dar nu mă grăbesc.

Tot Niculiţă a transmis un articol semnat de Marius Oprea, apărut în *Interval* (2000?). Nu pot urca până la "arfivă", ca să verific: acelaşi îl primisem la timpul potrivit (?) şi tot aşa, fusesem contrariat de data procesului verbal de anchetă din 1956: "24 *iunie* 1956", când este vădit că era vorba de… 24 *noiembrie* (tot 1956). Am să-l rog pe Mircea Stănescu să se intereseze pe lângă autor: a greşit el, transcriptorul, data, sau era… gata-greşită? Oricum ar fi: cercetătorul nu simte nici el afurisita de cronologie: nu puteam vorbi - în "24 iunie 56" despre… evenimentele din Ungaria, care au avut loc începînd de la sfârşitul lunii octombrie acelaşi an…

I U N I E

Luni 3 iunie 2002

Am ajuns şi în iunie. Ieri a fost foarte-vară - azi: toamnă foarte. Aşa ne trebuie!

Marţi 5 iunie 2002

Ieri am primit de la Laszlo un plic conţinînd cele două numere din *România literară* în care mă rade Ştefănescu, o pagină din *Caţavencu* - în care mă "laudă" curajosul ITMorar Farfuridar, semnînd cu un pseudonim de genul: "Armata Apărării" - aşa ceva…

Miercuri 12 iunie 2002

Ieri mi-a telefonat Nicolae Florescu: primise întâia scrisoare a mea. Cică plicul iniţial făcuse pe drum două luni. I-am spus: după scrisoarea aceea primisem *J.L.*, îi trimisesem modificările. El mi-a sugerat să scriu două rânduri despre cenzura poştală - ceea ce am şi făcut, atât că au ieşit, nu 2 rânduri, ci 4 pagini:

Paris 11 iunie 2002

Am mai spus-scris - şi bine am făcut:

- Pentru a-mi închide gura-de-hârtie, neprietenul meu, analfabetul Ceauşescu a dat ordin, în 1970, ca volumul **Camera de alături** să fie retras din librării şi din biblioteci, depozitat undeva - dar nu distrus;

- Pentru a-mi închide gura-de-hârtie, prietenul meu Liiceanu, directorul editurii Humanitas, în luna iunie 1990, a retras din librării volumul de mărturii de el (abia) editat, **Culoarea Curcubeului, Cutremurul Oamenilor, '77**, iar în 1992 a trimis la topit întregul tiraj. Operă în care a fost susţinut până în pânzele albe de culturalizatorii Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, de proaspăt-culturalizata Gabriela Adameşteanu şi de subordonaţii săi de la revista *22*;

- Pentru a-mi închide gura-de-hârtie, Marin Sorescu, director al editurii Scrisul Românesc din Craiova, în schimbul portofoliulului Culturii, în 1993-94, a distrus plumburile unor cărţi, printre care şi ale romanului meu **Gardă inversă**;

- Pentru a-mi închide gura-de-hârtie, sora lui Mihai Botez: Viorica Oancea, directoare a editurii Litera, în colaborare cu Ioana Pârvulescu, a masacrat volumul de texte publicistice, selectînd fantezist şi scoţînd, în 1993 şi 1995 două broşurele, ambele intitulate cu infinită fantezie: **Amnezia la români** - dealtfel nedifuzate…;

- Pentru a-mi închide gura-de-hârtie, cărturarul Marian Papahagi, director al editurii Echinox, a solicitat şi a obţinut bani de la Soros apoi… nu a publicat volumul **Patru dialoguri**, dar l-a anunţat (în revista *22*) ca… editat;

Patru editori-prieteni - toţi patru, nu doar alfabetizaţi, ci reprezentînd

piscuri ale culturii române cotidiene - care, cu toţii, îmi solicitaseră volumele în chestiune…

Şi pe acestea le-am mai spus-scris - le scriu-spun a *n*-a oară:

- Pentru a-mi închide gura-de-hârtie, în 1997 Monica Lovinescu a dat semnalul campaniei de presă împotriva *Jurnal*-ului prin: «Îmi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Goma!»; la ea a participat cu nesfârşit curaj scriitoricimea cu ale sale părţi sedentare: Geta Dimisianu-Bianca Balotă;

- Pentru a-mi - totuşi - închide gura-de-hârtie, Monica Lovinescu a emis, în 1998, ukazul: «Goma e contestat» - şi… n-am mai fost editat!;

- Pentru a-mi închide, odată, gura-de-hârtie, Nicolae Manolescu a anunţat în 1999 că nu-l va mai publica în veac pe Paul Goma în *România literară* - şi aşa a fost.

Pe cestelalte nu le-am mai spus-scris - le scriu-spun azi:

Întors la stadiul de scriitor samizdatizat - prin grija colegială a scriitorilor români cotidieni - am încercat să-mi fac auzit glasul-de-hârtie multiplicînd textele publicistice în câte 15-20 exemplare şi trimiţîndu-le prin poştă.

Iată că în această iarnă-primăvară *cineva* a ţinut să împiedece "difuzarea prin poştă a materialelor duşmănoase-calomnioase": în ultimele săptămâni am primit de la corespondenţii mei vestea că, oriunde ar fi fost domiciliaţi (Piatra Neamţ, Constanţa, Cluj, Fălticeni, Bucureşti), plicurile conţinînd textul eseului "Basarabia şi «Problema»" au ajuns la destinaţie după… două luni de zile - însă mai există zece destinatari care încă nu mi-au confirmat până azi, 11 iunie 2002, primirea a ceea ce fusese trimis de la Paris în 21 februarie - adevărat, tot 2002). Nu voi pierde timpul întrebînd:

«Oare *cine* mi-a oprit-citit textele? Securitatea ca instituţie? Un răcan cu oarecare putere de a face rău? Şi - oare - se va fi ştiind acolo-sus ce se petrece aici-jos?»

Nici înainte de 1989 (şi nici înainte de noiembrie 1977 când am plecat în exil) nu judecam: "Dac-ar şti Tovarăşul ce fac ăştia mici, în numele lui, le-ar rupe urechile!"

La sfârşitul lunii aprilie mi-a telefonat de la Bucureşti Ana Blandiana, anunţînd că în 29 mai va avea loc un colocviu în care se va vorbi şi despre "Mişcarea Goma"; a doua zi am primit o scrisoare de două pagini în care expeditorul îmi zugrăvea în termeni elogioşi "Mişcarea Goma" şi îmi explica semnificaţia ei pentru istoria României… - încheind:

"Ştiu că, după Revoluţie, lupta dumneavoastră şi, în general, atitudinea fermă pe care aţi avut-o nu au fost preţuite la justa lor valoare, nici în mediile politice, nici în cele scriitoriceşti, nici chiar în cele ale societăţii civile. Ele *nu şi-au primit cuvenita recunoaştere* (subl. în text). În virtutea a ceea ce reprezentaţi, aţi aşteptat, cum era şi firesc, să fiţi învitat în România şi nu aţi fost. Este, poate, şi vina mea. A sosit, cred, timpul să trecem peste toate divergenţele şi incomprehensiunile trecutului, să vedem ceea ce ne uneşte. Invitîndu-vă acum, oficial, aş dori să îndrept această greşeală, în numele unei ţări care, de fapt, nu v-a uitat. Vă aştept în România.

"Preşedintele României
"Ion Iliescu"

Am răspuns pe dată:

"Paris, 1 mai 2002

"Confirm primirea scrisorii din 24 aprilie 2002, semnată: «Preşedintele României (,) Ion Iliescu».

"Paul Goma"

Nu mă mai mir că faptele mele de scris, gura-mare a mea deranjează pre mulţi; nu plâng de mila acelor scriitori români care îi reproşează lui Vasile Gheorghe că nu mă ucisese în 1956, lui Pleşiţă că nu mă lichidase în 1977 - fie şi în 1981, în exil, pentru ca acum breslimea de expresie română să se simtă ca-n sânul lui Avram! Nu m-am considerat, în 25 decembrie 1989 (teledifuzarea execuţiei Ceauşeştilor) peste măsură de inteligent ca să înţeleg - şi să accept: "revoluţia" era curat-Caragiale: cu voie de la poliţiune; nu m-am crezut futurolog (ca Tismăneanu, cel care prevede trecutul, doar prezentîndu-ni-l pe Mizil), pentru a-i răspunde, în 1992 (ia te uită: a trecut un deceniu!), lui Mircea Snegur care mă poftea "acasă la noi, în Basarabia":

«Nu am ce căuta în ţări comuniste, controlate în continuare, de KGB - la Chişinău -, de fiica ei, Securitatea, la Bucureşti».

Din păcate, Răul Absolut nu a dispărut de pe nici un mal al Prutului, ba aş zice: prezenţa lui s-a întărit.

Securiştii care apără şi acum, ca şi pe timpul Ceauşescului, onoarea Damei România spun - şi cine îndrăzneşte să mişte-n front şi să-i contrazică atunci când declară:

«Am tremurat de spaima morţii zece zile - până când Buzura a scris în *România literară* editorialul: "Fără violenţă!"- după care ne-am reluat locurile şi activităţile. În 12 ani s-au perindat doi preşedinţi şi jumătate, noi: mereu la datorie! Aşa cum am repopulat ministerele (la Externe nu mai găseşti picior de ne-securist!) - aşa o să mergem mai departe, în Comunitatea Europeană, în NATO - cu Securitatea intactă. Ce contează micile-restricţii puse presei?, ce contează micile-restricţii poştale, ca… întârzierea unor scrisori? Contează că ***noi, Securitatea suntem România***, că noi îi garantăm stabilitatea… - asta cer Occidentalii».

Eu cunoşteam, în linii mari, discursul Securităţii, de pe când trăgea ea să moară (cum se spune, cum se spune: "Pe cine nu laşi să crape nu te lasă să trăieşti"?), adică din 25 decembrie 1989. Şi nu mă credeam deosebit de perspicace, doar un om normal, raţionînd normal;

Cunosc - în amănunt - ce se va întâmpla în curând: România nu va intra nici în Europa, nici în NATO, cu taraful securiştilor intact.

De ce? Ei, de ce: De-aia!

Paul Goma

P.S. Securitatea României nu mă poate interzice şi pe internet: **paulgoma.cjb.net** şi **biblioteca.paulgoma.net**

Asta-i. Am încercat azi să trimit prin fax textul la J.L. Nu a mers. O să încerc şi mâine - dar, pentru siguranţă, un exemplar am să-l trimit prin poştă.

Joi 13 iunie 2002

La telefon, Florescu mi-a spus că în curând îmi va trimite şpalturile la "Basarabia". De abia (le) aştept.

Acum vreo săptămână am primit volumul lui Dan Petrescu **Deconstrucţii populare**. Ne potrivim în majoritatea idiosincraziilor. Unde însă mă larg-depăşeşte: Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca. Îi execută.

I-am scris lui D.P. o scrisoarea în care îndreptez anume afirmaţii ale sale, completez altele (Caraion). Însă de tratamentul aplicat Monicilor nu am amintit - că nu sânt de acord, mai ales în finalul fragmentului dedicat Vavilonului 2. O s-o fac cândva, şi aşa îmi ieşise prea lungă scrisoarea.

Dar de ce explic, în loc să ilustrez? Nu am reprodus-o? O fac aici:

Paris, 10 iunie 2002

Dan Petrescu,

Căci de ce nu mi-ai spus, domnule!? Căci îmi erai redactor - şi oarecum prieten? Căci, uite: mie nu-mi dăduse prin cap, atunci, să indic izvoarele informaţiilor din textele mele publicistice… Căci, de ce? Căci nu ştiu.

O explicaţie (dar nu scuză) trebuie să fie - aceasta: şi eu, ca mulţi alţi explicători, credeam că ceea ce explic nu are nevoie de încă explicaţii, cu atât mai puţin de note subsolice, doar comunicăm între noi informaţii, nu? "Bibliografia" pe care mă rezem în continuare este alcătuită din vreo 200 volume editate mai cu seamă la Chişinău, după 1900 (dar şi lucrări netipărite încă, după 10 ani de la terminarea lor (mai ales despre foametea din 1946-1947) - unele de comentarii mai mult sau mai puţin stângace, altele din colecţii de documente din arhivele NKVD. Deasemeni, volume publicate la Bucureşti, nu puţine avîndu-i "coordonatori" pe foştii-şi-actualii-tovarăşi-istorici-de-stat-şi-de-partid… Pe lângă acestea, mai am, din 1978, "registrele" în care am ordonat, cronologic, informaţii culese din cărţi, dar fără a indica sursa - dacă nu aveam această obişnuinţă; dacă aşteptam ca istoria să fie scrisă de prietenii mei, istorici de meserie: Matei Cazacu, Berindei (Mihnea, nu vaca de ta-su, Cacademicianu'). Se vede că trebuia, de la început, să mă iau în serios la modul românesc, adică să cred că eu, Întâiul şi Unicul am coborît pe Pământ cu misia de a comite Opera Naţională - fără să ţin seamă că nu mă pricep la aşa ceva, că o viaţă a unui singur om este, fatal, scurtă - lungă fiind cealaltă… Oricum, această "atitudine" a mea (nesănătoasă), dincolo de toate determinările, este una de ne-profesionist.

Recunosc, umil(it): abia de prin 1997 (apariţia **Jurnalului I-II-III**) am început a fi de acord cu mine şi cu primele impresii de după 89 - anume:

Prea mulţi dintre colegii noştri - oameni de carte şi de cuvânt (în toate accepţiile) - nu prea, vorba Ardeleanului, citesc ceea ce comentează; nu prea, chiar de loc - consecinţă:

- Se exprimă despre toate şi despre orice în perfectă necunoştinţă de cauză - de aici: scriitorul la român nu citeşte cărţile (sau textele) confraţilor comentaţi, el le ghiceşte - fireşte, în… cărţi (hai să fim… poetici: citeşte cărţile în stele…).

Observ că şi Dan Petrescu a ajuns la această concluziune destul de târziu, chiar dacă bănuia şi el ce cobreslaşi are.

Da, domnule. Am primit **Deconstrucţii populare**. Am citit volumul pe nerăsuflate şi cu creionul în mână. Urmează să-l re-recitesc. Vorba nevesti-mi: «Ştii că nu e rău?…»

Până atunci câteva băgări de seamă - în dezordine:

- Pag. 71: despre Iliescu şi Echipa Morţii: informaţiile mi-au venit de la foştii colegi de facultate (din 1956) care, fie nu fuseseră nici exmatriculaţi (dar asistaseră la sacrificiul ritual zis: "demascare"), fie foşti exmatriculaţi (ca Sorin Titel). Şi unii şi alţii îl aşezau pe Iliescu pe un plan secundar - dar şi aşa, important - şeful lor fiind Trofin. Informaţie despre Iliescu ar putea da şi Nicolae Manolescu, doar şi el fusese exmatriculat (de aceeaşi echipă, de care alta?) însă la Niki totul devine extrem de înnodurat: unchiul său, academicianul Oţetea a intervenit pe lângă Cornel Burtică, component al Echipei… Or însuşi Manolescu povesteşte (abia acum) că Iliescu ar fi avut atunci (în 1957, pentru anul universitar 1958-59) un cuvânt în favoarea reînmatriculării studentului Manolescu Nicolae (pe care tot el - sau şi el - îl alungase din Universitate la începutul anului 1957).

Un argument valabil numai pentru noi, foştii puşcăriaşi, care neavînd dovezi, "docomente" (de unde, înainte de 89?), trăgeam concluzii din premisele aflate la îndemâna tuturor (de pildă: Marino al nostru se pare că nu mai este al nostru, de când călătoreşte în Occident - chiar şi în Spania, pe timpul lui Franco; Ivasiuc al nostru nu mai este de-al nostru de când lucrează la Ambasada USA - etc). În cazul de faţă: Edgar Reichmann mi se păruse déjà-vu, încă din octombrie-noiembrie 1956, ca unul dintre urechiştii care bântuiau coridoarele Filologiei, fără a se ascunde, ba chiar în văzul tuturor, scriind ceva în nişte carneţele negre… Fireşte, după atâţia ani, chiar decenii, există riscul de a bănui un nevinovat. Da, dar mai există (pentru noi, foştii deţinuţi), o metodă de a se apropia de adevăr: îi spui verde-n faţă bănuitului că îl bănuieşti de cutare măgărie-porcărie. În aces caz bănuitul poate să nege - depinde însă *cum* anume o face (la latitudinea bănuitorului)… Însă, dacă tace - atunci şansele bănuitorului de a avea dreptate cu bănuiala devine cvasicertitudine, fiindcă cine nu răspunde la atacuri, la acuzaţii? În lumea noastră (pardon: a voastră) un Manolescu, o Monica Lovinescu - cei care mai şi teoretizează ne-replicarea, or ei dovedesc prin asta, dacă nu vinovăţie (deşi…), atunci slăbiciune, nesiguranţă. Am judecat în cazul lui Ed. Reichmann astfel: eu l-am atacat (pe chestia participării lui la campania de exmatriculări consecutivă Revoluţiei Maghiare) cu o consecvenţă demnă de o cauză mai bună, în scris, începînd de prin 1980 - el nu a răspuns niciodată, deci nu a negat… Deci…

Cam târziu, însă am făcut progrese - după cum se poate constata din ultima comitere a mea, **Basarabia şi "Problema"** devenită **Săptămâna Roşie**… Îl citez - cu trimiteri… - până şi pe Oişteanu.

- N-ar fi stricat dacă, vorbind despre "Cazul Caraion", aţi fi amintit şi de articolele mele (şase sau şapte); primul, sub formă de scrisoare deschisă, a fost provocat de articolul lui Grigurcu care înclina spre teza Jelitei (deci a lui Barbu-Pelin - dar încă nu şi a lui Manolescu…) - exact, primul dintre textele neincluse de Dan Petrescu în volumul **Scrìsuri**… Până la proba contrarie, cronologic, am fost primul care a fluierat în Biserica Unanimităţii Scriitoriceşti (popesă - din umbră - fiind Monica Lovinescu): Ştefănescu, Pruteanu, D.C. Mihăilescu, Buduca, Matei Călinescu, Manolescu, Cistelecan, Alexandru Niculescu, Geta Dimisianu, Gabriel Dimisianu, Al. George şi alţii şi alţii s-au întrecut în a-l condamna la o moarte postumă (!)

pe Caraion, fiindcă… în schimbul paşapoartelor pentru Occident ar fi scris pentru uzul Securităţii paginile de ruşine… Pe atunci publicam în periodice, Scrisoarea către Grigurcu (prima, fiindcă au fost două) a apărut în *România literară*, apoi aveam ciosvârtele de rubrică de la *Cotidianul* lui L.I. Stoiciu… - deci, cum zice la Evanghelie: aţi ştiut… Vorbiţi doar de Dosarul Caraion, volum semnat de Pelin (cel apărut în 2001), or eu mă luasem de Jelelelea în toamna lui 1998, de Pelin (izvorul doar al ei) în iarna 1998, în 1999 am avut conflictul cu Manolescu (primul care a publicat - în *România literară* - un "Dosar Caraion"- şi el adăpat la acelaşi Pelin)…

- Ion Frunzetti: sunt în măsură să nuanţez nota de la pag. 97: "fost legionar convertit le comunism" (sânt convins: am mai scris asta, dar nu mai ştiu unde…):

În vara anului 1955, ca student la "Eminescu", am făcut practica de vară în redacţia revistei *Viaţa Românească* - unde director (redactor-şef?) era Petru Dumitriu. Primisem un colţ din masa lui Remus Luca, iar colega mea Gloria Barna (Alexandra Indrieş - Justa…) fusese găzduită de B. Elvin. Printre solicitanţi (nu colaboratori!) a fost şi un domn îmbrăcat extrem de ponosit (dar îngrijit), famelic şi cu o privire de fiinţă hăituită care adusese nişte traduceri din spaniolă. Remus Luca, altfel un just tovarăş, s-a ridicat de pe scaun şi a stat de vorbă politicos cu necunoscutul (doar pentru mine). Tot el a luat traducerile, a ciocănit la uşa lui Petru Dumitriu şi a intrat… Foarte curând am auzit urlete Canalìului - zbiera la Remus Luca. Înainte ca uşa să se fi deschis, necunoscutul a dispărut. A ieşit întâi Remus Luca, Petru Dumitriu după el, urlînd că, dacă-l mai prinde pe "fascistul de Frunzetti" în redacţia revistei, îl ia de guler şi-l duce la Securitate… Remus Luca încerca să protesteze: că traducerile sunt bune, că, dacă Frunzetti ar fi "fascist", de multă vreme ar fi fost la închisoare… - "Conu Petrache", cum i se gudura la ghetre Radu Cosaşu, l-a neutralizat pe Luca întrebîndu-l dacă ştie spanioleşte, astfel închizîndu-i gura… Ierunca va fi deţinînd adevărate informaţii despre Frunzetti pe care nu le aveam atunci şi nu le-am căpătat mai apoi dar cred că: "fost legionar *convertit* la comunism" este impropriu. Legionar "convertit" la comunism a fost, de pildă, Costin Murgescu; dar un Herseni, un Frunzetti, nu. Chiar dacă a mâncat rahat la *Scînteia*, la vreo aniversare, în vreo prefaţă la Cervantes, supravegheat de un Zigu Ornea (zic aşa). Eu cred că Frunzetti era doar un fost legionar băgat în boale de comunişti şi care nu se mai putea opri din tremurat - cum fusese şi bietul Edgar Papu - care îmi fusese profesor, după Vianu…

- Explicaţia de la pag. 99: "erau *beurs*, adică arabi" este incompletă. *Les beurs* sunt cetăţeni francezi de origine maghrebină (adică provenind din Maroc şi din Algeria), dar nu neapărat arabi - kabylii nu sunt arabi, ci băştinaşi arabizaţi - născuţi în Franţa (adeseori chiar şi părinţii acestora). Deşi la origine termenul vine de la *arab*, (pronunţat: 'reub) el a fost… verlanizat (i-au fost intervertite jumătăţile şi a dat *beur*. Nici francezii cultivaţi nu cunosc istoria termenului, ei cred că *beur* (şi *beurette*, pentru fete) vine - poetic - de la *beurre*, untul de gătit care, în tigaie, capătă o culoare… pâinìe…

- Steinhardt (nota de la pag. 100): Şi în asta am fost un amărât de înaintemergător (am scris despre asta în **Căldură Mare**, când am adus vorba de Virgil Duda): în noiembrie-decembrie 1972, aflat la Paris, am dactilografiat la cererea lui Ioan Cuşa pentru revista *Ethos* un "manuscris clandestin", pus la dispoziţie de Monici, semnat : "Nicolae Niculescu". Mai întâi i-am împărtăşit lui Cuşa impresia că "manuscrisul clandestin" era o prostioară, o compu-

nere penibilă, el însă a argumentat: "Monica şi Virgil îl găsesc genial". Am repetat opinia în faţa Monicilor: nu numai că nu au fost de acord, dar s-au supărat pe mine: cum puteam spune una ca asta - mai ales că autorul era un "clandestin"? Dactilograma mea (sic) a apărut în nr. 2 al revistei *Ethos* (1975) sub titlul: "Secretul Scrisorii Pierdute", sub semnătura clandestinului Niculescu…

Prin 1975, la Bucureşti, dimpreună cu Virgil Tănase am depus la cutia poştală un alt "manuscris clandestin" - de astă dată ştiind cine-i autorul… **Jurnalului fericirii**: Nicu Steinhardt. Abia când a murit (începutul anului 1989?) Monicii mi-au deconspirat identitatea lui "Niculescu": Steinhardt.

Astea, deocamdat'. Pe al'dat'. Saltare!

Paul Goma

Ce ziceam: că nu i-am comunicat lui Dan Petrescu opinia despre ce scrisese el în legătură cu Monicii? Aşa e. Dar n-am scris nici despre prietenul său, vecinul de bloc, Adrian Niculescu. I-am citit eseul despre "Mişcarea Goma"; la câteva zile mi-a venit scrisoarea de la Iliescu. Atunci mi s-a arătat o legătură între cele două texte. Întâi am crezut că cineva din secretariatul lui I. cunoştea de undeva textul lui N. Însă observînd că Niculescu, în textul său "civil" din *Observator cultural*, în ciuda informării sale, omitea episodul Ungaria din biografia mea (scria că am început a face închisoare din… 1958, şi nu din 1956), am dedus că asta este şi dorinţa nemărturisită a lui Iliescu: să nu fie pomenită Ungaria…

Concluzie abuzivă? Mai degrabă una la mintea cocoşului. Să se observe: încă nu am afirmat că Niculescu Fiul este unul dintre autorii scrisorii lui Iliescu trimisă mie, ci doar (!) strania apropiere a celor două texte…

Acum - la ora 11 - am reuşit să trimit faxul. Cu Florescu am schimbat câteva cuvinte: numărul viitor (care va apărea la sfârşitul acestei luni) va fi cam jumătate din obişnuit. Cică doar pentru atâta îi ajung banii de la Minister… N-am mai adus vorba de "Basarabia", romanul…

Duminică 16 iunie 2002

Mi-a trimis Flori Stănescu, pe lângă câteva pagini din jurnalul pe care-l ţine (bine!), un volum de Breban, intitulat: **Stricte amintiri literare** (Dacia, 2001). A apărut, deci, de o bună-vreme, a fost citit, crezut, citat ca document de primă mână… Un progres considerabil de la precedentele "violente"- i-am uitat titlul exact, uita-l-ar gafele legendare de autor-îndrăgit şi preferat - ba nu: **Confesiuni violente**, dealtfel acum un deceniu l-am şi tachinat niţel pe la gleznele neadevărului - inutil: Breban o ţine drept înainte, scriindu-şi Amintirile (stricte), Confesiunile curat violente de parcă şi-ar confecţiona proza de ficţiune…

Nu din întâmplare şi ceea ce istoriseşte-literar Alex. Ştefănescu în *România literară* numerele 19 şi 21 şi ceea ce îşi strict-aminteşte N. Breban nu îmi provoacă frisoane de plăcere - din contra; nici nu-mi tulbură somnul: judecăţile defavorabile (un eufemism) ale celor doi literaţi români - atât de deosebiţi şi chiar duşmani, însă atât de aseme-

nea, încât recunoşti pe dată matricea scriitorului român, încât îţi vine să-l parafrazezi pe Marx şi să vorbeşti de lumpenliteratoriat; îmi sunt cunoscute secreţiile lor încă din primele zile ale anului 1990, când primind ei bilet de voie de la Brucan, cel care le-a îngăduit să se exprime şi la gazeta de stradă, nu doar la cea de perete, familială…

Şi nu din întâmplare *şi* aceşti doi literatori români scriu texte publicistice, ca şi cum ar comite compuneri "artistice" (de ficţiune).

Precedentul volum de neficţiune ale lui N. Breban se chema **Confesiuni violente**. De ce nu?, vorba Barbăneagrălui. Titlurile…- pot fi neîncăpătoare, terne, inducătoare în eroare, şocante, fericit alese… - fiecare scriitor cu titlul lui, vorba unui miliţian în post fix truditor la *România literară* între 1968-1995… Că nu am găsit violenţa promisă în **Confesiunile** de acum un deceniu; că nu este observabilă stricteţea **Amintirilor literare** adunate între copertele volumului de faţă - nici o surpriză: se ştie că Breban se află la locul său în ficţiune, străin, rătăcit în, respins de publicistică-amintiristică - a spus-o Ion Negoiţescu, primul. Printre băgările de seamă ale mele (publicate în volumul **Scrìsuri**, Nemira 1999) era şi aceasta: romancierul N. Breban îşi scrie articolele, amintirile, polemicile exact cum îşi scrie romanele, nerealizînd că există două planuri distincte: cel al invenţiei (artistice) şi cel al adevărului (publicistic). În a sa opera omnia confuzia produce efecte de un comic nesfârşit… Corectez: confuzia ar trebui să provoace hohote de râs - dacă cei din jur: colegi, prieteni, parteneri, adversari - cu toţii oameni de literă şi de cuvânt - ar percepe inadecvarea, rătăcirea condeiului brebanesc. Însă în spaţiul carpatodanubian nimeni nu observă fundamentala eroare; iar dacă da, fiecare îşi aduce aminte că şi el poartă acest păcat, apoi în zilele noastre există erori mult mai… fundamentale (vorba lui Săraru) decât aceasta, pe care compatrioţii noştri nici nu le iau în serios.

De ce nimeni nu-l trage de mânecă pe N. Breban?

De frică? A fost o vreme când multor scriitori le era frică de Breban - iată mie îmi era frică, nu de el ca om (îl cunoşteam, îmi era indiferent), ci ca ceea ce devenise, peste noapte, în 1970, când Ilie Rădulescu, "de sus de tot" ni-l impusese redactor-şef al *României literare* - iar prietenii săi de ieri, Iulian Neacşu, D. Ţepeneag, azi trebuiau să ceară audienţă la secretara Tovarăşului - şi să aştepte rezolvarea cererii… Dintr-un scriitor ca atâţia alţii - aici nefiind vorba de talent, nici de geniu, acestea nefiind scrise pe frunte - ieşise la vedere o creatură cu solzi, sânge rece, privire de iguană, altfel un perfect tiran care, ca orice caltaboş ajuns împărat (dealtfel a şi fost poreclit: "Tovarăşul Nicolae Doi", "Brebenescu", "Ceauşan"), pierduse fulgerător şi simţul ridicolului, nu doar al realităţii. S-a amestecat şi în ideologie, oricât ar pretinde, azi, că el era anticomunist din moşi-strămoşi, că "atunci" făcea, nu doar… disidenţă, ci de-a dreptul opoziţie! - pentru-autenticitate, se aşează faţă-n faţă cu Ţepeneag şi se laudă reciproc, fără nuanţe în minciună… Dar nu indica el linia-de-partid-intelectuală din *România literară* prin hectarele de lălăială comunistă, proceauşistă la care participa cu avânt (de geniu să nu mai vorbim: era foarte blond), nu Păunescu - ci Nichita Stănescu?; nu Eugen Barbu, ci Ivasiuc (cel mai inteligent decât Camil Petrescu)?, nu Crânguleanu şi Beniuc şi Andriţoiu, ci Matei Călinescu şi Cezar

Baltag?); nu declara el în gura mare că Treimea pe care jură este: *Mama-Opera-Tovarăşul* (Ceauşescu, se înţelege)? Şi în cinematografie s-a autoinvitat şi a pătruns cu bocancii: a turnat un film după propriu-i roman - adevărat, nu a şi interpretat rolul principal - şi s-a autoselecţionat pentru Festivalul de la Cannes, în 1971…

Mă întrebam de ce apropiaţii nu-i atrag atenţia că este ridicul şi periculos prin minciunile pe care le propagă? Din… fidelitate a prieteniei? Dar în vara anului 1973, la lansarea romanului **Îngerul de Gips**, autorul avea să constate pe proprie piele cât valora prietenia prietenului Nichita (Stănescu), fidelitatea lui Alec (Ivasiuc), iubirea lui Cezar (Baltag), preţuirea intelectuală a lui Matei (Călinescu) - adevărat: acesta plecase între timp în America, deci fusese scutit de punere la încercare.

Aşadar, **Stricte amintiri literare** - un nou volum, acelaşi "stil". Fireşte vorbesc de obiceiul de a polemiza (!) cu X, Y, Z, fără a da *citate* din cei atacaţi. Căci Breban, toată lumea o ştie, azi: el citează din un singur autor, cel *descoperit* de el însuşi (cum a afirmat într-o emisiune a lui I. Sava, despre care am scris în lung şi mai ales în lat): Nietzsche (iertare, în acest volum mai există un autor citat şi tot un membru al Grupului Breban: Goethe), însă puţini îşi mai aduc aminte că, înainte de vara anului 1971 - poate şi după, nu l-am mai putut urmări - el cita smerit din produsul gândirii altui coleg de generaţie (şi de grup): tizul său, Ceauşescu.

Am vorbit numai de operaţiunea numită *citare* - nu şi de aceea, obligatorie (pe alte meleaguri) şi neapărat (sic!) anterioară: *citire*.

De când mă încaier cu ai mei cobreslaşi, observasem (în scris), cu uluire, cu stupoare: aceşti scriitori români, aceşti treziţi-peste-noapte-gazetari nu citeau ceea ce… vitejeşte combăteau! Probabil primul, cronologic, "ne-cititor" pe care îl denunţam (în iunie 1991, în "Capra şi Căprarul") cu citate din propriile-i texte - era chiar N. Breban. Apoi mi-au căzut sub ochi probe ale necitirii la Manolescu, la Iorgulescu, la Buduca, la Ştefănescu, la Mihăilescu, la Al. George, la Pruteanu, la Adameşteanu. Întâi m-am mirat - apoi le-am… "veştejit". Naiv de nevindecat, credeam (speram) că, dacă autorii unor astfel de "polemici" nu vor trece, pe loc, la autocritică (doamne fereşte: ei, anticomunişti din tată-n fiu, rezistenţi prin cultură, posesori de certificat?), măcar îşi vor lua, în gând, "angajamentul" că pe viitor nu vor mai comite asemenea gafe, cretinării, porcării, dovedind ignoranţă, nepăsare, irespect faţă de scris, cu un cuvânt: neprofesionalism; cu încă un cuvânt: analfabetism… Ei bine, dacă nu s-a întâmplat aşa cum îmi imaginam eu atunci, că ar fi normal, apoi nu din pricină că adevărul ar fi fost de partea lor şi nu de a mea - ci pentru că ei, consecvenţi, nu citiseră nici "polemica" mea! - cel mult înregistraseră ce-i comunicase un binevoitor: «Goma iar te-njură…»

Ce-i de făcut într-o situaţiune ca cea de faţă? Cum poţi să comunici cu semeni care nu receptează semnalele tale (nu doar ale tale, ci în general, cele exterioare lor)?

Răspuns: Nu comunici.

În psihiatrie situaţiunea poartă un nume: schizofrenie.

În continuare, naiv, credeam că doar din cauza "evenimentelor recente" (cum ar veni: rivuluţia de la 89) colegii mei, scriitori, ziarişti,

politicieni se arătau incapabili de a purta un *dialog* ci doar bănănăiau, îngânau acelaşi, mereu acelaşi *monolog* - din două părţi alcătuit şi existînd simultan, nu succesiv:

a) cât de persecutaţi au fost ei - şi doar ei - de către comunişti şi:

b) cât de valorişti, chiar genialişti sunt ei - dar ce să facă dacă nu sunt înţeleşi de semeni: «Nu ştii tu, dar eu…».

Bag de seamă că şi pe Dan Petrescu l-a "enervat" monologul permanent al confârtaţilor, manifestat în faza lui nesonoră prin necitirea cărţilor despre care se rostesc (vezi volumul **Deconstrucţii populare**, Polirom, 2002).

De acest păcat (necunoştinţa de cauză, dar opinii ferme despre…) nu sunt scutiţi nici "occidentalizaţii" Ţepeneag, şi Monica Lovinescu. În cea mai curată tradiţie balcanodacă, ei atacă fără argumente (care, într-o dispută de cuvinte sunt, fatal, cuvintele celuilalt: *citatele)*, folosesc rezumatele fanteziste şi nu răspund la contraargumente. Ţepeneag a rămas surd în acest deceniu la invitaţiile-somaţiile mele de a răspunde dacă da sau ba i-a spus poetului canadian Marteau că Goma (aflat, în acel moment, nu doar în România, la cheremul lui Ceauşescu, dar în închisoare, în labele generalului Pleşiţă), de cum o să vină în Occident, cum o să-i… răpească revista *Les Cahiers de l'Est*!; şi/sau dacă da sau ba, în primăvara anului 1989, când, la Paris, adunam semnături pe o petiţie de protest (şi de solidarizare cu colegii scriitori din România), el a refuzat, pretextînd că "dăduse destul până atunci, pentru scriitorii români"- ceea ce nu l-a împiedecat, două luni mai târziu să confecţioneze, dimpreună cu Breban şi cu securistul notoriu Brie o "Uniune a Scriitorilor Români" - din care să fie omişi Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Lucian Raicu, Paruit, Goma…; la fel Monica Lovinescu nu a răspuns niciodată la acuzaţia mea că a fost constant de acord cu Liiceanu şi cu operaţia curat-culturală: distrugerea cărţii de mărturii **Culoarea curcubeului**.

Luni 17 iunie 2002

…Desigur, nu e uşor pentru un cronicar de serviciu să ia cunoştinţă de câte 4-5 cărţi pe săptămână şi să le recenzeze. Unii sunt oneşti în neonestitate: copiază o frază de pe coperta a patra…- deşi mai sănătos ar fi dacă citatul ar fi pus între ghilimele. Dar alţii - atâţia alţii nu se mulţumesc doar să prezinte cărţi (fără a le fi citit), ci să le combată! Puternic!

Am fost contrariat, acum vreo lună de zile, când discutînd cu istoricul Mircea Stănescu despre acest păcat capital al "unora"(acela de a se pronunţa - în scris - în necunoştinţă de cauză), el mi-a spus:

«Dar toată lumea face aşa, la noi. Nimeni nu citeşte, în schimb toată lumea scrie - despre ce nu a citit…»

Surprinzător, afirmaţia m-a… surprins: o făcusem şi eu, demult…

Războindu-mă cu "partenerii mei", eram convins că doar aceştia constituie excepţii - iar la ei, la fiecare, necitirea cutărei cărţi era o excepţie (altfel, mamă-mamă, cum mai citeau, cu creionul în mână!/ şi cu ochelaru-n gură: Manolescu; şi scotînd notiţe!).

Adevărat: nici înainte de 1977 - mai exact: înainte de iunie 1972, când, plecînd în Occident, plecasem şi de la *România literară* - nu mă

aflam eu chiar în bucătăria criticilor literari - acele persoane care scriau despre scrierile altor persoane… - dar sunt convins: cei pe care îi cunoşteam, îi frecventam, îi citeam (le dădeam să citească ce comiteam eu): Valeriu Cristea, Lucian Raicu, Gabriel Dimisianu, Sami Damian, Dana Dumitriu, critici atitraţi, dar şi ocazionali ca prozatorul Sorin Titel, ca poeţii Virgil Mazilescu, Leonid Dimov, Marcel Mihalaş - nu şi-ar fi îngăduit să scrie un rând despre o carte necitită. Nici măcar nu le-ar fi trecut prin cap o asemenea "idee". Iată, risc să bag mâna în foc, acum, după treizeci de ani, fiind sigur că nu mă înşel: "pe atunci" oamenii citeau întâi - abia după aceea scriau despre cartea citită.

Ce să se fi petrecut "de atunci"? Nefiind de meserie (critic), să nu fi fost eu informat despre cum-cât citesc criticii care scriu despre cărţi? Bine-bine: nu priveam peste umărul lor atunci când îşi făceau lecţiile pentru a doua zi, nici nu verificam dacă citiseră cartea despre care scriseseră - pentru că nici prin gând nu-mi trecea că acei oameni (mai buni, mai mediocri, mai foarte buni; mai harnici, mai leneşi; dînd 4-5 cronici - sau recenzii, sau note de lectură - pe săptămână sau doar un singur text pe trimestru) ar fi putut face în deplină necunoştinţă de cauză - cum se făceau alte trebi în România comunistă: agricultura şi industria; învăţământul şi prestaţiile de servicii. Dar eram sigur că - indiferent de calitatea cronicii - cartea cronicată fusese citită.

Mutaţia să se fi produs "după revoluţie" - ca atâtea alte mutaţii nenorocite? Sau începuse a-şi arăta colţii dinainte - să zicem, aşa, cam de prin 1984 (!), prag psihologic pe care îl vedeam eu şi chiar îl comentam (cu spaimă, cu compasiune pentru colegii, pentru prietenii rămaşi acolo, în gura lupului)?

Presupun că nu mă aflu departe de adevăr: constasem la scriitorii-prieteni re-veniţi în câte o călătorie în Franţa o schimbare "la cap" - şi la-oral… - nu aveam cum constata că erau în curs de a se schimba şi la-scris - în primul rând prin necitirea cărţilor despre care se exprimau. Îşi vor fi zis - în jurul fatalului an 1984 - ca în Ecleziast, că lectura cărţilor scrise de alţii este curată deşertăciune, pierdere de timp, cheltuială de energie - aşa că: jos cititul! Moarte lecturii - în vederea scrierii despre…!

Asta trebuie să se fi petrecut cu colegii mei din România. Iar accelerarea istoriei după decembrie 89 nu a aranjat deloc lucrurile: scriitorul, ca să-şi câştige pâinea, a trebuit să facă gazetărie. Or gazetăria la român a devenit şcoala exprimării plenare a ignoranţei, expresia analfabetismului agresiv ieşit în piaţa mare pentru a fi promovat - pe hârtie. Măcar Adameşteana ştie să scrie proză - deci puţin i-a păsat (ei, în primul rând, apoi cititorului revistei *22*) că nu avea ce comunica, "analizele" ei fiind monumental de năuce - dar ceilalţi?

Ce se va fi petrecut cu prietenii mei buni din exil: Monica Lovinescu, Ţepeneag? Şi ei să fi fost "atinşi" de cauze-directe atunci, în jurul blestematului an 1984, sau după 1989, doar în contact cu… contaminaţii? Dar bineînţeles că prostia propriu-zisă nu se ia (chiar atât de uşor), dar prostirea? Şi în sensul de cedare morală?

Pot Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Ţepeneag să pretindă că (re-)contactul cu mocirla în care se complăcea lumpenscriitoriatul din România nu i-a mânjit-contaminat şi pe ei? Că nu i-a tras

în jos? Lăsîndu-se pipăiţi, pupaţi pe gură, îmbăloşaţi, pot ei jura că au rămas imaculaţi?

Să nu jure.

Marţi 18 iunie 2002

Noapte bucureşteană. Au fost multe grade peste 30 şi nici o adiere de vânt. Francezii sunt mândri că ştiu de unde le vine lor căldura: «Din Maroc!», decretează şi se simt mai înrăcoriţi… Şi iată de ce sunt Românii noştri nefericiţi: păi dacă ei - spre deosebire de occidentali - nu ştiu de unde le vine căldura, frigul, foamea, setea (dorul de codru-verdea…).

Pentru azi pronosticul e mai dulce: "valul din Maroc" slăbeşte şi se deplasează mai la est (de vest, cum ar zice nemuritorul Săraru - dar nu din pricina asta îl iubesc eu, cu foc, de să tot fie 55 ani…).

Am primit scrisoare de la Vasile Baghiu: are o bursă Böll şi se află pentru patru luni la Kreuzau, în casa însuşiului. Mă bucur pentru el şi să-i fie cu folos.

Am fost exagerat de sever cu simpatrioţii-care-nu-citesc-dar-combat-necunoscutul: ca de obicei, am caricaturizat - vor fi existînd două cazuri, hai cinci (sau chiar cincisprezece), însă "în general" oamenii de litere români din România au rămas aceiaşi setoşi de carte pe care i-am cunoscut. În fine, nu chiar toţi, dar o bună parte - partea bună. I-am grav calomniat când am vorbit de lumpenscriitoriat…

Numai că iar am luat-o razna - de astă dată în ceastălaltă parte, a apărării (cu ghiarii şi cu dinţile, cum zicea pe cale bucală un tovarăş minoritar - altfel romancier foarte realistsocialist): îi denunţam ca ne-cititori pe "profesioniştii" citit-scrisului, pe criticii literari ca Alex Ştefănescu, gazetari ca Adameşteanca şi cei-cele ca ea. Neprofesioniştii (încă mai) citesc, săracii, încă mai citesc cu sete, dar cum se vor profesionaliza şi ei… Vorba Românului prins cu ocaua mică, dar pe care ţi-o întoarce peste gură:

«Oi fi pretinzînd să-*ţi* citesc toate cărţile despre care scriu?!» - *ţi*-ul fiind suplimentul din partea casii…

Iar acum (ora 8 dimineaţa) mă iau de mână - şi de curaj - ca să mă duc în piaţă, la cumpărăturile-de-marţi.

Ora 9: am fost, m-am întors degrab', şi scuturat de euri - căci care-i pluralul românesc al singularului - şi el românesc: *euro*? Am să întreb în jur, poate mai aflu o găselniţă limbuistică de tipul vechilor: *ghitări, bloace, caucioace - cucuioace*… Şi: *scriitoace*.

Miercuri 19 iunie 2002

Timpul s-a brusc răcorit de ieri după amiază, aşa că azi noapte am dormit în pace şi-n onor, bine învelit. Acum plouă, de-ai zice că te afli la Paris.

Ieri am fost prea indulgent cu ai mei confârtaţi. Zicînd că există (că ar exista) pe pământul tricoloretic şi persoane cititoare (şi încă multe; şi care citesc mult - şi bine), am dat de înţeles că în această categorie (pozitivă - citat din Monica Lovinescu) intră atât profesioniştii ne-cititului, dar şi profesioniştii scrisului pe né-vé, pe pipăite, pe

deduse, pe părute.

Ei bine, nu! În ea nu au loc indivizi ca Ştefănescu, C.A. Mihăilescu, Buduca, Borbély (lista este, fatal, restrânsă, dar suficientă, ca s-o cuprindă şi pe Microfonica Lovinescu). Fireşte, fireşte, pe cei mai sus pomeniţi i-am introdus, fiindcă astfel - în necunoştinţă de cauză - au scris despre mine. Şi nu pentru că au scris defavorabil despre mine, după ce au luat cunoştinţă de textul cronicarisìt. Mai grav - la Ştefănescu: el a reprodus întocmai în cele 2 numere din *România literară* - din 2002 - ceea ce scrisese în 1997, despre **Jurnal I-II-III**. N-ar fi grav că omul se repetă - fiind el consecvent în opinii, după cum toată lumea ştie - ci pentru că:

- deşi a citit replica mea tot din primăvara anului 1997 - publicată chiar în *România literară* - prin care arătam că nu citise ceea ce pretindea (de pildă: nu eu eram persoana agitată, împanicată de aşteptare, ci… din contra: Monica Lovinescu), el nu a ţinut seama de această elementară obiecţie iar acum reproduce articolul de atunci;

- deşi a citit (în **Jurnalul unui jurnal**) relatarea discuţiei telefonice avută de mine cu şeful său, Manolescu, despre campania împotrivă-mi organizată de *România literară*, la care participaseră oameni care nu citiseră ceea ce recenzau - ca Ştefănescu - Manolescu nu numai că a fost de acord (cu mine) că Ştefănescu nu citise **Jurnalul** meu, dar îmi comunicase că îl şi "certase", fiindcă "nu era pentru prima oară când făcea una ca asta"…

Rezultatul "certei"? Nul.

Bănuiesc: nu pentru că Manolescu - atunci, în 1997 - nu i-ar fi zis nimic subalternului Ştefănescu; ba îi va fi zis, ăla se va fi înroşit, se va fi scurs pe jos peste pantofii manoleşti, va fi promis, scheunîndmiorlăind că "asta" nu se va mai întâmpla (fusese cam bolnav, avusese, ca de obicei, o foarte-mică-gravă-indigestie), însă… Acum, că i-a venit bine, sub pretextul "panoramei literaturii cotidiene" a copiat întocmai textul din 1997! Chiar dacă Manolescu şi-ar fi aruncat ochii peste el (acum, în 2002), ce-ar fi zis:

«Bine i-a făcut Ştefănescu-Morman, scriitor maşinist emerit, ticălosului de Goma - fiindcă mă acuzase de conivenţă cu Iliescu, de ucenicie obedientă sub Ivaşcu, de co-autorat al unui volum realist-socialist (**Literatura română, azi** - cel scris în colaborare cu D. Micu, al cărui nume nici măcar nu-l mai pomenesc…), de cronici favorabile la Popescu-Dumnezeu, Vasile Nicolescu, Săraru, de frăţie de arme cu Voican, de adăpare la izvorul Pelin în "lupta" împotriva monstrului Caraion - şi de atâtea alte păcate, cu totul, dar cu totul inventate…»

La un moment dat Dan Petrescu avansa: la ritmul cronicilor, e greu de admis că titularul Manolescu, citise chiar toate cărţile recenzate… Păcat frecvent şi la case mari, chiar occidentale (mai ales franţuzeşti).

Numai că şi ici şi colo există o oarecare deosebire între operaţia de lectură-rapidă şi cea de recenzare-promptă. Desigur, fiinţează persoane, fie dotate, fie antrenate pentru lectură-rapidă, de regulă gazetari, mai puţin frecvent: scriitori. Aceşti înalt-profesionişti ai lecturii sunt capabili, nu doar să parcurgă un volum de 300 pagini în jumătate de oră (de ce nu: în 10 minute), dar chiar să reţină ceea ce citiseră. Există cititul-în-diagonală, dar eu nici măcar nu mi l-am dorit, necum

să-l învăţ şi să-l practic. Nefiind obligat, prin profesie, să citesc mult, mă simţeam foarte bine în ritmul meu - şi al cărţii. Însă când mi s-a întâmplat să şi scriu despre anume cărţi (numai după ce am venit în exil, pentru Deutsche Welle, frecvent, accidental pentru Europa liberă), atunci citeam conştiincios-şcolăreşte, cum doar un neprofesionist al recenziatului o face. Iar "interpretarea"… Puteam fi în dezacord cu autorul ori cu alţi comentatori ai cărţii - ceea ce era dreptul meu - însă niciodată nu mi-am luat permisiunea de a mă rosti în necunoştinţă de cauză despre un text - ca, în ceea ce mă priveşte: Ştefănescu, Mihăilescu, Pruteanu, Buduca, Borbély, M. Lovinescu. Este adevărat că unul dintre aceştia (Mihăilescu) a recunoscut, faţă de Dan Petrescu (iar acesta l-a "turnat" în *Timpul* de la Iaşi) că, totuşi, **Jurnalul** lui Goma (**I-II-III**) era adevărat în proporţie de 80% - sau 90% - însă nici el, măgarul, care scrisese contrariul, în *22*, nu recunoscuse, în scris, pe undeva, această mea culpa şi nici Dan Petrescu nu-l luase de guler să-l întrebe: Bine, CAM-ule, dacă **Jurnalul** lui Goma era aproape-adevărat, de ce-ai scris, negru pe alb, sub semnătură - că este total mincinos, iar pe autor l-ai tratat de… denunţător?

De ce… Fiindcă, în România, chiar dacă nu toţi scriitorii-recenzenţi de cărţi fac aşa (fiindcă nu toţi scriitorii recenzează-comentează cărţi), fiecare are un mic-interes: acela de "a nu se supăra" când i se face o măgărie (încă o dată: nu rostirea-scrierea unei judecăţi de valoare, ci exprimarea în necunoştinţă de cauză, una care neagă, care inversează adevărul); fiindcă cel care i-a făcut-o, azi, "poate că mâine" are să scrie favorabil, chiar ditirambic despre o carte a lui, mai slăbuţă…

«Şi atunci, unde e păcatul?»

Am mai spus-o? - ei şi, tot n-au înregistrat-o: astfel de directori-de-opinie-lipsiţi-de-opinie (de unde - dacă nu citiseră ceea ce comentează de mama focului?) mă fac să-i compar cu deţinuţii. Au aceeaşi gândire, aceleaşi reflexe, ascultă de aceleaşi sfaturi şi de aceeaşi pornire (să-i zic: instinct de supravieţuire):

Oriunde, oricând, nu doar în timpul comunismului şi nu numai în România - la întrebarea căprarului, sergentului, plutonierului intrat în celulă cu o hârtie şi cu un creion:

«Care te pricepi la…? (tâmplărie, lăcătuşerie, zidărie, ceasornicărie) etc., foarte mulţi dintre deţinuţi (elevi, popi, miniştri, poliţai, generali, scriitori) ridicau mâna:

«Io, dom'…»

Rar de tot era unul care să aibă măcar idee de "meseria" cerută - însă cu toţii voiau să supravieţuiască. Nu o cunoşteau - dar, dacă erau selecţionaţi, aveau prilejul să o înveţe… Apoi, la-lucru - cu excepţia Canalului Dunăre-Marea Neagră, însă acolo se aflau numai cei "aleşi" să lucreze, nu existau celulare cu nescoşi-la-lucru - în principiu, era aer; era soare (când era), te mai bătea vântul (chiar şi ploaia…), oricum, nu mai zăceai în celule supraaglomerate, fără aer, fără lumină; fiindcă lucrai, primeai o porţie mai mare, mai consistentă; existau închisori, şantiere, fabrici în care "lucrătorii" căpătau (ce cuvânt potrivit!) uneori dreptul la pachet, la corespondenţă - ba chiar (excepţie) şi la vorbitor! Şi, la urma urmei, ce ţi se putea întâmpla dacă erai prins cu minciuna (că nu eşti tâmplar-zidar-electrician)? Cel mult două palme şi-un picior în cur pentru "inducere-n eroare". Asemenea abateri nu se

treceau în dosar, nu se ţineau minte, aşa că la următoarea scoatere postulai din nou…

Da, dar acolo era vorba de viaţă şi de moarte; de supravieţuire. Nici un alt tâmplar, electrician, zugrav adevărat nu suferea din pricină că şi tu te prezentaşi drept calificat în meserie. Nici unuia dintre aceia nu-i mâncai pâinea-albă - în schimb tu căpătai un coltuc de pâine neagră. Şi nici meseria nu avea de suferit din pricina "imposturii" tale, piramidele egiptene nu s-au prăbuşit doar pentru că fuseseră înălţate cu sclavi (în fapt: ţărani care, în pauzele agriculturii, câştigau un ban - sau cereale - lucrînd "în construcţii").

Pe când ştefăneştii, mihăileştii, prutenii, buducii şi alţi borbély… sunt structural necinstiţi într-un context general de necinste.

Mă întreb, naiv: ce vor spune, cum vor reacţiona tinerii-din-ziua -de-azi când vor afla, în sfârşit, că modelele lor culturale, idolii lor literari, cei al căror scris tipărit îl aşteptau săptămână de săptămână, ale căror cărţi le cumpărau din puţinii lor bani şi le mâncau (fără pâine) - ce vor spune după ce vor accepta ceea ce vor afla: că monumentele sunt, nu din bronz, nu din piatră, nici măcar din sfântul lemn - ci din plastic sclipicios, umflat cu aer, ca baloanele avînd forme animale, sau florale; că învăţătorii lor întru ale literaturii, pe lângă faptul că în viaţa de toate zilele erau/sunt nişte fiinţe meschine, laşe, invidioase, fricoase, puturoase - şi, vorba ardeleanului, cam turnătoare - nişte… necititori ai cărţilor despre care scriau - favorabil, defavorabil - şi că, la o adică, strânşi cu uşa:

«Domnule, dar nu ai citit cartea recenzată - şi combătută!», vor răspunde:

«E drept, pe asta n-am (prea - de unde concluzia: în fiecare dintre cei prinşi cu fofârlica zace un ardelean relativizatornic) citit-o, dar numai pe asta - îmi era bolnavă nevasta, trebuia să predau cronica…»

(Adameşteanu, Monica Lovinescu, Andreescu, Breban, Andrei Cornea, Pruteanu - "n-am citit - dar… "- şi combat necitita).

Şi iarăşi mă întorc şi zic:

«Nu este de conceput ca chiar "toţi" dătătorii-cu-părerea să o facă în pur habarnamism».

Caut, caut - semnul contrar… Nu-l găsesc. Fiecare dintre literatorii de expresie română atunci când vorbesc (mai cu seamă de rău) pe un alt literator, despre o carte sau un articol al altcuiva nu îl/o discută - ceea ce presupune un dialog mimat - ci monologhează în draci, până la delir, ghilimelele fiind folosite, nu pentru a indica un citat ce urmează a fi combătut sau altfel interpretat, ci aiurea, de pildă pentru a rezuma ceea ce a înţeles el (mai ales ce nu a vrut să accepte) din textul celuilat.

Degeaba se supără canonizatornicii literaturii române: E. Simion, Manolescu, Iorgulescu, Ştefănescu şi alţi confecţionatori de momâi de paie (altfel, de bună calitate, paiele: ar putea alcătui un bun aşternut pentru vacile gestante) când se simt atacaţi la esenţa operei lor de o viaţă: *ierarhizarea*. Perioada cuprinsă între momentul în care s-a instaurat cenzura-de-stat-şi-de-partid (prin 1948) şi "revoluţia" de la 89 nu a cunoscut "opere" în proză, în eseu (las-că nici în istorie literară), cele câteva chicoteli - sau din contra: văicăreli - versificate nu pot fi luate în seamă, pentru că poezia singură nu poate fi reprezen-

tativă pentru o comunitate (nici chiar doar muzica…). În momentul de faţă mai sunt în viaţă profesorii care au învăţat literatură de la E. Simion şi de la Manolescu, şi de la Mircea Martin şi de la Crohmălniceanu, deci foştii studenţi ascultători (mai vârtos studentele) sunt incapabili de a gândi singuri, nesprijinindu-se pe "legea" programei şcolare - dar peste zece ani? În 2012 va mai exista Marin Preda altfel decât ca un Lascarov-Moldovanu Doi? Sau Radu Petrescu? Sau Mircea Horia Simionescu? Sau Petru Dumitriu şi pandantul său: Radu Cosaşu promovaţii de Apostroful napocaniot? Şi îşi vor pierde "cota", nu pentru că produsul lor literar va deveni neinteresant - era de multă vreme, de la începuturi - însă vor dispărea agenţii, agrocultivatorii, promotorii acestor activişti de partid pe ogorul literaturii noastre socialiste (în drum spre comunism) - şi a acestui mod de a concepe literatura - care era bună, nu pentru că ar fi fost… morală, doamne-fereşte, doar nu amestecăm merele cu cartoafele, dar era bună pentru că autorii ei rezistau prin cultură… Cu un cuvânt - tot din Caragiale luat: *dăscălimea*. Această categorie, această pătură, în principiu, binecuvântată, dar care în condiţiile de dictatură a devenit cea mai eficace armată de analfabetizare şi de piteştizare a populaţiei, tocmai, pentru că "ostaşii" ei nu purtau în frunte eticheta: "activist" ori "miliţian" - ci… "tovarăş profesor".

Duminică 23 iunie 2002

În 20 iunie m-am apucat să scriu un text alcătuit din însemnările zilelor predente. Am trudit la el trei zile - şi m-am oprit, descurajat.

Ieri am primit de la Valerian Stan tăieturi de presă cu "contribuţiile" lui Ţepeneag şi ale lui Breban la istoria disidenţei. Supăraţi, ambii, mai puţin pe istoricii din România care traficaseră totul, cât pe Blandiana, pentru că organizase colocviul în care se vorbea de "mişcarea Goma", bravii Pastor şi Colux ai literelor româneşti au reluat atacurile împotriva impostorului Goma, care, auzi, neruşinare, le luase caimacul! Întru contracare, se propun pe ei înşişi, dar generoşi nevoie-mare, îi bagă în faţă, ca "primi disidenţi", ba pe Petru Dumitriu (Ţepeneag), ba pe Baconsky, despre care Breban, egal cu sine, mitoman impenitent, pretinde (în *Cotidianul*, 6 iunie 2002) că "şi-a petrecut vreo două decenii din viaţă într-un perfect surghiun intern, din toate punctele de vedere" - motiv pentru care, completez eu, "în ultimele decenii de viaţă" Baconsky, cu soţia, era mai mult în Germania şi în Austria decât în surghiunul intern! - dar cine să-l corecteze: cei care nu mai ştiu nimic din trecutul apropiat?; sau cei care nu au interes să scormonească mai adânc în "dosarul" lui Baconsky, să ne comunice prin ce minune poetul-surghiunit era sub Ceauşescu un itinerant mai harnic decât Sorescu, Blandiana, Marino luaţi împreună…

Ţepeneag se arată a fi un adevărat ticălos, când scrie (*Cotidianul* 8 iunie 02): "Paraschiv a fost singurul din această «mişcare» care s-a întors în ţară ca să continue lupta. Goma e şi acum la Paris"…

Se observă punerea în pagină: deci Paraschiv e bun, nu pentru că e bun, ci pentru că s-a întors în ţară, să continue lupta; Goma nu e bun: păi dacă nu s-a întors în ţară (ca să continue lupta…). Dar de ce nu se va fi întors în ţară - să continue lupta luptătorul Ţepeneag? A-ha: nu

mai avea cetăţenia română - i-o luase Ceauşescu prin decret? Dar nici Goma nu mai avea cetăţenie română: cu totul şi cu totul întâmplător, de cum ajunsese la Paris în noiembrie 1977, ceruse azil politic. Deci…

După ce el însuşi se împăunase cu eticheta: "dispecer al «Mişcării Goma»", Oniristul Naţional se supără foc pe jurnalista de la *România liberă* care îl… citează, numindu-l taman aşa cum se autonumise: "dispecer al «Mişcării Goma»". În cel mai troglodist-noroist stil de şedinţă comunistă anticomunistul Ţepeneag se indignează:

"Poate îmi explică ziarista de ce au ajuns tocmai la mine toate aceste scrisori de adeziune scoase din ţară de un diplomat belgian înverşunat anti-comunist…"

Din acest pasaj (antologic) rezultă: nu doar Popescu-Dumnezeu, Burtică, Pleşiţă, Pleşu, Voican, Titus Popovici, Aurel Covaci, Păunescu, Băran şi tot neamul lor - au profitat de "lucrarea" lui Liiceanu (cu încuviinţarea Monicilor şi a Adameştencelor): distrugerea cărţii de mărturii **Culoarea curcubeului, Cutremurul oamenilor - 1977**; şi nu doar Breban, destul de zgâriat în carte, ci chiar şi Ţepeneag, cel care - după dreptate - acolo apărea ca un "pozitiv", vorba Monicăi Lovinescu. Scontînd pe faptul că nimeni nu-şi mai aduce aminte cum se petrecuseră treburile - de unde, dacă *mărturia* a fost distrusă de Liiceanu-Lovinescu?- "dispecerul" cu pricina (după ce mai zice: "am făcut efortul să rămân oarecum retras (!), deşi eu am fost cel mai aproape de centrul mişcării şi, oarecum, am preconizat-o…") povârneşte fapte reale pe o pantă mincinoasă - fiindcă, iată:

"De ce au ajuns tocmai (!) la mine aceste scrisori de adeziune"?

Răspuns: Fiindcă i le trimisesem eu, Goma! Şi:

"…scoase din ţară de un diplomat belgian"…

Altă căcăcioasă diversiune dispecereagă: "un diplomat belgian, înverşunat anti-comunist" - dar oare cine înmânase - la Bucureşti - "acele scrisori" înverşunatului? Nu Goma? Şi cine îl "pescuise" pe "inverşunat", folosindu-l primul? Nu Virgil Tănase? (el trimisese prin valiza diplomatică manuscrisul romanului la a cărui traducere-editare a avut un rol hotărîtor chiar Ţepeneag!). Plecînd Tănase în Occident (la 1 ianuarie 1977), rămăsesem singurul "abonat" - am profitat, cu oarecari riscuri, până la cutremur (4 martie 1977, când şi clădirea ambasadei Belgiei şi imobilul în care locuia Dussart au fost afectate, accesul interzis, iar la scurt timp a fost expulzat - tocmai pentru legăturile sale - cu Goma, nu cu Ţepeneag). Cei care au citit **Culoarea curcubeului**… ştiu şi ştiu şi sub ce nume apare diplomatul belgian în carte: "Louis"…

Nenorocirea face că nu am unde să-i dau replica.

Dar oare merită Dispecereag să fie luat în seamă? Deloc.

Joi 27 iunie 2002

N-am mai notat de o veşnicie. Nici n-am avut ce.

Am primit scrisoarea de răspuns de la Victor Frunză. Nostimă.

I-am răspuns (… nostim) şi i-am propus **Sabina**.

Mi-a trimis Valerian Stan încă o tăietură de ziar: "Disidenţi şi opozanţi" (3) (*Cotid.* din 20 iunie). Breban se plânge de Tudoran. Zice că el ne sfătuise - pe fiecare în parte, se înţelege, fiindcă atâta timp cât

eram în România eu nu aveam comerciu cu Dorin - să atacăm sistemul, nu persoana dictatorului! Iar noi nu l-am ascultat! - ca să vezi ce orbire din partea noastră… De unde va fi scoţînd Breban panglica? Din… nara stângă. Dar el îl lingea pe dictator, totodată simţindu-se ca puiu-n budă (vorba ardeleanului) în "sistemul" pricinatic (oare cine se plângea că, după excluderea din C.C., "i-au luat vila"?).

În continuare, descopere un alt disident: Paler! Îi sugerează tovarăşului Tavi să continue discuţia despre rezistenţa prin cultură… Schiţînd scurta-biografie a nou-nouţului disident, Breban scrie:

"După ce a îndeplinit «sarcini» majore politice - televiziune şi ziarul *România liberă*, se radicalizează treptat şi ferm în sânul Consiliului Uniunii Scriitorilor"…

Răutăcios, bag de seamă: "sarcinile majore politice" duse în spinare de bietul Paler fuseseră mai întâi - cronologic, vreau să spun:

Agerpresist acoperit la Roma - de unde a fost expulzat pentru spionaj în folosul URSS; agerpresist des-coperit, trimis la "Procesul Beldeanu" - grupul românilor care atacaseră cuibul de spionaj securis-to-nkvedist de la Berna…; agerpresist şi la Budapesta, în noiembrie 1956 - s-o fi dus în acelaşi avion cu Valter Roman şi cu Ardeleanu-Adler? Nu ştiu care eveniment a fost simultan cu deţinerea, la Canal, a lui tată-său - dar tot nu are mare importanţă. Importantă este mărturia mea - cu totul şi cu totul… subiectivă: în anul şcolar 1953-54, la Făgăraş, superba colegă Neli Paler de la Liceul de Fete era… evitată de băieţi, pe Corso, fiind verişoara (sau nepoata) "ăluia de la Utemeu, de la Bucureşti" - adică a lui Octavian Paler din Lisa.

Da, domnule. De-abia aştept următorul episod, serialul lui Breban devine pasionant. Şi mă întreb, tropotind de nerăbdare: pe cine va descoperi Romancierul Nr. 1 - ca disident, fireşte !- în săptămâna care va veni? Nu care cumva pe marele Eugen Simion - cu care împarte interesele cacademice? Nu cumva pe marele (!) Adrian Păunescu, cel cu care împarte interesele cotrocenice? Sau poate chiar pe un nepot de verişoară a lui Năstase?

Sâmbătă 29 iunie 2002

Am făcut-o şi pe asta, deşi e zi onomastică, nu aniversară.

Pe la ora 4 noaptea m-a trezit un răget de bărbat, jos, în stradă. Nu de durere… trupească (să zici că l-a înjughiat careva), ci de durere inimească (de să zici că i-a futut careva nevasta, alături, în patul pe care el zăcea beat-mort). Într-atât m-a (şi) impresionat, încât n-am mai putut dormi; de atunci sânt treaz şi morocănos - şi îl aud pe nefericitul acela răcnind de durere bărbătuală.

Şi ca şi cum atâta nu ar fi fost de ajuns, deschizînd televizorul, am căzut pe sfârşitul unui reportaj al lui Fred Mitterrand în Rusia de azi, la o staţie de metro moscovită unde îşi au sediul junii orfani care se prostituează. Flăcăiaşi între 12 şi 15 ani. Destul de spălăţei. Şi care, de cum au simţit că sunt filmaţi, au început să… transmită mesaje:

«Mamă! Mamă! Pe unde-oi fi, să ştii: te bag în pizda mă-ti de curvă, care m-ai lepădat când aveam doi ani!»

«Mamă, mamă!» (Apelativul era cu glas tandru, mângâios, aşa cum chemi după mamă). «Caută-mă la metroul Kitai Gorodok (?)

Mămicuţo, vino iute-aici, să-mi bag pula-n gura ta de scroafă, care ţi-ai pus palma-n cur, ai fugit de-acasă şi ne-ai lăsat ai nimănui!"

Am echivalat în româneşte sărind peste franţuzeşte, unde nu există astfel de anatomice înjurături.

Cum să mai poţi dormi?

Duminică 30 iunie 2002

Cu însemnarea de azi închei prima parte a **Jurnalului 2002**, ianuarie-iunie.

Ieri am primit prin poştă o scrisoare de la un recent corespondent din Craiova, M. D. Îmi transmite un mesaj electronic difuzat de un tânăr, C.J. Scrie M.D. :

"Astăzi, 19 iunie 2002 pe seară a sosit la toţi cei înscrişi pe lista «Goma-readers» administrată de Oleg Brega, acest mesaj care, deşi poate că statistic nu e de luat în seamă (…) e un semnal pozitiv.(…) ceea ce spune tânărul acesta se leagă de ceea ce am presupus şi eu: tinerii nu vă cunosc, pentru că maturii au încercat mereu să vă dea uitării. Dar prezenţa cărţilor Dvs., reale ori virtuale duce lucrarea mai departe. Cărţile vorbesc singure şi este cu adevărat emoţionantă o astfel de percepţie precum cea mărturisită în cazul de faţă" (…)

Iată şi mesajul (de la C. J., <trubaneagră@yahoogroups.com>) :

"Salutare tuturor de la Cluj.

"Până nu de mult nici nu mă interesa opera lui Goma. Auzisem ceva de el, dar credeam şi eu că e un nume aşa un pic mai răsărit din Basarabia şi hai toţi să-l ridice în slăvi. Cu atât mai mult cu faza din Franţa. Asta până când mi-a nimerit într-un anticariat în mână o carte de-a sa, «Arta refugii». Am citit-o într-o răsuflare. Consecinţă: am mai trecut prin anticariat o dată şi am luat deodată toate cărţile care erau acolo de-ale lui Goma. Erau 5, câte 25000, gratis pot să zic. Acum găsesc multe asemănări din atitudinile ardelenilor faţă de basarabeni încă cu 50 ani în urmă. Asta este. Pe lângă faptul că a scris practic istoria Basarabiei într-un stil nou, extraordinar, a scris în paralel şi o istorie a Ardealului şi a României. Aşa că nici nu mă mă interesează ce spune Manolescu sau alţii. Ce publică România Literară sau mai ştiu eu care. Important e că citind P.G. mă simt bine. Asta cred că e cel mai bun şi mai frumos lucru posibil. NU?????"

Nota: semnele diacritice îmi aparţin - dealtfel nici nu pot scrie fără.

Desigur, mesajul Trubeinegre m-a bucurat. Şi simultan m-a întristat. Motivul este la îndemână:

Iată, deci, că a reuşit acţiunea de îngropare a mea cu tot cu cărţile mele - fie acelea chiar tipărite - de către iubiţii şi nepreţuiţii mei colegi şi prieteni, scriitori români contemporani - hai să-i mai înşir o dată, ca să nu-şi imagineze că scapă ieftin:

Monica Lovinescu, Ierunca, Liiceanu, Pleşu, Ţepeneag, Breban, Blandiana, Mălăncioiu, Adameşteanu, Dimisianu, Patapievici, Eugen Simion, Iorgulescu, A. Cornea, Pruteanu, Mircea Martin, Buduca,

Simuţ, Buzura, A. Cornea, Rodica Palade, Ioana Pârvulescu, Paler, L. Pintilie…

S-a remarcat: nu i-am pus pe Ştefănescu, Borbély, Ţârlea, Balotă, Buciu, Mariana Codruţ, Cosaşu… - ei tot nu contează: au mărşăluit în coloană, bătînd pasul de front pe arătură.

Când mă plângeam că nu-mi sunt editate cărţile, iar atunci când apar, fie sunt imediat retrase şi distruse - vezi Liiceanu, **Culoarea curcubeului;** fie sunt nedistribuite - ca Viorica Oancea, cu **Amnezia la români** - fie pur şi simplu neacceptate: Mircea Martin, deşi îmi publicase două cărţi, a refuzat **Sabina**, minţind că… fusese editată!; Frăţilă de la ALL, bine şi insistent consiliat de ardelenii săi: Breban şi Buzura, deşi apucase să publice **Roman intim**, nu a mai vrut să scoată şi **Sabina** (acceptată); Radu Mareş, deşi editase trei volume de jurnal, nu a mai acceptat al doilea volum de publicistică (**Butelii aruncate în mare**), nici **Jurnal 1999** şi **Jurnal 2000**, predate (başca porcăria faţă de Davidescu la care a fost complice pe după cap cu R. Cesereanu) - aşadar, când mă plângeam că ai mei colegi "mă cam" (relativism moştenit de la partea-mi ardeleană, cea de autoadopţie…) persecută, cei care mă auzeau, fie mă contraziceau cu vehemenţă, fie mă tratau de suferitor de complex de persecuţie.

Între noi fie vorba: chiar şi eu, dintr-un reflex de apărare, cu toate că aveam în faţa ochilor şi între mâine probele acţiunilor extrem de culturale ale rezistenţilor prin cultură, îmi şopteam că… exagerez, că n-or fi colegii mei chiara aşa de… - ca să mă pot alinta un pic.

Însă realitatea era cu totul alta…

Ei bine: realitatea era, în ceea ce mă priveşte, nu "alta", ci "dimpotrivă"!

Iat-o, realitatea aceea: în Anul Domnului 2002, avînd eu vârsta de 67 ani, în jur de 55 titluri scrise, vreo 40 editate (întâi în franceză, germană, neerlandeză, italiană, suedeză, engleză, apoi în limba mamei mele, Maria) din care 30 în româneşte, în România: sunt un necunoscut - tinerii au auzit doar numele meu (dacă…), fiindcă, vorba lui M.D., maturii au încercat (şi au reuşit!) să mă dea uitării - ce eufemism mioratic!, ce cataplasmă pe sufletul obidit al valahului de triple sexe, predominant: neutrul!

Campaniile împotriva mea şi a cărţilor mele - împotriva **Scrisorilor întredeschise** din 1995, la Biblioteca Familia, apoi împotriva **Jurnalui I-II-III** de la Nemira (1997) au fost judecate de lichidatorii mei insuficiente pentru a-mi închide gura. Sub stindardul Monicăi Lovinescu căprarul Liiceanu, plutonierul Manolescu, sergenta (majoră - hait, am… acordat-o!) Adameşteanu - la care s-a asociat, spre suprinderea numai a mea, limbricul veninos Mircea Martin - au organizat tăcerea în ceea ce mă priveşte. Dacă Monica Lovinescu decretase în 1997: ***«Îmi pare rău că l-am cunoscut pe Paul Goma»,*** un an mai târziu rectificase tirul - după ce s-a sfătuit şi cu Pleşu (pe care pretinde că îl detestă!) şi deciseseră in plenum să nu se mai scrie-vorbească despre Goma - nici în bine, dar nici în rău! De aici a ieşit cuvântul de ordine monicesc : ***«Goma e contestat»*** - pus în practică întâi şi-ntâi de plăvanii din Moldova de Sus (altfel prieteni ai lui Luca Piţu…), din Moldova "centrală" (*Convorbiri literare, Timpul*), trustul Polirom… - cei pe care-i denunţa - dar fără a le da numele… - Vasile

Baghiu, în *Vatra*…

Asta este s'tuaţiunea la mijlocul anului calendaristic 2002 - la 12 ani şi jumătate de la "revoluţia" care băgase spaima-n scriitori clasicizaţi ca Manolescu, Ţoiu, Buzura, D.R. Popescu, Eugen Simion M.H. Simionescu, Fănuş Neagu, … Ce mai tremuraseră rezistenţii prin cultură - o săptămână, hai două, până când Stăpâna lor, Securitatea Poporul 'Ncitor pusese iar laba pe putere…

Iar eu mă consolez cu… postumitatea.

Şi cu internetul…

IULIE

Luni 1 iulie 2002

Oarecum despovărat: am pregătit prima parte a jurnalului 2002 pentru internet. Aşadar cu sentimentul datoriei împlinite, trec mai departe, la prima zi din a doua parte a anului…

…Deşi nu am nimic deosebit de consemnat. Decât asta:

Ieri am căzut pe sfârşitul emisiunii religioase (protestante) în care erau prezentate câteva cărţi (şi autori).

Un june teolog protestant (Abel şi încă un prenume curent) vorbea despre cartea sa - titlul nu l-am reţinut, era ceva mălăieţ (şi înşelător), de genul: "Să-ţi iubeşti duşmanii". Însă la un moment mi-a atras atenţia ce a spus, răspunzînd unei întrebări contrariate:

"Da, am afirmat că la 11 septembrie (2001) s-au înfruntat două anticulturi: cea americană cu cea care se revendică de la islam, dar este împotriva Coranului".

Da, domnule! Şi eu spusesem asta, unele îmi stăteau pe limbă - dar câte altele îmi stăteau pe hârtie, dar nu le publicasem - unde?

(…)

Miercuri 3 iulie 2002

Din însemnările precedente am făcut un textulete: "Şocul de la 11 septembrie". Am trimis prin fax un exemplar lui Valerian Stan, să încerce el să-l plaseze, fie la *Cotidianul*, fie la *România liberă* (sugestia mea).

Paris 1 iulie 2002

Şocul de la 11 septembrie 2001

Dacă aş spune tare ceea ce se doar şopteşte:

«La 11 septembrie (2001) s-au înfruntat două anticulturi: americană şi jihadă - cea care se revendică de la islam, însă este împotriva preceptelor Coranului»?, aş fi tratat de antiamerican, de antiarab - ba chiar de terorist!

Am fost-sânt-voi fi, alternativ-simultan: antisemit şi jidovit, antirus şi rusofil, anti-român şi basarabean xenofob, în fine, "antiamerican"…

Am auzit şi dinspre Bucureşti ecouri provenind din Franţa, din Germania, din Anglia (însă nu şi din Italia, Spania, Portugalia - oare de ce?) sub forma unui indecent răcnet de "solidaritate":

«De la 11 septembrie sântem cu toţii americani!»

Secreţie de turmă, servilism dezgustător. Necunoscători ai istoriei în general, analfabeţi în politică (sau de-a dreptul rău-voitori), străluciţii politologi: Mihăieş, Dan Pavel, Antohi, S.Tănase, Oişteanu, Shafir, Adameşteanu, Ioana Ieronim, Alina Mungiu, A. Cornea, Volovici, lefegiii Europei Libere sub bagheta lui Ratesh: Hurezeanu, N.C. Munteanu, Iorgulescu, Ashkenazy, I.B. Lefter şi alţi luminaţi, precum şi cohortele de profitori-Soros au răspuns: «Prezent!» la o chemare nerostită, la o invitaţie neformulată.

Un isteric domiciliat în Occident parafrazase celebra zicere a lui John Kennedy:

«Sunt [şi eu] un berlinez!» (el îşi exprima solidaritatea cu locuitorii

Berlinului, parte ostatici ai ruşilor, parte robi ai ruşilor).

Pe urmele aceluia s-au grăbit să zbiere în cor frustraţii ai căror părinţi trăiau cu nostalgia… inversă, a luptei-pentru-pace-în-Vietnam. După ei, laie (că tot deveniserăm fulgerător, nu doar europeni, dar şi mondialişti cu diplomă de revoluţionar şi, fireşte: "aliaţi ai americanilor din negura veacurilor"), recent-culturaleţii dâmboviţelini, autodeclaraţi politologi, futurologi, astrologi, americanologi, altfel ordinari bursofagi, postulanţi la cârmăcirea (hait!, am nimerit cuvântul care spune adevărul) nefericitei României cea ajunsă proprietate a Securităţii eterne, după id*i*ologia lui Brucan.

Poţi să-ţi exprimi compasiunea - sinceră, nu interesată, ca americanolatrii carpatodanubieni - faţă de cineva care a suferit o grea pierdere, de obicei legată de moarte-în-familie, în nici un caz nu poţi pretinde că "eşti şi tu", fie mort, fie fratele-mama-cumnatul-fiul-vecinul mortului. Pentru că nu e logic, nici corect. Şi nici decent.

Data de 11 septembrie constituie, vai, o piatră de hotar, în timp - însă nu fiindcă "*de la* 11 septembrie" noi, ne-americanii am fi devenit fulgerător americani; ci fiindcă *atunci*, ei, prietenii noştri, americanii, au primit o lovitură pe cât de cumplită, pe atât de neaşteptată. *Pentru întâia oară în scurta lor istorie americanii au aflat ce înseamnă ca* ***tu, civil, să fii atacat, din cer, pe solul naţional*** (memorie? istorie? - amnezia/ nu bântuie doar România - Pearl Harbour: se află undeva, pe o insulă, departe, în spaţiu - şi în timp…). Ei se credeau cei mai buni, cei mai drepţi; cei mai cinstiţi, cei mai harnici; cei mai inteligenţi, cei mai generoşi; cei mai păziţi de cel rău; cei mai morali - cei mai iubiţi dintre pământenii de pe întreaga planetă. Şi, dintr-odată…

Până atunci ei atacaseră din cer: în Franţa, în Italia, în Belgia, în Olanda - ţări ocupate, inamicele fiind Germania şi Japonia; apoi în Vietnam, în Cambodgea. Apoi în Irak; în Iugoslavia; în Afganistan…

Sunt terifianţi *americanii când atacă din cer* - să ne amintim doar "colateralele" din România primăverii-verii anului 1944, mai ales cea din 4 aprilie, când au fost ucişi 5.000?, 20.000? de civili numai la Bucureşti, *din care cel puţin o treime basarabeni şi bucovineni refugiaţi, aflaţi în vagoane, ori aşteptînd în Gara de Nord garniturile de tren ce urmau să-i ducă spre Vestul ţării, "în dispersie…"*. Cu acest "prilej" **a dispărut-neidentificat** şi Ignat Goma, fratele mai mic al tatei, violonist (abia acum aflu că atunci ar fi fost inaugurat - şi repede închis - un cimitir-nou, între Pantelimon şi Brăneşti, aproape de linia ferată, unde ar fi fost îngropate victimele bombardamentului orb, american); nu altfel au **dispărut-**(mulţi)**neidentificaţi** *la Dresda şi Leipzig peste 600.000 de civili şi de refugiaţi (tot din Est!- şi tot de ruşi fugind!*); cum **au dispărut-neidentificaţi,** după o jumătate de secol, mulţi dintre civilii americani de la 11 septembrie 2001.

Mai puţin veşnic-biruitori sunt americanii când ating cu tălpile lor pământul. Nu au fost capabili să-l alunge pe Castro cel care de patru decenii le stă în coastă şi le dă cu tifla, singura lor "victorie" a fost repurtată în Grenada - ştie careva din sală pe unde este, ce suprafaţă, câţi locuitori are Grenada cu pricina?

…Şi dintr-odată, din senin, fulgerător, fără-avertisment…

Neadevărat: atât informaţiile (proprii - mai ales cele obţinute prin spioni-oameni, fiindcă supratehnologia a rămas oarbă), cât şi avertismentele partenerilor nu lipsiseră: *totul gravita în jurul politicii externe a USA, în special în Orientul Mijlociu* - însă americanii se cred, nu doar cei mai puternici, dar şi unici deţinători ai adevărului absolut: «Noi ştim ce e Bine şi ce e Rău, nu avem nevoie să ni se şi deseneze…» răspundeau - atunci când catadicseau să răspundă.

Şi, dintr-odată, din senin, fără avertisment…

Neadevărat: americanii nu au ştiut - fiindcă au refuzat să decodifice

"mesajul"; nu au acceptat adevărul, anume că data de *11 septembrie* avea o semnificaţie precisă - tot în legătură cu politica externă a USA în Palestina. În loc să caute eventualele *motive* ale atacului, ei s-au grăbit să fabrice *pretexte*, să acuze "lumea arabă" în totalitate şi s-o trimită în categoria Răului" (vezi primele discursuri ale preşedintelui Bush jr.).

În ceea ce-i priveşte pe americanii de rând întrebările-imprecaţie rostite în direcţia Divinităţii au fost:

«Doamne, de ce m-ai pedepsit *pe mine*, de ce mi-ai făcut *mie* asta?» - ceea ce se traduce prin: Dumnezeu m-a bătut **doar** *pe mine, american,* **numai** *mie* mi-a făcut "asta" - după care au amănunţit:

«De ce ne-au făcut [ei, ne-americanii] asta, nouă, care *îi ajutăm şi-i iubim*? De ce *au început* [ei, ne-americanii] *să ne urască*, *dintr-odată*, de ce au devenit (peste noapte!) ingraţi? Noi ne-am vărsat de două ori sângele pentru europeni, în secolul trecut, ca să-şi recâştige libertatea, le-am trimis ajutoare alimentare, medicale, de fiecare dată când *s-a* putut…» - impersonalul vizà ne-ajutorul faţă de comunităţi şi ele, nefericite, dar aflate sub controlul URSS, de la împărţirea ca un harbuz a globului pământesc, în zone de influenţă. Apoi, arătînd înspre Africa, Asia, America de Sud: «De ce ne urăsc, *acum*? Fiindcă avem ce mânca şi dăruim şi altora? Fiindcă suntem democraţi - ei nu?»

Durerea poate orbi judecata - pentru o vreme. Însă judecata americanilor era oarbă dinainte.

În deceniile trecute când Europa Occidentală era scăldată în sânge de pe urma acţiunilor terorismului de stânga (Brigăzile Roşii în Italia, Armata Roşie în Germania, Acţiunea Directă în Franţa), americanii se indignau că autorităţile locale nu sunt în stare să lichideze bandele care compromiteau vacanţele culturale ale turiştilor de peste Ocean; când terorismul islamic (în fapt: diversiunea guvernului comunisto-militarist algerian) a însângerat Franţa, americanii - şi nu doar turiştii, ci şi gazetarii şi oamenii de afaceri - nu au încetat de a trata statul şi poliţia franceză de incapacitate patentă, ba chiar de complicitate cu teroriştii, ameninţînd cu denunţarea unor contracte comerciale - ceea ce dealtfel au şi făcut, ocazia le era oferită pe tavă… Fiindcă erau siguri: la ei, în America, aşa ceva este de neconceput - ţara lor: fortăreaţă inexpug-nabilă, păzită zi şi noapte de armata cea mai puternică - ce să mai vorbim de atotştiitorismul, de eficacitatea poliţiilor FBI şi CIA…

Şi a venit 11 septembrie. În loc să caute **motivele** agresiunii suferite de ei în propriul comportament de politică exterioară (printre ele: Palestina) americanii au acuzat Cerul de nedreptate. Şi pe arabi - de… jihad (război sfânt al musulmanilor).

Anticultura americană în splendoarea ei analfabetizatoare a primit o lovitură cumplită de la o (sau: de la cealaltă?) anticultură, barbaricultura dimpotrivă: cea vehiculată de câţiva arabi supra-bogaţi, supra-occidentalizaţi, supraamericanizaţi - creaţie a cui? a americanilor! Jihad: un număr restrâns de indivizi, nu mai mulţi gândiseră şi impuseseră *teroarea* Revoluţiei Franceze şi a celei Bolşevice.

S-a spus mereu că secreţia "gândirii" terorismului benladenist ar fi expresia "maselor largi de musulmani umiliţi de creştini, colonizaţi de occidentali"- de acolo s-ar trage ranchiuna tenace a lumii a treia. Este şi aceasta - dar nu numai asta. Fiindcă "masele largi de musul-mani" indicau loculdureros arătînd, nu America - ci Palestina. Astfel, ceea ce li se întâmplă Palestinienilor din partea Israelienilor - cu încurajarea pe faţă, suţinerea, complicitatea americanilor - poate fi considerată, dacă nu *cauza* (deşi, de la venirea lui Sharon la afaceri…), atunci pretextul; mai corect: ***alibiul*** jihadiştilor:

«Iată cum îi pedepsim noi pe persecutorii fraţilor palestinieni»…

Bineînţeles, nu soarta palestinienilor (din 1948!) umiliţi, spoliaţi, alungaţi de pe pământul lor, băgaţi în sârme, masacraţi de tancurile, helicopterele, avioanele de vânătoare israeliene le stă la inimă benladeniştilor - dovadă: în *răzbunarea* lor oarbă nu au vizat Tel Avivul, ci New Yorkul; nu au atacat nave de război israeliene - ci americane… În ochii acestora, americanii sunt inamici, nu pentru că susţin Israelul în toate acţiunile sale teroriste împotriva băştinaşilor palestinieni, ci pentru că le-au invadat Locurile Sfinte (din Arabia Saudită), pentru că le pompează sângele (petrolul - ceea ce nu-i împiedecă să se scalde în petrodolari) şi le sunt rivali pe terenul anticulturii. Dar mai ales fiindcă ei, americanii au fost, nu doar susţinătorii lor (Saddam, Ben Laden, talibanii care au terorizat Afganistanul atâţia ani); nu doar "alfabetizatorii" lor, individual - ci *fabricanţii terorismului antioccidental,* sub forma lui cea mai virulentă: antiamericanismul.

În secolul nenorocit care a trecut, XX, Rusia fusese puterea cea mai nocivă, cea mai destructivă. America, în ochii noştri naivi: Îngerul Păzitor, Arhanghelul Salvator: în ultimul război mondial i-a salvat de Hitler pe francezi, italieni, belgieni, olandezi, englezi - dar nu şi pe polonezi şi pe cehi (care luptaseră în unităţile britanice împotriva germanilor) - de ce? Simplu: fiindcă Hitler murise - trăiască Stalin!, partenerul lor, "Oncle Jo" cum îl dezmierda Roosevelt. Pe noi, românii, dacă americanii nu ne-au persecutat altfel "decât" bombardîndu-ne, mai ales în 4 aprilie 1944, nici nu ne-au ajutat când aveam nevoie de ei şi îi aşteptam să-şi onoreze promisiunile.

Îi aşteptasem pe americani ca pe Mesia. Şi n-au venit. Ba, în cazul Ungurilor, în 1956, neintervenţia lor a avut valoare de *complicitate manifestă cu Sovieticii* la strivirea insurecţiei - anticomuniste. Promiseseră ruşilor că nu vor interveni în "treburile interne ale URSS" - dar noi nu ştiam; şi îi aşteptam…

[O altă dovadă de complicitate a americanilor cu sovieticii în martirizarea românilor:

În hărţile lor de până în 1989, dacă Ţările Baltice, toate trei, purtau inscripţia, în roşu: "USA nu recunoaşte anexarea lor, în 1940, de către URSS", nici partea de răsărit a Poloniei, nici a Cehoslovaciei (cu aceste două ţări România avea hotar comun în 1938), *şi nici Bucovina de Nord şi nici Basarabia care* tot atunci *au avut* aceeaşi soartă *nu poartă… nerecunoaşterea USA*. Ni s-a explicat: n-am fi avut parte de acest "tratament cartografic" dacă România nu ar fi declarat război SUA (în 12 decembrie 1941). Este adevărat: Polonia şi Cehoslovacia nu le declaraseră război… pentru că nu mai existau ca state; iar Ţările Baltice, după ocupaţia rusească trecuseră sub control german. Să nu se uite: cu o săptămână mai devreme, în 6 decembrie 1941, Anglia declarase război României…:

[În 1940, când Rusia ne răpise Basarabia şi Bucovina de Nord aceeaşi Anglie declarase că… nu are obiecţii (faţă de un abuz grosolan), însă după 1941, când România pornise la recuperarea teritoriilor în chestiune, Churchill ne calificase de… "şacali care se năpustiseră asupra Rusiei - aflată la pământ" - minciună: biata Rusie fusese, până în ajun, aliata lui Hitler (deci duşmana Angliei), iar România o atacase în 22 iunie 1941 simultan cu Germania…]

Câtă vreme URSS reprezentase celălalt talger al politicii planetare, se instalase pentru decenii un echilibru (al terorii nucleare). De când URSS a implodat şi nu mai este luată în seamă când zice, din inerţie: "Niet!", Statele Unite cunosc beţia puterii cu tot ce implică o *beţie*: comportament nerezona-

bil, judecată alterată, pierdere a simţului realităţii, al echilibrului, al moralei - toate aceste simptome ducînd la acte criminale. După războiul din Coreea (în fapt prelungirea celui de al II-lea război mondial), americanii, oriunde au intervenit pe glob, au început prin gafe (răsunătoare - dar costisitoare, în sânge), au continuat prin… înfrângeri, de pe urma cărora ei şi-au luat bagajele şi s-au întors acasă, lăsînd în urmă, nu doar "câmpuri de luptă" devastate, ci ţări întregi ruinate, mai grav: recăzute în sclavia-barbaria comunistă: Vietnamul de Sud, Laosul şi mai ales nefericita Cambodgea.

Înapoi la terorismul impropriu numit: "arab", a început cu Iranul, comunitate ne-arabă - doar islamică. Ura iranienilor împotriva americanilor nu a fost ura musulmanilor împotriva creştinilor, ci a unei ţări împotriva altei ţări (America) - care dădea ajutor duşmanului ei de moarte: Irakul. Fundamentalismul homeynist a pornit de la conflictul religios dintre şiiţi şi sunniţi, a alunecat la un conflict (aparent) între musulmani şi creştini - dar nu a fost decât unul economic, în care "găina" a fost (şi este, în continuare): *petrolul*.

Are să mi se reproşeze iar obsesia *petrolului*: am vorbit repetat de *petrol* ca armă de şantaj pe care ***trebuia*** să o folosească România întru apărarea fiinţei naţionale şi a unităţii teritoriale, în 1939-40, faţă cu înţelegerea dintre Hitler şi Stalin, pentru împărţirea Europei. După mai bine de şase decenii, care a rămas cauza convulsiilor, chiar a războaielor din Kuweit, Irak, Afganistan, implicarea Pakistanului, a Turciei, interesele-vitale în Caucaz în Asia Centrală? *Petrolul*!

Pentru petrol, Americanii fac orice - şi contrariul.

[*Petrolul* se află la originea conflictului irano-american: Mossadegh, primul ministru al ţării, cel care pusese bazele democraţiei şi ale europenismului în Iran, decretînd naţionalizarea companiilor petroliere (americane!) a fost răsturnat, în 1953 de către omul americanilor, şahul Mohammad Reza - se cunoaşte urmarea…]

Numai nişte comentatori, chiar istorici fără memorie (fraţi cu balerinii fără picioare) nu ştiu de unde să-i ia pe Diavolii, pe reprezentanţii Imperiului Răului (cum le zice cultivatul preşedinte actual, Bush junior) ca Homeyni, Saddam, Ben Laden. Cum, de unde?- dar *toţi aceşti duşmani-de-moarte ai "civilizaţiei albe", ai americanilor, au fost fabricaţi de... americani, au fost inventaţi de americani.* În anume împrejurări… Numai că în… alte împrejurări ei, "ingraţii" se întorseseră împotriva Pygmalionului şi Stăpânului lor! CIA îl susţinuse şi îl ajutase pe Saddam în războiul cu Iranul; şi pe Massud, în Afganistan - dar numai atâta vreme cât acesta din urmă lupta împotriva Ruşilor (cu care Americanii erau - atunci - în conflict). De cum a început Marea Fraternitate Americano-Rusească iar Massud a devenit incomod, la cererea lui Putin pe lângă Bush, Americanii l-au lăsat din braţe pe eroul luptei antiruseşti şi se poate spune că CIA l-a dat pe mâna *talibanilor* (*pe care tot americanii îi fabricaseră* - cu puţin înainte de a-i declara "Diavoli!") - iar aceştia l-au asasinat în linişte. Americanii nu încetează de a arăta Irakul ca deţinător de arme de distrugere în masă însă până în momentul de faţă nu au produs *dovezi* de existenţă a lor - oare de ce? - pentru că, tehnologia de fabricare a gazelor, a substanţelor mortale, printre ele… antrax-ul, fusese graţios furnizată de americani, iar produsul a fost folosite de irakieni atât împotriva kurzilor, cât şi împotriva acelor irakieni care se răsculaseră în 1991 împotriva lui Saddam - însă Bush senior îi ordonase lui Schwartzkopf să sisteze operaţiile militare şi să nu intre în Bagdad. În schimb…

Estimp Coreea de Nord se laudă pe faţă, într-o conferinţă de presă! că deţine arma atomică - o şi arată! - iar Americanii, chestionaţi în privinţa pericolului planetar reprezentat, răspund că… să vedeţi, copiii coreeni (de nord) şi aşa sunt subalimentaţi - să sufere din pricina unei campanii militare americane…?

De ce acest tratament de favoare? Ce întrebare!

Coreea (de Nord) nu are *petrol*!

Desigur, toate aceste discursuri (unul pe faţă, unul pe dos) sunt rostite cu o seninătate terifiantă: iată pe mâna cui a trecut soarta planetei noastre… De pe a Rusului I pe a Rusului II.

Terorism… Cine vorbeşte de *terorism*: teroriştii!

În Franţa ocupată autorităţile de la Vichy, colaboraţioniste, îi numeau "terorişti" pe acei francezi patrioţi care se manifestau împotriva ocupantului german; în România ocupată de ruşi, în 1944, autorităţile colaboraţioniste îi numeau "terorişti" pe acei patrioţi români care luptau împotriva ocupantului sovietic şi a slugilor lor băştinaşe; erau oare numiţi altfel decât "terorişti" - începînd din acelaşi nenorocit an 1944 - balticii, polonezii, ucrainenii care luptau împotriva ocupantului rus?; nu erau tot "terorişti", în gura rusului ocupant, basarabenii şi bucovinenii, acuzaţi şi de "naţionalism românesc"? Dar acum - adică în ultimul deceniu - cum le-a spus "moldovenilor", în 1992, Elţin, în timpul Războiului de pe Nistru; nu "terorişti"? cum i-au tratat pe ceceni Elţîn, Putin - nu de "terorişti"? Nu le spun chinezii tibetanilor - de, iată, 50 ani: "terorişti"? Nu le spuneau sârbii lui Miloşevici albanezilor din Kosovo - care luptau pentru recăpătarea drepturilor legitime, furate în 1989 - nu tot "terorişti"?

În Palestina înainte de 1948 cine erau "teroriştii"? Evreii care luptau împotriva englezilor pentru a avea un loc sub soare, printre ei viitori prim-miniştri ai statului Israel: Menahem Beghin, Itzak Shamir… Însă de cum Evreii au devenit stăpâni ai Palestinei, cum "terorişti" au devenit… alţii, cei-lalţi, băştinaşii, luptătorii pentru pământul natal, casele, livezile, demnitatea: Palestinienii (care, din punctul de vedere al dreptului-pământului au cel puţin tot atâtea temeiuri ca şi recenţii-evrei, până mai ieri "revoluţionari internaţio-nalişti", altfel credincioşi cetăţeni sovietici, devotaţi comunismului, deveniţi fulgerător şi naţionalişti şi mistici şi xenofobi şi partizani ai apartheid-ului şi constructori emeriţi ai Zidului (Ruşinii) Ierusalimului.

Într-adevăr: este vorba de înfruntarea a două anticulturi; de lupta între două barbarii; de ciocnirea între două variante ale *terorismului*: cea de-stat a imperialismului americano-ruso-chinezo-israelian care, nu-i aşa, "face baraj extremismului" şi varianta geamănă, benladenistă.

Nu este lipsit de interes să recapitulăm punînd o întrebare (dealtfel retorică):

Care state şi-au dat mâna pentru a lupta, pe după cap, împotriva "terorismului"? (s-a uitat întâlnirea de la Pekin în care trei siniştri clowni-dic-tatori-terorişti: american, rus, chinez jurau că ei vor combate… terorismul - până… la ultimul tibetan, uigur, cecen, antiamerican?) - însă, în "probleme secundare" se opun cu o îndârjire demnă de o cauză cu adevărat bună - iată "secundarele":

1. În chestiunea interzicerii emisiunilor de oxid de carbon care atacă pătura protectoare de ozon, astfel modificînd climatul planetei, generînd deja catastrofe "naturale" (inundaţii, secete) - cine s-a opus şi se opune tentativei de salvare a pământului nostru? Statul aflat în fruntea campaniei… antitero-riste *şi* campionul poluator: USA!;

2. În chestiunea interzicerii fabricării şi vinderii minelor antipersonal (cele care au schilodit şi continuă să rupă picioarele a milioane de fiinţe oameneşti - cu precădere copii - în Afganistan şi în Kosovo, în Cambodgia, în Angola, în Liberia) cine se opune suprimării cumplitului instrument de teroare exercitat asupra nevinovaţilor, a civililor? Exact statele aflate în Concordia Mondială împotriva Terorismului: USA, Rusia, China, Israel - şi Coreea de Nord;

3. În legătură cu înfiinţarea Curţii Penale Internaţionale (după aceleaşi principii ca şi Tribunalul de la Nürnberg), care să-i judece pe cei vinovaţi de crime de război, crime împotriva omenirii, genocid, sclavaj, deportare, viol… - cine i se opune? Bineînţeles: USA, Rusia, China, Israelul! La ce ne-am fi aşteptat: să fie de acord călăii cu propria-le pedepsire?

4. În legătură cu liberalizarea producerii şi comercializării medicamentelor "generice": pentru combaterea unei pandemii: sida, tuberculoză, malarie, guvernele ţărilor atinse de aceste plăgi ale Egiptului, să poată produce şi vinde la preţuri accesibile remediile - fără a plăti brevetele… - cine se opune, invocînd "proprietatea intelectuală", dacă nu întelectuala, generoasa, umanitara Americă de Nord?

A murit URSS? Trăiască USA! Avea dreptate tata când spunea:

«Americanii se deosebesc de ruşi doar prin numărul stelelor de pe drapel».

Vreme de decenii, sub ocupaţie sovietică, apoi securistă, mioritistă autohtonă, Românii, tot aşteptîndu-i pe "Americani" să vină, să ne libereze de Cel Rău, deplorau ignoranţa Occidentalilor în privinţa României şi a românilor. Şi aveau dreptate - e-he, dac-ar fi ştiut cine suntem noi, nu ne-ar fi abandonat Rusului!

De când ne-au "liberat" alde Brucan, Iliescu, Petre Roman, Stănculescu, Militaru şi alţi… bravi români, antiruşi, am uitat fulgerător că Americanii (aici fără ghilimele) au fost, sunt, vor fi partenerii Ruşilor, că pe ei nu-i vor trăda (pe noi: da, în continuare). Că dacă românii (în fine: reprezentanţii de nădejde ai intereselor strict personale, altfel securiste) se zbat să intre în NATO, chiar cu epoleţii albaştri la vedere, Americanii vor privi cu un sfert de ochi la harta ţării noastre, căutînd niscai terenuri de aviaţie (americană) şi de trecere a unor conducte de petrol (pentru americani) - atât. Că vor pica şi ceva dolari pe lângă "baze" - negreşit: securiştilor eterni, nu doar gumă de mestecat, ci şi burse pentru doctorii-în-burse-americane, cei care se cred datori să apere "valorile americane", "etica americană", zbierînd isteric, acuzîndu-i pe sceptici, pe ne-amnezici că, fiind… antiameri-cani, sunt, necesarmente, antiromâni (vezi la Mihăieş, Antohi, I.B. Lefter, Adameşteanu, Ieronim, A. Cornea, Shafir, Oişteanu, G. Andreescu, Iorgulescu, Dinu C. Giurescu…), lista este greţos de lungă.

Ce-ar fi să-i întreb pe românii care se tânguiau mai deunăzi că americanii nu ştiu nimic despre români, de aceea nu se interesează de soarta noastră:

«Dar voi, buni români - şi bravi creştini - ce ştiţi despre albanezi (cu care am fi veri de-ai treilea)?; despre palestinieni - dar despre ceceni? - sau vă pasă de ei aşa cum bănuiaţi (pe bună dreptate) că le păsa "americanilor" de români?

«Şi ce ştiţi voi, americanofili din moşi strămoşi, despre rudele sărace de-alături: basarabenii şi bucovinenii?

«Nimic-nimic-nimic. Dar, spre deosebire de americani, care nu-ştiau pur şi simplu (pentru că nu ajunseseră până la pagina cu pricina), voi nu-vreţi-să-ştiţi. Fiindcă vă imaginaţi: conţinutul Cornului Abundenţei American abia va ajunge pentru românii-din-România, nu şi pentru… minoritari, cum le zicea seniorul vostru, Coposu, basarabenilor şi bucovinenilor».

Mulţi sunt cei care contestă termenul de *anticultură* aplicat americanilor, iar pentru că tot sântem noi literaţi, explică:

«O comunitate care a dat scriitori ca Poe, Pound, Hemingway, Faulkner nu poate fi anticulturală».

La care orice alfabetizat poate replica:

«O comunitate care a dat scriitori ca Goethe, Schiller, Heine, a putut

foarte bine să-i alunge din ţară pe mulţi scriitori, să le ardă cărţile, să ardă oameni; o comunitatea care a dat scriitori ca Puşkin, Gogol, Tolstoi, Dostoievski, a putut foarte bine să ardă cărţi, să-i împuşte pe scriitori, să-i trimită la moarte sigură în gheţurile Siberiei.

Fiindcă - din păcate - nu există legătură între literatură şi cultură.

Literatură - bună - au şi românii… Cât despre cultură…

Paul Goma

A trecut pe aici Gabriel Pleşea. Mi-a dat ultima lui carte publicată (în fapt, trei romane între copertele unui singur volum). Am discutat despre starea lumii. Mi-a povestit câte ceva din România (de acolo venea). Ne-am înţeles bine.

Mi-a scris Dan Petrescu. Că a primit mesajul trimis după primirea cărţii lui "Deconstrucţii poporane".

Ieri toată ziua şi astă noapte m-a chinuit un fel de sciatică - asta mai lipsea, nu eram eu suficient de invalid…

Joi 4 iulie 2002

Mi-a mai spus Pleşea: la Bucureşti fiind, nimerise într-o "dispută" dintre Everac şi Breban - despre Goma… Nu contează ce delira Everac, însă Breban pretindea că excluderea mea din Uniunea Scriitorilor, din aprilie 1977, ar fi avut loc *înainte* de arestare… Pleşea a intervenit, afirmînd că există scris, negru pe alb, că după două săptămâni de la arestare - la Securitatea din Rahova - i se adusese la cunoştinţă lui Goma excluderea. Breban i-a spus că nu ştie despre ce vorbeşte! - că el, Breban ştie precis (despre ce vorbeşte), că i-a spus lui cineva de încredere…

I-a spus lui cineva (de încredere)… Ăsta-i Breban: nu citeşte decât un singur autor: Breban (dacă…); nu citează decât din Nietzsche - dar are opinii ferme despre (mai ales) ceea ce nu ştie… Acum - zicea Pleşea - pregăteşte o scrisoare către mine, în care sânt… reprimit în Uniune. Ca să vezi cu ce-şi pierde Breban timpul cel preţios…

Nici nu vreau să mă gândesc la un eventual răspuns. Ce să mai re-re-re-spun?

Sâmbătă 6 iulie 2002

Azi am terminat ultima variantă a **Săptămânii Roşii** - am lucrat la ea trei zile.

Cronologie:

- Azi dimineaţă, pe la ora 9 telefonează Stefana Bianu, ca să-mi spună că "vuieşte lumea din cauza Scrisorii lui Iliescu" (adresată mie), publicată de *Ziua*. Am crezut că textul trimis prin fax lui Valerian Stan va fi fost publicat, deci şi fragmentul (din scrisoarea lui Iliescu) citat de mine. Ştefana, care nu ştia decât telefonic despre "afacere", a rămas pe varianta mea;

- La prânz îmi telefonează cineva de la BBC, biroul bucureştean: să-i dau prin telefon o "părere" despre scrisoarea lui Iliescu… Explic ceea ce explicasem Ştefanei. Dar el susţine că nu este un fragment, ci

integrală (mi-a trimis apoi un fax : aşa era). I-am spus că nu comentez;

- La 17,30 îmi telefonează… Dorin Tudoran - cerîndu-mi să nu-i închid telefonul în nas. Îi amintesc că nu am făcut niciodată aşa ceva…

După ce mi-a comunicat că el ştia de vreo lună de zile că Iliescu îmi scrisese ("Se ştiu toate la Bucureşti, bătrâne…"), m-a sfătuit să… dau curs scrisorii - cam în termenii următori:

«Ca, de acolo, de la Bucureşti, să spui ce ai de spus - nu de la Paris…»

M-am străduit să-l trag de limbă să aflu mai multe amănunte despre… informaţiile lui. Nu am reuşit, ba chiar sânt convins: el a dat înapoi şi nu mi-a mai comunicat ceea ce intenţionase…

I-am spus: mă contrariază sfatul lui.

Din nou, întrebarea:

«Cine dintre noi e nebun?»

M-a tulburat peste poate Tudoran.

Duminică 7 iulie 2002

Silit să mă repet: m-a tulburat rău Tudoran. Am avut o noapte extrem de agitată - şi din pricina asta.

Spunîndu-mi ce mi-a spus, a dovedit că:

- nu "binele meu" îl vrea el;

- dacă nu "binele său" - deşi… - atunci: răul meu; a încercat să mă împingă într-un şanţ, cum o mai făcuse când m-a îndemnase să-i vorbesc de rău pe Brezianu, pe Gelu Ionescu (las-că numiţii meritau din plin să fie urechiaţi - dar nu la instigaţia lui Tudoran);

- dacă mi-a dat sfatul în totală bună credinţă, atunci s-a prostit rău - dovadă: când l-am întrebat cum anume va arăta - practic, cronologic, fază cu fază - "ducerea la Bucureşti a mea" (la care mă împingea) el s-a dezangajat, nu a mai continuat discuţia pe tema asta; iar mormăiturile cu care a refuzat să răspundă politicos la întrebările politicoase ale mele (ce-i mai face soţia, ce-i mai face fata) au mărturisit că nu-i plăcuse deloc turnura convorbirii şi, cum nu mai voia s-o-ntoarcă (unde?), tentativà s-o reteze grabnic.

Ce cred eu, în continuare:

Că Iliescu, scriindu-mi, a dat curs "consiliului" unui consilier d-al lui, dîn popor. El singur, cu instinctul lui de vulpoi fost-tânăr şi cu inteligenţa-vicleană mult deasupra mediei "intelectualilor" români va fi simţit, ştiut că un asemenea demers pe lângă mine va avea aceeaşi "audienţă" ca, de pildă o invitaţie la o partidă de vânătoare (de partid şi de stat…) - şi că mai înţelept ar fi să nici nu încerce. Se vede însă că a cedat "interesului de stat" prezentat pe tavă de cine ştie ce pipiţă cretină (absolventă de "limbi străine", la Craiova), ori de vreun tânăr "intelectual" - la cei 30 ani ai săi se deosebeşte de tată-său, prim-secretar de regiune ori şef al Securităţii din Suceava, doar prin *numărul* cărţilor citite. Acesta fiind "materialul" din care a fost clădită (!) echipa de consilieri prezidenţiali.

Măcar în economie, armată, poliţie, diplomaţie - chiar şi învăţământ şi cultură - sunt aceiaşi vechi tovarăşi (sau odraslele lor). Însă consilierii prezidenţiali - posedînd şi un "bun dosar de cadre" - sunt total incapabili să dea un… consiliu şefului, fiindcă în capetele lor

vâjâie vântul mioritic. Au învăţat, stăpânesc doar micile şmecherii, măruntele găinării, "amănuntele nesemnificatie" (ca de pildă ne-amănuntul existent şi în eseul lui Adrian Niculescu şi în scrisoarea lui Iliescu, a*cela că aş fi început a face închisoare… "în 1958"* - a, nu e o "scăpare românească", nici o amnezie tricoloretică - ci o pură şi simplă evitare de a pomeni de funie în casa spânzuratului: adică de 1956 şi de Ungaria, în "contextul Iliescu" - cel cu musca pe căciula Echipei Morţii…).

[Consilierii intelectuali… Nu mă întreb la ce slujesc ei, ci de-a dreptul răspund: la nimica (din contra, vorba lui Săraru); la ce au folosit "consiliile" lui Sorin Alexandrescu pe lângă preşul Constantinescu? Măcar Praloanga cu acelaşi nume a fost o impostoare, o escroacă (nu minţea ea fără să clipească, pretinzînd că fusese în… Amnesty International şi militase puternic pentru deţinuţii politici? - o fi fost: ca membrană anonimă prin cine ştie ce localitate de mărimea a şaişpea) - dar Sorin, nepotul statuii? În ce "domeniu", vorba lui Brucan, îl sfătuia pe preşedintele Ţucu? Păi Sorin se pricepe la structuralism şi la oniricistul Ţepeneag, colegul lui de primară - atât, dar temeinic. În materie de Istorie a literaturii române contemporane ajunsese, hăt, până la Titus Popovici - o notasem pe viu, în **Jurnal II (Căldură Mare)** - şi, e drept: la Nedelciu. Adevărat că până în 1996 trecuseră şapte ani îndesaţi şi ce nu învaţă omul în şapte anii de-Amsterdam? De acord: nimica, dar pentru consiliatu-său şi-atâta era prea-destul. Presupun că mineralogul pietros Constantinescu nu-şi va fi manifestat dorinţa de a fi iniţiat în structuralism de către însuşi tatăl schemelor, săgeţilor indicînd (cu o uluitoare precizie) mersul geniului la Faulkner.]

Întoarcere la scrisoare: ciudat: în această împrejurare nu simt nici ostilitate, nici dispreţ, cu atât mai puţin dorinţă de a da o palmă peste gură obraznicului din faţă - acestea s-au manifestat în cursul celor 12 ani (aproape 13!), câţi au trecut din decembrie 89, mai cu seamă în **Scrisoarea deschisă** adresată lui în 21 aprilie 1994, apoi în **Programul** pentru candidatură din 21 martie 1965 - ultimul fiind deja-diminuatul text: "**Să fie interzis electoratul!**" din decembrie 2000. Scrisoarea lui Iliescu din 24 aprilie acest an, chiar dacă m-a surprins, nu m-a… tulburat. Am înţeles că el, patriot din moşi-strămoşi încearcă, şi imposibilul, "pentru interesul ţărişoarei"… Abia "evenimentele" de ieri, 6 iulie m-au descumpănit.

În primul moment: cum va fi ajuns scrisoarea lui Iliescu în mâna celor de la *Ziua*? Nu-mi închipui că ajungerea s-a făcut cu consimţământul lui. Dacă ar fi avut vreun interes (care?) să o facă publică, ar fi ales alt ziar, alt canal de informaţie, nu *Ziua*;

În al doilea moment: în ce scop a fost divulgată scrisoarea? Pentru compromiterea lui - care uite cui se adresează cu propuneri de împăcare: lui Goma! - în asta interesaţi ar fi securiştii şi acoliştii (rămaşii *acolo*), când Iliescu vrea să bage (sic) România în NATO…;

În al treilea: cine ştie ce trepăduşi(e), din cei apropiaţi Cotroceniului, ba chiar co-autori ai capodoperei epistolare iscălită: "I. Iliescu" va fi avut "un mic interes": un post pentru o cumnată, un apartament pentru părinţi, o autorizaţie pentru o afacere…- şi astfel îşi închipuie că obţin mai iute ceea ce le şade a(zi) la inimă.

Sau cum a presupus Pleşea: o tovarăşă dactilografă de la

Cotroceni, una care păstrează còpii după orice, căci nu se ştie când vine ceasul şi ora, vorba ei - a socotit că poate face un ban: a scos copia şi a vândut-o "presei"!

Sânt conştient că "motivaţia" bănuită de mine e subţirichetă. Dar tocmai pentru că am ajuns să-i cunosc pe compatrioţi, susţin că pentru fleacuri, sunt în stare de orice balcano-carpatènie; cu vârf şi îndesatnică].

Seara: pe la ora 19 a telefonat de la Bucureşti cineva de la un canal de TV (care?) propunîndu-mi să particip la un talk-show (!!) în legătură cu scrisoarea lui Iliescu. Am spus că nu am nimic de comentat în legătură cu o corespondenţă privată (sic) şi… veche. Ciudat: persoana în chestie, deşi român(ă), deşi "animator de talk-show" nu a insistat. Păcat că nu i-am reţinut numele.

Era o excepţie a excepţiilor.

Luni 8 iulie 2002

Am primit *Vatra*. Surpriză: publică o primă parte din "Basarabia şi «Problema»"! Înţeleg că ei au vrut să-mi facă plăcere, însă eu, om obidit, vorba Camilului Petresc, aş fi vrut să mă anunţe - ca să-i… anunţ că a început să mi-o publice *Jurnalul Literar*… Şi că eu, orişicâtuşi, autor, am ajuns la a treia variantă. Şi-acum ce fac?

Valerian Stan mi-a telefonat: nu, încă nu a început demersurile pentru a găsi un loc sub soare pentru textele trimise. Totodată mi-a faxat două apariţii:

Una din *România liberă* (8.7.02), despre Memorialul Sighet - din păcate l-a transmis parţial (doar partea stângă) şi n-am putut vedea nici coloana din dreapta nici cine semnează. Cică dosarul meu de la Securitate ar avea 24 volume (eu aveam ştire doar de 7…); şi că în 1972-73 aş fi fost urmărit de 40 de securişti; şi că numele de cod dat mie era: "Bărbosul…" Poveşti-secureşti. *Se* exagerează, pentru simetrie, în sens invers…

A doua - un text de Ioan Groşan, din *Ziua* (tot 8 iulie), cu titlu curat-ardelenesc - acesta: "Va veni Paul Goma în ţară? Nu prea"… Dacă răspunsul ar fi fost afirmativ, ar fi beneficiat de alt relativism transilvan: "cam" ("Ar *cam* veni…). Altfel I. G. pune accentele unde trebuie - cu excepţia finalului, în care mă imaginează redactînd scrisoarea de refuz… Să o (acea scrisoare) aştepte.

Marţi 9 iulie 2002

Zi fără poştă. Dealtfel nici o cutie din imobil nu a fost frecventată.

Mohorală, ploaie, zăpuşeală.

Aseara am avut (iar) o ameţeală severă.

Miercuri 10 iulie 2002

Azi am avut multe "vârtejuri". Are să trebuiască s-o las mai moale cu ordinatorul.

M-a mai încercat - cerîndu-mi "ajutor" - şi cineva de la *Evenimentul zilei*. Am declinat.

Joi 11 iulie 2002

Am mobilizat toate resursele (materiale): hârtie, tuş, ca să imprim 4 exemplare din **Săptămâna Roşie**.

Mi-a telefonat Pleşea: Culian vrea şi el să publice **S.R.** în *New York Magazine*. Am să-i trimit un CD şi un set pe hârtie.

Ameţeli, ameţeli.

Vineri 12 iulie 2002

Zi grea: am avut în mai multe rânduri ameţeli, unele severe - pe stradă, la poştă, în baie - chiar şi în pat, întins. Încerc să nu fac mişcări bruşte, poate că aici şade unul din… secrete.

Pe la prânz mi-a telefonat L.I. Stoiciu: că în numărul acesta (care?) din *Viaţa românească* îmi apar primele capitole din **Săptămâna…** Bucuros. A venit a doua veste bună: îmi propune o rubrică. Am primit cu bucurie - am ce trimite, deocamdată…

După amiază telefon de la Solacolu: a citit de pe internet **Infarct**, a găsit cartea bună. A cerut permisiunea de a reproduce în viitorul său studiu fragmentele privitoare la Caraion. Nici nu-mi aduceam aminte, le confundam cu articolele. Dacă n-am mai recitit cartea…

Provocat, am luat-o la citit - i-am găsit o sumă de greşeli, aşa că, ce face, el, Goma? Îi mai arde o variantă! Păi, ce?!

Marţi 16 iulie 2002

Între timp:

Duminică a fost pe aici Delia Radu de la BBC. Iar eu am to-ot vorbit. Şi nu-mi era nici pe dracu atâta vreme cât vorbeam; de cum mă opream, cum mi se făcea rău. Taman ca bicicleta, boala mea: te opreşti - cazi!

Azi am terminat ultima variantă (în fapt, doar "o mică corecturică") a **Infarct**-ului.

Miercuri 17 iulie 2002

Azi am primit un articol din *Adevărul* semnat: Oana Iuraşcu şi încă cineva, nu am hârtia la îndemână, mi-e greu să mă ridic de pe scaun (ameţelile)… Îmi telefonase ieri, dar nu mă lăsasem convins. Însă textul ei mi se pare onest - deşi apare în *Scînteia* zilelor noastre.

Mi-a telefonat, de la *Jurnalul Literar,* Mihaela Constantinescu. Să-mi anunţe vestea bună: apare în curând **Basarabia**. Îmi cere o fotografie. Mă întreabă cum să fie coperta…

Niculiţă a transmis Anei: a fost la Frunză la editură. I-a dus textul - hârtie şi înregistrare. A sugerat ca Filip să facă coperta.

Joi 18 iulie 2002

Dimineaţa: în aşteptarea nepoţilor din Ciocâlteni, Orhei, stabiliţi în Anglia: Ionel Goma, fiul lui Ştefan Goma (vărul meu drept); Andrei Dulgher, fiul Ninei, verişoara mea, soră cu Ştefan. Cu soţia şi cu cei

doi băieţi Dan şi Adrian.

Am emoţii. Mari. N-am dormit astă noapte. De grijă - care, în Basarabia, nu înseamnă neapărat nelinişte, ameninţare. O să-mi văd singurele neamuri care mi-au mai rămas (mai există Angela Goma, sora lui Ionel - din partea tatii). Apoi vreo patru veri (drepţi, în Basarabia) Popeşti, dinspre mama - dar cu aceştia am doar corespondat, sporadic şi încă doi (de-ai doilea, la Piatra Neamţ). L-am uitat pe Cuza de la Bucureşti, vărul mamei, uita-l-ar necazurile şi pe Olguţa şi pe Gil…

Am trimis lui Niculiţă fotografii - pentru coperta **Basarabiei** (la *Jurnalul Literar*) şi pentru **Sabina**, la Frunză.

Vineri 19 iulie 2002

Au fost cinci: Ionel Goma, Andrei Dulgher, soţia lui, Nadia şi cei doi băieţi, Adrian şi Dan. Ce plăcere să-i priveşti, să-i auzi, să-i pipăi.

A fost o senzaţie necunoscută mie: să fiu aproape - fizic - de neamuri de-ale mele, unde mai pui că de singurul (celălalt) Goma din familie (deci, cu Filip, în total, trei). Am să notez mai pe îndelete, când se vor fi aşezat impresiile.

Am început scurtarea severă a unei variante din **Alfabecedar**, pentru eventualul tipar.

Mi-a telefonat Pleşea: a reuşit, împreună cu Culian, să găsească "cheia" cu care să facă textul fidel. M-a întrebat dacă am citit articolul lui Tudoran din *Cotidianul*. Nu. Mi l-a trimis prin fax…

Dorin Tudoran rămâne, pentru mine, pe veci imprevizibil:

Acum vreo săptămână când m-a surprins cu un telefon şi m-a îndemnat să… nu pierd ocazia (oferită de Iliescu), adică "să dau urmare invitaţiei" de a merge în ţara mea… Or în articolul din 18 iulie spune în scris, nu doar altceva, ci inversul. Fireşte, printr-o metodă, nu mai subtilă, ci doar (mai) diversionistă - dealtfel articolul are ca titlu: "Obstacolul Breban". Aşadar, motivul pentru care Goma ***nu*** trebuie să dea curs invitaţiei lui Iliescu este alcătuit din două (dar două, vorba Clasicului) "obstacole": 1.Breban, 2. Pleşiţă… Citez:

"Dacă dl. Iliescu vrea să existe o şansă ca dl. Goma să vină la Bucureşti [deci, Tudoran se aşează-situează-postează în România, de acolo, tipo-topografic vorbind, vorbeşte el…- nota mea], fie măcar şi pentru o oră, îmi permit să-i sugerez emiterea unui decret prezidenţial prin care li se asigură dlor Breban şi Pleşiţă aceeaşi oră la televiziunea naţională, de unde să-şi ceară scuze poporului român, pentru crasa dez-informare, şi iertare (?) d-lui Goma, pentru tot ce au intreprins împotriva sa; împreună sau pe cont propriu - nu ştiu. Îi priveşte. Altfel dl. Goma s-ar putea trezi întâmpinat la aeroport cu pâine şi sare chiar de dnii Pleşiţă şi Breban, îmbrăcaţi în costume naţionale."

În acest text (doar în acesta) prietenul meu Dorin Tudoran comite două mari măgării - nu atât faţă de mine, (fostul) camarad de baricade câtă vreme fusesem amândoi exilaţi - care, în fapt, sunt cele două feţe ale Măgăriei:

- pe de o parte *îi îndică* pe Breban şi pe Pleşiţă ca *singurele*

"obstacole în calea... venirii (sublinierea îmi aparţine, P.G.) la Bucureşti (a dlui Goma)";

- pe de altă parte - ce bine spus… - *nu indică* **ce anume**, nici **persoanele** constituind *adevăratele obstacole* în calea întoarcerii mele - nu la Bucureşti, ci în România:

a) securismul atotputernic, atotprezent;

b) persoane ca… Iliescu însuşi, continuînd cu "echipa din decembrie 89", cu cea a lui Constantinescu (aceeaşi), cu cea de după re-alegerea Iliescului (întărită cu securişti) - adică "aparatul politico-poliţist;

d) persoane, în principiu, opuse ("opozante") lui Iliescu, însă în realitatea care mă priveşte - eu fiind subiectul logic în articolul tudoranic - care au constituit adevăratele obstacole: Monica Lovinescu-Virgil Ierunca şi echipa lor alcătuită din Liiceanu, Adameşteanu, Pleşu, Manolescu, Ştefănescu, Pîrvulescu, Pruteanu, Buduca, Bianca Marcu-Dumitraşcu-Balotă, Borbély, Andrei Cornea, Patapievici, Mircea Martin, Barbăneagră - precum "independenţi": Buzura, I.B. Lefter, Cosaşu, Simuţ…

Aceste (adevărate) obstacole nu au constituit secrete pe care abia acum - aici, în jurnal - le dezvălui: le-am scris, au fost difuzate, vorba lui, de acum 12 ani, iar cine caută puţin găseşte (destul de mult), cum s-a întâmplat cu Oana Iuraşcu de la *Adevărul* (ce ruşine pentru "anticomuniştii" de carton veritabil!), în Scrisoarea mea din 1994 către Iliescu prin care îi interziceam, lui şi alor lui să mă "reabiliteze" juridic - să aştepte să-i reabilitez eu.

Iar Tudoran îl arată cu degetul pe Breban… Nu mor de dragoste pentru "Nicolae", dar în scris am încercat să-l "cuprind cu umbrele şi cu luminile" (că Breban însuşi nu ştie, fiindcă nu citeşte nici măcar ce scrie el, asta-i altă pereche de mâneci, vorba cuiva). Pe de o parte este abuzivă punerea lui în aceeaşi oală cu Pleşiţă. Şi amândoi desemnaţi ca "obstacol" aşezat în calea mea… Pe de alta - nu fac decât să repet - este o curat-murdară măturare sub preş a gunoiului din partea Tudoranului Dorin; el trage cu toate tunurile în ambulanţe ca Pleşiţă (între noi: aş trage şi eu - pentru activitatea lui de securist emerit, însă nu pentru "relaţiile" generalului sec cu Breban, cu Dan Zamfirescu, cu Caramitru), în acelaşi timp menajîndu-i, atât pe Iliescu-Geoană-Severin-Năstase-Voican-Roman, cât şi pe Monica Lovinescu, Liiceanu, Eugen Simion, Manolescu şi ceilalţi prieteni ai lui. Fiindcă aceştia, foştii-buni (sau: actualii-răi) au fost - şi sunt - *obstacolul* în calea exprimării mele ca om de literă şi de cuvânt… Fiindcă, nu Iliescu, nici chiar Geoană au dat cuvânt de ordine - întâi să fiu atacat în haită, apoi să nu mai fiu publicat în periodice, apoi nici în edituri, în fine, să nu mai fiu comentat, nici în bine nici în rău - ci prietenii, în continuare, ai săi: Monica Lovinescu, Liiceanu, Pleşu, Manolescu…

Mă opresc. Nu fără a băga de seamă:

Încercînd să fac ceva (dez) ordine, am dat peste una din cutiile de carton cu înregistrările convorbirilor telefonice. Încă de la primele ameninţări cu moartea în metrou - din primăvara 1978 - DST-ul m-a sfătuit să înregistrez conversaţiile telefonice… Nu m-am lăsat convins uşor, aveam scrupule (!): cum să înregistrez discuţii cu prietenii, cu tovarăşii mei de idei, de lupte, de baricade? Însă poliţaii au insistat, eu am… ascultat: am înregistrat pe casete. Totul - fiindcă nu ştiam dacă

glasul necunoscut care începe să vorbească îmi va fi ostil sau favorabil… S-au adunat sute (numai?) de casete în 24 ani… Mă amuz de pe acum, la gândul că, transcriind înregistrarea cutare, o să-l pot contrazice pe Ierunca, cel care zicea-scria (adevărat, à propos de **Jurnal**):

«La Goma numai "Alo!"-urile sunt adevărate!»

Şi mă mai amuz oleacă la gândul că am să reproduc conversaţia de acum vreo săptămână cu Tudoran… Nu vor fi mulţi amatori de comparaţii - dar îmi ajung eu, mie. Să rămână (tran)scris, negru pe alb, ceea ce "prietenii" (mai ales sfătuitorii de bine, ca Tudoran) ziceau când ziceau pe gură şi ce zic pe hârtie când scriu la *Cotidianul*…

Sâmbătă 20 iulie 2002

Am lucrat la scurtarea **Alfabecedar**-ului. Aveam de gând - alaltăieri, când am început - să-l reduc de la 349 pagini (pe două coloane), la vreo 200… Iluzie. Deşi am tăiat fără milă zeci, sute, mii de cuvinte, ajungînd la pagina (nouă) 225, am scăzut doar până la 303 pagini. Presupun că atunci când voi fi la sfârşit, mă voi afla între 275-290 pagini. Încă o dată constat dimensiunea uriaşă, monstruoasă a **Alfabecedar**-ului.

Duminică 21 iulie 2002

Îmi făceam iluzii: scurtat la sânge, **Alfabecedar-**ul nu a coborît sub 300 pagini. Mă consolez spunîndu-mi că 300 e o cifră bună…

Am răspuns la scrisori: Ancăi Haţiegan, lui Vasile Baghiu şi lui Marius Dobrin. Mâine va trebui să caut altceva de… scurtat.

Să nu-mi fie de deochi: nu am mai fost hăituit de ameţeli. Adevărat, mi-am antrenat trupul să nu facă rotiri, mişcări, ridicări bruşte…

Luni 22 iulie 2002

S-a întors căldura. Ca şi acum trei (sau doi?) ani, ameţelile m-au ţinut între 10 zile şi 2 săptămâni. Mă întreb dacă nu cumva or fi încetat odată cu vizita nepoţilor - şi a strănepoţilor mei cei arătoşi (dintre care cel mic e roşcovan, pistruiat, ca un viitor poliţist newyorkez, de origine irlandeză…), deşteptoşi, cumintoşi… - ce să mai vorbim, plini de toate calităţile pământului şi încă de ceva pe deasupra…

Marţi 23 iulie 2002

Nu au încetat ameţelile.

Ieri mi-a venit *Viaţa românească* 5/6, cu primele capitole din Săptămâna Roşie. Curat corectată (ca pe timpuri…), dar în câteva locuri greşit spaţiate (adică nespaţiate) blocurile de text şi cum notele sunt culese cu aceeaşi mărime de caractere, nu mai ştii care e textul, care e, vorba ceea, valea… În rest mulţumit - azi am să-i scriu lui LIS, de mulţumire.

Miercuri 24 iulie 2002

Ieri ne-a venit în sfârşit veste bună (în fine: jumătate din ea, dacă ţin seama de… cantitate…) "pe baza" căreia o să putem dormi liniştiţi o vreme.

Nu am avut veşti dinspre Victor Frunză. Niculiţă scrie că a promis că-mi scrie el, din Danemarca… Promisiune care-mi miroase a român verde - ba chiar şi a evreu-verde, ca Volovici, acela carele, promiţîndu-i lui Dan Petrescu un răspuns în chestiunea manipulării Jurnalului sebastianesc, datorat de trei ani şi prins la înghesuială la un cocktail i-a zis, prieteneşte (se cunosc de decenii): «Aşteaptă-mă aici, că mă întorc imediat…» - iar de atunci au mai trecut alţi doi ani…

Răsfoind numărul recent din *Viaţa Românească*, oprindu-mă la textele de proză, de critică literară, de atitudine (chestiunea Caragiale) m-am găsit defazat, înstrăinat, depăşit - ori lăsat să merg înainte când regimentul s-a oprit… Şi nici măcar nu m-am întrebat dacă eu sânt beat - deci să mă duc să mă culc, dracului - ori ei sunt, ca de obicei, bine ciupiţi.

Probabil şi din această pricină ieri am declinat două propuneri de "interviu" - una venea dinspre Evenimentul nistoresc…

După un sfert de veac de înstrăinizare, va fi venit momentul să mă dezancorez de la malul "acestui ev aprins", vorba lui… Labiş? Beniuc?

Ana mi-a dus de la Bibliotecă o dischetă pe care era înregistrată intervenţia lui Mircea Stănescu la Sighet. Ea a putut-o citi, acolo, pe PC, dar aici, Filip nu a putut trece pentru Mac, eu grăbindu-l, mi-a dat textul aşa: fără caracterele cu diacritice… Nu că nu aş fi putut deduce textul, dar această operaţie de ghicire m-a epuizat, încât… n-am mai putut urmări ideea. Am să-i scriu azi.

Vineri 26 iulie 2002

Vis rău:

Mă aflam undeva, cu cineva, iar pe coama zidului de alături şedea tolănit pe un pat de crengi şi buruieni Horia Florian Popescu. Eu glumeam cu Horia şi, "în glumă", am împins buruienile-crengile - Horia s-a răsturnat de partea cealaltă a zidului. M-am apropiat de zid şi am privit dincolo: Horia zăcea nemişcat, pe burtă, însă la o adâncime considerabilă, neimaginată de pe partea ceastălaltă a zidului. Trupul lui Horia s-a mişcat - în fapt a săltat în aer - şi s-a reaşezat, de data asta pe spate, cu braţele în cruce, într-un lăcaş scobit pe măsură, în cruce, cu braţele (ale lăcaşului) rotunjite; au apărut alte două sau trei lăcaşuri. Trupul lui Horia a început să dispară - să se topească - într-un lăcaş, ca să apară în altul; şi încă şi încă…

M-am trezit terorizat: îl omorîsem eu pe Horia.

Am primit de la Vasile Paraschiv o lungă scrisoare, ca de obicei însoţită de lista călăilor săi (puţin îmbogăţită faţă de cea cunoscută de mine, din 1977 încoace). Am să-i scriu chiar azi, propunîndu-i să i-o transcriu şi să o transmitem prin internet. Şi el este de modă veche, crede numai în hârtia tipărită, deci în ziar, eventual în televiziune - dar dacă nu avem altă cale… Printre altele îmi scrie să iau legătura cu Mihnea Berindei, să-i transmit salutări din partea lui… Desigur,

Paraschiv nu ştie că nu mai sânt în relaţii cu Berindei din 1990 - dar Berindei (din 1990!) a petrecut mai mult timp în România decât în Franţa, făcînd politichie din umbră - nu-l va fi căutat şi pe protejatul său, Paraschiv? N-am să-i spun astea lui Paraschiv, ca să nu-l mai amărăsc şi eu.

Duminică 28 iulie 2002

Am copiat scrisorile lui Paraschiv, iar rezultatul a fost tras de Filip pe internet.

Sâmbătă am primit de la Valerian Stan prin fax două articole din *Cotidianul* (27.07):

Al lui Ţepeneag, în continuare, măzgălituri de puţoi senil;

Al lui Marin Mincu (27-28 iulie) care porneşte bine din titlul: "De ce nu se întoarce Paul Goma". Citez din M. Mincu:

"De curând, în presă, este agitată din nou stafia lui Paul Goma, ca urmare a invitaţiei recente a lui Ion Iliescu de a reveni în ţară. După 13 ani de la revoluţie şi după 25 ani de la declararea publică a statututului de disident de către Goma, iată că preşedintele Iliescu îşi aminteşte că este şi «vina mea» (sa) pentru că marele scriitor se află încă ostracizat, trimiţîndu-i o scrisoare de «reconciliere» prin care «ar dori să-şi indrepte greşeala»"

(…)

"Pentru a evalua dacă această întârziată «reparaţie» mai serveşte la ceva, e necesar să reactualizăm (…) lucrurile. Se cunoaşte că după ce i se difuzează la Europa liberă scrisoarea de aderare la Charta 77, Paul Goma devine unicul disident român omologat la nivel european. (…) refuzul de a i se publica la Bucureşti **Ostinato**, în 1971, roman ce va apărea în acelaşi an în Germania şi Franţa, bucurîndu-se de o foarte bună receptare de presă ce-l va transforma pe autor într-un «Soljeniţîn român» Exclus abuziv din Uniunea Scriitorilor; abandonat perfid de scriitori şi hărţuit eficient de securitate, Paul Goma este obligat să părăsească România în decembrie [în 22 noiembrie] 1977 şi să ceară azil politic în Franţa. Omologarea sa de către Occident drept unicul scriitor disident român îi va atrage invidia şi ura confraţilor care-l dezavuează ca fiind «lipsit de valoare». Este grav că acest diagnostic depreciativ îi este aplicat de către romancierul Nicolae Breban, ceea ce provoacă disensiuni în sânul "Uniunii" scriitorilor români refugiaţi la Paris."

(…)

"După 1989 aproape toţi cei care gestionează efectele schimbării, politicieni sau scriitori se fac că uită de Paul Goma. E curios să aflăm de ce dl Ion Iliescu nu l-a chemat din primele zile pentru a-l invita să fie preşedinte al României, cum s-a întâmplat cu Havel în Cehoslovacia [să nu exagerăm: în Cehoslovacia vieţuiau cehi şi slovaci - nu români]. De aceeaşi amnezie programată au dat dovadă şi Dinescu şi Ulici care, în calitatea lor de preşedinţi ai Uniunii Scriitorilor, nu s-au grăbit să-l reintegreze nominal în rândurile breslei, continuînd să-i aplice eticheta de scriitor «minor». L-am întâlnit pe Paul Goma la un fel de colocviu românesc organizat la Roma în 1990 [în mai 1991], când nu era încă atât de mânios pe confraţii săi, adunaţi acolo oarecum strategic; cu acea ocazie nici Blandiana, nici Doinaş şi nici Ulici nu i-au adresat decât invitaţii retorice de a se întoarce în ţară, ba chiar i-au dat de înţeles că ar fi mai bine pentru toţi dacă nu s-ar întoarce. Apelurile mele pe această temă la Ulici s-au soldat

totdeauna cu răspunsuri evazive : dincolo de faptul că prezenţa lui Goma i-ar fi încurcat sociotelile Anei Blandiana (în preocuparea «justiţiară» de a numi pe toţi preşedinţii actuali ai României!), nu se putea să-l inviţi pe Paul Goma în ţară fără să-i propui să fie măcar preşedintele Uniunii Scriitorilor, iar criticul Laurenţiu Ulici nu avea de gând să cedeze funcţia de preşedinte la care abia se căţărase. Într-un cuvânt, Paul Goma devenise atât de incomod, încât i s-a transmis în diferite moduri să rămână cuminte la Paris, iar după ce s-au dezis de el Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca, s-a grăbit şi criticul Nicolae Manolescu să-i trimită o depeşă de despărţire pe prima pagină din România literară intitulată «Adio, domnule Goma!». Acest «adio» amoros se dorea probabil un refuz definitiv din partea noii nomenclaturi a *înrăitului disident* care nu acceptase să se amestece în nici un fel în *cloaca maximă*.

(…)

"După ce Opoziţia a câştigat glorios alegerile din 1996 şi după ce Ana Blandiana l-a uns preşedinte pe Emil Cosntantinescu, ne-am fi aşteptat ca Paul Goma să fie recunoscut în sfârşit şi cionstit în mod firesc, proporţional cu meritele sale. Ar fi putut fi numit ministru al Culturii, director al faimoasei Academia din Roma sau al Institutului român de cultură din Paris. Dacă e adevărat ce se spune despre contribuţia consilierului Radu Varia pe lângă Ion Iliescu în elaborarea şi trimiterea acestei provocatoare scrisori, se pune întrebarea de ce Sorin Alexandrescu, fost prim-consilier cultural al lui Emil Cosntantinescu, nu a reuşit să-l persuadeze pe acesta să comită mai devreme gestul de reconciliere? Poate atunci acest act ar fi fost mai firesc şi poate că Paul Goma ar fi acceptat mai uşor.

Mai departe Marin Mincu se întreabă care vor fi fost motivele lui Iliescu "să recurgă la această «scrisoare istorică»":

"Luînd în consideraţie intervalul atât de lung de gestaţie a iniţiativei (13 ani!) este clar că nu se poate vorbi decât de o stratagemă pentru a se obţine - în cazul că Paul Goma va accepta cu naivitate invitaţia - o deplină *absolvire morală* a preşedinţiei iliesciene. După ce l-a readus pe rege în ţară şi după ce i-a medaliat pe clănţăii de la Europa liberă care iniţial şi-au arătat neîncrederea în el, de ce nu ar încerca să-i închidă gura şi lui Paul Goma printr-o invitaţie simandicoasă să vină acasă? Oare nu cumva la mijloc e doar o simplă figură retorică pentru a se îmbunătăţi biografia preşedintelui? Ţinînd cont că disidentului Virgil Tănase i-a oferit anterior conducerea înstitutului român de la Paris, ce i-ar mai putea oferi acum Ion Iliescu lui Paul Goma pentru a-l seduce?"

Să vedem ce:

"Nu cred că Răzvan Theodorescu va renunţa să mai fie ministru al Culturii în favoarea lui Goma. nici că Daniela Crăsnaru va fi retrasă de la Accademia di Romania din Roma (unde, deşi fruntaşă liberală [însă una dintre primele, cronologic, FSN-iste - nota mea, P.G.] alături de Valeriu Stoica şi nicidecum pentru valoarea ei de italienistă!), nici că Eugen Uricaru îi va lăsa locul de preşedinte al Uniunii Scriitorilor din România! Nu rămâne decât să-i confere un Ordin de merit al disidenţei sau o decoraţie înaltă pentru contribuţie la "Revoluţie" sau - de ce nu - să-i ofere o pensie viageră ceva mai mărişoară! Nu e deloc sigur, pe de altă parte că dacă Paul Goma ar reveni în ţară, ar fi tratat măcar cu *minimă decenţă* din partea confraţilor literari. Ar fi extraordinar chiar să accepte invitaţia şi să vedem cu toţii dacă nu cumva toată tărăşenia aceasta nu se va transforma într-o cacialma prezidenţială".

Şi acum concluzia lui Marin Mincu;

"După toate probabilităţile - în condiţiile actuale - dacă Paul Goma nu îşi va încălca principiile morale pe care şi le-a autoimpus, nu cred că se va întoarce, fiindu-i sortit să ne pedepsească prin rămânerea permanentă în exil, nu altfel decât i-a fost sortit marelui revoluţionar Nicolae Bălcescu."

Bineînţeles, Marin Mincu exagerează comparînd situaţia mea cu al lui Bălcescu - onorantă, însă neadevărată. În rest, el este - până acum - cel mai aproape de adevăru(ul meu).

Ieri a fost foarte cald la Paris: 34° C. Azi ne ameninţă aceeaşi "valoare", numai că pe mine mă istoveşte, nu valoarea ceea, ci repetarea ei (astă noapte nu am putut dormi - de căldură - dar ce va fi în Bucureşti…).

Marţi 30 iulie 2002

Ieri am primit *Romanian Times* cu finalul **Basarabiei**… La care au adăugat fragmentul despre lăutarul evreu.

Articolul lui Cangeopol mi-a făcut mare plăcere - dar de la el mă aşteptam.

Însă înainte mă întorc la articolul lui Gabriel Pleşea cu titlul: «O scrisoare re-găsită a lui Ion Iliescu" din *New York Magazine* din 24 iulie, sosit tot sâmbătă:

"(…) Invitaţia oficială rămâne vagă în privinţa caracterului, duratei şi finalităţii vizitei. Se întrevăd doar posibilele avantaje propagandistice pentru Iliescu, angajat în (…) reconciliere naţională (…) vizînd personalităţi-simboluri (…) Regele Mihai laolaltă cu comentatorii de la Europa Liberă au marşat în mod neaşteptat şi nedemn la avansurile lui.

"Revenind la scrisoarea adresată lui P.G. aceasta apare ca o scrisoare pierdută apoi regăsită la momentul oportun. Publicarea scrisorii în presa din ţară şi reacţiile prompte ale unor comentatori printre care Ioan Groşan (*Ziua*, 8 iulie, L.I.Stoiciu (*Cotidianul* 12 iulie) şi Dorin Tudoran (*Cotidianul* 18 iulie) lasă impresia că scrisoarea a fost adresată recent şi că Paul Goma nu a răspuns invitaţiei. Ziarul *Ziua* a publicat chiar un sondaj potrivit căruia 33% din cei întrebaţi cred că P.G. va reveni în ţară, iar 60% sunt convinşi că scriitorul disident nu va pune piciorul în România. În realitate, potrivit unui material publicat în ediţia New York Magazinului din 17 iulie a.c. sub semnătura lui Paul Goma şi datat 11 iunie la Paris, rezultă că scrisoarea lui Ion Iliescu a fost scrisă la 24 aprilie şi a fost primită câteva zile mai târziu, întrucât acesta a răspuns pe dată scurt şi cuprinzător: «Paris, 1 mai 2002. Confirm primirea scrisorii din 24 aprilie 2002, semnată : Preşedintele României(,) Ion Iliescu. Paul Goma».

"Acest «schimb de scrisori», oricât de inegal (…) s-a încheiat la 1 mai 2002. De subliniat este faptul că nici preşedintele/preşedinţia Iliescu, nici Paul Goma nu au dat publicităţii corespondenţa. De unde aşadar această reactualizare a scrisorii lui Ion Iliescu către P.G.? Dată publicităţii abia acum, fără a menţiona răspunsul prompt al lui P.G de la 1 mai? Dealtfel, în reacţiile la scrisoarea lui Iliescu, comentatorii dau să se înţeleagă că P.G. «lucrează», ori «meditează» încă la răspuns.

"Un motiv plauzibil ar fi că Ion Iliescu, prin nepublicarea din 24 aprilie a

vrut să tatoneze mai întâi terenul, evitînd un refuz public şi brutal din partea lui P.G. În fond, după decembrie 1989 P.G. i-a scris «Tovarăşului Ion Iliescu, Prim-secretar-general-şef al PCR, la Palatul Cotroceni, Bucureşti» (din Paris, 21 aprilie 1994) la care tovul Iliescu nu a catadicsit să răspundă. Aşa încât «recenta» scrisoare a lui Ion Iliescu cât şi confirmarea primirii".

În continuare Gabriel Pleşea aminteşte de "înalta preţuire" dată de Iliescu "Mişcării Goma", drept care se ţinuse şi un colocviu la Bucureşti, sub conducerea Anei Blandiana, în 29 mai. Deasemeni de faptul că, lăudîndu-l pe Goma, Iliescu nu aminteşte de păcatele sale - dealtfel denunţate de acelaşi Goma în scrisoarea deschisă din 21 aprilie 1994.

"Ce valoare poate avea «invitaţia» lui Iliescu? «A sosit, cred, timpul să trecem peste toate divergenţele şi incomprehensiunile trecutului» Nu ştiu dacă se poate trece peste (…). Mai ales că până în prezent Iliescu nu şi-a asumat nici o vină din cele care i se aduc. Cât despre «ceea ce ne uneşte», vorba cronicarului, «se sparie gândul!» Mintea refuză să conceapă măcar o apropiere, darmite o «unire» între Ion Ilici Iliescu şi Paul Goma".

Liviu Cangeopol, în *Romanian Times* ce apare pe malul Pacificului, în Oregon - nr. 61/2002 scrie, sub titlul "Sărutul Ciumatului" - după ce rezumă "povestirea despre un străin care vizitează o leprozerie", scrisă "de un scriitor francez…":

"(…) În rolul străinului milostiv, Ion Iliescu şi tot ce reprezintă el; în rolul leproşilor, cei ce i-au rezistat de-a lungul timpului şi care au cedat ispitei de a crede în el. În vârful muntelui, Paul Goma, ultima insulă de rezistenţă anti-comunistă.

"(…) A urmat episodul Nicolae Manolescu. După ce a acaparat cea mai mare manifestaţie de stradă de după căderea vechii gărzi comuniste la care a alipit ceva din floarea intelectualităţii noastre artistice şi literare, strălucitul critic a reuşit, ca un alchimist pe dos, să transforme în praf şi pulbere preţioasa materie cenuşie avută la dispoziţie. În scurtă vreme i-a dispărut oricărui intelectual român cheful de a se mai face de râs în politică.

"(…) [cu Emil Constantinescu] O seamă de intelectuali care până atunci *stătuseră în turnul lor de chirpici [!] nepăsători şi reci* [subl mea, P.G.](…) au venit cu căciula în mână să-şi prezinte omagiile noului boier. Boierul însă era un biet securist de trei parale (…)

"(…) Când sondajele de opinie îl desemnau pe C.V. Tudor drept posibil ocupant al celei de a doua poziţii (…) E. Constantinescu s-a retras (…) şi a sugerat că, dintre două rele, e mai bun tovarăşul Iliescu (…) De la apriga Doina Cornea până la subtilul Tismăneanu n-a fost geniu naţional care să nu se alarmeze de ascensiunea lui CV Tudor şi să nu se gudure înţelept la picioarele celui ce avea să mai salveze o dată România din ghearele răului: Ion Iliescu. N-a mai rămas de îmbrobodit decât Regele (…)

"A, da, mai e unul la Paris, pe care oricum nu-l publică nimeni (de unde o fi auzit Ion Iliescu de dânsul?), uitat, sărac, bolnav şi fără nici un prieten care, când are ocazia mai trage câte un urlet la adresa lor, a criminalilor din conducere. Să fie sănătoos. Nu se împiedecă neo-banditismul de un ciot. Şi totuşi… Totuşi e o insulă de rezistenţă. Pe lângă ce-a fost nu e mare lucru. Mai ales că au

avut grijă confraţii să rezolve problema. Paul Goma reprezintă ambiţia lui Ion Iliescu, a Securităţii de a spune: *«În sfârşit, lupta s-a terminat. Asta a fost tot»* (subl. în text).

"În ziua de 5 iulie [corect: în 24 aprilie, nota mea, P.G.] Ion Iliescu i-a adresat lui Paul Goma o scrisoare plină de elogii. Unde scuipaseră zeci de boieri literari şi politici, domnitorul îşi depunea sărutul nobil, justiţiar şi purificator. Preşedintele statului îl invită pe Paul Goma în ţara care nu l-a uitat. Dreptatea a fost făcută. Ion Iliescu va rămâne în istorie, nu ca instigatorul la violenţă, complicele la devalizarea generalizată, perpetuatorul de aberaţii politice, distrugătorul de cultură şi trădătorul de idealuri naţionale, ci ca omul blând şi înţelept, ale cărui calităţi au fost până la urmă apreciate şi de duşmani - care, când şi-au dat seama, i-au devenit prieteni şi aliaţi…

"(…) Ion Iliescu şi-a asumat un anume risc scriindu-i lui Paul Goma. În urmă cu câţiva ani, când puterea de la Bucureşti a decis amnistierea faptelor pentru care Goma a fost târît în puşcărie, acesta a scris un text fulminant la adresa guvernanţilor, în frunte cu mult iubitul şi stimatul Ion Iliescu. Dacă şi de această dată prilejul nu va fi ratat? Mare scofală: nu va publica nimeni textul nebunului de la Paris. Vor afla câţiva, se vor amuza unii, caravana va merge mai departe. Paul Goma nu există. Ţara l-a uitat. Iliescu nu se împiedecă de-un moşneag.

"(…) prin această scrisoare (şi prin refuzul pe care-l va isca) statura lui Paul Goma a căpătat o nouă dimensiune. Lupta lui de unul singur n-a fost în zadar. Celor de la Bucureşti, uite că le-a păsat. L-au ignorat colegii de breaslă, l-au înjurat căţeii, l-au nedreptăţit politicienii, l-au izolat ca pe un lepros cu toţii, dar atitudinea lui a contat. Pentru puţinii care încă n-au cedat, Paul Goma este adevăratul conducător al României. Al unei Românii care nu există, dar ce importanţă mai are? Cum spunea un învăţat: *Voi închinaţi-vă la porcii voştri care există, eu voi continua să mă închin la zeii mei care nu există* (subl. mea, P.G.)

"Spre deosebire de cel al străinului din povestirea francezului, sărutul de ciumat al lui Ion Iliescu nu ucide, ci doar degradează şi subjugă. Ciuma roşie este mai nocivă decât cea neagră. Iar Ion Iliescu, tiran pios şi sofisticat este de fapt mai rău decât Nicolae Ceauşescu, tiran sângeros şi primitiv. În fond, iluştri reprezentaţi ai două şcoli diferite de a face tiranie."

Valerian Stan mi-a trimis un articol din *Ziua* şi un interviu din *Cotidianul,* luat lui Ion Iliescu. Mi-a mărturisit că jurnaliştii din România nu au "prea înţeles" dacă i-am răspuns sau ba lui Iliescu. Drept care i-am transmis Precizarea de mai jos, rugîndu-l să o dea în dreapta şi în stânga.

Iată textul ei:

Paris, 30 iulie 2002

PRECIZARE

Subsemnatul Paul Goma, scriitor de limbă română, apatrid, refugiat politic în Franţa din noiembrie 1977, precizez:

- la 24 aprilie 2002 mi-a fost expediată, de la Bucureşti, prin poştă o scrisoare - primită în 30 aprilie;

- la 1 mai (2002) am expediat, de la Paris, prin poştă o scrisoare în care stătea scris negru pe alb:

"Paris, 1 mai 2002. Confirm primirea scrisorii din 24 aprilie 2002, semnată: «Preşedintele României(,) Ion Iliescu»"

- în luna iulie (6 sau 7?) presa din România şi din exilul românesc a început a

publica scrisoarea adresată mie - fără ştirea mea, adresant şi, desigur, fără încuviinţarea mea.

Ştiu că România este ţara tuturor posibilităţilor şi ţara scrisorilor pierdute - deci nu mă întreb cine a divulgat scrisoarea destinată mie şi în ce scop - nu mă interesează.

Constatînd însă că s-au creat confuzii (din pricina stilului meu de a scrie? nu cumva din pricina stilului compatrioţilor mei de a… *nu* citi ce au sub ochi?), m-am crezut obligat (tot eu!) la această precizare.

Paul Goma

Miercuri 31 iulie 2002

Astă noapte am dormit ceva mai puţin foarte rău: a plouat. Şi s-a răcoricit. Până când? Om muri ş-om vidè.

Mă grăbesc să definitivez jurnalul pe iulie, ca mâine Filip să-l prepare pentru internet. Fiindcă el pleacă pomâine în vacanţă.

Aşadar ieri Valerian Stan mi-a transmis un fragment din interviul lui Iliescu dat la *Cotidianul* din 27 iulie (însă fiind fragmentar, nu are nici cap nici coadă, deci nu ştiu cine l-a luat - pe lângă asta persistă blestemata de "brazdă" a faxului, lată de cca un centimetru şi care şterge scrisul):

[Întrebare] "I-aţi scris de curând lui Paul Goma. Ce v-a determinat să o faceţi?"

[Răspuns] "Am făcut-o cu toată sinceritatea şi de bună credinţă. Într-un fel, am considerat că am şi greşit de-a lungul vremii faţă de [cuvânt lipsă] oameni şi am ţinut să exprim acest lucru. Am receptat şi unele critici. Cineva spunea: da, în definitiv, de ce trebuia invitat? Au fost şi alţii în emigraţie şi n-a fost nevoie să primească invitaţie de la cineva, pentru a reveni în ţară. Am simţit [cuvânt lipsă] că, probabil există o anumită amărăciune acumulată şi am simţit ca o datorie morală să dau un semnal. Cum va răspunde dl. Goma este, de bună seamă, opţiunea domniei sale"

[Întrebare]: "Nu v-a răspuns încă?"

[Răspuns]: "Am auzit că mi-ar fi dat un răspuns [cuvânt lipsă] n-am primit nimic scris".

Nu am ce comenta - decât, citînd din gândirea tovarăşului Nelu - care, oricum este cu totul, dar cu totul de altă calitate (intelectuală!) decât răposatul tovarăş Nicu cel Bătrân:

"Am auzit că mi-ar fi răspuns"…

Unde a auzit: la cafenea? în tramvai?, pe stradă?;

"n-am primit nimic scris"…

Neadevărat: a primit ceva scris (confirmarea de primire a scrisorii sale), dar cum scrisul acela nu era ceea ce aştepta el…

Iliescu este şi el un *cubic*, ca tovărăşezii din desenele lui Viaceslav Sîsoiev: comunist, rob al magiei realităţii negate…

Ziceam că ieri 30 iulie în *Ziua* a apărut articolul "Vorba lui Goma: «De-aia!»", semnat: Victor Roncea.

Se vede că, în ceea ce mă priveşte, autorul este mult mai informat decât alţi jurnalişti din România. E limpede: a consultat internetul şi de acolo a scos câteva citate (din **Săptămâna Roşie**). Începe astfel:

"Paul Goma. Un român basarabean. Despre care, după cum consemna un tânăr, nu se poate afla nimic din cărţile «post-revoluţionare» de istorie a României. Explicaţia este simplă: «emanaţii" şi re-scriitorii istoriei sunt mai infiltraţi ca oricând în structurile de stat (ajuns partid-stat) care comandă, prin intermediul eternei Securităţi [Uf, în sfârşit un condeier român care nu foloseşte marca securizatului: "*fosta Securitate*"- ca Manolescu, Adameşteanu, Blandiana, Breban, Pleşu, Ştefănescu, Dimisianu, Palade, A. Cornea, St. Tănase, Antohi… - nota mea, P.G.] tot ce mişcă-n ţara asta. (…) Un militant anticomunist de talia lui Goma a ajuns deja în România «post-revoluţionară» să fie pus la index. De către cine? «Nu am ce căuta în ţări comuniste, controlate, în continuare de KGB - la Chişinău - de fiica ei, Securitatea, la Bucureşti», a sintetizat Paul Goma refuzul de a pune piciorul în capitala Teritoriilor Ocupate, după exprimarea sa. Refuz la adresa invitaţiei lui Iliescu, consemnat discret în Jurnalul său publicat pe Internet (…)[Internetul] a ajuns pentru Paul Goma să fie singura formă prin care mai poate să se adreseze românilor.

"Înterzis înainte de 1989, topit după. Nimeni din România nu are dreptul moral să-i pună pună pumnul în gură lui Paul Goma. Nici măcar în cazurile dese în care acesta e nedrept. Pe lângă curaj, Goma are şi viziunea unui intelectual autentic, echivalentul românesc al lui Vaclav Havel.

"Pentru că istoria ne-scrisă nu se ştie ce va putea consemna, Goma spune totul, pe şleau, cu ajutorul armei sale de partizan al rezistenţei adevărului: cuvântul. [cuvânt ilizibil] Internet. «Am făcut bătături de pe urma învinovăţirile de antisemitism venite din stânga, de la fosta-actuală-Securitate; ca şi de jidovism dinspre dreapta, de la actuala-fosta-Securitate», scrie Goma în preambulul lucrării Săptămâna Roşie, 28 iunie-3 iulie 1940 sau Basarabia şi Evreii. Lucrare definitivată recent şi ajunsă în mâinile prietenilor săi din ţară după două luni de la expediere! Timp în care Noua Securitate a [cuvânt ilizibil], disperată, metoda de acţiune. Pentru că, vezi Doamne!, suntem pe drumul spre NATO şi nu trebuie să ne supărăm prietenii evrei. «Din păcate, constată Goma cu tristeţe maximă - Răul Absolut nu a dispărut de pe nici un mal al Prutului, ba aş zice: prezenţa lui s-a înrăit [corect: întărit].

"(…) una din primele măsuri ale «emanaţilor revoluţiei», Brucan, Iliescu, Roman, Năstase, ocultul şi uitatul Voican, ca să numim doar câţiva - a fost desfiinţarea unităţii DSS 00110, care se ocupa tocmai cu urmărirea activităţilor KGB în România.

"(…) lucrarea Basarabia şi Evreii… O variantă [autorul a vrut să spună: o ipoteză]: şeful statului a încercat să oprească publicarea volumului [corect: difuzarea prin poştă, a 15-20 exemplare dactilografiate - nota mea, P.G.] prin cumpărarea autorului. Revenirea lui Goma în ţară şi primirea lui cu onoruri trebuia să fie o momeală suficient de puternică pentru un om orgolios care trăieşte în condiţii precare în exil.

"Dar nu oricine poate fi cumpărat. Vorba lui Goma: «De-aia!»"

Deocamdată: atât. Aici sfârşeşte luna iulie 2002.

A U G U S T

Joi 1 august 2002

Încep luna oarecum frustrat: am certitudinea că nu am spus totul-totul în jurnalul pe iulie… Fireşte, certitudine este iluzie. Mai corect ar fi: frustrat pentru că ceea ce am re-spus şi în iulie, nu a ajuns la cititor - asta nu e greşeală, chiar dacă şi de pe internet se citeşte…

La ora 10 fără câteva minute a telefonat Paraschiv de la Ploieşti! Era emoţionat - şi eu. A fost cu totul de acord să-i dau drumul textului pe internet. Are s-o facă mâine, Filip.

La 10 a venit un cuplu de istorici, Cristina şi Dragoş Petrescu. Foarte bună impresie - ştiau multe. I-am reţinut până la orele 3. Eu însă am rămas cu un gust de cenuşă: la nici una din întrebările esenţiale puse de ei nu am fost în stare de un câtdecâtuşi răspuns.

Peste jumătate de oră, la 8,30 (seara) îmi va telefona de la Chişinău Oleg Brega. Mă anunţase de aseară că vom dialoga pentru un post de radio (Antena?), legat de BBC… Pentru Brega, fac şi asta, deşi îmi vine tare, tare greu. Aproape de imposibil. Nu mai am ce spune…

A fost. Eu - măgar-şi-violent. L-am băgat în mă-sa pe V.C. Tudor, eroul lor - "cel care ni l-a scos pe Ilaşcu din închisoare"…

Vineri 2 august 2002

Nu, nu am făcut bine acceptînd dialogul cu Chişinăul. Fiindcă eram ascultat (şi nu: "mă adresam…") de oameni "nepregătiţi pentru aşa ceva", cum spunea Oleg Brega, teză cu care, fireşte, nu pot fi de acord. Soluţia ar fi fost de găsit în tactica anglezului albionid: fugi - sănătos - ca să eviţi a te afla pus în situaţia de a da răspunsuri; care sunt adevărate, în general, dar în special, nu sunt "bune" pentru sufletele unor amărâţi dezorientaţi ca basarabenii mei. Îi voi fi speriat cu părerile defavorabile despre V.C. Tudor, despre americani - cu părerea favorabilă despre Druţă cel de acum 20 ani…

Învăţătură de minte care nu mă poate învăţa minte. Am mai spus: am acceptat dialogul numai pentru că mi-l ceruse Brega.

Şi Valerian Stan în scrisoarea de alaltăieri şi Dragoş Petrescu ieri şi Brega aseară îmi sugerau să dau… sugestii, dacă nu soluţii (cu ajutorul cărora oamenii să iasă din mizeria în care au ajuns).

Or, pe de o parte, eu nu am a da soluţii. "Soluţiile" de care sânt capabil: cele din "problemele de hârtie" ale ficţiunilor mele - de acord, şi Programul din 1995, care şi acela era un program-de-hârtie, utopic, moral-insuprortabil de moralizator, nu unul de-aplicat ("de tradus în viaţă"…);

Pe de alta mă simt agresat de cererile-somaţiile de genul: "Veniţi aici, suflecaţi-vă mâinile şi lucraţi cu noi - nu staţi acolo, în emigraţie, ca să ne daţi sfaturi şi să ne criticaţi că nu am făcut bine" - Brega mi-a pus această… problemă… La care eu, destul de brutal, am răspuns cam aşa ("cam", fiindcă pe măsură ce aştern pe hârtie, o completez, o rotunjesc):

«Dar ce făceau, atunci, când noi zbieram, ne zbăteam în gura lupului, făceam închisoare, eram alungaţi din casa şi din ţara noastră - cei care, acum, ne cheamă să ne suflecăm mânecile? Atunci ei, partizani ai mânecilor-suflecate rămaşi pe loc, "la baştină" tăceau chitic în cel mai fericit caz, se adaptau la teren, se aranjau cu viaţa - şi cu Securitatea, ce să mai ocolim! - iar după ce au constatat - în fine, şi ei! - că ţara e la pământ *din pricina inacţiunii lor, din pricina laşităţii lor, a trădării lor, a colaborării lor, din pricina complicităţii lor cu tirania* - ofensaţi, mă rog frumos, de criticele din afară, răniţi în adâncul sufletului lor tricolor, nu doar cheamă în ajutor (întru reparaţie), pe alţii, dar îi învinuiesc pe aceia că… stau în emigraţie şi critică şi dau sfaturi…»

Valerian Stan mi-a trimis prin fax că **Precizarea** a fost găsită de *Adevărul* şi de *Cotidianul* inutilă (deci nepublicabilă), "fiindcă Scrisoarea deschisă din iunie era un refuz al invitaţiei" - aşa că ce să se mai încurce cu… desminţiri ale propriilor grăbite - şi false - concluziuni?

Mi-a telefonat L.I.Stoiciu: a primit ultimul plic: publică în celălalt număr "Lista lui Paraschiv", în acesta (care va apărea… după cel cu "Basarabia"…) va exista şi "Şocul de la 11 septembrie".

Acest şoc - al meu, ca articol publicat în *Cotidianul* - l-a scos din fire pe Gabriel Andreescu, drept care a şi a scris un articol împotrivă-mi - m-a mai anunţat Stoiciu.

Filip a dat drumul pe internet la Jurnal-iulie, Lista lui Paraschiv, Scrisoare deschisă. El pleacă mâine în vacanţă.

Seara: a telefonat Gabriel Pleşea. A primit plicul trimis luni.

Luni 5 august 2002

I-am scris lui Laszlo, mulţumindu-i pentru cărţile trimise.

Am scris lui N. Florescu şi lui V. Frunză (adresa de la Bucureşti), trimiţindu-le nota bio-biblio. Să fie.

Valerian Stan mi-a trimis un articol din *Cotidianul*, semnat: Alexandru Ciocâlteu. Bine-bine, am înţeles că nu-i plac iscălitorului, dar nu şi pentru de ce… Ei, ba nu, sare în ochi motivaţiunea: fiindcă am scris că… Securitatea n-are să intre, intactă, în NATO… Drept care m-am şi făcut vinovat - că Securitatea nu are să intre, în NATO…

Marţi 6 august 2002

De două zile (şi nopţi): un fel de lumbago. Unfelul în chestie mă chinuie ca pe caii hoţilor. [Deducţie: furtul de hoţi era socotit un fapt deosebit de grav dacă bieţii cai erau supuşi la cazne].

Miercuri 7 august 2002

Azi se vor împlini 34 (treizeci, am zis? şi-patru? de ce nu şi-patruzeci?) de la căsătoria civilă. E-he, ce timpuri - îţi dai seama: să te iei cu acte la primărie…?

Toată ziua de ieri am petrecut-o în pat, anchilolozat.

Dan Petrescu mi-a trimis mai multe mesaje pe care mi le-a povestit Filip din prag, la plecare… Nu, nu e de mine mesageria elctronică.

Ieri am primit - în sfârşit! - *Jurnalul Literar* promis de multe

săptămâni; în *New York Magazin* - continuarea S.R. şi un text de Pleşea, vorbind despre adevăratele obstacole - însă fără a-l numi pe Tudoran, lansatorul "Obstacolului Breban"…

Şi scrisori - de la Anca Haţiegan - a primit **Gherla**; de la Paraschiv (dublul celei primite anterior); de la E. Iliescu.

Joi 8 august 2002

Azi am primit de la LIS tăieturi de presă, printre ele şi faimosul articol al lui Gabriel Andreescu. Nici gând să polemizez cu el. Mă "combate" cu argumente debile. Mă compară cu Paler (prin antiamericanismu-mi furibundic). Altfel, filosoful disidenţei (la român) este, nici măcar un bou - ci o gâscă oarecare.

Mi-a trimis Andrei Dulgher de la Londra fotografiile făcute aici, la Paris. Fireşte, cu excepţia mea, toţi ai mei sunt frumoşi, arătoşi. Mai mare plăcerea să-i priveşti.

Durerea de şale m-a lăsat un pic. Nu de tot.

Vineri 9 august 2002

Zi de toamnă. Copiii au plecat spre Sud, unde-i şi mai ploios, vântos, urâtos.

A telefonat Delia Radu de la BBC: prima porţie va fi transmisă mâine, cealaltă peste o săptămână. Se scuză pentru… suprimări. He-he, câţi alţii m-au, vorba Caragialelui, suplimatără şi nu m-au, zi-i pe nume: advertizatără…

Sâmbătă 10 august 2002

A venit *Columna* lui Grigurcu nr. 2/2002. Am şi eu trei pagini - de revistă - din **Infarct**.

A telefonat Niculiţă de la Bucureşti: că s-a transmis pe BBC prima parte a dialogului cu Delia Radu (veste pe care ne-o… emailase Brega, care lucrează la Chişinău pentru o ramură a BBC, Antena).

Luni 12 august 2002

Oboseală, oboseală.

Mi-a scris Dan Petrescu: Adrian Niculescu îi arătase o dactilogramă a articolului din *Observator*, el (D.P.) îi făcuse câteva observaţii-completaţii, îi pusese hârtiile în cutia poştală, după înţelegere…Fără efect. Mai zice că i-a dat lui Andreescu fotocopii după alte articole ale mele, ca să vază că nu sunt chiar atât de… antiamerican… Simpatic din partea Danpetrescului, dar nu înţeleg: de ce va fi ţinînd să-l convingă pe Andreescu de "nevinovăţia" mea? Să fie complicele Adameşteancăi vreme de aproape un deceniu, la GDS, la *22 (*deci, complicele şi la campania de presă din 1997 încoace împotriva mea) o instanţă morală? Dacă da,care morală? A…filozofiei disidenţei (tot la români)?

Seara: în cursul zilei de azi am adormit de vreo patru ori şi nu m-aş fi trezit dacă n-ar fi fost telefoanele, zgomotele puternice. Am dormit ca un bolnav. Ori ca un cosaş. De-abia aştept să mă culc la loc, pentru somnul de noapte.

Vineri 16 august 2002

Ieri am primit de la V. Stan prin fax un text al lui Grigurcu "Un gest al demnităţii" (bănuiesc: titlul de o luminoasă banalitate a fost dat de redacţie) apărut în *România liberă* din 15 august.

Aceste ultime zile: am lenìt, am dormit, am ieşit cât să cumpăr pâine şi înapoi în bârlog. Dealtfel ultimele două nopţi au fost nesuferit de calde pentru mine.

Urmăresc cu inima strânsă inundaţiile din Europa Centrală şi de Est. Ca ştire prima a venit din Rusia, de pe malul estic al Mării Negre.

Tot ca ştire evenimentul s-a mutat pe cursul superior al Dunării, în Bavaria; apoi s-a vorbit de Austria: Salzburg. Apoi ştirile s-au înteţit în provenienţă din Cehia. Praghezii au ridicat baraje din saci, să apere patrimoniul - nu cu eficacitate, din păcate. Chiar dacă începînd de astă noapte nivelul apei a pornit să descrească, urmările au prins a se arăta: case vechi, cu temelii şubrede, se prăbuşesc.

Focalizate pe Praga, ştirile şopteau ceva şi de Dresda: apa a intrat în Operă… Se spune că în Saxonia erau înregistraţi până ieri cca 4 milioane de sinistraţi.

A început a se vorbi, de ieri, de Bratislava - au existat şi imagini de ostaşi, pompieri, voluntari, făcînd diguri…

Despre Ungaria, despre Iugoslavia, despre România nu s-a mai suflat o vorbă - acum patru zile o hartă arăta inundaţii în sudul Olteniei şi în sudvestul Munteniei. Presupun că acelea erau provocate de ploile locale - a plouat mult şi în Carpaţii noştri.

O bună bucată de vreme (vreo trei zile) reporterii francezi în Cehia vorbeau de, adevărat, Vltava *şi* de Moldau (ei pronunţau: Moldò) - când este vorba de una şi aceeaşi, prima fiind denumirea în slavă, cealaltă (se pare, cronologic, prima) germană, însă fără a preciza că între Vltava-Moldau şi Elba - pe care se află Dresda - există o… strânsă legătură, anume de subordonare, Moldau fiind afluent al Elbei, care izvorăşte din Cehia şi poartă numele slav: Labe. Asta fiind una - a doua: reporterii francezi comentau cam aşa: când apele Vltavei care au făcut atâtea stricăciuni la Praga vor ajunge în Dunăre, atunci… Or adevărul… orografic este că Vltava nu se scurge în Dunăre, spre sud, ci spre nord (la Melnik) în Elba care, la rându-i se varsă în Marea Nordului, la Cuxhaven-Hamburg. Dealtfel cumpăna apelor separă net Cehia de Slovacia, Jihlava, Svitava, Morava vărsîndu-se în Dunăre. Şi cumpăna istoriei i-a separat pe cehi de slovaci: primii au gravitat-aparţinut de germani, slovacii de austrieci şi unguri. De unde şi deosebirile confesionale. Se pare că şi psihologic deosebirile sunt evidente.

Lipsa de ştiri despre starea (sau ameninţarea) inundaţiilor în Ungaria, Iugoslavia, în România se va fi explicînd prin:

a. dezinteresul jurnaliştilor;

b. judecarea efectelor numai după pagubele pricinuite marilor oraşe: Praga, Dresda, Regensburg, Passau, Linz, Bratislava…;

c. Vor fi mai bine protejate (natural) Budapesta (care, după cum tot omul ştie este alcătuită din două unităţi, una pe înălţime, cealaltă, peste apă, mai la… nivelul Dunării)? Belgradul - aflat la punctul de adunarea al Tisei şi al Savei - cu Dunărea? Adevărat, Bucureştiul nu poate fi ameninţat de creşterea Dunării (singura calitate) - dar…

Cunosc Dunărea românească, nu doar de pe "teren", ci şi de pe hartă (cunoaşterea *locului* unde trăieşti este cel puţin tot atât de necesară ca şi cunoaşterea *timpului* - mai ales la români). Aşadar observaţiile mele nu sunt inedite, le-am mai scris, în **Jurnale,** în **Altina,** în **Lethina,** apoi în **Programul** pentru alegerile prezidenţiale din 1996… - şi nu erau defel originale, nefiind eu primul nici ultimul care să le formuleze. Desigur, amenajarea teritoriului - nu doar naţional, ci zonal - presupune cheltuieli colosale, însă cei care fac calculele să pună în balanţă investiţiile cu *nepierderile, mai ales în vieţi omeneşti* pricinuite de astfel de catastrofe - imprevizibile, în timp, dar evitabile, prin lucrări de sistematizare a cursurilor de apă, prin re-darea a ceea ce i s-a luat naturii în mod imbecil şi lacom - mă gândesc doar la şiragul de bălţi de pe malul stâng al Dunării, apoi la Marile Bălţi: Ialomiţa şi Brăila care jucau rolul unor rezervoare de prea-plin şi pe care agricultoralizatorii socialişti le-au desecat (las-că nici capitaliştii de aiurea nu au procedat mai inteligent); mai ales chestiunea Deltei Dunării.

Nu, dragi copii din lumea asta: nu am fost, nu sânt "profet" - acela anunţă întâmplări imprevizibile şi greu evitabile (decât prin schimbarea comportamentului - hotărîrea de a nu mai păcătui), or ceea ce spuneam eu erau lucruri la îndemâna oricui - din premise normale trăgeam concluzii elementare.

Încă o dată: nu sânt eu deşteptul clasei - dar sigur: ceilalţi sunt reprezentanţii de nădejde ai maselor largi de proşti - altfel, români.

După amiază: Am primit de la Valeriu Stan un plic cu:

- L.I. Stoiciu, "Paul Goma, inamicul numărul unu" *(Cotidianul* din 9 aug.) - o replică dată lui G. Andreescu autor al articolului "Cum se autodiscreditează Paul Goma", din *Observator*…;

- răspunsul lui G. Andreescu *(Cot.* 12 aug) la atacul lui LIS;

- editorialul *(Cot.* 10 aug) semnat de Valeriu Stan "O ipoteză" în care pentru întâia oară numeşte "demnitari securişti": Năstase, Băsescu, VCT - şi afirmă că ambii preşedinţi, toţi prim-miniştrii, miniştrii importanţi din toate guvernele erau la cizma securităţii;

- 2 pagini din *Adevărul literar* (6 aug.) textul lui Dorin Tudoran intitulat: "Haiducul de salon - un megaloman la porţile disidenţei". despre Breban;

- în *Adev*. din 10 aug. textul "Nicolae Breban - o larvă care nu va deveni fluture", semnat de Alex. Pantazi, un cititor care furnizează şi o copertă interioară a **Buneivestiri** dedicată de autor lui Ceauşescu…;

- în fine, în acelaşi număr un articol (semnat Liviu Avram) despre angajamentul revistei *Contemporanul* de a publica articole despre integrarea europeană (şi remunerarea).

Sâmbătă 17 august 2002

Mă bate gândul să scriu o a doua parte a "Şocului de la 11 septembrie" - mai ales că în curând va avea loc trista aniversare. Dar încă nu sânt pe deplin convins că am să spun lucruri cât de cât demne de interes. Mai am timp.

Dorm mult - şi de mai multe ori pe zi - însă nu şi odihnitor. Mă trezesc şi încep să casc… După o oră două simţ nevoia să mă orizontalizez - întru culcare, nu întru decedare. Desigur, vârsta; desigur,

uzura; desigur, bolile - dar, domnule, încă nu am apucat să împroşc tot veninul antiamerican, antirusesc, antiucrainean, antievreiesc, antisârbesc, antiturcesc - şi chiar antigrecesc! - ca să nu mai amintesc de cel antiromânesc! Cum să las neterminată o treabă ca asta?

Observ la "confraţi" o omenească înclinare la… intrarea în încăierare, sub pretextul că sar în apărarea lui X, în fapt, pentru a plăti poliţele faţă de Y, Z…

Iată-l de pildă pe Dorin Tudoran: citindu-i cele două pagini mari şi mai ales late publicate în *Adevărul* (am zis: *Adevărul*?, aşa am zis), găseşti argumentarea strânsă, europeană, rezemată pe citate, presărată cu găselniţe stilistice de bună calitate… Dar ceva tot nu e în regulă. Autorul sărise în apărarea prietenului său Goma încă de acum două-trei săptămâni, cu articolul "Obstacolul Breban" - care jalona deja diversiunea tudorană. Or nu Breban (cu atât mai puţin în asociaţie cu Pleşiţă) constituia "obstacolul" în calea mea, ci foştii mei prieteni: Liiceanu, Pleşu, Adameşteanu, Monica Lovinescu, Ierunca, Manolescu - chiar şi el, Tudoran… În acest pogon de pe ogorul fără haturi al Scînteii pe stil nou, "apărătorul" meu îşi continuă - mai dezvoltată - operaţiunea de demolare a bietului Nicolae…

Luni 19 august 2002

Ieri - ba chiar şi alaltăieri am vrut să consemnez o mostră de "conversaţie" între negri, însă nu am avut putere - din pricina căldurii. Acum, că tot m-am trezit în zori, o iau, pe răcoare.

Aşadar, doi negri (sau două negrese), dar africani, nu antilezi, discută. Este necesar să fie numai doi - ca să zicem că este un dialog - şi participanţii să fie negri care vorbesc şi în limbile lor, în niciun caz foşti sclavi care cunosc numai limba stăpânilor (cu variantele creole).

Pentru convenţie, voi încerca să notez proposta (sau întrebarea) prin: "ba-na-na-na"; iar riposta (eventualul răspuns) prin: "Na-ba-ba-ba". O primă observaţie: niciodată, dar niciodată un răspuns sau o replică nu va veni imediat după întrebare, totdeauna - dar totdeauna - va fi precedat de… cererea de a i se repeta întrebarea - prin ceva care, în româneşte ar putea fi echivalat cu: "Hă?", tradus şi prin: "Ce?" sau: "Cum?", iar în franceză s-ar grafia: "Hein?". Exemplu:

A: "Ba-na-na-na-na-na".

B: (rosteşte acel sunet monosilabic - adeseori înainte ca celălalt să-şi sfârşească întrebarea sau replica): "Hein?"

A: (repetă întocmai): "Ba-na-na-na-na-na".

Pauză - apoi:

B: "Na-ba-ba-ba-ba-ba".

A: (rândul lui să ceară repetarea): "Hein?"

B: (repetă): "Na-ba-ba-ba-ba-ba".

Ascultînd (fără voie) asemenea conversaţiuni, am observat că acel convenţional: "Hein?" sau "Hă?"-ul nostru românesc nu are totdeauna o intonare interogativă, deci nu totdeauna Ascultătorul chiar nu înţelege ca a spus Spuitorul - deci cere să repete. Emisia aceea sonoră are altă funcţie - aceea de a nu avea niciuna. Ba nu. Funcţia de a-şi dovedi prezenţa (şi atenţia) în timpul discursului celuilalt. Şi în româneşte Ascultătorul punctează cu cât un "Aşa!" sau: "A-ha…" povesti-

tura celuilalt, dar Spuitorul nu repetă întocmai fraza sau propoziţiunea. În africaneză Spuitorul însuşi se oprise la un moment dat (la un anume moment dat), aşteptînd ca interlocutorul să-i semnifice sonor că este ascultat, că este aprobat - dar să repete "întrebarea" (sau răspunsul la întrebare).

O astfel de "conversaţie" nu este comunicare - ci comuniune. Nu interesează informaţiile cuprinse în cuvintele rostite, ci ritualul. Nu e muzica, mai degrabă dramaturgia.

Fireşte, fraţii noştri negri, cum bine spunea un clasic alb, comunică (n-o să credem, dar aşa-i) chiar şi informaţii. Dealtfel, în acest scop fusese deschisă vorba - însă africanii la Paris (în cartierul Belleville), fie că se exprimă în bambara, în sarakolé, în soussou, în dialoula, în haoussa - o fac după… ritul african: teatralizat, ceremonializat.

Încerc să imaginez o "discuţie" tradusă în româneşte:

A: "De unde vii, de arăţi atât de mulţumit?"

B: "Ha?"

A (nici o umbră de iritare că este pus să repete întocmai ceea ce se înţelesese foarte bine): "De unde vii, de arăţi atât de mulţumit?"

B: "De la vărul meu Bulumba din Tulumba".

A: "Ha?"

B: "De la vărul meu Bulumba din Tulumba".

A: "Şi altfel ce mai face vărul tău Bulumba din Tulumba?"

B: "Ha?"

A: "Şi altfel ce mai face vărul tău Bulumba din Tulumba?"

B: "Bine. A primit apartament aici, în imobilul ăsta".

A: "Ha?"

B: "Bine. A primit apartament aici, în imobilul ăsta".

A: "S-a mutat aici, în apartamentul ăsta, în imobilul ăsta, cu toate trei nevestele sau numai cu două - care dintre ele?"

B: "Ha?"

A: "S-a mutat aici, în apartamentul ăsta, în imobilul ăsta, cu toate trei nevestele sau numai cu două - care dintre ele?"

B: "Ai să râzi, dar vărul meu Bulumba din Tulumba s-a mutat aici, în apartamentul ăsta, în imobilul ăsta cu patru neveste - şi-a adus acum două săptămâni una tânără de tot, doisprezece ani, dacă nu zece".

A: "Ha?"

B: "Ai să râzi, dar vărul meu Bulumba din Tulumba…" - etc, etc.

Dacă aş avea umor negru, aş zice că astfel de "dialog" are ceva din "dialogul de anchetă" - ceva, dar nu mult;

Dacă aş avea umor (roşu), aş zice: negrii mei ocupă cam tot atâta "timp de antenă" ca şi prietenii mei de veacuri, ruşii disidenţi. Negrii, prin repetări (la care se adaugă "punctările") se întind pe circa 220% din timpul necesar unui european: ungur, polonez, ceh, bulgar, român, locuind în Franţa şi participînd la o comunicare radio-televizată. Dacă ţinem seama de faptul că europenii în chestiune, nu numai că stăpânesc mulţumitor limba franceză (limbă de comunicare), dar privesc în dreapta, în stânga şi ştiu: mai există şi alţii care au ceva de comunicat, drept care îşi pregătiseră discursul ca să intre, încapă în "timpul de antenă", înseamnă că (vorbesc din experienţele - la plural - mele) un rus ocupă într-o astfel de comunicare timpul folosit de ceh+polonez+bulgar+ungur+român - pentru că:

1. rusul este conştient că el, ca rus, poate ocupa cât timp doreşte - fiindcă este rus, puţin îi pasă de neruşi;

2. rus fiind, chiar dacă ştie limba ţării în care se află, vorbeşte în ruseşte (Rusul, la Paris: «Eu să învăţ franţuzeşte? Franţujii să înveţe ruseşte!») - deci timpul se cel puţin dublează - cu traducerea;

3. rus fiind, ciolovecul nu este presat de timp (ai zice un român - mai măricel…), deci nu îşi concentrează discursul, în vederea comunicării unor informaţii, ci potrivit tradiţiei, el îşi povesteşte viaţa lui cea grea, hopuroasă, făr-de noroc - şi a lui tată-său şi a mătuşii - dar a bunicului dinspre mamă, ce viaţă-a-unui-om-rus!;

4. rusul nu vine singur în sala acea, în studio, ci însoţit; după ce-şi zice gavareala, cheamă din public pe cineva de-al lui, să întărească spusele-i lungi şi late; pe nevastă-sa, pe cumnată-sa, deşi cel mai mare succes la publicul francez îl au mamele ruse, ele întăresc adevărul spus adineauri de fiul iubit…

Asta vine că un rus ocupă cel puţin de 6 ori mai mult "timp de antenă" decât un nerus. Şi nu are nici pe departe farmecul bănănăitor al vărului meu afrikèn (să nu se uite: e plin Continentul Negru de Goma - şi ca nume de persoane şi de munţi şi de localităţi…)

Duminică 25 august 2002

Am uitat să povestesc defilarea de 23 August…

În schimb n-am uitat următoarea convorbire telefonică:

El: - Allô, monsieur Goma?

Eu (simţind accentul românesc): - Puteţi vorbi în româneşte.

El (bucuros): Domnu Goma? Domnul Paul Goma, scriitorul?

Eu: El.

El: Vorbiţi româneşte?

Eu (nu mai am replică - deci tac).

El: Dacă sunteţi Paul Goma, scriitorul, vă rog să-mi spuneţi şi mie unde găsesc mormântul domnului Cioran.

I-am spus: "La Cimitirul Montparnasse - salut!" şi am pus receptorul în furcă - îmi terminasem treaba mea de scriitor-român-la-Paris, aceea de a da informaţii în legătură cu mormintele altor scriitori…

Multe "dialoguri" telefonice năuce purtasem la viaţa mea, dar aşa ceva… M-am consolat (sic) spunîndu-mi că aşa vor fi gândind şi vorbind iubiţii mei compatrioţi: aiurea; de-a-n curulea.

Azi am terminat o altă variantă a Săptămânii Roşii.

Miercuri 28 august 2002

Ieri am primit de la Anca Haţiegan un plic conţinînd şi o cronică semnată Sanda Cordoş, apărută în *Echinox* (dar când? Romîncuţa-Ardelenuţa-Ancuţa nu menţionează - o s-o întreb la prima ocazie).

Din scrisoare am dedus că nu avea ştire de plicul cu Gherla-Lăteşti trimis în 25 iulie, returat pentru că nu fusese - zice PTT-ul clùjic: "solicitat". I l-am retrimis. Rămâne de văzut dacă de data asta are să fie, ca să ne exprimăm şi noi: "solicitat".

Textul Sandei Cordoş mi-a făcut o mare plăcere. De înţeles: este al doilea (din 1992, când, în sfârşit romanul a fost publicat în romă-

neşte); primul a fost al Ruxandrei Cesereanu care era lung (articolul), dar cartea i se arăta aşa-şi-aşa-şi-aşa, nu cine ştie ce. Iată că după (să număr pe degete, începînd din 1965) 37 de ani de la scriere şi 31 (din 1971- dată pe care ea o omite) de la publicarea în franceză, germană - şi italiană, chiar dacă nu a fost distribuită, se găseşte cineva să-l ia în serios pe autore, ca ceea ce este. Dealtfel - la rubrica "re-lecturi" - titlul sună: "GOMA - După treizeci de ani şi o Revoluţie" - cu majusculă, se înţelege…

După ce îmi schiţează-punctează "viaţa" cu mici şi inerente scăpări şi inexactitudini (*Neue Literatur* avea intenţia să publice un fragment din **Ostinato** în traducerea lui Dieter Schlesak şi a Anemonei Latzina, dar… n-a făcut-o: şi la nemţi funcţiona cenzura tricoloră a genosse-ului Stoffel, altfel Emmerich; dacă a apărut ceva în germană apoi a fost în *Neuer Weg*, în traducerea Elisabetei Axman-Mocanu), Sanda Cordoş trece la "operă" - eu am pus-o între ghilimelele derizivalnice, însă ea foloseşte cu seriozitate academică (este lector de Teoria literaturii, la Cluj, mi-o divulgă Anca termenul ne-drag mie).

Istoric (vorbesc de istoria literaturii) mă plasează corect, după cum declarasem de atâtea ori în jurnale şi mai cu seamă în dialogul din *Vatra*: un tânăr-june-vârstnic, proaspăt debutant, dorind să se afle în sistemul mişcării literare din acel moment, 1965. Ca vârstă eram (aproape) de a lui D.R. Popescu, Breban, Buzura, Ivasiuc, Titel - ca şi citaţii în motto-uri Nichita Stănescu şi Ion Alexandru. Însă ca ieşire în arenă… ei erau deja consacraţi, cu mai multe volume apărute, pe când eu nu fusesem consacrat nici ca… debutant. Deasemeni ca "afinităţi" mă trimite la onirici - ceea ce este exact, însă dacă Ţepeneag va citi această cronică, nu va fi mulţumit de afirmaţia:

"O a doua alianţă care îl preocupă pe Ilarie Langa (şi care dovedeşte o dată în plus că, în epocă P. Goma a fost un apropiat al grupării onirice) este cea dintre proză şi vis, cu precizarea - novatoare - că proza nu trebuie să treacă visul printr-o operaţie de «epicizare» (…), ci să-l redea în «forma iniţială», adică «simultaneizat». Pe mai multe pagini (între care se detaşează integral cartea a doua, **Rotund,** ce este o transcriere a vieţii de somn a lui Ilarie) se exploatează tocmai aspectul oniric, reflectînd dezordinea psihică, suprapunerea de imagini, dar şi unele abisalităţi care apar în timpul visului, în special al celui nocturn, fără a ocoli însă nici visul de zi, nici reveria".

Mai înainte, în text, S. C. remarcase, contrazicîndu-l pe Cornel Ungureanu (care scrisese că P.G. "nu aparţine generaţiei sale"):

"…cred că Paul Goma este, până la plecarea din ţară un membru activ al generaţiei sale, iar **Ostinato** este una dintre cele mai complexe şi mai reprezentative expresii ale voinţei de schimbare care anima la acea dată (…) literele româneşti şi în special generaţia tânără din care Goma făcea parte (…). Intenţia reformatoare, modelînd cu pregnanţă atât aspectul compoziţional, cât şi cel tematic al romanului este evidentă. Sub aspect compoziţional, scriitorul duce dorinţa de înnoire a formei romaneşti până la a-şi plasa cartea (…) într-o zonă a experimentului. Convins (după cum arată amplele pagini de poetică pe care romanul le cuprinde, motivîndu-şi din interior ofensiva experimentală) că «sântem încă robii succesiunii», P. Goma îşi propune, asemeni personajului său Ilarie Langa să iasă de sub stăpânirea tempo-

ralităţii şi a logicii printr-o construcţie a simultaneităţii («să prefacem succesiunea în simultaneitate»)”

Presupun: dacă S.C. ar fi avut… curaj muzical, ar fi reprodus şi ceea ce scria autorul în continuarea discursului - citez din memorie: “Să prefacem melodia în acord”.

Ceea ce aduce inedit S.C. - “după treizeci de ani şi o Revoluţie” - anume faptul că…

“Dacă de obicei asemenea tentative experimentale sînt aşezate în slujba rafinamentului şi pledează pentru autonomia, ba chiar exclusivismul estettic, în cazul de faţă el slujesc valorile morale pentru că «arta nu se poate sustrage moralei». Asta înseamnă că cea de a doua rădăcină a poeticii lui Goma (ea însăşi tematizată) se împlîntă în *adevăr* (artistul trebuie «să spună adevărul, ca un om liber, fiindcă *adevărul* face ca spiritul să fie liber»), curaj, lupta în contra răului şi refuzul de a batjocori, prin minciună, cuvântul care este socotit de esenţă metafizică; «La început a fost Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul, aşa scrie la Evanghelia de la Ioan, aşa începe. Mare păcat să batjocoreşti Cuvântul». Pentru ca arta să exprime în mod reala aceste valori, ea trebuie, însă, să evite poziţia de supusă: «Cine aşteaptă să i se dea voie nu-i scriitor!» apreciază ca unul din personajele lui Soljeniţîn (…), Catinca, iubita lui Ilarie. Numai în lipsa oricărei constrângeri arta va căpăta un veritabil rol militant într-un sens etic, iar nu politic şi se va putea defini ca «singurul continent unde poţi face câte revoluţii doreşti, fără a pricinui oamenilor răul»”.

Aici pune pe două coloane două atitudini scriitoriceşti:

“Departe de a fi singular în aceste propoziţii de poetică (cei mai mulţi scriitori din generaţia sa - de la D.R. Popescu la A. Buzura - pun explicit arta în slujba adevărului şi recomandă atitudinea de curaj) care vin să dubleze liberalizarea compoziţională ca liberalizare tematică, Goma este unic prin faptul de a fi ignorat că această liberalizare are bariere şi praguri, impuse şi controlate de putere”…

…Nu doar de puterea, abstractă, ci de concreta complicitate a scriitorilor editori şi consilieri editoriali - şi nu în ultimul rând de scriitorii înşişi care-şi exprimau mirarea-indignarea-neaprobarea faţă de… libertăţile pe care unii şi le permiteau” (dintre aceştia din urmă: Ivasiuc, Marin Preda, Breban, Buzura, D.R. Popescu, Fănuş Neagu)…

“Unul din aceste praguri este cel al celulei (…) (viaţa carcerală constituind, în regimul totalitar, un asemenea secret)”…

…Nu doar al celulei - regimul carceral, colectivizarea forţată (care mai fuseseră atinse şi de alţi prozatori, printre ei Fănuş Neagu, Băieşu, D.R. Popescu, Ivasiuc - de acesta “în mod viceversic”) - ci şi prin alte tabu-uri, cu adevărat pentru prima oară încălcate: soarta *refugiaţilor din Basarabia şi din Bucovina de Nord*, precum şi soarta *saşilor şi a şvabilor deportaţi în Rusia*.

Trecînd peste acestea (să nu le fi găsit adevărate tabu-uri?) Sanda Cordoş continuă astfel:

"Acest bogat material epic (amplificat încă de multele poveşti ale deţinuţilor de drept comun) se structurează în jurul câtorva teme. Prima dintre ele - marea constantă a întregii opere a lui Paul Goma - este memoria (…) O altă temă structurantă - lucrată cu variaţiuni şi laitmotive - este iubirea (…) Dar, după cum deţinuţii, în general, «nu-şi doresc libovnicele, ci mamele», Ilarie Langa consacră cele mai multe aduceri aminte, cele mai complexe reverii dar şi cele mai cumplite coşmaruri mamei sale. Tema mamei constituie, dealtfel, tema cea mai îndrăzneaţă a romanului şi doar concurenţa pe care i-o fac dezvăluirile politice poate explica insuficienta atenţie care i-a fost acordată…"

…Nu doar "dezvăluirile politice" din roman explică… totala lipsă de atenţie… Sanda Cordoş urmează:

"Ilarie nu este doar o victimă a închisorii, ci şi un *înrobit* al mamei sale, de care este legat nu numai printr-o mare iubire, ci şi prin actul cumplit de a o fi ucis. Obiect al veneraţiei fililale (care merge până la fetişizarea veşmintelor) figura maternă este tratată aici cu multă complexitate, registrul apariţiei sale oscilînd între avatar al Fecioarei Născătoare şi - la antipod, în termeni freudieni - ca marea femeie dorită (pe care, în unul din cumplitele sale coşmaruri; acolo unde bariera interdicţiei incestuoase se ridică, fiul o posedă)".

După atâtea cuvinte bune, câteva piezişe, bine plasate:

"La prima dintre ele (întrebare - n.m.) - dacă scriitorul are talent *sau* curaj, ca şi cum cele două s-ar afla în relaţie de excluziune - consider că că se poate răspunde că Paul Goma le are pe amândouă şi chiar - spre neajunsul său - că scriitorul posedă un *exces* de talent (…). P. Goma a vrut să scrie în acest prim roman al său totul, încărcîndu-l cu prolixităţi şi lungimi nepermise. Nu talentul ci o anume disciplină a compoziţiei lipseşte acestei cărţi pentru a fi marea carte care ar fi putut şi care ar fi meritat să fie; aşa ea rămâne doar o carte interesantă, foarte curajoasă, a unui tânăr prozator înzestrat şi promiţător într-un regim totalitar".

Are perfectă dreptate: **Ostinato** este o carte, dacă nu ratată, atunci ne-reuşită (prin exces de "materie"). Ce rost să explic: spre deosebire de toţi colegii de generaţie - şi nu doar -) eu nu am beneficiat de serviciile salutare ale unui redactor de carte? "Înainte", fiind doar cu un manuscris predat - dar nu şi acceptat - nici nu era nevoie de un redactor. Iar după (după 1989), am fost "victima", atât a "notorietăţii internaţionale" - care m-ar fi scutit de asemenea ajutoare, cât şi a faptului că nu am avut deloc contact fertil cu editorii, să mă consult cu ei, în vederea, dacă nu a ameliorării, atunci a ajustărilor necesare.

Şi acum "comparaţia" - fatală:

"La a doua întrebare: dacă este Paul Goma un Soljeniţîn român, cred că răspunsul este, din păcate - negativ. Ştiind - la fel cu autorul Arhipelagului Gulag că literatura se face cu multă îndrăzneală şi că fragilul cuvânt posedă o forţă explosivă, fiind o armă de temut în contra puterii comuniste, armă pe care nu a pregetat să o folosească neîncetat, lui Paul Goma i-a lipsit puterea de a ieşi din cercul (fie el de fier al) biografiei sale, din zona resentimentelor şi a conflictelor prea personale, pentru a atinge universalitatea artei.

"Încheind, aş spune că din pricina unui exces de talent şi al unui surplus de per-

sonalitate Paul Goma n-a reuşit să devină un Soljeniţîn al românilor, capabilă să ofere o operă literară de mare soliditate, iradiantă prin virtuţile sale artistice”.

La acestea - ce să răspund? Dar să fiu oare obligat la răspuns?

Că eu (“personal”) nu am avut ambiţia de a mă compara cu Soljeniţîn, chiar dacă mi l-am luat ca exemplu de comportament? Ori să spun că Sanda Cordoş nu a citit alte cărţi, ca să poată vorbi de “operă” cum îi spune ea, nu doar de **Ostinato**?

Oricum, i-am scris Ancăi Haţiegan (cu toată modestia de care sânt în stare…) că Sanda Cordoş a inversat problemul: Soljeniţîn mai are până să ajungă un Goma rus…

Vineri 30 august 2002

Alte nopţi nedormite din cauza sudorilor abundente. Tibirculos nu sânt, poate îmi va fi lipsind zahărul (din organismus).

M-am hotărît - în urma articolului Sandei Cordoş: am să copiez la ordinator mai departe din **Ostinato**. Cât voi putea.

Dar mai înainte trebuie să-i scriu Magdei Ursache, ca să-i spun cât mi-a plăcut cartea ei **Conversaţii pe Titanic**. Aproape tot atât de foarte-mult ca şi precedenta citită de mine: tot de ea…

S E P T E M B R I E

Miercuri 4 septembrie 2002

Am primit o scrisoare de la Elvira Iliescu - vorbeşte de bine **Gherla-Lăteşti** trimisă în dactilogramă. Totodată îmi trimite o tăietură din *Adevărul* (!) - însă nu a scris când a apărut - în care, la Revista revistelor C. Stănescu recenzează ne-defavorabil de astă dată "Basarabia şi «Problema»" apărută în *Vatra* 5/6. Să vezi şi să nu crezi! Nu mai rămâne decât ca şi CT Popescu prietenul lui Tudoran şi al lui Manolescu să scrie despre mine, fără a mă zugrăvi ca un emerit lingător al gumarilor ceauşeşti…

Joi 5 septembrie 2002

Mare bucurie (şi la voi să fie!):

Mi-au venit prin poştă, azi, două exemplare din **Basarabia**, scoase de N. Florescu la *Jurnalul Literar*. Arată bine - pe dinafară (fotografia lui Andrei Doicescu, capturată la TV, în 25 decembrie 1989, pe Canalul 5), pe dinăuntru doar vreo trei greşeli - o performanţă, pe timpurile astea, în România.

Numai că, tragedie! Obiectul carte sosit azi (un singur exemplar) nu încape pe raftul pricinatic! Ştiam că sânt un grafoman, dar nici chiar în halul ăsta…

(…)

Sâmbătă 14 septembrie 2002

N-am mai scris de o vreme în jurnal. De câteva zile sunt răcit-trohnit, cu dureri de cap, musculare, cu somn agitat, transpirat… Poate că de lunea viitoare.

Duminică 15 septembrie 2002

Magda Ursache mi-a trimis şi volumul care nu ajunsese la mine, în urmă cu doi ani: **Strigă acum**… I-am scris:

Paris 15 septembrie 2002

Dragă Magda Ursache

După obiceiu-mi, vă scriu înainte de a fi citit cartea primită, însă imediat ce mi-a ajuns strigătul - ca să cităm din clasici. Singura obiecţie: nu aţi datat scrisoarea, am fost silit să recuperez plicul ca să văz ce zice poşta română despre chestia ce se cheamă - plictisitor - timp…

Oricum, răsfoind-o, am înţeles: pot fi - liniştit - gelos pe Magda Ursache: ea scrie proză cum eu n-am scris şi nici nu voiu scrie, în veac. Dacă sânt somat să răspund iute-iute: da' de ce (o gelozesc pre dânsa)?, zic, în două puncte:

1. aceasta este maniera mea (dealtfel, comodă…) de a decerna, magnanim înalte-preţuiri… - confraternele;

2. deşi sunt o persoană scriitoare care a comis nepermis de multe pagini - unde

mai pui: repetitiv, vorba lui Paif (Paraschiv?, în Revista presei din *Oglinda* pe august) - duc dorul unei scrituri pe îndelete, à la russe, românoaie în şase volumoaie (şi cu al şaptelea: zece), ce vor fi răsfoite de membrii familie de-a lungul veacurilor. Pen' că aşa ne scriem noi pe noi - şi pe "încondeiaţi": lung - în schimb repetitiv…

Întorcîndu-mă la punctul 1: Am înţeles gelozia ca semn de preţuire. Dar atât. Sânt gelos în felul meu: că nu am fost în stare - şi eu - să scriu astfel. Dar rămân aici. Fiindcă, dacă în texte ficţiiste, neexistînd plagiat - căci el, plagiatul nu este posibel - nu poate fi nici gelozie, cea care vine, cred, din sentimentul, certitudinea că celălalt mi-a luat, furat, răpit ceva care-mi aparţinea: iubită, catedră, chiar un premiu pentru un roman de-al meu - dar romanul însuşi? Cum să-mi fure ceea ce nu poate fi furat?

Filozofardez puternic şi spectaculos numai pentru că o răceală sănătoasă m-a pus la pământ de vreo trii dzâli şi capu-mi este numai povidlă - dar Magda Ursache va trece peste slăbiciunea-mi (aproape) omenească. Căci toţi am avut la viaţa noastră măcar una răceală sănătoasă, una.

Mulţumiri pentru propunerea de a mă vedea în *Oglinda*, în foileton. Numai că în America - în româneşte - m-au publicat două periodice, iar în România: *Vatra, Jurnalul Literar şi Viaţa românească*. Visez la editarea **Săptămânii Roşii** în volum - cu atât mai vârtos, cu cât i-am mai ars o variantă, cea septembrică - însă numai întâia chenzină… Rămâne de văzut la a câta variantă voi ajunge în momentul în care un editor mă va anunţa că se hotărăşte să se sinucidă…

Acum o săptămână am primit prin poştă de la Bucureşti **Basarabia**, roman, scos de N. Florescu la Biblioteca *Jurnalului Literar*. O consolare după excluderile şi din edituri: Dacia, care-mi publicase trei fiicţii şi trei jurnale m-a dat afară cu, în braţe, alte trei jurnale (1999, 2000, 2001) şi cu un volum de publicistică **Butelii aruncate în mare** de cca 800 pagini (ar fi constituit volumul doi din **Scrìsuri** de la Nemira) gata-cules. ALL, care îmi scosese, în condiţii civilizate **Roman intim** şi care "tocmai lucra" la **Sabina** (varianta integrală, Biblioteca Apostrof îmi publicase, în 1991, "jumătate"), a ales metoda românească: tace brusc, tace asurzitor, nu răspunde la întrebări de parc-ar fi mort…

Deci, dacă în 2000 şi în 2001 a funcţionat excluderea rostită de Monica Lovinescu, în 2002 m-am strecurat cu **Basarabia** prin Jurnalul Literar… Mai există o promisiune pentru 2003: **Sabina** (săraca, rămasă fată bătrână din pricină de Marta Petreu…), la Victor Frunză…

Aşadar, aştept… Şi, în aşteptare, ce fac? Ce să fac - fac ce-am mai făcut, sânt ce am fost: repetitivantic, ca să-l mai citez o dată pe luminatul Paif.

Până atunci, sal'tare şi felicitare - şi repetiţionare!

Prietenia şi preţuirea lui

Paul Goma

Luni 16 septembrie 2002

În continuare bolnavi (pluralul o vizează mai ales pe Ana, biata). Deci fără chef de vieaţă. Nu ne înseninează - cât ar trebui - nici veştile bune, cum este, în *22* din 3-9 sept 2002 "Portretul scriitorului în secol: Eugène Ionesco" semnat de Marie-France Ionesco (foarte-foarte bun şi mă tot întreb cine-i va fi temperat mânia (de-ahilă peleiană) împotriva celor două fandosite: Marta Petreu şi Lavastina: probabil Mona Ţepeneag, care nu se va fi mărginit doar la traducerea textului. Cert, nu Monica Lovinescu, ea nu (mai) apare în viaţa lui Ionescu nici atunci când era imperios necesar: în "La Cantatrice…".

Într-un alt număr din *22* (M. Răducă mi-a trimis trei), o bună "cronică de radere" semnată de Iorgulescu (ce foarte-bun este acest rău şi măgar, atunci când… e bun…) protiv' javra de Mihăieş, abuznikul nostru naţionale. După Iorgulescu : căcăciosul de Mihăieş a comis un volum, abuzînd de numele unui autor, Tony Judt şi de titlul acestuia: "România la fundul grămezii". Iorgulescu ne povesteşte că din cele 200 pagini câte are volumul (poliromizat! - unde alt' putea apărea o asemenea porcărie?), doar 33 pagini sunt ale autorelui, ale lui Judt, restul… mihăieşisme, pe care nu le mai înşir. Bineînţeles, Iorgulache nu pomeneşte de faptul că pe acest Mihăieş l-am urechiat şi eu - ba, am impresia că am fost întâiul, cronologic - în legătură cu de-nepreţuitul Tismăneanu (articolul a fost publicat în **Scrìsuri**, la Nemira); că îi mai administrasem o ştearsă şi în legătură cu plecăciunile preşuale (de la "preş") pe la pantofii romarţi (sic) ai Manolescului.

În ultimii ani, faţă de Cornel Dumitrescu, îmi exprimasem nedumerirea că acceptă colaborarea la *Lumea Liberă* a unor unsuroşi filoamericani homologi (filoromâni ai lui Păunescu, Dan Zamfirescu, VC Tudor) - ca Mihăieş, curajoşi tufişişti, pseudonimişti ca I.T. Morar recenzorul-lăudătorul şef al… *Dilemei* în revistă… La care el ridica din umeri (la telefon): că Dan Costescu îi adusese, recomandaţi călduros de Paler… Ultima "contribuţiune" mihăieş(t)iană - în formula T. Ursu a Lumii Libere - o şarjă vitejească la adresa celor care nu "au fost americani la 11 septembrie" şi el, ca tot pupătorul în cur al celui care i-a dat niscai dolari de-o bursă, de cinci burse, papagal imitator al propagandei americane: cică atacul (criminal) de la 11 septembrie ar fi fost determinat numai şi numai de "ura islamiştilor"! Dar nu a suflat un cuvinţel despre *cauza* atacului: politica idioată, criminală, proisraeliană a americanilor, în special a lui Bush jr. Textul mihăieşez parcă ar fi fost semnat de Volovici ori de Ashkenazy! Nici un cuvânt despre suferinţa - de o jumătate de secol - a indigenilor Palestinei, "aşa-zişii-palestinieni", alungaţi din case, de pe pământurile lor iar cei "rămaşi" băgaţi în sârme (anul acesta lumina-lumii Sharon, un demn discipol al lui Trotski a avut ideea creaţă de a înălţa Noul Zid al Berlinului : Zidul Ierusalimului) şi de doi ani încheiaţi, ţinuţi la respect cu tunurile, tancurile, helicopterele!, conduşi de un criminal ca Sharon şi de alţi rasişti, anti-goi, anticreştini, apartheid-işti! Şi păs de a mă numi pe mine care comisesem un articolaş care demistifica teoria "Răului" combătut de americani prin ceea ce toată lumea (şi) românească vede, însă nu îndrăzneşte să o spună:

a) Palestina şi

b) petrolul;

Va fi învăţat (căcâcea de Mihăieş de la alt limbric: Manolescu: «Nu e bine să te pui cu nebunul de Goma…»; sau poate de la bunul său prieten şi tovarăş de idei filoamericane, S. Borbély: "Nu e bine să polemizezi cu Goma…» - nu de alta, dar eşti obligat să repeţi idioţeniile…

Ziceam că Iorgulache îl rade bine pe americanolatrul bănăţan. Dar, vorba românului: «Ei şi? Ne dă Iorgulescu (sic) paşapoarte pentru America"? - întrebare de bun simţ, ştiut fiind faptul că, în realitate, Mihăieş, fiul Tismăneanului le dă - paşapoarte - căcălău, de ele vorbesc…

Vineri 20 septembrie 2002

Gata, nu mai copiez din **Ostinato**. I-am pus punct (după multe puncte-puncte şi croşete). I l-am încredinţat lui Filip să-l dea la internet (dimpreună cu **Jurnalul** pe august şi cu **Săptămâna Roşie**, varianta… 20 septembrie (tot-mereu-într-una am câte ceva de corectat…).

(…)

Miercuri 25 septembrie 2002

Niculiţă a transmis: a luat de la N. Florescu 50 (sau 60?) exemplare din **Basarabia** - "restul urmînd să mi-l trimită mie". Presupune că sunt plătit în exemplare. Bine şi aşa…

Tot el: că au cumpărat un teren pe malul lacului Paltinu… Mă bucur pentru ei.

Vineri 27 septembrie 2002

Azi - mai multe evenimente:

- mi-am luat noii ochelari (nu văz mai bine cu ei!);
- am primit de la Gabriel Pleşea, pe lângă urările de aniversare, şi macheta **Săptămânii Roşii!** - ceva mititel şi drăgălel… I-am scris;
- *Contemporanul* din 19 septembrie publică pe o pagină la "Arhivele cenzurii", câteva "opinii" ale tovarăşilor mei dragi Gafiţa, Măciucă, I. D. Bălan, Leu, Cursaru (dar nesemnate, fireşte). Eu nu le cunoşteam pe acestea - firesc: nu erau destinate autorului…

Am vrut în primul moment să copiez în jurnal câteva fraze. Am renunţat: nu merită - poate şi din pricină că rapoartele acelea sunt, toate, anonimizate… Deci, n-am cu cine mă bate, pe cine pizdì.

Luni 30 septembrie 2002

Închei aici, azi, jurnalul pe septembrie. Cam subţirel, dar aparenţa să nu înşele: nici chiar eu nu pun în jurnal chiar totul-totul…

O C T O M B R I E

Marţi 1 octombrie 2002

Ascult Variaţiunile Goldberg - cu Glenn Gould.

Nu e bine spus: *ascult*. Niciodată nu am putut *asculta* muzică în timp ce (încerc să) scriu. Doar când corectez dactilograme, cu creionul în mână, atunci - şi nici atunci. Nu pentru că muzica m-ar perturba - termenul ar fi insultant - ci pentru că nu pot face două lucruri în acelaşi timp. Se înţelege: lucruri serioase…

Deci: suport (sic) muzica (Variaţiunile Goldberg ale lui Bach) în timp ce mă străduiesc să scriu în jurnal.

În luna care începe azi vor fi câteva emisiuni radio dedicate lui Glenn Gould, ca şi un documentar semnat de realizatorul canadian Roman Kroitor (mare lucru dacă nu se numea, iniţial, ca pe la noi, prin Basarabia: Portnoi…), filmat acum vreo 30 ani (da de unde! din 1959 sunt 43 ani!; iar de la înregistrarea pe care o ascult /sic/ acum: 47! - am găsit cu cine să fiu leat, zic eu, lipsit de modestie).

A trebuit să întrerup, ca să (mai şi) ascult, nu doar să suport…

Bernstein zicea că Gould este "cel mai mare pianist al secolului XX", iar Menuhin: "cel mai inspirat…". Vorbe-vorbe. Ce-i aceea "cel-mai" în artă? Cu ce a fost măsurat celmai-ul? Numai sfertodocţii şi leneşii folosesc superlativul absolut.

Gould este… Este ceea ce este. Şi pianist de excepţie (na, că am găsit o banalitate!) - şi nu doar din Bach, ci şi din Beethoven, din Schönberg, din Richard Strauss, din Haydn (?), din Mozart (??) - dar din Wagner?: din *Siegfried* şi din *Maeştrii Cântăreţi*… a dat chiar adaptări pentru pian; şi persoană care gândeşte la ceea ce face (nu ca Horowitz); şi (mai ales) persoană care ironizează ceea ce face, se ia peste picior şi îl ia peste ambele picioare pe cel din faţă, "intervievatorul"… Acest canadian solitar şi ţăcănit-foc (dar cu ce artă îşi punea în scenă - fulgerător - ţăcăneala) avea un umor turbat; şi o "nebuneală" dintre cele mai pline de miezul înţelepciunii.

Nu, Gould nu a fost "cel mai mare pianist" citeşte: "cel mai mare" executant, ci un creator - întâmplător, la pian - de muzică sublimă, pe teme… de ici, de colo luate şi re-create… Şi, Doamne (vorba lui Creangă), cum mai simţea el contrapunctul! Nu învăţat după ani, decenii de exerciţii, de eforturi, de sudori, ci ca pe ceva natural - potrivit ar fi: prin o a doua natură (simultană cu prima).

Îmi place foarte să-l ascult pe Gould - ciocănind (aici ar fi mai potrivit franţuzismul: martelînd) la pian: cioca-boca-cioca-boca şi mormăind: mor-mâr-hâr-mor. Omul este, nu doar de ascultat, ci şi de privit, însă cum nu am "tehnica" adecvată, mă mulţumesc cu ce dă televizorul din an în paşte - în fapt: din cinci în cinci ani.

Miercuri 2 octombrie 2002

Am făcut 67 ani. Mulţi înainte!

De ziua mea, Ana mi-a cumpărat două perechi de izmene - dar izmene! - flanelate, mai mare dragul să-ţi învestmântezi (nu : înizmenezi?) partea parterială a trupului, inclusiv inclusa.

Fiind zi de concediu (sic), mă muzichez făr-de ruşine. Tot Gould, de astă dată cu Clavecinul… Arta (re)Fugii fiind cunoscută pe de rost, ar putea fi mormăită în timp ce scriu.

Nu, nu se poate scrie - nici chiar jurnal - în timp ce se aude muzică… Totdeauna am fost plin de admiraţie (şi de dispreţ, recunosc), citind de sub peana romancierilor noştri cotidieni (români, se înţelege) mărturisiri-culturale: cum scriu ei pe muzică clasică… Depinde ce fel de "clasică", fiindcă de calitatea prozei lor nu mai depinde nici atâtica, din motive de inexistenţă, nu de nulitate.

Să ai 67 ani… Şi să nu ai tu măcar 67 titluri… Ce ruşine!

Ia să le mai înşir o dată:

1. **Camera de alături** - proză scurtă
   - română : E(S)PL(A), 1968

2. **Ostinato** - roman
   - franceză : ***La Cellule des libérables,*** Gallimard, 1971
   - germană : *Ostinato*, Suhrkamp, (ed. II: 1972) 1971
   - neerlandeză : *Ostinato*, Bruna, Utrecht, 1974
   - română:**Ostinato**,Univers, 1992

3. **Uşa noastră cea de toate zilele**…- roman
   - germană : *Die Tür*, Suhrkamp, 1972
   - franceză : ***Elles étaient quatre***, Gallimard, 1974
   - română: **Uşa noastră cea de toate zilele**, Cartea rom., 1992

4. **În cerc** - roman
   - franceză : ***Dans le Cercle,*** Gallimard, 1977
   - română : **În Cerc**, Eminescu, 1994

5. **Gherla** - monolog dialogat
   - franceză : ***Gherla,*** Gallimard, 1976
   - suedeză : *Gherla*, Coeckelberghs Vörlag, 1978
   - română : **Gherla**, Humanitas-Bucureşti, 1990

*[5 bis. **Şapte fără unu** - roman*
confiscat de securitate în aprilie 1977, considerat pierdut]

6. **Lăteşti** - (continuarea **Gherlei**) - nepublicat
7. **Gardă inversă** - roman
   - franceză : ***Garde inverse,*** Gallimard, 1979
   - română : **Gardă inversă**, Univers, 1997

8. **Culoarea curcubeului - Cutremurul oamenilor,'77 -** mărturie
   - franceză **: *Le Tremblement des hommes,*** Seuil, 1979
   - neerlandeză: *Met het woord tegen de muur*, Elsevier, Anvers, 1980
   - română : **Culoarea curcubeului** 1. Humanitas-Bucureşti, 1992
     2. Biblioteca Familia, Oradea, 1993

9. **Patimile după Piteşti** - roman
   - franceză : ***Les Chiens de mort***, Hachette, 1981
   - germană : *Die rote Messe*, Thule, 1984
   - neerlandeză : *Het vierkante ei*, Elsevier, Anvers, 1985
   - română : **Patimile după Piteşti**

l. Dialog-Dietzenbach, ediţie confidenţială, "în dactilografierea autolui", în 100 exemplare 1990
2. Cartea românească, 1990
3. Dacia (ed. II), 1999

10. **Soldatul câinelui** - mărturie
- franceză : ***Chassé-croisé,*** Hachette, 1983
- română : **Soldatul câinelui**, Humanitas-Bucureşti, 1991

[10 bis. ***Petru şi Pavel*** *- roman]*

11. **Bonifacia** - roman
- franceză : ***Bonifacia,*** Albin Michel, 1986
- română : **Bonifacia**, Omega, Bucureşti, 1991

12. **Justa** - roman
- română : **Justa**, Nemira, 1995

13. **Castelana** - (continuarea Justei) - nepublicat

14. **Ela** - roman - neterminat, nepublicat

15. **Noaptea din Decembrie** - povestire

[15 bis. ***Din gară*** *- roman]*

16. **Din calidor - o copilărie basarabeană**
- franceză : ***Le Calidor,*** Albin Michel, 1987
- engleză : *My Childhood at the Gate of Unrest*, Reader International, London 1990
- română : **Din calidor**
1. Dialog-Dietzenbach, ed. confidenţială, "autodactilo"1989
2. Albatros, Bucureşti, 1990
3. Biblioteca Basarabia, Chişinău, 1993

17. **Arta refugii - o copilărie transilvană**
- franceză : ***L'Art de la fugue,*** Julliard, 1990
- română : 1. Dacia, Cluj, 1991
2. Biblioteca Basarabia, Chişinău, 1993

18. **Astra** - roman
- română : **Astra**, Dacia, Cluj, 1992

19. **Sabina I (Olmul Sabinei)** - roman
- română (doar jumătate din carte): Apostrof, Cluj, 1991

20. **Sabina II (În aşteptarea Sabinei)** - roman - nepublicat

21. **Roman intim**
- română : ALLFA, 1999

22 . **Patru dialoguri** (devenit **Trei dialoguri**) în volumul **Scrìsuri**, Nemira, 1999

23. **Cutie de rezonanţă** - dialoguri, nepublicat

24. I. **Jurnal pe Sărite**
25. II. **Jurnal de Căldură mare**
26. III. **Jurnal de Noapte lungă**
- trei volume, la Nemira, 1997

27. IV. **Jurnal de Ziuă scurtă** (1994)
28. V. **Jurnal de Aşteptare**
29. VI. **Jurnal de Expulzat** (1995)
30. VII. **Jurnal de Casă-Nouă** (1996)
- în un singur volum întitulat : **Alte jurnale**, Dacia, 1998

31. VIII. **Jurnalul unui Jurnal** (1997)
- un volum, la Dacia, 1998

32. IX. **Jurnal de apocrif** (1998)
- un volum, la Dacia, 1999

33. X. **Jurnal '999**
- un volum, la Dacia - nepublicat

34. XI. **Jurnal 2000**
- un volum, la Dacia - nepublicat

35. XII. **Jurnal 2001 -** nepublicat

36. **Scrisori întredeschise I**
- Biblioteca Familia, 1995

37. **Scrisori întredeschise II** - nepublicat -

38. **Amnezia la Români I**
- Litera, Bucureşti, 1993

39. **Amnezia la Români II**
- Litera, Bucureşti, 1995

40. **Scrìsuri 1972-1998** (publicistică) **-** Nemira, 1999

41. **Butelii aruncate în mare 1971-2001** (publicistică)
- la Dacia, needitat

42. **Alfabecedar** - roman-dicţionar
- 33.000 cuvinte-noi, din cca 900 cuvinte-vechi - needitat

43. **Adameva** - roman-jurnal
- Loreley, Iaşi, 1995

44. **Evadam** - jurnal-roman
- needitat

45. **Cartea despre carte** - jurnal-roman
- needitat

46. **Şi dacă…?** - jurnal-roman-jurnal
- needitat

47. **Unde am greşit ?** - eseu (1995)
- inclus în **Jurnal I-II-III,** în 1997, Nemira

48. **Altina - grădina scufundată** (1997)
- Cartier, Chişinău, 1998

49. **Lethina - grădina plutitoare** (1997)
- nepublicat

50. **Epistoliar** (1997)
- needitat

51. **Profil** - (2000)
- franceză - ***Profil bas,*** Ed. des Syrtes, 2001

52. **Infarct(us)** (2001)
- franceză - ***Infarctus***, Ed. des Syrtes, 2002

53. **Basarabia** (2001)
- română : editura Jurnalul Literar, 2002

54. **Săptămâna Roşie**, eseu (2002)
- needitat

55. [**Fata şi Bătrânul**, roman-jurnal, octombrie 2002]

Paris, octombrie 2002

Nu am adăugat cărţile care, fie mi-au fost confiscate de Securitate, fie am renunţat eu la a le mai continua (sau: rescrie).

Da, domnule. Trist bilanţ. Vreau să spun: subţirel - numai 55 titluri într-o viaţă de om… Şi când te gândeşti că mă gândesc să nu mai comit nimic…

Vineri 4 octombrie 2002

Ieri nu am notat nimica, am fost colonizat de noua carte pe care am început-o - titlu provizoriu, de lucru: Bătrânul şi Fata.

Ce-o să iasă? Ce a ieşit din celelalte: unele da, altele ba.

Marea noutate: are să fie o ficţie-ficţie - jur! Şi fără "injurătur'"!

Duminică 6 octombrie 2002

Mi-au trimis felicitări de ziua onomastică: Laszlo, Pleşea, Andrei Dulgher, nepotul de la Londra, Oleg Brega de la Chişinău, Flori şi Mircea Stănescu, Valentina Caraion din Elveţia, Trufaşiu…

Bătrânul şi fata - deocamdată şăd… Spate-n spate. Am scris o singură pagină. O să vedem dacă mă opresc aici, la atâta ori… Tare aş mai continua. Ar fi, cu adevărat ultima - şi cea mai bună, evident!

Joi 24 octombrie 2002

Ieri: am recuperat, în sfârşit, un colet cu 33 exemplare din **Basarabia**, trimis de *Jurnalul Literar* din Bucureşti.

Deasemeni - coincidenţă! - tot ieri am primit vizita lui Nicolae Florescu şi a soţiei sale. Ne-am hăhăit, am bârfit cu sadism chiar şi cu răutate Istoria Literaturii Române Cotidiene de la Originile din Negura Veacurilor până Poimâne Dimineaţă. I-am încredinţat Jurnalele: 1999, 2000, 2001, precum şi Săptămâna Roşie, ultima variantă (13 oct).

N-am mai notat - scriu, mai puţin la Bătrân, mai mult la Fată.

Azi depun la poştă 25 exemplare (dedicate) din **Basarabia**. Deasemeni: într-un plic i-am trimis lui Niculiţă câteva etichete cu dedicaţii, să le lipească pe exemplare destinate Stăneştilor, Marianei Sipoş, lui Mihai Creangă şi Dan Stanca, lui N. Baltă…

Ce treabă istovitoare (a trebuit să combin timbrele…), dar ce plăcută!

Vineri 25 octombrie 2002

La Moscova, de alaltăieri seara, cecenii au luat ostateci.

Bineînţeles: lipsiţi de indicaţiile mele preţioase, au făcut şi mai fac prostii - cea mai mare: că se laudă cu jihadul, războiul lor sfânt. Când doar cauza naţională - şi umanitară - ar fi fost suficientă. Aşa, i-au dat putinoarei de Putin prilejul să eplice el lumii că cecenii sunt manevraţi de teroriştii arabi, iar pe boul de "specialist" numit Jacquard să-l facă să-i cânte în strună - de la Geneva, unde este mare-consilier - vorbind numai de implicaţii afgano-iraniene-saudiene…

Sper ca deznodământul să nu fie… rusesc, adică scăldat în sânge. oricum, au aflat (!) şi Occidentalii - printre ei vita de Blair (care ieri se oferise să trimită el o echipă de intervenţii, ruşii nu au decât comandouri de luptă, din cele care ucid, nu din cele care menajează vieţile ostatecilor) cine-i este prietenul de la Răsărit.

Duminică 27 octombrie 2002

Gură spurcată! Ruşii au acţionat ruseşte - eu mă gândeam la intrarea în forţă, cu tancurile, cu artileria - nu: ei au folosit un gaz de luptă. Până acum (duminică seara) în jur 120 de ostateci au sucombat. Evident, Putin a cerut iertare, explicînd că Rusia nu va fi îngenuncheată… Sharon a fost printre primii care să-l felicite pe Rus, iar Bush al doilea. Americanii judecă ruseşte - bietul tata, ce dreptate avea… - au zis cam aşa: Erau ameninţaţi toţi cei cinci sute de ostateci - dar, în urma intervenţiei Alfilor, n-au murit chiar toţi… Din păcate nu a pierdut timpul nici Chirac. Ruşii au atacat înainte ca cecenii să fi tras un foc de armă - dar au pretins că din-contra; lui Movsar Baraiev, şeful cecenilor, împuşcat, ruşii i-au plasat lângă mâna stângă o butelie de… coniac! Jurnaliştii franci au observat doar "la mise en scène, macabre", dar nu şi faptul că cecenii, musulmani - mai ales fundamentalişti - nu beau alcool!; femeile au murit pe fotolii, fără a se fi atins de centurile explosive - şi dacă erau factice? Sper din suflet: după ce va trece prima emoţie, să se trezească ruşii din somnul monstrului - am prins câteva

semne încurajatoare din vorbele unor rude ale victimelor…

Că nu a venit vorba: am terminat azi textul **Fata şi Bătrânul** - 50 pagini. Cam, vorba ardelelanului, neterminat…

Luni 28 octombrie 2002

Astă-noapte nu am dormit bine - dealtfel nici noaptea precedentă (ieri-noapte m-am luptat cu nişte… limacşi), cât starea de nemulţumire adâncă din timpul treziei. Întâi: masacrul de la Moscova. Nu atât faptul că s-au înregistrat atâtea victime cât modul în care au fost ucise: aceeaşi nesimţire rusească, acelaşi dispreţ faţă de om: s-au hotărît "să dea cu gaz" - ceea ce este o decizie de extremă gravitate, ştiind că legile internaţionale interzic asta: întâi… "dublînd-triplînd doza - ca să fim siguri…"; în al doilea: fără a fi asiguraţi că există antidot: doar printre victimele gazului urmau să fie şi nevinovaţii ruşi ai lor! Ce să mai vorbesc de grosolana (nu doar macabra!) punere în scenă a "câmpului de luptă" - în realitate: groapă comună în care fuseseră executaţi, de-a valma, duşmani şi *nàşi'* - de-ai noştri.

Al doilea motiv de nemulţumire: textul pe care pretind că l-am terminat. Nu, nu este nici terminat, nici acceptabil. E o ciornă, acolo.

Marţi 29 octombrie 2002

Incapabil să scriu două cuvinte - din pricina ruşilor - ce creaturi! Jumătate barbari-călăi, jumătate oi-victime. Numai ei îl puteau da pe Dostoievski

Nu consemnasem duminică: la telefon, Solacolu - printre altele: prietenul meu Laszlo întreţine cu el (Solacolu) un "dialog epistolar" în legătură cu… "antisemitismul lui Goma". Dar acelaşi amic Laszlo îl rugase (pe Solacolu) să nu-mi spună nimic mie nimic… Cine a înţeles ceva este rugat să-mi comunice şi mie.

Tot Solacolu mi-a dat vestea: Mirodan: "Goma a devenit în ultima vreme foarte antisemit - deşi nevastă-sa-i evreică…" Cui nu-i place "deşi"-ul din gândirea de piatră al Mirodanului - să nu calce în Israel. Se vede că s-au prostit nu doar unii evrei, dar şi dintre acei goi care încearcă să justifice injustificabilul lor. Mirodan m-a lăsat rece, l-am aşezat pe acelaşi raft cu Petran, cu Reichmann - dar Laszlo? Înseamnă că aveam dreptate, în 1998 - în legătură cu Eliade…

Seara: bolnav de neputinţă: nu pot scrie nimic despre ceceni-ruşi.

Am to-ot ascultat Gould cântînd (ce bine se spune în româneşte şi despre un instrument: a cânta la… şi nu a juca) la pian transcripţia semnată: Liszt) a Simfoniei a VI-a de Beethoven. În buclă, cum se mai spune. Până când m-a… hipnotizat - ei da: muzica hipnotizează, literatura niciodată - ba chiar din contra, te face mai treaz (tu parli!, vorba franţuzului carpatin).

Joi 31 octombrie 2002

În principiu, am terminat Fata şi Moartea (în fine, Moşul…).

Tot în principiu : m-am apucat să-i mai ard o variantă - dar ultima!

NOIEMBRIE

Vineri 1 noiembrie 2002

Am trecut în plina de aniversări - care de care mai tristă - lună noiembrie.

Ca de obicei, sânt neliniştit: nu mai am ce scrie, am terminat (zic eu, lăudăros) tot ce am avut de… repetat. O să-mi găsesc mai-ce - numai de aş găsi mai repede, cât nu am intrat în panică.

Am mai scris, după 1989 despre expresia basarabeană: "a te duce (a veni) în ospeţie". M-a şocat când am auzit-o - de pe hârtie, scrisă de nepoata mea, Angela Goma. Însă nu am cerut amănunte, cu atât mai puţin să o mustru pentru că mă invita pe mine, basarabean - şi unchi al ei! - să merg "în ospeţie" la ei, adică la mine acasă în Basarabia. Intuiam că nu se înţelege doar "vizita în casa invitatorului", dar încă nu acceptam cu totul. Când Mircea Snegur m-a poftit în Basarabia (1992) a formulat: «Veniţi la noi, în ospeţie…» Deşi eram gata pus pe harţă, nu am sărit în sus la un asemenea… afront. În DEX nu există vreo explicaţie (nu e singura gaură a dicţionarului), însă m-am agitat (în sensul chimic) şi am găsit că, într-adevăr, nu e nimic ofensator în formularea Basarabeanului care te pofteşte pe tine, de-al lui, chiar neam, să-i vii "în ospeţie". Fiindcă sensurile cuvântului (latin: hospes, -itis), cuprind, desigur şi oaspete, adică străin de familie, de clan, poftit (şi ospeţit) "la noi"; dar şi acela de ospeţie ca petrecere, ca prilej de îmbucurare, cu mâncare, băutură, cântece, joc. Deci "a merge în ospeţie" nu semnifică în Basarabia doar ducerea unui străin de familie - într-o familie, grup, clan, sat - ci mai cu seamă această coloratură festivă, de petrecere, de sărbătorire a evenimentului. M-a convins definitiv N. Costenco, în revista *Viaţa Basarabiei*: amintindu-şi copilăria, adolescenţa, el scrie:

"În vacanţe mergeam în ospeţie, acasă…"

Deci "ospeţie", ca prilej de petrecere, de bucurie, de ghiftuială, nu doar de… vizitare…

Sâmbătă 2 noiembrie 2002

Azi Filip a împlinit… Câţi ani? Atâţia.

Plouă de azi-noapte. Plouă fără nici o ruşine, de parca-r fi rus(ă).

Joi 7 noiembrie 2002

Iar am terminat ultima variantă din **Bătrânul şi Fata**! Că aşa sunt eu: perfecţionist, mie-mi spui?

Mi-a scris Anca Haţiegan. I s-a reproşat ("în public", dar nu spune dacă publicul acela era un cenaclu ori un grup de amici) că în două texte dintre care şi o proză, "se simte Goma"…

Oricare alt scriitor ar fi flatat de… contaminare. Pe mine însă m-a întristat-îngrijorat: "marca Goma" în România de azi nu poate fi decât una degradantă, descalificantă - cu urmări dintre cele mai

murdare - scriitoriceşte - pentru cel arătat a fi grav-bolnav…

Ironie: în urmă cu peste 30 ani (era în 1970) Nora Iuga mi-a vorbit de o colegă de a sa, de la editura Enciclopedică şi care… "scrie ca tine…". Am cunoscut-o; împreună cu Nora i-am zmuls "imitatoarei" (da de unde!, scria ca ea - de aceea scria bine) nişte foi de hârtie, am citit… - şi mi-a plăcut foarte. Tot în tandem am împins-o pe colegă să ordoneze cât de cât un text-două, să le dea la dactilografiat… Cu ele pe-curat m-am prezentat victorios la Sami Damian, şeful meu, la proză, la *România literară*. Sami s-a sperit îngrozitor de… "conţinutul reacţionar", a declarat că nu publică aşa ceva - motivînd: «Prea scrie ca tine…» - ceea ce putea să însemneze orice. Şi a însemnat: ne-publicarea. Scos din fire (avusesem o altercaţie şi cu Breban, şeful cel mare, rostitor al legendarelor cuvinte-potrivite: «Eu nu debutez necunoscuţi!»), am dus manuscrisul la *Luceafărul*, unde Sânziana Pop (cea care mă debutase şi pe mine în 1966) a publicat-o imediat!

Aşa a debutat Gabriela Adameşteanu: la *Luceafărul*, nu la *România literară*, cum povestea autoarea, la televiziune, după 1990. Şi chiar dacă nu-mi fac un titlu de glorie din faptul că dădusem şi eu o mână de ajutor la debutul cuiva, este greu de suportat să o auzi pe autoare în aceeaşi emisiune: «Sami Damian m-a debutat şi m-a ajutat şi m-a sfătuit…» Fiindcă adevărul nu este doar *altul* - ci *contrarul*: Samidamianul cu acelaşi pseudonume fusese *împotriva* debutului ei (în bună companie: Breban), acuzînd-o că… "Prea scrie ca [Goma]"

Şi acum povestea se repetă cu Anca Haţiegan… Din scrisoare ar reieşi că fetei puţin îi pasă de judecata colegilor (a redactorilor?) - vorba purtată de mine, re-purtată de ea: vom muri şi vom vedea…

Luni 11 noiembrie 2002

Ieri am dat gata a… - a câta? - variantă din **Bătrânul şi**… asta, **Iada** - în fine, ultima comitere. Am mai scurtizat-o ici, am mai lungizat-o prin tragere de poale dincolo… Am s-o duc aşa încă vreo lună-două-trei-patru. Până ies la iarbă-verde; până zic: «N-am plecat nici în astă-iarnă. Am avut treabă: să fac **Bătrânul şi Fata** un text potabil».

Miercuri 13 noiembrie 2002

Azi am primit trei veşti proaste:

- O convocare (încă una!) la tribunal la Bucureşti, acuzat (de Drăgan/V.C. Tudor) că i-am calomniat - calomnia-i-aş!;

- Mi-a telefonat doctorul Gheorghe Olteanu de la Baden-Baden. Ca de obicei, m-am enervat - şi rău am făcut;

- Mi-a trimis Magda Ursache revista lor, *Oglinda literară* de la Focşani în care Virgil Panait îi adresează lui Marin Mincu o scrisoare ("pierdută"!) în care îi reproşează un articol din *Luceafărul.* În acela M. M. scrisese despre "invitaţia" lui Iliescu adresată mie. M-a enervat, nu faptul că Panait Virgil mă atacă şi pe mine, ci pe M.M. fiindcă amintise fapte-reale: candidatura mea din 1995! Ce îl va fi deranjat în asta pe "secretarul de redacţie"? Mister focşănean.

Vineri 15 noiembrie 2002

Ieri am pus la poştă - pentru Courbevoie, lui Sergiu Grosu - un exemplar din **Săptămâna Roşie**. Mi-a promis că va încerca la editorul său din Chişinău, Iurie Colesnic, o publicare în volum. El se duce în Basarabia luna cealaltă.

Tot ieri am făcut o altă variantă a **B.&F**. Nu sunt mari micile-modificări - dar… importante, chiar constînd doar într-o virgulă deplasată ori suprimată. Din această pricină luarea-la-mână a textului, dacă nu zilnic, măcar săptămânal, o lună, un trimestru după terminarea (sic) a lui îmi pricinuieşte plăceri… erotice, mereu noi.

Nu ştiu cum să fac, cum să mă exprim… Dar bineînţeles că actuala mea relaţie epistolară, Anca Haţiegan este o fiinţă de excepţie - din punct de vedere intelectual-general, dar mai ales din acela al exprimării în scris. Am fost fulgerat de aceste calităţi (şi de multe, multe altele) de când, anul trecut, în aprilie, am primit de la Ruxandra Cesereanu numărul 1/2001 din *Steaua* cu textul semnat: Anca Haţiegan. Am ezitat multă vreme până să-i scriu - ce?, că îi mulţumesc pentru că scrisese de-bine despre mine? În cele din urmă am încropit o scrisoare în care mă uimeam că scrisese ceea ce scrisese…Bineînţeles că mesajul meu era incomplet, rămânea la suprafaţă prin trucuri ieftine. Dar puteam, atunci (aprilie 2001) spune… adevărul-integral? Prudenţa-laşitatea mă împinge să pretind că nu; să amân, să ocolesc, să umblu cu aluzii (care de care mai subtilă şi mai inutilă). Anca Haţiegan se prezintă dintru început: "am douăzeci şi doi de ani…" - însă textul - intitulat: "Paul Goma - grav şi ludic" este al unei persoane, nu doar bine-adulte, dar şi bine-europene şi bine-cunoscătoare, nu doar de literatură ca viaţă, dar şi de viaţă ca literatură - ca să mă exprim aşa.Nu mai întâlnisem astfel de texte (unde mai pui: "pozitive", favorabile mie, cam 2% din total…).Cine era autorul? De bunăseamă o studentă, o protejată a Ruxandrei Cesereanu, dar… Nu puteam evita întrebarea:

«Ce făceam eu la vârsta ei?»

Cum, ce? Puşcărie! Dar, înainte de puşcărie? "Scriam ca Joyce, ca Thomas Mann"- aşa pretindea Gafiţa, el îi citise, eu nu. Însă eu eram… băiat şi dacă fiziologic băieţii sunt mult întârziaţi în comparaţie cu fetele, din celălalt punct de vedere, zi-i pe nume… scriptologic, băieţii sunt mai… Mai, cum? Prostii! Voi fi comis eu proză à la manière de M. Jourdain, "ca Joyce, ca Thomas Mann", dar nu se pot face comparaţii între realităţi in-comparabile: Anca Haţiegan şi mine. (Oare?)

Certitudinea - iat-o: lăsînd la o parte subiectivitatea mea (doar despre mine şi încă favorabil scria), nu se poate să nu constaţi: Anca Haţiegan, la vârsta de 22 de ani, scria aşa cum ceilalţi-celelalte nu vor scrie nici la 32, nici la 62 ani - fiindcă nu este vorba de experienţă de viaţă (şi de scris), ci de har. "Experienţă"? - ea nu are nevoie de cea câştigată pas cu pas, bob cu bob - ei i s-a dat.

Aceste băgări de seamă - pe care nu le reneg - nu i le puteam aduce la cunoştinţă, atunci. Ar fi sunat fals, interesat, linguşitor - şi caraghios, dată fiind blestemata de diferenţă de vârstă! În niciun caz să nu înţeleagă că îi fac curte!

De ce să nu înţeleagă că îi fac curte? Fiindcă nu-se-cade? Nu, nu se cade, însă nusecădenia mă menajează pe mine, prin nespunerea

adevărului, anume că mă interesează această fată, că mă interesează chiar foarte, că normal ar fi ca ea să primească ceea ce merită: flori şi cuvinte - bune, de laudă, de preţuire, de, de ce nu: de dragoste, fireşte, nu pentru eventualele sale calităţi de persoană vie - pe care nu o cunosc - ci pentru harul (pe care i-l cunosc) şi care răzbate din fiecare rând scris pe hârtie, de condeiul ei.

Acum, că a intervenit şi povestea urâtă cu acuzaţia (bine: doar reproşul) că, în proza cutare "se simte Goma", primul impuls a fost să-i spun ce cred eu despre vitorul ei - de prozatoare - anume că ea scrie, acum, atât de foarte-bine, încât… mă îngrijorează. Să o fi consolat de vorbele rele şi s-o fi încurajat să persevereze, fiindcă se află pe calea cea bună? Dar aş fi minţit. Este adevărat că scrie foarte-bine proză (judecînd după "Baia" publicată în *Vatra* din ultimul număr), însă - avînd vârsta pe care o am sânt bine plasat ca să ştiu, cu probe:

Şi Gabriela Adameşteanu scria foarte-bine atunci când am ajutat-o să debuteze (în 1970); însă citindu-i (aici, în exil) **Dimineaţă pierdută**, foarte-bucurîndu-mă pentru carte (recomandîndu-i-o imediat şi Monicăi Lovinescu, ea însă avea atunci altă treabă, drept care ce i-am spus nu fusese înregistrat, iar peste un an-doi-trei avea să-mi recomande, ea, "o carte co-lo-sa-lă, scrisă de una cu un nume de nepronunţat…"), am înţeles fatalitatea care planează asupra sexului gingaş care scrie proză: este (va fi) autor - excepţional - al unei singure cărţi. Dealtel, în fotocopiile trimise chiar de ea, de Anca Haţiegan din Dicţionarul lui Ion Pop despre **Calidor**, cealaltă prietenă-mare şi mentor al ei, Sanda Cordoş scria exact acelaşi lucru despre G. Adameşteanu (finalul articolului aflîndu-se pe pagina "mea").

Or: Gabriela Adameşteanu, atunci şi de atunci încoace nu avea/ nu a avut alternativă a prozei sale: ea nu cânta, nu dansa, nu picta, nu broda, nu teatrà… Ea a făcut - foarte-bine proză (*un* roman) - gata.

Ana Haţiegan însă… Şi nu doar pentru că ştiu, fiindcă m-a informat ea, direct, prin scrisori, indirect, prin notiţa din *Memoria*: o interesează (foarte-foarte) teatrul; o interesează şi *o* trăieşte, fiindcă nici ea nu are nevoie de "experienţă", pentru a vorbi în cunoştinţă de cauză - dacă are har…; desigur, va scrie în continuare proză (şi versuri, de ce nu…), însă nu din aceste motive m-am abţinut de a-i da sfaturi-preţioase: ce să facă, la ce să renunţe… Ci pentru că ea nu are nevoie de sfaturi. Are "pif", cum spune franţuzul… În alegerea şi în urmarea drumului, capul ei, altfel foarte bine mobilat, va rămâne cu un pas în urma inimii: inima are s-o călăuzească, ea are să-i spună unde să pună piciorul şi unde nu.

Aşa că nu am să-i dau sfaturi (de greşit, poate greşi singură), doar am să-mi prezint… portretul ei:

Are să se manifeste prin teatrul ei; are să scrie şi proză - mai scurtă, mai lungă; are să scrie şi teatru (fatal, nu?), are să scrie şi despre teatru - normal… Însă marea reuşită a ei are să fie scriitura hibridă, şi atotcuprinzătoare - îi va găsi singură un nume - unde să se adune, într-un haos aparent: ficţiune, eseu, cugetări, istorie, poezie, jurnal, texte publicistice… - bineînţeles, mă gândesc la "exemplul" meu cu jurnal-roman-total, însă eu am recurs la o astfel de formulă din necesităţi-nevoinice, nu fiindcă aşa mi-ar fi dictat natura-structura-mi.

O simt pe Ana Haţiegan cea de peste cel mult trei ani (când eu voi

împlini 70 de primăveri…); va fi rotundă, coaptă, desăvârşită.

Dacă mai trăiesc până atunci şi realitatea mă va contrazice, voi fi foarte, foarte trist.

Aceeaşi plictiseală (domnilor!): am (oarecum) terminat B&F şi încă nu m-am apucat de altceva. Necazul fiind acesta: chiar dacă găsesc *ce* anume să scriu va fi, în mod necesar, fie o chestie polemică, plictisitor de violentă, fie o ficţie de dragoste, plictisitor de neviolentă - cale de mijloc nu există. Mama mă-si! Asta-i viaţă? Nu: cealaltă-i!

Abia de curând am aflat că bunicul lui Gogol, ofiţer şi poet (în ce limbă? în rusă, în poloneză?) era boer moldovean (valah, boloh, vloh, bolohovean?) şi că fusese şi el deportat în Siberia, în secolul al XVIII-lea - pe timpul Ecaterinei a II-a.

[Deţin această informaţie de la M. Cimpoi, **Critice 2**, Scrisul Românesc, 2002. Tot de acolo - citez: "Unii oameni de cultură români cunosc dublul exil (Serghei Rahmaninov, descendent din Muşatini, emigrează din Rusia în SUA)".

Şi eu care credeam că numele, *Rahman*, dacă sigur nu e rusesc, ci sigur: rusificat, atunci "vine", fie de la o rădăcină germanică (Rachmann?), fie de la una sud-orientală: persană-indiană, unde există şi azi frecventul *Rahman*. Însă nu… muşatină. Decât dacă un strămoş de-al său (fără nume - oricum: ne-pomenit) a urmat "linia genealogică" pe care o urmaseră cei ai fostului meu prieten abia în exil, fiindcă "acolo" nu ne cunoscusem, deşi îl făcusem erou de carte - în **Gherla** îl transcrisesem fonetic: *Butmy*, cel care-l înfruntă pe Goiciu… Numele originar era: *Boutmy* şi era purtat de un franco-irlandez (sau scoţian?) împământenit de austrieci în Bucovina, înnobilat pentru merite deosebite în apărarea Imperiului… Or proprietatea dăruită, de la care avea drept să-şi ia particula se afla în localitatea… *Katzmann* - mai mult ca sigur o traducere în nemţeşte a vreunui băştinaş "Pisiceşti" (improvizez). Deci bunicul "eroului" meu din **Gherla** se numea, în Imperiul kesaro-crăiesc: Boutmy de (*von*) Katzmann şi a fost cunoscut în istoria României de Nord prin nenorocitul fapt că, imediat după izbucnirea revoluţiei bolşevice, în 1917, bandele de soldaţi ruşi, beţi, devastînd tot ce întâlneau în cale, violînd, mai şi ucideau - din nebăgare de seamă… Ceea ce s-a întâmplat şi cu bunicul lui Vladimir, proprietarul unei moşii: a fost omorît de "rivaliuţionieri". Observaţie: indigenii adaptaseră urgent denumirea nemţească la limba lor românească: localitatea numită oficial Katzmann va fi devenit: Caţmani (era necesară pluralizarea…), apoi Chiţmani, sub care va fi existat până la ocupaţia din 1940, când probabil a fost re-schimbată în, de pildă, Kiţmanovka…

Tot de numele amicului legat: după 1984, când s-a produs prima fractură a exilului românesc - şi nu doar în Franţa, însă exlusiv din pricina lui Le Pen, care a luat minţile multor bravi patrioţi-tricoloroţi - Vladimir al nostru altfel răspunzînd la apelativul amical: "Mache" (şi cumnat al lui Cicerone Poghirc) a trecut în tabăra lui Ion Pantazi, recent recuperat din România (exact: fiul generalului Pantazi, el însuşi erou de front, erou de puşcărie şi vizitator frecvent-insistent al meu, la Bucureşti, taman în timpul vânzolelilor cu drepturile omului din februarie-martie 1977 - dar nesemnatar…) şi, preluînd foaia *Stindardul* a lui

Emilian (tot fost brav ofiţer şi tot colaborator al Securităţii de la Bucureşti prin filiera Eugen Barbu), a pornit la lupta cea mare împotriva… "jidoviţilor" Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Mihnea Berindei, Sanda Stolojan, Maria Brătianu, Paul Goma. Caraghioslîcul era (dar interesatul nu-şi dădea seama - eh, prea multă puşcărie nu e bună la capul românului, fie acela şi franco-irlandez) că marele luptător împotriva "jidovimii mondiale" semna: Vladimir Boutmy de *Katzmann*…

Întorcîndu-mă la Rahmaninov: dacă este adevărat că are "origine muşatină", strămoşii săi fie vor fi purtat cine ştie ce alt nume, *Rahman* îi va fi venit de la vreo moşie din Bucovina dăruită de austrieci şi numită… (ipoteză) *Răhmani*; fie "muşatinul" era neamţ de origine şi se va fi chemat *Rachmann* sau *Reichmann*, iar trecerea pe sub pana botezătorilor ruşi îl va fi *-ov*-it (şi Katzmann, dacă ar fi ajuns sub ocupaţie rusească ar fi devenit… *Kaţmaninov*)]

Gogol (="Hoholul"="Ucraineanul") mi-a fost aproape de totdeauna - dar, uite, nu simţeam şi vreo înrudire… (ar fi şi greu cu cele vreo 60 milioane de… simpatrioţi). Dar ce va fi oare "înrudirea de sânge"? O altă variantă a originei numelui Goma pare a fi: ucraineană - am mai povestit discuţia telefonică avută aici, la Paris, cu un omonim de la Kiiv; Oleg Brega îmi spune că în cartea de telefon a Chişinăului mai sunt doi Gomma (cu doi *m*), însă ucraineni, şi care nu vorbesc boabă "moldovenească". Şi tata, care credea că dublarea *m*-ului este semn de italienitate!, fiindcă aşa îi explicase enkavedistul Goldenberg de la Orhei, la arestare… Să mă ierte Dumnezeu, dar nu mă simt deloc, dar deloc atras de ucraineni. Ba chiar /cam/dimpotrivă, am o părere foarte proastă despre ei ca alcătuitori ai comunităţii care a suferit cumplit - ca etnie - de la etnia rusă, dar simultan a participat cu avânt, cot la cot cu ruşii, de regulă făcînd exces de zel la asuprirea altor etnii: balticii, polonezii, caucazienii, tătarii, şi mai cu seamă a românilor din Basarabia şi din Bucovina (vezi la Soljeniţîn: *zek*-ul cutare era chinuit zilnic doar pentru faptul că era "rumân", deci "naţionalist"); iar acum, că s-au liberat (*s*-au, pe pizdele mamelor lor: şi ei *au fost* sloboziţi, prin mila Stăpânului de la Moskova!), înţeleg libertatea lor ca libertatea-de-a-i-beli-pe-minoritarii lor: polonezi, lituanieni, cehi, unguri, tătari, români…

La fel, dacă este adevărat că Goma ar fi macedonean, nu simt vreo atracţie spre macedoneni - ba chiar am amintiri neplăcute pricinuite de mulţi dintre ei (Bacu, Derdena, Perifan…). Probabil nici Gogol, chiar de va fi ştiut că bunicu-său era moldovean, nu va fi simţit… moldoveneşte, el a fost hohol (nu doar prin nume) şi rus-rus prin limba pe care a folosit-o şi care l-a folosit.

Oricare ar fi sângele unui scriitor (sau combinaţia de sânge, din ce în ce mai frecventă-accentuată) marca i-o dă limba. Din literatura română: un Caragiale, incontestabil grec, este de neimaginat exprimîndu-se pe hârtie în limba greacă. Leonid Dimov: rus-rus, însă nu îi "văd" poezia în ruseşte, ci numai în româneşte. Nu îi pomenesc pe scriitorii români de origine evreiască, fiindcă rari au fost cei care să fi cunoscut, practicat limba comunităţii lor (idiş) înainte de a adopta româna ca limbă de exprimare literară.

Astfel, Lucian Raicu, oricât de Leibovici s-ar chema el de-acasă, oricât de evreu ar fi, ca fizionomie, comportament, etc, din punct de

vedere al prozei sale (şi el: un prozator care se preface a scrie despre cărţi şi despre scriitori…) este scriitor român - şi încă unul foarte bun.

Limba - Cuvântul - este definitorie, nu originea, nu sângele.

Sâmbătă 16 noiembrie 2002

M-am întors la jurnal. Pe lângă garduri, pieziş, ascunziş - vinovìş: după un ocol pe la libovnică, mă întorc în zori, istovit, tăvălit, la-acasă; la-nevasta legitimă, la tovarăşa-de-viaţă cea care suferă, se supără, mă bodogăneşte, dar mă reprimeşte : jurnala mea cea iertătorie…

Pentru a câta oară re-re-scriu: jurnalul m-a salvat - de când îl ţin cu oarecare regularitate (şi păstrez ceea ce am notat), adică de la venirea în exil, acum - azi-mâine!- exact 25 ani. Recurgerea la jurnal de fiecare dată (aproximativ tot timpul…) când îmi era lacrima, când îmi era durerea, când îmi era buba, m-a ţinut la suprafaţă să nu mă-nec - de tot, de tot. Tot apelînd la el - de nevoie - am văzut că era… bine; era consolant; era balsamic. Apoi - pentru că mă încăpăţânasem să scriu numai şi numai în româneşte, dar neavînd unde să (mă) public în limba în care scriam - în ciuda promisiunilor ferme venite de la Ioan Cuşa, de la Aurelio Răuţă - în nesfârşita-mi întristare-abandonare mă voi fi gândit la legendarul tovarăş Nicolae Moraru, cel de după mazilire (făcuse suficient rău, din ordin, două decenii, deci se putea hodini), când locuia în Drumul Taberii lângă noi, într-un bloc "scund", cu patru nivele, în care apartamentele erau de semi-lux…

În fine, subiectul este Nikalai Mararu (nu apartamentele de semi-lux din "scund"): îl ştiam, porcul, de pe când eram student la Eminescu, chiar dacă nu ne era "cadru". În blocul de semi-lux locuia şi Lăncrănjan (l-am vizitat o dată, i-am povestit adevărul despre Piteşti, nu ceea ce scrisese el - a acceptat; şi i-a fost /cam/ ruşâne de ceea ce scrisese, cu materialul Pelinilor din acea perioadă…); locuiau acolo şi Lena Constante cu Harry Brauner - pe ei îi vizitasem cu oarecare asiduitate o vreme… până când a apărut în presă un text semnat de Harry, în care acest om minunat şi care suferise atâta, pe nimica, îi mulţumea lui Ceauşescu pentru că acordase Lenei o facilitate… - o expoziţie? o "ieşire în Occident?, nu mai ţin minte - precum şi o "dovadă de colegialitate-recunoscătoare" lui Adrian Păunescu…

Nu, nu era vorba nici de Brauner (nici chiar - cine ar crede-o? de Păunescu), ci de Moraru: acest bandit, acest tâlhar de komisar sovietic (şi căcănarul, javra era basarabean, ca şi criminalii Pauker, Răutu, Kişinevski, Nikolski) se considera nedreptăţit de punerea pe linie moartă (şi) a lui - ultima lui "activitate: dirijarea revistelor pentru străinătate… - şi se zicea (gura lui Harry sonoriza, dar să nu audă Lena: îl certa): că…În fine, ajung la Moraru, altfel probabil-sigur era: Melnik toată ziua - şi zic ce zisese Harry Brauner despre tovarăşul lui de bloc:

Că acest troglodit "ţinea" gazetă-de-perete, în apartament, în sânul familiei… Şi, fiind de-acasă: Melnik îi spunea pa ruski: "stenga-zieta". Cum va fi arătat "grafica" stengazietei personale, Harry nu mi-a povestit, dar în ea colabora exlusiv titularul apartamentului, prinzînd cu lipici foi de hârtie pe care se aflau caligrafiate (în ruseşte?, Brauner nu a precizat sau nu mai ţin eu minte, "dezvăluirea" avînd loc în mod foarte conspirativ, în bucătărie, simultan cu "sustragerea" unui

dublu-gât de whisky, strict-interzis bietului Harry, diabetic - în timp ce Ana rămânea cu Lena Constante în atelier) articole de laudă, articole de analiză a activităţii, articole de înfierare a "anumitor elemente-duşmănoase", în fine, şi neşte strofe din care se deducea că boul de Melnik-Marar' se încerca şi în sectorul: umor-sovietic, comitea şi epigrame (nu ca la *Urzica*, ci ca la *Krokodil*!, el fiind tovarăşul al cărui ceas - de mână, elveţian - arăta Ora Moscovei). Am mai aflat că bietul tavarişci' Mararu se plângea (cui: lui Brauner?) că familia sa nu ari sovisti (nu are înţelepciune, înţelegere), nu-i divatatî (citeşte: devotată), deci nici nevasta, a doua, nici fata (de unde voi fi ştiind că fiica era o persoană, nu doar normală, ci simpatică?) nu cantrìbuì' (nu contribuie) la campania de combatere a duşmanului de clasă, la stengazetă?

Am zăbovit atâta la koropişniţa de Melnik-Moraru din pricini strict subiective: oricât l-aş fi detestat, ceva tot ne unea: nevoia de exprimare pe hârtie. Însă pentru că nu aveam unde - din motive nu chiar identice… - recurgeam la un mijloc să-i zic: intim; de familie. El într-un jurnal (gazetă) de perete, personal (!); eu într-un jurnal-intim - şi el personal foarte…

Jurnalul - acesta! - m-a apărat (activ), salvat nu doar de necazurile vieţii, dar şi de necazurile… creaţiei: când nu mai mergea scrisul, ori când constatam drumul greşit, eroarea, eşecul (literar), mă adăposteam la sânul cel dulce şi cald al jurnalului.

Nu povestesc acestea pentru că m-aş considera unicul practicant diarist - nu doar scriitorii recurg la jurnal.

Da, dar faza următoare a fost cunoscută de foarte puţini scriitori - eu am ştire de un singur exemplar: eu. Fază evidentă mai cu seamă după 1989 - şi mai vârtos după 1993, când ai mei colegi-confraţi (staţi-mereu-şi-nu-mai-daţi!) au pus mână de la mână şi m-au executat în public pentru gura-mare cu care îi spurcasem. După faptă - răsplată! Acum nu vorbesc despre dreptatea eventual avută de mine - să-i beştelesc (şi să mă, mai jos, iscălesc), nici, consecinţă, dacă ei au avut - eventual - dreptate să mă dea afar' din literatura română cotidiană - ci de s'tuaţie: nu (mai) aveam unde să mă exprim - nici în periodice (cu două-trei excepţii: *Jurnalul Literar, Vatra*), nici editorial - deasemeni cu excepţii care nu au mai ţinut de edituri ca instituţie, ci de umoarea redactorului (Dan Petrescu-Nemira). În 1997 am profitat de LIS(toiciu) care m-a băgat pe blat la *Cotidianul*, unde am colaborat cu câte un sfert, optime de articol (e-he, salamizarea - ce metodă!) însă adunarea în volum a textelor de după iulie 1998 nu a mai fost posibilă.

Cu jumătate de gură (suflet) am acceptat internetizarea unora dintre "produse" cum li se spune de curând fostelor "producţii" (literare). Nu-mi dau seama dacă eu (cu ale mele) am ceea ce se numeşte: audienţă (mai corect ar fi: video'-enţă), fiindcă acel contor al site-ului nu are decât să arate 9.000 vizitatori (la Brega) şi vreo 7.000 la al meu - nu am încredere în numărătoare. Sunt înregistrate *intrările*, nu… *zăbovirile*. Or eu nu produc imagini care să fie receptate în trei-cinci secunde, ci amărâte de texte care neţesitează batăr 35 secunde pentru o pagină. O "vizită" înregistrată semnifică: un călător-pe-internet a deschis uşa, a dat bună-ziua, a văzut ce e înăuntru, a constatat că ceea ce caută el nu se află acolo - şi a plecat.

Bine-bine, cunosc avantajele (tehnice, de rapiditatea ale comu-

nicării aduse de internet), însă, vai, vrînd-nevrînd, eu rămân un om al cărţii (ca obiect), al cititului-prin-răsfoire-a-cărţii-de-hârtie.

Am primit câteva scrisori (prin poştă) de la persoane care, fie aflaseră de existenţa mea pe internet, fie avuseseră cunoştinţă de un anume text al meu. Satisfacţii? Da, dar… incomplete - din cauza aceluiaşi complex al generaţiei mele, de *a citi* un text. Adică pe hârtie. Adică pe îndelete, cu zăboviri, reveniri… Or, dacă într-o fază intermediară Românul nu *citea,* ci… *lecturà*, acum nici de lecturare nu-i mai arde, el *vizionează* - imagini, textele nu contează, pentru capul lui, nici măcar pătrat, ci în formă de mămăligă, este "acelaşi lucru".

Duminică 17 noiembrie 2002

Cât timp îi va fi trebuind omului ca să uite evenimente, date care i-au marcat, chiar fasonat viaţa? Depinde de om, am pus o întrebare - retorică - la oglindă. Şi nu ştiu cum să iau răspunsul venit singur la "cauze ale uitării": bătrâneţea?, saturaţia - altfel zisa lehamitea?

Ia să văd dacă mai ţin minte - şi cu întârziere - pietrele-negre care îmi marchează luna noiembrie:

- *4 noiembrie (1956)*: data la care ar fi trebuit să se desfăşoare la Bucureşti manifestaţia studenţească pro-Ungaria, anti-URSS; această "piatră" nu este legată de mine, direct: eu nu ştiam de manifestaţia programată; dacă aş fi ştiut, deşi eram adept al altor "metode de protest", m-aş fi dus; m-ar fi arestat şi pe mine - dacă nu pe loc, în Piaţa Universităţii, atunci la cămin, la cursuri, o zi-două mai târziu. Prin urmare: dacă aş fi ştiut (de manifestaţie), aş fi fost umflat de-atunci, afiliat (sau vărsat) în "lotul manifestaţiei" - nu aş mai fi avut timpul să scriu acel capitol (!) din romanul (!!!) **Durerile facerii** şi să-l citesc în seminarul lui Gafiţa în ziua de 15 noiembrie.

Mă întreb şi nu găsesc răspuns (şi nu sufăr): dacă aş fi fost arestat în 4-5 noiembrie şi nu aş fi avut răgazul să comit textul acela (ce bine că s-a pierdut, trebuie să fi fost penibil de patetic), viaţa mea ar fi luat altă cale? Mă îndoiesc. Pe altă cale - aş fi ajuns în aceeaşi… râpă în care mă complac şi acum - după… 46 ani (voi fi socotit bine?);

- *15 noiembrie 1956*: era într-o joi - atunci am citit la seminarul lui Gafiţa capitolul din romanul **Durerile facerii**; eram sigur că voi fi arestat pe loc - sau la ieşirea de la cursuri, sau seara, la cămin… Ei bine, am aşteptat o săptămână încheiată. Şi, ciudăţenie: nu eram înfricoşat, nu mă temeam de arestare, nu dârdâiam: ca un inconştient ce eram, îmi frecam mental palmele de satisfacţie: în sfârşit, o să fiu arestat "ca lumea" (ce voi fi înţeles prin "ca lumea…", Dumnezeu ştie);

- *19 noiembrie 1958*: bătaia încasată de la: 1. Tudoran, 2. Goiciu, 3. Istrate, 4. Şomlea cel Bătrân, 5. Şomlea cel Tânăr (Câinele Roşu), în urma turnătoriei "pictorului de biserici" din Segarcea şi "copil al lui Goiciu": Barbu-Panaghia - vezi cartea **Gherla**;

- *20 noiembrie 1977*: plecarea în exil;

- *21 noiembrie 1958* : liberarea de la Gherla după doi ani de închisoare;

- *22 noiembrie 1956*: arestarea (în sfârşit!)

- *24 noiembrie 1958*: ajungerea în domiciliu obligatoriu, la Lăteşti.

Singura piatră albă: *2 noiembrie 1975* - atunci s-a născut Filip.
În rest…

Luni 18 noiembrie 2002

Începem o altă săptămână pustie, inutilă - de aşteptare.

Adineauri, pe Paris-Première, un prezentator de cărţi a vorbit despre "scandalul Kundera". Astfel am aflat ce presupunea prezentatorul: Kundera a publicat în acest an o carte (nu i-am reţinut titlul) tradusă în engleză, în spaniolă, în italiană - dar nu în franceză; cică Gallimard nu i-a dat banii pe care-i cerea Kundera…

Perfect posibil. Şi perfect îndreptăţit, Kundera. Ca autor de succes, avea şi el dreptul la o felie mai măricică din cozonacul editorial - pe care Gallimard i-a refuzat-o. Prezentatorul (nu i-am reţinut numele) avansa o altă ipoteză: din pricină că ultima carte a lui Kundera, apărută în 1998 (nu i-a spus titlul) a fost "doborîtă în flăcări" (expresie din aviaţie - mai aproape: din artileria antiaeriană) de critica franceză, autorul, rănit şi supărat nu a mai vrut să publice această carte în Franţa… Va fi şi din asta ceva adevăr.

Oricât de antipatic îmi este Kundera, oricât l-am considerat (şi este, în continuare) felon, unsuros, număbăgaci, deci nu-de-al-nostru, nu pot trece peste ceea ce ştiu şi eu foarte bine - deşi acum nu mai este şef Claude Gallimard (cu care am rupt-o imediat ce am ajuns în exil, în 1977, fiindcă nu se ţinuse de cuvânt, nu doar financiar, dar mai ales "umbrelar": când a fost în România, în 1975-76, deşi Fulga îl rugase să rostească, faţă de politruci, numele meu, ca să ştie aceia că sunt protejat, doar îi eram autor a 5 cărţi predate, din care 3 apărute, el a răspuns, tremurînd, că nu face politică) - dar nici Antoine, unul dintre fii, ci o "colegială" de tip consorţiu. Însă oricâte dificultăţi ar avea editura, autorul Kundera face de multă vreme parte din patrimoniul ei şi rămâne o porcărie culturală (Gallimard!) înregistrarea de "economii" pe spinarea lui - dacă este adevărat că motivul a fost financiar;

Dacă însă a fost tot financiar, dar deturnat astfel: «Nu-ţi mai dăm bani, fiindcă ultima d-tale carte a fost atacată de critică - şi nu s-a vândut…» - tot porcărie din partea gallimardioţilor rămâne. Cum să-l penalizezi - băneşte - pe un autor de mare succes (şi comercial), fiindcă *o* carte de-a lui nu a plăcut criticii pariziene? Ori critica aceea e o proastă (probabil-sigur) şi nu a înţeles, azi, ce va înţelege poimâne, ori bietul autor a avut şi el la viaţa lui un rateu - la 10-15 titluri care au mers, de ce să nu admiţi şi *o* nereuşită (provizorie)?

Mai rămâne un amănunt - nesemnificativ: de la o vreme Kundera scrie numai în franţuzeşte - după această "variantă" va fi fost tradus în engleză, spaniolă, italiană? Probabil.

Un amănunt al amănuntului: dacă editorul, rezemîndu-se pe nereuşita precedentului volum a refuzat publicarea acestuia, autorul rămâne curat, cu statut de victimă inocentă (a capitalismului sălbatic); însă dacă autorul, supărat pe critica franceză, a refuzat să publice - în franceză, limba lui recentă - această carte… Atunci Kundera Milan rămâne un autor celebru, *şi* un om slab, mic, un om de nimica; aşa cum îl intuisem de când îl cunoscusem, în 1972. Probabil şi în cehă există expresia: "A te supăra ca văcarul pe sat".

Toate aceste "consideraţii" se reazemă pe puţinele informaţii despre "scandal". Sper că am înţeles eu aiurea.

Ceaţă /înecăcioaţă. Întuneric - la ora zece dimineaţa stau cu amândouă lămpile aprinse - e-he, ce-o fi la Stockholm, la Gabriela Melinescu! Sau poate Gabriela nu rămâne iarna în Suedia?

Gabriela Melinescu… Una dintre poetele tinere-frumoase-talentuoase care mi-au încântat ochiul şi sufletul la ieşirea din groapă, în toamna lui 1965 - printre ele şi Blandiana… Ne cunoşteam, ne salutam, dar nu ne frecventam - de ce? Nu vom fi simţit nevoia. Când Aurel Covaci cu Stela Pogorilovschi au început a ţine casă-deschisă pe strada Grigore Alexandrescu (în interiorul curbei tramvaiului), ducîndu-ne în câteva rânduri pe-acolo, s-a întâmplat să dăm ochii şi cu Gabriela - locuia la aceeaşi adresă, însă în alt corp de clădire, aflat în fundul curţii. Ştiam - de la Covaci (la plural) - că bine-trăieşte cu Nichita Stănescu. Peste câţiva ani Gabriela şi-a mutat domiciliul în Drumul Taberei (să fi fost Aleea Romancierilor - fiindcă noi locuiam pe a Compozitorilor?), împreună cu Nichita - i-am vizitat o dată sau de două ori, numai cu treabă). O admiram de departe - eram un inconditional al **Bobinocarilor** ei, contemporan(i) cu **Milorad de Bouteille** şi cu **Vulcaloborgul şi frumoasa Beleponge** de Ivănceanu - ce timpuri!, ce poeme - ce poeţi minuneţi! Apoi nu am mai văzut-o, am înţeles că plecase în Suedia cu un prieten al lui Nichita, René Coeckelberghs, editor la Stockholm. După liberarea de la Rahova (6 mai 1977) am aflat - de la Europa liberă, fireşte - că soţul Gabrielei, nu numai că avea în lucru traducerea în suedeză a **Gherlei**, dar scrisese - şi publicase - un poem dedicat… mie; deasemeni, semnase un apel pentru liberarea mea, iniţiat la Paris, la care se asociaseră şi scriitori americani, englezi, germani, belgieni, olandezi… În discuţiile cu Ana Maria, bănuiam… mâna Gabrielei în atitudinea şi în acţiunile lui Coeckelberghs - pe care nu-l cunoşteam!

În mai 1978 Pen Clubul (care mă cooptase în aprilie 1977, după arestare, întru protecţie) şi-a ţinut congresul anual la Stockholm. Am fost şi eu - pe lângă Eliade. Prilej de mari bucurii, de calde noi-prietenii (acolo l-am cunoscut pe Llosa), de întâlniri plăcute (traducătoarea mea: Barbro Anderson), dar şi dătătoare de greaţă ca cea cu monştri de talia lui Lundkvist, ultrastalinistul laureat al premiului Lenin (cel pe care Breban avea să-l desemneze: "domnul care dă premiul Nobel")… Cu prilejul unei mese organizate în casa lor (fireşte: centrul atenţiei fiind Eliade, Lundkvist vădit năpădit de ură de clasă, a şi plecat, demonstrativ), eu, prefăcîndu-mă că o ajut pe Gabriela la bucătărie - totdeauna mi-a plăcut să mă amestec în blidele şi în fustele femeilor - am întrebat-o dacă este adevărat că ea îl determinase pe René să facă ce făcuse pentru mine (atitudine care provocase stricarea definitivă a relaţiilor sale de editor cu oficialităţile de la Bucureşti şi chiar cu buni prieteni ai săi: Nichita, Breban, Ivasiuc, Fănuş Neagu, Sorescu, Ţoiu). Iată, nu-mi aduc aminte răspunsul ei, prin cuvinte, ci doar zâmbetul cu ochii mâţaţi (de la mâţă); din el am înţeles că… da. La plecare mi-a dăruit o "icoană pe sticlă", în realitate un autotablou: ea, Gabriela, îmbrăţişată de un René cu aureolă de sfânt - tablou pe care îl am şi acum, sub ochi.

Ne-am mai întâlnit la un târg de carte la Frankfurt (îmi apăruse **Patimile**… în nemţeşte), unde ea şi René se aflau cu editura lor de albume de artă.

Apoi… apoi am aflat - nu de la ea - că René murise. I-am scris în Suedia, în Elveţia (unde avea sediul editura de artă), se vede însă că nu a primit mesajele mele, de aceea nu va fi răspuns.

O fi avînd şi ea în jur de 60 ani; acum e o bătrânică-frumuşică.

Marţi 19 noiembrie 2002

Ieri am primit scrisoare de la Nicoleta Sălcudeanu. Confirma primirea **Basarabiei**. Atât. Încă nu şi-a venit în fire după avalanşa de morţi din vara trecută: mama, un văr, un nepot. I-am scris câteva cuvinte de… Nu de îmbărbătare (ce să-i spun: să fie tare? să nu se lase pradă, etc?), ci de prezenţă. Nu, nu pot "împărtăşi" durerea altuia, dar să ştie el/ea că îi sânt alături: dacă are nevoie de o batistă, de un pahar cu apă, de o ţigară, de un umăr pe care să plângă - mă aflu aproape.

Ciudat: în timp ce scriam **Bătrânul şi Fata** mă gândeam şi la ea (desigur: nu doar la ea). Nu ca la o iubită (deşi, de ce nu?), cât ca la o prezenţă care mi-a făcut mult bine acum trei ani (sau cinci?), când eu, în scris, o duceam rău-rău-rău, nu mă mai puteam opri din inerţia imprecaţiilor, invectivelor "la adresa", vorba Gabrielei Adameşteanu. Atunci ea (Nicoleta) m-a ciocănit, m-a bătut la cap, îndemnîndu-mă să mă întorc la ficţiune. Rezultatul a fost că am scris iar ficţiune, nu ştiu dacă şi bine (**Altina, Lethina**), însă ceva bine tot a fost la sufletul meu.

M-am înţeles bine cu ea - prin scrisori. Şi ea cu mine, dealtfel a scris câteva cronici - în *Vatra*, în *Discobol*, în volum - care m-au uns la inimă, nu doar pentru că erau favorabile autorului, dar fiindcă vorbea cu el, cu autorul, ca de la… femeie la femeie - ceea ce, zic eu este supremul compliment, mai ales când este vorba de **Sabina**.

Pornisem să spun că femeile (din Ardeal) mi-au fost faste. Chiar dacă după o vreme s-au supărat (ca Marta Petreu - însă numai după ce m-am supărat eu pe ea şi pe O. Pecican pentru textul idiot de pe ultima copertă a **Sabinei**), Ruxandra Cesereanu - chiar de nu i-a plăcut **Ostinato** -, Sanda Cordoş (căreia i-a plăcut **Ostinato** - ce să-i faci: gusturi şi gusturi… - dar şi **Din Calidor**), în fine, Anca Haţiegan.

De ce voi fi comunicînd bine cu fetele-ardelene? Aş vrea eu să le plac şi ca un ficior-fain, însă bănuiesc: ele mă percep ca pe *una* de a lor; ca pe (unul) care s-a mutat în una (nu mult, dar mult mai mult decât alţi bărbaţi) şi a scris despre ele, dinlăuntru.

Am terminat lauda-de-mine, pot merge la culcare.

Miercuri 20 noiembrie 2002

S-au făcut 25 ani de când am plecat încoace, în exil. Aseară, discutînd despre asta, cu (Suz)Ana - că tot mă aflu sub poala prozei comise - ea a zis (ceea ce eu aşteptam să zică):

«Nu crezi că a venit timpul să cerem cetăţenia franceză?»

Azi dimineaţă l-am înştiinţat şi pe Filip de hotărîre şi l-am rugat să treacă pe la Prefectură, să ia trei rânduri de formulare (în fapt, dosare). Deşi nu mă prea dau: aş deveni ne-eu…

Da, domnule. Un sfert de secol de exil. Despre ziua de 20 noiembrie 1977 am mai scris şi, desigur, am să mai scriu.

Douzeci şi cinci de ani. Nu e puţin - dar nici mult. Nu mă compar cu alţi exilaţi - doar dintre români: Cioran, Eliade, Vintilă Horia, Ştefan Baciu (nu i-am pomenit pe Monica Lovinescu şi pe Ierunca: ei şi-au întrerupt-anulat exilul în 1990, ducîndu-se în România). Exilul ori este pe-viaţă; sau: până-la-moarte, ori nu este deloc. Recent a fost sărbătorit Victor Hugo şi s-a vorbit mereu-mereu-mereu de "cei *aproape* /s.m./ 20 ani de exil", ceea ce a fost mult pentru el… Dante contează ca un simbol al exil(atului), l-a cunoscut vreme de 18 ani (da, dar el nu s-a întors, a murit în exil). În privinţa mea: dacă socotesc ***ieşirea*** din ţara mea în martie 1944, am adunat, iată: 58 ani. Deci peste o jumătate de secol de… exilitate; de exilitudine. Din acest punct de vedere (cantitativ), al meu s-a pornit simultan cu al lui Cioran, Eliade, Vintilă Horia, Baciu), însă dacă îl socotesc şi pe cel de-pe-loc (de sub ocupaţia rusească, din iunie 1940), atunci sânt mai… bătrân şi decât ei.

Poate că următoarea carte are să fie "despre exil". Deşi nu are să fie prima. Dar sigur: ultima.

Am vorbit aseară la telefon cu Solacolu, întors din România - numai veşti proaste:

- a murit mama Marianei Sipoş - am să-i scriu chiar azi câteva rânduri;

- prietenul Laszlo: e în curs de a prepara un text despre "antisemitismul lui Goma" pe care vrea să-l publice în *Columna* lui Grigurcu. Speram că are să-şi revină după…"legionaroidismul *Jurnalului Literar*" şi al lui Florescu. Să mă fi înşelat? Să nu fi fost accident episodul din 1998, când am avut prima încontrare cu el în chestiunea Eliade-Manea? Deocamdată nu cred nimic - dar sufăr;

- Ileana Vrancea - cu care Solacolu pregăteşte un volum de corespondenţă (între ea şi Negoiţescu): a afirmat că, spre deosebire de Negoiţescu, eu n-aş fi recunoscut că am dat declaraţia de "iubire" faţă de Ceauşescu… M-a supărat, nu faptul că Ileana Vrancea, persoană care nu a citit nimic-nimic din ceea ce am scris eu, dar se rosteşte! şi cu ce vehemenţă!! - ci Solacolu: Prietenul, editorul meu nu mai ţinea minte ce scrisesem în **Culoarea curcubeului** (are ambele ediţii în româneşte!), în penultimul capitol, al XXVI-lea intitulat "Vineri, 5 mai" - şi a fost publicat, în 1979, în traducerea franceză de la Seuil, în neerlandeză, la Elsevier, în 1980, în 1990 în româneşte la Humanitas, în 1993, tot în româneşte la Familia…

Am strâns din dinţi şi i-am furnizat bibliografia.

Asta este cu ziua de azi: 20 noiembrie 2002.

Am redeschis ordinatorul cu ferma intenţie de a nota iute-iute ceva foarte (foarte!) interesant.

M-am răzgândit. Nu mai notez nimic interesant azi, 20 nov. Uite-aşa, ca să mă pedepsesc. Pentru ce? Pentru ceva - nu spun.

Mâine. Mâine are să fie altă zi, cu altă semnificaţie: în 21 noiembrie 1958 m-am liberat de la Gherla şi am fost (con)dus la Lăteşti.

Joi 21 noiembrie 2002

Încă o aniversare - am pomenit-o mai sus, dar îmi face plăcere să o repet: 44 ani de la Ieşirea din Gherla.

Aseară, pe Arte, o foarte bună emisune despre Afganistan, semnată de Atiq Rahimi care se manifestase printr-un roman - tradus şi publicat la POL acum doi ani. Mărturie sfâşietoare a unui exilat în Franţa după invazia sovietică despre istoria acestui popor locuitor al «‘fganistan»-ului = “pământ de plâns şi ţipăt”. Rahimi trece în revistă (ce rece, ce neutru! am spus) evenimentele din ultimul secol. Confirmă opiniile străinile despre oamenii pământului: “cavaleri războinici care niciodată nu au acceptat ocupaţiile străine”.

Asta este adevărat, confirmă Atiq Rahimi, dar nu doar asta. Tragedia fiind nu faptul că afganii nu se pot opri din luptă - când nu au *duşmani* (termen persan - farsi - adus de turci şi în ţările române), se bat între ei - ci: atunci când cunosc şi pauze (li se întâmplă chiar şi lor), dintr-un fel de inerţie malefică, complotează, urzesc, răspândesc zvonuri despre cel de alături, despre cel din faţă - văr, frate, sau doar tovarăş de lupte, împotriva duşmanului adevărat - şi iată că se luptă de-a binelea clan cu clan, şef (senior) de război cu senior de război, alianţă - temporară - cu alianţă temporară. Nu este adevărat că afganul de rând a visat - şi a militat cu armele - pentru valori occidentale ca democraţia, libertatea presei, emanciparea femeii, instrucţia publică, relaţii cu puterile occidentale - toate acestea, deşi reale (sub Zaher Chah dar şi, paradoxal: sub sovietici!) au fost doar “replieri de moment”, tactică de luptă: te prefaci că depui armele, că eşti de acord cu adversarul, pentru a căpăta un răgaz - de odihnă, de refacere a trupului şi de găsire a unei “soluţii” de a-l răpune…

Constatînd eşecul “democratizării” recente, de după alungarea talibanilor (coincidenţă; chiar azi dimineaţă la radio s-a anunţat publicarea unui document-bombă: masacrarea câtorva mii de talibani care se predaseră - nu doar celor din Alianţa de Nord, dar şi Americanilor), Rahimi trage o concluzie amară, sfâşietoare: conaţionalii săi sunt incapabili structural, mental de a avea o altă atitudine, viziune despre lume şi viaţă - decât una barbară, sinucigaşă. Că ai săi nu sunt “cavaleri ai artei războiului”, cum îi descria Joseph Kessel, ci fiinţe primitive, care nu văd “altceva” şi nici nu vor să vadă.

Mitologia română face şi din ai noştri ca brazii “luptători neînfricaţi” (am contribuit şi eu, după ale mele puteri la legendă, vorbind despre “Cavalerii de la Nistru”), însă în comparaţia pe care am de gând să o fac nu intră “talentele” războinice ale cutăruia spre deosebire de cutare. Ci despre incapacitate structurală, genetică (?) şi a românului de a se “descurca” în perioade de acalmie, de a înţelege, de a accepta, de a pune umărul la înjghebarea a ceea ce se cheamă democraţie, libertate, demnitate, egalitate în faţa legilor. Nici afganii, nici românii nu posedă în traista lor aceste noţiuni - decât ca nişte conglomerate de sunete, ca nişte litere desenate pe un suport oarecare - fără semnificaţie, fără miez. Când românul aude termenul *democraţie,* el se gândeşte numai la… *prosperitatea occidentalului*; când aude termenul *libertate*, înţelege faptul de a avea, el, “libertatea” de a se duce unde vrea, de a face, el, ce vrea, de a-i da cu bâta-n cap vecinului sau frate-

lui (nu ieşim din Mioriţa!), în fine *demnitate*: este ceea ce invocă el, despre sine, în momentul în care-i arătat cu degetul şi acuzat de linguşeală, de minciună, hoţie, trădare - atunci i se scoală "demnitatea"!

Ce să facă românul cu libertatea? El o înţelege primitiv, în sens unic, o aplică numai în folosul lui şi al neamurilor lui (ciudat, dar adevărat: deşi are o mentalitate clanică, nu cunoaşte clanul). Pentru el libertatea este o ceva care-ţi cade în gură (pară mălăiaţă), o ceva care "se dă" (ca uleiul, ca benzina, ca pâinea - pe timpul comuniştilor), în nici un caz libertatea aceea nu este ceva pentru care te baţi, te zbaţi, te sacrifici - şi o meriţi. Şi la care are dreptul şi altul, deşi nu ţi-e cumnat.

Scriitorii români nu se deosebesc de compatrioţii nescriitori.

Vineri 22 noiembrie 2002

Încă o aniversare: 46 ani de la arestarea din 1956.

Greu, greu, trist de moarte când aştepţi para mălăiaţă - şi para nu mai vine, vorba lui Coşbuc (sau Alecsandri?), vorbind de un naţional Gheorghe. Are să-mi fie aşa până voi începe altă carte.

Prin *asta* prozatorul se apropie de lucrătorul manual: să scrii proză înseamnă să lucrezi la edificarea unei case; în fiecare zi, mai multe ore, la sfârşitul porţiei zilnice să evaluezi rezultatul: zece pagini sau doar jumătate; să fii mulţumit de muncă, de efort, nu de rezultat - acela se va vedea mai încolo, la încheierea acoperişului. A doua zi să fii nerăbdător să te re-apuci de lucru - şi aşa, o sută de zile, o mie… Dar să suferi atunci când casa, terminată, de mai multe ori ameliorată, răs-corectată, este gata: nu mai este nimic de făcut, te muţi cu gândul şi cu truda la alta!

Cu excepţia mea (şi a poeţilor, însă pentru alt motiv: ei nu lucrează în fiecare zi, ei răstoarnă, grămadă, purcoi, pe hârtie ceea ce au adunat în o săptămână sau în un an - după care mai văd ei…): eu, după ce termin o carte, nu o consider încheiată, încheiată fiind varianta precedentă. Apucătură care mi se trage - întâmplător - nu de la faptul că am fost mereu-mereu respins de edituri, de multe ori m-am întors acasă cu manuscrisul în braţe şi, fie doritor să-l ameliorez, fie doritor să nu mă las, în general, m-am apucat să-l… rescriu… Şi asta şi asta, dacă mă gândesc la anii de… mucenicie cu **Ostinato**. Acum însă, că tot arăt spre **Ostinato**: de ce, în momentul în care am fost înştiinţat că mi s-au editat traducerile în franceză, germană, italiană (cu întâmplarea culturală foarte ceauşo-buşuleangă) - în octombrie 1971 - de bucurie, în loc să… dau şi eu o masă prietenilor, m-am aşezat la masa cu pricina şi m-am apucat să scriu din nou recent-apăruta carte? Doar pentru că ea apăruse - însă în ne-româneşte? Aşa s-ar fi explicat atâta vreme - 20 ani încheiaţi (ba chiar 22, numărînd de la prima şi ultima editare: **Camera de alături,** în 1968) - cât nu am putut publica în româneşte decât în… dactilografierea mea şi fotocopierea lui Solacolu. Însă năravul a persistat şi după 1990 când, în sfârşit, mi s-au editat anume cărţi - în româneşte, *cu excepţia mărturiilor,* începînd cu martirizata de către bunii mei prieteni Liiceanu şi Monica Lovinescu **Culoarea curcubeului**: sfârşind cu **Patimile…** Deşi am pregătit alte ediţii, nu m-am atins de textul scris, al primei, în primăvara anului 1978, la Paris, şi care a slujit de plecare pentru traduceri, dar şi pentru

tipărirea în româneşte, în 1990, la Humanitas, începînd din toamna 1978 pentru a doua.

Însă de cele de ficţiune: da. Pe cele de ficţiune le-am re-scris chiar de mai multe ori - nu începînd din ziua apariţiei lor în vestmânt tipografic, dar după o săptămână, după un an, după zece… Mai cu seamă din 1995 de când am ordinator şi, constatînd că editorii din România ori nu-mi acceptă cărţile, ori nu se ţin de cuvânt să le publice (dar niciodată explicind motivul: Liiceanu, Viorica Oancea, Papahagi, Frăţilă, Radu Mareş…), am încercat să le samizdatizez, să le multiplic eu în câte exemplare voi putea: 3-4-5…

Aşa au fost re-luate, re-scrise (sper: ne-stricate de tot!): **Din Calidor, Astra, Arta Refugii, Sabina, Roman-Intim, Bonifacia, Justa, Gherla** (la care am lipit cât scrisesem din **Lăteşti**), **Adameva**… De **Gardă inversă** nu m-am atins, decât prin suprimări.

Nu mai amintesc galopul (avînd drept scop punerea-la-zi) pe urma periodicelor care publicau în foileton **Basarabia** şi **Săptămâna Roşie** - ceea ce era, desigur, sâcâitor, enervant pentru bieţii directori şi redactori care-şi asumau deja nu puţine riscuri publicînd "aşa ceva" - dar ce puteam face, dacă nu-mi puteam stăpâni ţopăiala degetelor…?

Încă o dată: cum se va fi explicînd re-venirea asupra textelor deja editate, re-scrierea lor? Dorinţa de perfecţiune? - dar asta o au toţi scriitorii! La mine trebuie să mai fie ceva, presupun legată de frustrarea de a nu fi publicat în româneşte la timpul meu, în generaţia mea, în limba mea, româna.

Cred că am mai scris pe undeva asta şi tot sub forma interogativă:

Dacă aş fi publicat *în 1968*, de pildă romanul **Ostinato** atunci când era cu totul posibil (vreau să spun: era şi gata-scris şi gata-predat, din 1966)? În ce companie m-aş fi găsit - vorbind numai de proză? - îi iau după "Literatura română - dicţionar cronologic", 1979:

- Alice Botez, **Iarna Fimbul**
- Nicolae Breban, **Animale bolnave**
- Radu Cosaşu, **Maimuţele personale**
- Maria Luiza Cristescu, **Capriciu la plecarea fratelui iubit**
- Dumitru Dinulescu, **Robert, Calul**
- Paul Georgescu, **Coborînd**
- Alexandru Ivasiuc, **Interval**
- Constantin Mateescu, **Zborul de probă**
- Aurel Dragoş Munteanu, **Singuri**
- Iulian Neacşu, **Insul**
- Fănuş Neagu, **Îngerul a strigat**
- Titus Popovici, **Columna**
- Marin Preda, **Intrusul**
- Zaharia Stancu, **Ce mult te-am iubit**
- Constantin Stoiciu, **Peştele de fontă**
- Sorin Titel, **Dejunul pe iarbă**
- Nicolae Velea, **Zbor jos…**

Lipsesc nume de… "fugari", vorba lui Breban şi a lui Zaciu: Ţepeneag, Vintilă Ivănceanu, Petru Popescu, Matei Călinescu, "şterşi din istoria literaturii române" în 1979, an al alcătuirii dicţionarului…

1968 a fost un an foarte bun şi pentru proză (poezia începuse din

1964, dacă nu din 1963). Dar chiar aşa fiind, nu şi-ar fi găsit locul şi **Ostinato** printre titlurile pomenite? Nu chiar "înaintea" lui Ivasiuc, Breban, Fănuş, dar măcar pe lângă Constantin Stoiciu, M. L. Cristescu (de Cosaşu nici în vis nu îndrăznesc să mă alătur, m-ar alunga de-acolo cu sfântă indignare estetică Gelu Ionescu, Vartic, Marta Petreu, clanurile de la *Dilema* şi de la *22*)? În toată modestia: da.

Nu spun că **Ostinato** este un roman "mai bun" decât cutare al lui Cutare - ci *comparabil* - prin ce are bun şi ce are mai puţin bun, *ca proză*, cu **Animale bolnave,** cu **Interval**, cu **Intrusul**, cu **Coborînd**, cu **Îngerul a strigat**… Poate sta alături de acestea - în anul 1968, dar şi în următorii, până… în zilele noastre? Cred că da.

Dar, uite, nu stă. Şi nu doar din pricina comuniştilor care mi-au interzis cărţile, m-au interzis pe mine, autor, m-au "şters şi pe mine din scripte" - din martie 1970 până în decembrie 1989; ci graţie prietenilor şi colegilor mei, anticomunişti-din-moşi-strămoşi care, după "revoluţie", dacă mi-au editat câteva cărţi, fie mi le-au tăcut; fie, după o vreme, le-au dat la o parte, le-au mutat în pivniţe, ba le-au trimis la topit - ca să facă loc, pe rafturi, pentru ei şi numai pentru ei şi ai lor cumnaţi - responsabili şefi ai rafturilor cu pricina: Manolescu, Eugen Simion şi adjuncţii Ştefănescu la *Romlit*, M. Martin în *Douăşdoi*…

Sâmbătă 23 noiembrie 2002

Azi nici o aniversare. Mai bine, fiindcă obosisem de-atâta aniversaritate…

Am recitit scrisele adunate în volume ale unor istorici literari care s-au exprimat în legătură cu mine. Şi nu înţeleg cum şi la oameni favorabili mie (Ion Simuţ, "Incursiuni în literatura actuală", 1994, Cornel Ungureanu: "Mircea Eliade şi literatura exilului", "La vest de Eden", ambele în 1995) - oricum: ne-nefavorabili, ceea ce e mult…- apar destule, prea multe *rateuri ale adevărului*. Fie din necunoaşterea situaţiei generale în care trebuie înscrisă ideea, scena, evenimentul pomenit; fie dintr-o jenă… socială, de a arăta *cine* este atacatul - deci nu este numit; fie sunt numiţi "protagoniştii", însă "un mic detaliu" este schimbat - şi, gata: este schimbat, este falsificat în întregime şi adevărul.

Din prima categorie face parte - de pildă - Mihai Cimpoi atunci când scrie (**Critice 2**, Scrisul Românesc, 2002, p. 17):

"Suspiciunile din ambele părţi prejudiciază criteriul valoric, unicul aplicabil. Unde mai pui că vine cu efectele sale nocive entuziasmul necenzurat al întoarcerilor valorilor acasă şi îmbrăţişările lor afective (cărţile lui Goma, bunăoară, erau considerate de către critici ca Alex. Ştefănescu sau Marta Petreu adevărate capodopere, ca *după aceea* (subl. mea) entuziasmul laudativ să se tempereze considerabil)".

Aici, autorul explicaţiei neexplicînd ce înţelege prin "după aceea" (totuşi, se va fi întâmplat ceva între momentul laudelor şi cel al negărilor, nu?) - *adevărul este falsificat*. Într-adevăr: "înainte de după-aceea" Al. Ş., M. P. scriseseră favorabil despre două-trei cărţi ale mele. Cronologic, Marta Petreu şi-a schimbat opinia (şi atitudinea) despre mine şi despre cărţile mele - *după-aceea*... adică **în iulie 1991**, *după*

supărarea mea (justificată, cred) pricinuită de… înjumătăţirea romanului **Sabina** ca deschizător al Bibliotecii Apostrof şi de lipsa menţiunii, pe prima copertă, că este vorba de o primă parte a cărţii, nu de integralitatea ei; al doilea motiv de supărare: textul idiot de pe coperta a IV-a - îl reproduc, întru neuitare:

*"**SABINA***
"Seducţie
"Sexualitate
"Securitate
*"Poveste de dragoste de o irezistibilă senzualitate, proiectată pe fundalul epocii staliniste. **Sabina** este o carte tragică, în care mântuirea vine numai din umorul plin de vervă al naratorului.*

*"**Sabina*** este primul roman al disidentului Paul Goma *(sublinierea mea, apăsată) care apare mai întâi în româneşte şi abia apoi în franceză, la editura Julliard din Paris".*

Mă supărase, deci, faptul că, în ciuda declaraţiilor sub semnătură, frecvente în acea perioadă (1990, 1991), existente şi în revista nou-nouţă *Apostrof*, condusă de Marta Petreu (anume că nu mă consider, deci nu sânt disident, ci simplu… scriitor) - Marta Petreu îmi impunea, pe coperta romanului ("SABINA - Seducţie-Sexualitate-Securitate", "poveste de dragoste de irezistibilă senzualitate", "carte tragică în care mântuirea vine numai din umorul plin de vervă al autorului" etc etc) judecata: acea carte aparţinea, nu doamne-fereşte, vreunui scriitor - ci unui… "disident".

Ţâfnă - a mea? Orgoliu nemăsurat? Acuzaţii neîntemeiate din parte-mi, aruncate la mânie? Aşa ar fi fost, dacă nu m-aş fi trezit între două focuri - provenite din aceeaşi armă (cu două ţevi) aparţinînd Martei Petreu: laudă *şi* denigrare - în aceeaşi publicaţie, a sa: *Apostrof*. Într-un text îmi găsea oarecari virtuţi scriitoriceşti, **însă** pe coperta Sabinei eram, sub condeiul său, un "disident" (ceea ce în concepţia sa, declarată, excludea posibilitatea valorii literare); cu jumătate de gură (pe hârtie) îmi era aprobată atitudinea moral-moralizatoare - **însă** în alt text fulmina împotriva "blindatelor exilului" (fără nume, căci aşa sântem noi: discreţi, binecrescuţi…), cele care călcaseră cu nemilozitate, în mod bestialòs, îngeraşi neprihăniţi ca Petru Dumitriu şi mai ales N. Breban. În fine, M. P., a publicat în *Apostrof* un interviu luat de Melancu lui Grigurcu (ei, da!) în care acesta mă urechea foarte oportun pentru "acuzaţii nedrepte, nedovedite la adresa lui N. Breban"…

După-aceea - vorba lui M. Cimpoi, urmată de vorba mea: "*după iulie 1991" - Apostrof* în general, Marta Petreu în special m-a(u) atacat constant, iar în pauze îl punea(u) pe Ştefan Borbély să scrie răutăţi (suportabile, acelea fiind din categoria cretinăriilor) despre **Gherla** mea, şi idioţenii despre deţinutul-politic-la-români şi despre teoria sa asupra mărturiei - acestea insuportabile, drept care am răspuns, fireşte, nu în *Apostroful* Martei Petreu şi al Ianoşilor;

M. Cimpoi prin *"după-aceea"* îl aşează pe Alex. Ştefănescu în aceeaşi oală… cronologică. Or nu a fost aşa. Ştefănescu a început a mă nega-ataca, nu *atunci-când* şi-a dat seama, singur-singurel, ca un băiat mare de "efectele nocive ale entuziasmului /său/ necenzurat" (şi neconfirmat), ci… "în replică" la acuzaţiile mele din volumul **Scrisori întredeschise**, din 1995 - trecuseră, deci şase ani de entuziasm-necen-

zurat - repetate-întărite în **Jurnal** (apărut în 1997!), în care îl arătam ca pe un greţos ceauşist plecăciunist - până în ajunul căderii Tiranului: ca pe un "imoral-moralizator" - după ce Manolescu l-a luat de milă la *România literară* în aprilie 1990, ca înlocuitor al lui Valeriu Cristea (!), plecat dezgustat de "programul nepolitic" al noului şef - individ (m-am întors la Alex. Ştefănescu) care a comis în scris, constant, ditirambic, limbăminte despre Cârmaci, ultima-i prestaţie fiind "cu prilejul celui de al *N*-lea Congres al PCR" (decembrie 1989)!

Şi mai limpede… întru neadevăr scrie Gheorghe Glodeanu în volumul *Incursiuni în literatura diasporei şi a disidenţei*, Libra, 1999. Iată opinia sa din capitolul "Refuzul ficţiunii (Paul Goma)", p. 173:

"Dacă **înainte de 1989 elogiile erau aproape unanime, după această dată lucrurile s-au schimbat radical** (subl. mea), Paul Goma devenind un personaj incomod, ce nu încetează să acuze şi să demaşte aspectele negative ale vieţii sociale sau scriitoriceşti".

Aceeaşi incapacitate de a realiza succesiunea în timp, altfel numita cronologie: "înainte de 1989 elogiile…" nu aveau cum să fie "unanime", pentru sfântul motiv că lipseau cu desăvârşire, eu fiind un scriitor interzis din 1970 (totalizînd 20 ani). În continuarea logicei sale, "după această dată"- adică după 1989 - "lucrurile s-au schimbat…" - însă nu pentru că Goma "devenise un personaj incomod", ci pentru că abia atunci Brucan le dăduse scriitorilor români bilet de voie să scrie după cum îi taie capul… - iar unii dintre ei o făcuseră favorabil; *unii,* nu "în unanimite".

Gh. Glodeanu mai scrie - la pag. 176-177:

"După 1989, prozatorul se grăbeşte să publice în ţară, deoarece se teme că deschiderea atât de greu câştigată să nu fie cumva de scurtă durată. **După eşecul unora din cărţile sale** (subl. mea), ajunge la concluzia că «*s-a constituit un sistem de legături clanice, mafiote*» (subl în text).

Să-mi fie cu iertare: după care *eşec* (al unora din cărţile mele) aş fi ajuns eu la concluzia că… etc…? E foarte uşor (şi iresponsabil) să faci afirmaţii din goana condeiului nestrunit, fără a produce date, probe: *care* sunt titlurile acelor cărţi, *cine* dintre comentatori le-a comentat aspru, astfel contribuind la "eşecul" lor? În această chestiune Glodeanu judecă strâmb, după modelul şogorilor săi Buduca, Groşan, Simuţ, Borbély (şi alţi apărători ai lui Buzura, tovarăşul-care-dă-bani-şi-te-publică-la-Fundaţia-Securitatea-Culturală- cea moştenită de la moşu-său, Gogu Rădulescu), nu din vreo tară de grup (cum pare la o evaluare… geografică), ci cu program: *fapta murdară, imorală, anticulturală a editorului Liiceanu - aceea de a-mi fi trimis la topit* **Culoarea curcubeului***, nedistribuită - trebuia pusă exclusiv pe seama… "iritabilităţii nejustificate" a autorului, el fiind unicul vinovat de tot ce i se întâmplase (doar şi Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca interveniseră, apărîndu-l pe calomniatul editor mereu cel-mai-tânăr-filosof-la-români).* G. Glodeanu rezumă, betonînd "argumentarea" devenită cuvânt de ordine printre scriitorii terorizaţi de Liiceanu (el avînd puterea, nu doar de a refuza să publice o carte a ta, în editura lui, dar de a scăpa o vorbă care să-ţi facă rău la alte edituri, la reviste, la viaţa de zi cu zi - cu alte cuvinte: "de a te pune bine *acolo unde trebuie* - şi unde te doare"…).

Vasăzică: "eşec…" Să numărăm eşecurile, coane Fănică!

"După 1989", grăbindu-mă, am publicat trei titluri: **Culoarea…, Gherla, Soldatul câinelui** la… Liiceanu, şi dacă nu pot pretinde că au fost primite cu fanfara militară, nu se poate vorbi nici de "eşec". **Din Calidor** a fost un succes - nu ca cel înregistrat de capodoperele lui Petru Dumitriu, însă, la scara mea, unul mulţumitor. Ne-eşecuri au fost **Arta Refugii, Sabina, Uşa noastră cea de toate zilele, Bonifacia, Patimile după Piteşti, Ostinato** (acesta nu a reprezentat un succes, însă nici eşec, măcar pentru premiul Uniunii Scriitorilor pe 1992).

Abia în 1995 volumul **Scrisori întredeschise** a provocat printre breslaşi tânguieli, plângeri, juruinţe de răzbunare, însă nici el nu a fost un "eşec". Iar **Jurnal I-II-III** scos de Nemira - cel care a polarizat întreaga solidaritate musculatorie a scriitoricimii române (în jurul Donei Alba, Ultragiata), a apărut cum am mai spus: în 1997. Se poate spune orice despre **Jurnal I-II-III**: că e nedrept, veninos, calomnios - dar că a fost un "eşec", în nici un caz. Fiindcă - întâmplător - nu a fost. Că au existat *cărţi ale mele despre care nu s-a scris*: **Sabina, Gardă inversă, Altina** (a scris G. Glodeanu, în capitolul din care citez), **Amnezia la români, Scrìsuri, Roman intim**… - este adevărat, însă tăcerea criticilor nu semnifică totdeauna adevărul…eşecului autorului.

La *tăcere* se gândeşte G.G. când vorbeşte de "eşec"? În legătură cu mine, *tăcerea* nu poate fi o judecată de valoare : între 1970 şi 1990 am fost interzis în ţară, deci fusese executat ***ordinul centralizat*** de *tăcere* asupra celor 13 titluri apărute în mai multe limbi de circulaţie extraromânească, însă prin asta (despre *tăcerea*, în România, vorbesc în continuare) nu am devenit nici mai-cu-succes, şi, sigur: nici mai-cu-eşecuri… Şi iar nu se potriveşte blestemata de cronologie: cu excepţia **Sabinei** (prima jumătate) apărută în 1991, toate celelalte au apărut după 1995, ba chiar în 1999, în plină campanie împotriva mea. Iar "eşecul" de care vorbeşte G.G., echivalîndu-l cu *tăcerea* se datorează în exclusivitate ukazului Monicăi Lovinescu din 1998 (de după "scandalul Caraion", în care mă amestecasem cu 5 sau 6 articole, arătînd că acea campanie "moralizatoare" era în fapt atacare în haită a unui mort care nu se mai putea apăra), când a dat cuvânt de ordine sub forma:

«Goma e contestat», iar trupeţii s-au executat ciocnind călcâiele.

O ultimă băgare de seamă: iată ce scrie Gh. Glodeanu în încheierea celui de al doilea capitol dedicat mie: "Jurnalul invectivă", din volumul indicat (p. 299) - despre *motivul* rupturii cu Manolescu:

"Culpa supremă a acestuia [a lui N. Manolescu] este aceea că a îndrăznit să scrie în mod favorabil despre un scriitor precum Popescu-Dumnezeu".

Nu am subliniat nimic - totul fiind subliniabil. Gh. Glodeanu se înşeală şi îi înşeală pe cititori:

1. În ochii mei "culpa supremă" a lui Manolescu (dintre cele, multe, reproşate de mine, în presă, după comitere) a fost interviul luat lui I. Iliescu imediat după Mineriada Sângeroasă (publicat în *România literară* ***din 6 iulie 1990***), "dialog" în care Marele Manolescu i se adresa Micului Impostor (dar Marelui Vinovat) cu… "Om cu o mare". Dar putea oare G. Glodeanu să citeze, să reproducă această acuzaţie? Cum să aducă vorba, el cu gura lui, despre Ion Iliescu, "preşedintele ţării aceşteia"? S-ar fi făcut vinovat de lèse-Tovarăş;

2. Nu pentru că "a îndrăznit (?) să scrie în mod favorabil", ci… "să scrie", punct. Cum adică: instanţa profesională, morală, Manolescu să legitimeze existenţa de scriitor a unor, nu doar nulităţi (ca Săraru, D. Popescu), dar a unor activişti de partid care făcuseră culturii numai rău, numai rău, numai rău: Vasile Nicolescu, Popescu-Dumnezeu?;

3. Chestia cu "un scriitor precum Popescu-Dumnezeu" îi aparţine lui Gh. Glodeanu şi numai d-sale, eu nu am aşezat nicicând "scriitor" alături de numele martirizatorului culturii române Popescu-Dumnezeu.

Întrebare inevitabilă:

«De ce mă supăr pe oameni care, în general, nu-mi sunt defavorabili, ba Mihai Cimpoi a scris totdeauna bine despre mine? Că li s-a întâmplat să se mai înşele, pe ici, pe colo, cu… cronologia… Nimeni nu e la adăpost de mici-erori, de accidente-accidentale…»

La care răspund:

«Tocmai de aceea mă supăr pe aceştia, fiindcă ei sunt *istorici literari*, aceia care consemnează *istoria* literaturii cu-cărţile-istorisite-pe-masă, le au sub ochi - ei însă, fie că nu le citesc (nu au timp); fie că le "parcurg" în diagonala-românească (filarea cărţii) - dar scriu despre ele, în necunoştinţă de cauză…».

Există o deosebire esenţială, calitativă dintre cronicar, recenzent, critic literar, comentator de literatură (şi de literatori) şi istoric literar. Dacă primul are dreptul să-şi exprime plăcerea, neplăcerea provocată de un autor, de o carte, potrivit principiului *libertăţii* ***de opinie***, cel de al doilea (istoricul literar) nu are dreptul să se abată de la *adevăr*: îi interzice principiul *libertăţii* ***de informare***. Dacă atacurile, negările, reaua-credinţă din câte o cronică, din câte un text publicistic, de umoare, impresionist, păreristic, din vreun pamflet, nu-mi provoacă nici mie nebănuite satisfacţii (nu sânt masochist), nici nu mă supăr *astfel,* ca pe istoricii literari, aceia care, ca să pleonastizăm, fac *istorie (a literaturii)* prin ceea ce scriu. Nu contează "opiniile estetice" ale istoricului literar (precum ale lui Marian Popa, Băiatul de prăvălie al lui Eugen Barbu, cel care justifica, negru pe alb, plagiatul jupânului de la Bariera *Săptămînii* - ba vor fi contînd, însă nu "impresiile" sale estetice mă împiedecă să dorm când îl constat intrat în transă faţă cu "arta prozatorului român" la Virgil C. Gheorghiu, la I. Lăncrănjan) - ci *adevărul vehiculat*, cel alcătuit din abhoratele pe plaiuri mioritice *date cronologice* şi din *citate corecte* (tautologie - dar nu la români), care, nerespectate, falsifică, nu doar adevărul în general, ci şi "impresia" de valoare comunicată de astfel de istorici.

Duminică 24 noiembrie 2002

Am primit aseară o veste bună - de la Niculiţă: Victor Frunză, pe care l-a vizitat la editură, să-l ajute la "descuierea" **Sabinei**, a fost impresionat de **Alfabecedar** şi a promis că îl editează - «după Sabina». Aş fi preferat **Bonifacia, Din calidor** sau **Butelii aruncate în mare**… Însă am înţeles: Frunză nu editează cărţi… polemice.

Luni 25 noiembrie 2002

Ultima săptămână din noiembrie. Mă trage, magnet, o nouă variantă din B&F - ca să vorbim vorbe -, dar încă nu e momentul, vorba Monicăi Lovinescu.

Niculiţă ne scrisese despre peripeţiile lui cu noua conducere a Nemirei. Editura care îmi datorează banii pentru **Scrìsuri** (apărută în 1999!). Actualul şef, unul Vlad Popescu, îi zice lui Niculiţă la telefon: «Da, da, vă plătim numaidecât, veniţi…», însă când el se duce la editură, ia-l pe Vlad de unde nu-i Popescu! Furios, Niculiţă i-a scris individului "o scrisoare de somaţie" - însă redactată în termeni atât de politicoşi, încât Popescul, român d-al nostru din moşi-strămoşi nu a înţeles ce vrea ăsta, cu ţinutul-cuvântului (mai ales că era vorba de bani daţi, nu luaţi)… - deci tot nu i-a dat (banii). Niculiţă ne-a întrebat dacă n-ar fi bine să plătească un taxi cu o pancartă (prin care să fie cerute drepturile cuvenite) şi care să circule prin faţa editurii… A renunţat la ideea asta, ne-a propus o alta: un anunţ în *România liberă*… - în privinţa textului mi-a propus să-l redactez eu, că mă pricep la astfel de interpelări.

În timp ce eu… mă gândeam la textul de redactat, Ana i-a trimis lui Niculiţă o 'lectronică conţinînd o chestie fulminantă - i se adresa lui Valentin Nicolau, măgarul (geolog şi el), care acum e şef pe la televiziune ori la radio, sfetnic al lui Iliescu sau Năstase (nu Ilie, ăla-i simpatic…) în care-i cerea banii! Să ne dai, banii, hoţule! - nu voi fi citînd exact din scrisoarea ei, dar aceasta este - de decenii - esenţa. M-am amestecat în ciorbă şi i-am trimis Niculiţului varianta mea - în care, băiat-mare şi deştept-foc, o întorceam din condei, aducîndu-i aminte Hoţului Nicolau Valentin că a avut cu mine un comportament inadmisibil, prin minciună repetată şi hoţie pură şi simplă - "probabil din pricina acestor calităţi ai ajuns şef al Radiodifuziunii şi consilier al lui Iliescu", înfigeam eu - cu subtilitatea-mi legendară - pironul.

Niculiţă a răspuns: Nicolau nu eşte şef al Radioului, ci al Televiziunii; nu este sfetnic al lui Iliescu ci al lui Năstase - taman ca la Radio Erevan… Şi că aşteaptă un text… corect…

Pe aici pe undeva s-a petrecut petrecătura. Ana s-a supărat că am intervenit şi amendat textul - ce, nu era bun al ei cu: «Hoţule! Care mi-ai furat banii!»? De ce îl edulcorasem? - pe porci îi tratezi cu parul peste râturi, nu cu vorba bună - doar eu spusesem asta, de atâtea ori…

N-o mai văzusem de mult atât de pornită. Nu plângea - dar numai lacrimile lipseau. Şi, brusc, am (re-între-)văzut-o - când avea 5-6 ani şi un măgar de băiat mai mare îi luase o jucărie şi refuza să i-o restituie şi ea nu avea pe nimeni care s-o apere, să-l ia de urechi pe măgar şi să-l oblige să-i dea înapoi jucăria - aşa că nu-i mai rămânea decât să strige după el, cu neputinţă, cu disperare: «Hoţule! Care mi-ai luat…» - ce-i va fi luat.

Prima oară când avusesem "viziunea" eram la Breaza, unde aprovizionarea era dificilă şi nu (prea) aveam bani să ne cumpărăm de mâncare din localitate (climaterică, deci extrem de scumpă), stăteam în nădejdea bătrânilor ei care veneau săptămânal de la Bucureşti, încărcaţi. Se întâmplase o nepotrivire de program, şi nu veniseră când promiseseră - iar noi rămăsesem, nu neapărat fără alimente, dar cu

puţine, pe care le economiseam la sânge - printre ele o bucată de caşcaval de vreo jumătate de kilogram, cu care spurcam mămăligile… Şi iată că Gică, un câinişorel vagabond căruia şi noi îi dădeam de mâncare, constatînd că de acea dată ne prefăceam a nu înţelege semnificaţia vizitei sale de curtoazie, a căutat singur prin casă, a dat de caşcaval, l-a şterpelit - şi a tulit-o! Ana l-a văzut şi a început să alerge după el, prin grădină (gardurile - făcute de mine! - erau de nepătruns…), strigînd:

«Gică! Dă caşcavalul! Gică, dă caşcavalul, că n-avem altul!»

Dar Gică - Gică şi pace! - în cele din urmă a fugit pe unde intrase: pe portiţa întredeschisă.

Ana rămăsese - neputincioasă, nefericită. Nu plângea, dar glasul ei era ciorchine de lacrimi când îl interpela - în absenţă:

«Hoţule! Care ne-ai furat caşcavalul! Hoţule!»

Credeam că o îmbunez, dînd-o pe glumă copilărească:

«"Hoţule, măgarule,/ Ghiţă Bucătarule…"»

S-a mâniat pe mine - mânia a ţinut cât am numărat până la cinci. La şase a izbucnit în râs - nu va fi fost el din toată inima, dar nu mai era plâns.

Aşa am re-văzut-o cu textul ce urma să fie adresat măgarului Valentin Nicolau. În ochii şi mai ales în glasul ei se adunaseră toate nedreptăţile, toate jafurile, toate ticăloşiile pe care le cunoscuse şi ea, şi ea le fusese victimă de când ne luasem - mai degrabă la rău decât la bine, în urmă cu aproape patru decenii. Acest **Valentin Nicolau** era doar unul dintre porcii-hoţii-ticăloşii din pricina cărora suferise şi ea - iar dacă rămânem doar la editori, să-i mai înşir o dată pe sârmă: **Liiceanu, Sorescu, Papahagi, Viorica Oancea**… Tot unul şi unul, nu tâlhari din tată-n fiu, ci colegi-prieteni care, fără de ruşine, mă minţiseră, mă înşelaseră, mă furaseră - îmi făcuseră rău.

«Hoţule! Hoţule, care mi-ai furat banii!»

Nu ni-i furase - **Valentin Nicolau**, etern geolog, fost editor, actual consilier al lui Năstase, viitor ministru al culturii sub acelaşi (are toate calităţile unui ministru al lui Năstase!) - adică băgînd mâna în buzunarul nostru. Ne minţise. Promisese, promisese, promisese - şi nu se ţinuse de cuvânt, să-mi plăteascu drepturile.

«Hoţule! Care, deşi au trecut trei ani, nu mi-ai plătit drepturile pentru **Scrìsuri**!»

Marţi 26 noiembrie 2002

Grevă - şi la PTT, deci nici azi nu va fi poştă.

Ora 16. Mi-e rău. Simptomele zic: indigestie, dar cine ştie ce zic nesimptomele. Oricum, am pulsul accelerat, o mare, generală slăbiciune. Am avut şi migrenă.

Ce plicticoasă poate fi boala! De parc-ar fi o zi de noiembrie la Paris - de-o pildă: 27 noiembrie.

Miercuri 27 noiembrie 2002

Citesc în *Le Nouvel Observateur* o prezentare a cărţii "Journal d'une crise - Correspondance de concert" tradusă de fidelul Bruno

Monsaingeon (dealtfel, violonist într-un cvartet cu care Glenn Gould făcuse o sumă de înregistrări), adunînd o parte din însemnările făcute de pianist în timpul crizei traversate în 1977, la vârsta de 45 ani.

Nu a fost vorba de o "criză de creaţie" - sau nu în primul rând - ci de una… pământească, a păcătosului de trup, acela carele, nu doar găzduieşte spiritul, dar îl şi întreţine. Interesatul (Gould) o semnalează ca "lipsă de coordonare" - acesta fiind efectul pentru pianistul de el, cauzele: durerile ascuţite, invalidante la încheieturile mâinilor, degete, coate, umeri… şi în alte părţi.

Recenzentul cărţii, Jacques Drillon este un comentator extrem de avizat şi nu doar de muzică. Se ocupă, nu numai de răceala, detaşarea, înstrăinarea cu care Gould vorbeşte (în însemnările luate zi de zi, oră de oră) despre corpul său, astfel: "mâna"; "articulaţia"; "inelarul" - şi nu, ca tot muritorul (suferitorul): "mâna *mea*", "degetul *meu*", etc. De unde concluzia lui (a lui Drillon): Glenn Gould îşi considera(se) corpul ca pe un instrument, nu doar de-muzică, ci, simplu: de-lucru: ca pianul, ca scaunul său legendar, scund, desfundat, rămas doar cu rama. Observă că, trecînd timpul şi făcînd o mie de exerciţii de recuperare, de reeducare a "mâinii", a "articulaţiei"- şi notînd meticulos "mersul terapiei", genialul pianist se apropie de sine, de corpul (totuşi, al) său. Nu recunoaşte "descoperirea", fiind el, nu doar insuportabil de orgolios, ci de-a dreptul infantil - însă începe să răzbată din scrisul său, cel materializat pe hârtie prin cuvinte, câte un "meu" zmuls din rărunchi.

Îl las pe Gould, mă (re)întorc la Eliade - dealtfel, am mai scris despre asta şi nu o singură dată: el suferea de o artroză a mâinilor care îi provoca dureri atroce şi îi interzicea să scrie. Încă de la penultima sa călătorie la Paris (în 1984?), vorbea de un tratament cu aur (instilaţii), mâna dreaptă fiindu-i protejată de un fel de mănuşă-bandaj de culoarea pielei. Se plângea de faptul că durerile îl împiedecă, nu doar să scrie - adică să aştearnă pe hârtie rezultatul - ci nu îi mai mergea nici capul (nu citez, dau seama de mai degrabă un gest arătînd capul în pauza puncte-punctelor cuvintelor). Nu eram doar eu prezent; pentru a doua (sau a treia?) oară l-am întrebat dacă a încercat să scrie la o maşină (de scris), «chiar cu un singur deget; sau fără nici un deget, cu un creion ţinut în pumn… Ori să dictaţi…» El, ca de obicei, s-a arătat interesat de ceea ce spuneau ceilalţi, dar în curând s-a stins în: «E prea târziu pentru mine, scriitor cu stiloul…»

Nu am împărtăşit nimănui teama că Eliade, nemaiputînd scrie ("operaţie" ne-mecanică, şi nu doar una dintre fazele scrisului, ci făcînd parte din scris), are să moară. Şi cum boala se ia, prin simpatie, cum şi eu aveam un început de atroză (o puneam pe seama loviturilor primite peste dosurile mâinilor la anchetă, la Bucureşti, în 1956-57, ultima oară la Zarca Gherlei, în 19 noiembrie 1958), am început a face exerciţii de… digitaţie, ca la pian, pe dunga mesei şi de… suplizare (?) a încheieturilor mâinilor… Şi, desigur, exerciţii de scriere - la maşina de scris - cu un creion ţinut în pumn. Deasemeni repetam în introducerea hârtiei (întoarcerea carului nu-mi făcea dificultăţi: aveam deja "tractorul", maşina mecanică de birou Olympia, ea are un braţ de retur şi sensibil şi "generos", îl poţi pune în mişcare chiar cu cotul). Cu inima strânsă mă gândeam la Eliade - intuiam, ştiam: atroza nu se vindecă; cu bucurie vinovată mă gândeam la mine: pe mine invalidi-

tatea mâinilor, a degetelor nu avea să mă prindă nepregătit: eu nu mai eram un scriitor (exlusiv) al stiloului: trecusem (cu dureri), printr-o lungă perioadă de… ambidextritate scriitorală, *şi* la maşina de scris încă din 1970; toate cărţile din exil fuseseră "maşinàte"…

Iar când am aflat cumplita veste: că arhiva lui Eliade arsese, m-am gândit mai puţin la mâna criminală care făcuse să dispară probele în apărarea sa (antieliadismul nu începuse a se manifesta cu atâta virulenţă, nesfârşiţii curajoşi N. Manea şi A. Berger, au aşteptat să i se răcească bine cenuşa), ci am exclamat, în prezenţa Anei:

«Moare!»

Şi a murit. Cum să mai trăieşti când nu mai poţi scrie - tu, scriitor cu stiloul - după ce hârtiile tale au dispărut, însă nu într-o împrejurare "eroică" (o percheziţie, o distrugere de mâna securităţii), ci în urma unui… neutru (!) incendiu?

Am mai scris: trecusem la maşina de scris, nu din dorinţa de a fi la modă - la modă, în 1970, în România, unde puţini prozatori o foloseau, eu cunoşteam doi: Titus Popovici şi Ivasiuc? - ci din motive de…securitate-împotriva-securităţii. Un manuscris pierdut în tramvai, ori furat, ori confiscat de securitate era definitiv pierdut (chiar dacă încercasem să scriu cu plombagină, nu continuasem), pe când la maşina de scris "produceam" 2-3 exemplare simultan - pe care le puneam la adăpost în diferite locuri, iar unul (de obicei, primul, ca *ei* să creadă că e unicul) îl lăsam de sacrificiu…- de unde voi fi învăţat acestă şmecherie de trei lulele, care însă mă pusese la adăpost de pierderea manuscriselor? Probabil de la vreun rus (Soljeniţîn?), în nici un caz de la români: cine să fi făcut astfel: Titus Popovici? Ivasiuc?- ca să pună la adăpost, ce: còpii după rapoartele lor la Securitate? Şi mai ales: să fi sfătuit şi pe altul să facă? Ei cu gura lor personală?

Din nou la Glenn Gould. Drillon scrie că, din însemnările pianistului din timpul crizei reiese că Genialul descoperise - către sfârşit! - că instrumentul-corp nu era chiar străin de sine şi că îi oarecum aparţinea, măcar pentru că începuse (el!) a vorbi de mână ca: "mâna *mea*"… Numai că de cum durerile au diminuat, apoi au încetat, lăsîndu-l să pianeze (am evitat: "pianoteze" - care e altceva), cum a uitat! A uitat, Gould, nu doar faptul că mâinile, degetele, coatele, umerii aceia erau ai/ale lui, dar uitase şi că uitase ceva.

Nu trag nici o concluzie.

Vineri 29 noiembrie 2002

Două scurte informaţii - dar ce informaţii!

- Din volumul co-tradus în româneşte din nemţeşte de Dr. Gheorghe Olteanu (cel care mi-l trimite): "Imaginea germanului în literatura maghiară" de Johann Weidlein, reiese că… Ilia Ehrenburg nu era el chiar original în îndemnul adresat soldaţilor sovietici de a-l urî pe neamţ şi de a o viola pe nemţoaiacă… Un citat ceva mai lung merită spaţiul hârtìic - de la pag. 90:

"La 31 iulie 1949, când Petöfi a fost omagiat la Budapesta drept cel mai mare bolşevic al vremurilor sale, elogiatorul, Horvath Marton a citat ultima strofă a acestei poezii ["Ujév napian" = "În ziua de Anul Nou"] afirmînd că poetul a dat expresia (…) urii sale împotriva impe-

rialiştilor străini. Deoarece ştim că pe atunci el lupta în armata ungurească din Transilvania a generalului polonez Bem împotriva românilor băştinaşi şi a saşilor transilvăneni, răspunsul n-ar fi neapărat în favoarea lui Petöfi şi a maghiarilor. Horvath a relatat în continuare că poeziile lui Petöfi duşmănoase la adresa germanilor ar fi fost vârîte, în traducere rusească, în mâna ostaşilor sovietici, pentru a-i învăţa ura contra nemţilor. Că soldaţii sovietici s-au dovedit dornici de învăţătură o va recunoaşte oricine, chiar şi cel care nu cunoaşte «cele mai frumoase poezii» de Petöfi".

Câteva consideraţii (despre Petöfi) ale autorului:

"(…) poezia «Hai la războiul sfânt!», violent antirusească, scrisă între 20 şi 30 iunie 1849, la aflarea ştirii că Împăratul Francisc Iosif se aliase cu ruşii împotriva armatei de «revoluţionari» maghiari îl are ca autor tot pe Petöfi, aşa cum îl au şi frumoasele versuri nepolitice, precum şi cele de o cu totul altă factură, în care insultă regii, preoţii, popoarele, cerîndu-le moartea, în acelaşi timp se străduieşte el să-şi dovedească maghiaritatea" [el fiind rajk, sârb, pe adevăratul nume: Petrovici - n.m.]. (…) "lipsă de stăpânire şi de generozitate prin incapacitatea altfel decât gâlcevitor (?) pe adversar, prin pofta primitivă de a ucide şi nedreptate provincială. Printre apostolii urii, Petöfi, unul din cei mai periculoşi agitatori ai istoriei, merită cea mai mare atenţie, căci sămânţa răspândită de el într-un popor uşor de instigat a rodit în lucruri rele, în cele din urmă, oribile".

Fireşte, germanul Weidlein s-a ocupat de - după cum arată titlul volumului - de "imaginea germanului în literatura maghiară" şi nu de "colaterale". Astfel se tânguie că ungurii, feroci xenofobi îi urau de moarte (doar) pe nemţi - în general colonişti - şi trece în revistă literatura lor anti-germană (printre mâncătorii de nemţi aflîndu-se şi marele prozator maghiar Ferencz Herczeg, şvab, purtînd la naştere numele Franz Josef Herzog). Dar mai ales se plânge că la 22 decembrie 1945 (una mie nouă sute patruzeci şi cinci! - deci la şase luni după încheierea războiului), a fost şi el "deportat"… în Germania, ca toţi nemţii din Ungaria comunistă. Nu ştiu dacă autorul însuşi foloseşte termenul "deportare" - de aceea m-a făcut să mă gândesc la soarta nemţilor din România, *deportaţi* întâi în Donbas, apoi, împreună cu "titoiştii" în Bărăgan. În scurta prezentare, Gheorghe Olteanu vorbeşte, corect, de *expulzare*. Nemţii din Ungaria fuseseră alungaţi *în* ţara lor de origine, expulzaţi, nu deportaţi (în româneşte apropierea nu este abuzivă: deportat-/în/depărtat… - am făcut-o în **Arta refugii**).

Fatal, fac apropiere de o altă carte, recent apărută: "Imaginea evreului în cultura română" de Andrei Oişteanu. Cele două "imagini" sunt tulburător de asemenea. Dintr-un motiv pe care îl văd a fi acesta: şi nemţii din Ungaria [nu i-am uitat pe cei din Basarabia, despre care am scris în **Săptămâna Roşie**] şi evreii din România erau veniţi; erau venetici. Ca orice străin de loc - în ciuda rămânerii, uneori secole de rândul, veneticul (aici nepejorativ, ci în sensul de origine, din greacă: străinul) rămâne de un egoism sălbatic, nu-l interesează soarta *altora*, deci nu vede, nu aude, nu compătimeşte cu băştinaşii sau cu alte etnii persecutate. El nu cunoaşte sentimentul *patriotism* în sensul bun al cuvântului, acela de a-ţi iubi ţara. Fiindcă el, fie nu are ţară concretă, pipăibilă - ca evreul, până în 1948 - fie consideră, ca germanul, că

Faterland este Germania.

Am mai atins chestiunea insensibilităţii evreilor din România faţă de suferinţele ţiganilor - şi ei deportaţi în Transnistria, şi ei martirizaţi; a tăcerii îndârjite păstrată despre anul primei ocupaţii bolşevice a Basarabiei şi a Bucovinei - apoi, după august 1944, ocuparea întregei ţări şi instaurarea dictaturii bolşevice cu aportul decisiv al evreilor… Impunerea unicităţii suferinţei lor, deci monopolizarea atenţiei (asupra lor).

[În 1971, când eram mereu convocat de Zaharia Stancu, la Uniunea Scriitorilor pentru a accepta să scriu în Occident, editorilor mei că… nu mai vreau să-mi fie publicat **Ostinato** la ei, am asistat, martor tăcut - dar cu urechile ciulite - la frânturi de propoziţiuni, mormăituri, bodogăneli la telefon, din care înţelesesem: mulţi dintre scriitorii evrei erau supăraţi-foc pe Zaharia Stancu fiindcă "îndrăznise" să scrie şi să editeze o carte precum **Şatra** (şi despre ţiganii trimişi la moarte în Transnistria - dealtfel prefaţată de un evreu, S. Damian!). Cel mai gălăgios şi mai vehement era Baranga, el umbla pe la Răutu, pe la Crohmălniceanu, pe la Paul Cornea, pe la Nina Cassian cu "demascări", cu pâre şi cu cereri de a fi "oprită" cartea lui Stancu, pe motiv că… *s-a scris totul* despre lagărele din Transnistria - şi dădea titlul cărţii sale **Ninge peste Ucraina**…]

Am mai vorbit de insensibilitatea nemţilor (colonizaţi la începutul secolului al XIX-lea în sudul Basarabiei şi repatriaţi în vara-toamna anului 1940), faţă de băştinaşii români persecutaţi, deportaţi - cu adevărat, adică expediaţi în Siberia - împuşcaţi, fapte la care ei asistaseră - cu nesimţire - vreme de două luni de zile: iulie-august.

Înţeleg că şi nemţii colonizaţi în Ungaria au avut/ au, dacă mai trăiesc/ aceeaşi privire monooculară (!).

Vasăzică intelectualul maghiar de origine germană Johann Weidlein trăieşte bine-mulţumesc în Ungaria lui Horthy, apoi în Ungaria lui Szalosy; este martor, începînd din septembrie 1940, a ocupării Transilvaniei de Nord - şi nu se lasă impresionat de atrocităţile ungurilor faţă de români; nici de ale aceloraşi unguri faţă de slovaci, faţă de sârbi… Ajungem în aprilie 1944 şi nu întâlnim în scrisul său măcar o tresărire de oroare, de simpatie pentru *evreii a căror deportare începe atunci, în aprilie 1944*. Tragedia începe - ca pentru toţi coloniştii, pentru toţi străinii de ţară - abia când el şi comunitatea sa (dar numai a sa) începe a fi persecutată…

Ce să fac dacă mie îmi plac oamenii care au ochi de văzut, urechi de auzit - şi nu doar ceea ce se petrece în familia lor, în clanul său, ci şi primprejur?…

- A doua informaţie: în *Le Nouvel Observateur* (28 nov-4 dec. 2002) este publicată o contra-anchetă a evenimentelor din 23 octombrie de la Moscova (luarea de ostatici - gazarea lor de către eternii securişti ruşi).

Uite, eu, rusofob declarat, nu mersesem până la a bănui "mâna Moscovei" (bietul tata!) până şi în acţiunile comandoului cecen de la teatrul Dubrovka. Deşi îmi era la îndemână precedentul "atac cecen contra paşnicilor moscoviţi ruşi" de acum câţiva ani. Doar şi aceea se dovedise a fi o punere în scenă a KGB-ului, şi aceea tot sub conducerea Putinului cu ochi de peşte fiert (cel iubit peste poate de dobitocul

de Bush junior, cel care, senin declarase că şi tată-său "fusese în informaţii" - nu doar atâta, ci condusese CIA!) - altfel îi spune acum, KGB-ului - să-i spună, eu tot la esenţă rămân.

Şi iată, au trebuit să vină nişte franţuji filoruşi (de la Marea Papară de la 1812), să explice că… prea fuseseră faptele neverosimile, ca să fi fost şi adevărate - începînd cu şeful comandoului, Baraiev, nu doar un tâlhar de drumul mare, criminal sângeros, dar cunoscut ca agent provocator al KGB! Nu mai înşir argumentele autorului anchetei (Jean-Baptiste Naudet), doar această amară concluzie:

Oricât de "vaccinat" mă credeam, ca basarabean, ca fiu al tatei, cel care vedea în toate evenimentele tulburi "mâna Moscovei", nu am mers cu bănuiala până… la a vedea şi în asta mâna bestiei. De ce?

Mi-a trecut prin faţa ochilor un început de răspuns coherent - dar l-am uitat.

De două zile nu mă simt bine. Nu este vorba doar de oboseala cumplită - asta ne-a invadat pe toţi ai casei, Ana spune că şi colegele ei de la Bibliothèque Nationale sunt bolnave de oboseală.

Sâmbătă 30 noiembrie 2002

Acest Nouvel' Obs'! Gauchist, antioccidental(ist), filosemit(ist), altfel tiermondist - până mai alaltăieri, nu ştiu până când, nu l-am mai răsfoit de mulţi ani. Pentru că Ana a fost momită cu nişte suplimente interesante, a făcut abonament - îl avem de vreo lună… Deşi acelaşi Jean Daniel este redactor şef, publicaţia s-a… reorientat…

Eu am amintiri amestecate: despre **Ostinato**, despre **Uşa**… (**Elles etaient quatre**), despre **Gherla** - la rubrica literară apăruseră cronici favorabile în 1971, în 1974, în 1976 iar în 1977, pe când eu eram arestat, *N(ouvel).O(bservateur).* a publicat un reportaj semnat de Bernard Guetta, intitulat (aproximativ): "La Roumanie a connu deux tremblements : de terre, en 4 mars, et un tremblement des hommes: le mouvement pour les droits de l'homme initié par Paul Goma". Aşa se face că titlul în franceză al volumului de mărturii scris imediat după sosirea în Franţa a fost: **Le Tremblement des hommes** şi a apărut la Seuil în 1979. Relaţiile cu *N.O.* au fost schimbăcioase - Bernard Guetta a plecat, a ajuns redactor şef la *Le Monde* - le mai păstram datorită unui excelent prieten Philippe Ganier-Raymond [autor al volumului "L'Affiche Rouge", despre căderea - şi executarea, de către nemţi, a grupului de rezistenţi "Manouchian": datorită conivenţei între comunişti - de obedienţă rusească - şi Gestapo: Jacques Duclos, secretarul PCF şi "Le Camarade Roger", zis "Holban" - pe adevăratul nume Buchalter sau aşa ceva, evreu din Basarabia, kominternist şi NKVD-ist - şi care trăia încă acum 3-4 ani, la Paris şi dădea interviuri alături de Lilly Marcou - lungă paranteza, dar merită - cui nu-i place: să nu-i placă!] - ziceam de Duclos şi de "Holban" care i-au "dat", i-au livrat pe cei din grupul Manouchian… nemţilor - iar Holban-Buchalter l-a împuşcat cu mâna lui pe Davidovitz, un combatant evreu din aceeaşi formaţie, fiindcă acesta înţelesese care era "mişcarea" conducerii partidului comunist francez: colabora cu nemţii ocupanţi, iar prin emisarul Moscovei (Buchalter-Holban) cu… Gestapo-ul!

Ziceam că la un moment dat, din pricina unui "reportaj" greţos de

prosovietic semnat de K.S. Karoll, m-am dus la redacţie cu Mihnea Berindei, ca să avem o explicaţie cu autorul… L-am cunoscut pe individ, nu ne-am înţeles deloc, deloc, el o ţinea pe-a lui, într-un discurs de activist de pe la Simbirsk-pe-Amur. Spre marea surpriză a mea, peste decenii, acelaşi K.S. Karoll a semnat recent (numărul din 31 oct. 2002) un reportaj din Cecenia - imediat după evenimentele din 23 octombrie de la Moscova. Măgarul: scria… ca noi!

Doamne, că multe minuni se petrec pe lume - una dintre ele fiind aceasta: pe K.S. Karol l-am cunoscut prin anii '80, când el pretindea că era matur în anii ocupaţiei germane a Franţei, deci atunci avea cel puţin 60 ani - ceea ce înseamnă că acum are peste 80!

Înapoi la cealaltă surpriză intitulată "Contre-enquête sur une agression antisémite" şi semnată : Sophie des Déserts. Despre ce este vorba?

Pornind de la informaţia difuzată şi reluată în presă: "Elèves juifs molestés dans le 13e arrondisment de Paris", această publicaţie (fost) filosemită ajunge la concluzia demnă de cel mai vestit banc de la Radio Erevan:

Nu elevii evrei fuseseră molestaţi de evrei maghrebini - ci… din contra: arabii au fost agresaţi şi bătuţi (mai ales zgâriaţi!) de evrei; nu elevii de la şcoala de meserii - frecventată şi de câţiva maghrebini - au dat alarma şi au chemat poliţia, ci, tot din-contra: elevii şi profesorii evrei - *înainte de a avea loc "încăierarea*"; nu elevii evrei au fost interpelaţi de poliţie ca agresori - ci elevii arabi (au fost reţinuţi câteva zile, puşi sub acuzaţie, în curând va avea loc procesul); poliţia şi justiţia nu a ţinut seama de declaraţiile arestaţilor (arabi), anume că ei fuseseră victime, nu agresori; că nici nu ştiau că "ceilalţi" sunt evrei - nu purtau kipa; "agresaţii" evrei au refuzat să facă declaraţii individuale, doar direcţia şcolii lor a făcut o plângere "pentru act rasist, antisemit".

O asemenea anchetă nici chiar *Le Figaro* nu ar fi îndrăznit să iniţieze, să publice rezultatele.

Ce să se fi întâmplat cu Jean Daniel şi cu ai săi? A îmbătrânit? Sau, îmbătrânind, s-a apropiat de moarte şi încearcă să-şi facă iertate multele şi grelele sale păcate? Acum se plânge că el (tocmai el!) este tratat de… antisemit, fiindcă a permis publicarea unor reportaje despre suferinţele palestinienilor băgaţi în sârme de israelieni…- el care, de la patuzopt, neicusorule… Ei, da: însă când erau tratataţi de antisemiţi Raymond Aron, Alain Besançon, Esther Benbassa, Charles Enderlin nu numai că nu intervenea, să-i pună la locul lor pe "Studenţii Evrei", dar punea gaz peste foc, el cu pana lui, pretinzînd că "acuzaţii" sunt vinovaţi că nu păstraseră… un "echilibru-al-adevărului" în lucrările lor, văzuseră "numai petele, nu şi luminile…"- păi să nu auzi glasul prietenului Sami Damian, profesor de realism-socialist şi apărător al victimelor (doar evrei) în România cea antisemită de călăii: Eminescu, Haşdeu, Mircea Eliade, Marin Preda, Ţoiu, Alexandru George…?

D E C E M B R I E

Duminică 1 decembrie 2002

Nu-i o zi de început de lună, fie aceea şi ultima din an. Cum nu pot schimba calendarul, mă supun lui.

În ciuda lipsei de informaţii - şi scrise şi orale - îi simt pe ai mei confârtaţi scriitori şi jurnalişti într-o situaţie oarecum inconfortabilă, din care însă vor ieşi cu brio şi cu nesimţire, mai ales că au ei alte griji, alte preocupări, mult mai culturale - infinit mai morale.

Vorbesc de cartea mea, **Basarabia**. Au trecut două luni de la apariţie, unii dintre adrisanţii volumelor cu dedicaţie mi-au confirmat primirea, dar, vorba ceea: voi fi scris eu cartea în mult-timp, însă dac-aş şti cât de foarte-mult are să le ia lor ca să o răsfoiască: o dată, de două ori, apoi să o pună bine, în vederea cititului; dar să răspundă? să scrie la vreo revistă, profesionalniciştii noştri cei dragi…? Şi mai mulţi - mai ales: multe - s-au ascuns după degetul împrumutului: «Un prieten mi-a zmuls cartea din mână şi a dat-o în jur - a auzit de ea şi e foarte interesat…» - ceea ce ar trebui să mă bucure, dacă nu m-ar întrista: eu visam un răspuns de la adrisant, nu de la prietenul prietenului adrisantului… Cu atât mai vârtos cu cât mai târziu s-a adeverit temeiul dorinţei mele: persoana în chestie a acceptat să scrie despre cineva care… îi era necunoscut, nu mai auzise de acela (de unde să ştie ce-a făcut, ce-a dres - mai ales ce-a turnat?) - dacă ar fi citit dincolo de pagina 12 din **Basarabia,** ar fi ştiut; iar dacă tot ar fi scris despre Ed. Reichmann - la sugestia extrem de creieratnică a Martei Petreu - măcar ar fi făcut-o în deplină cunoştinţă de cauză.

Ah, cunoştinţa-de-cauză la Român! Cea reactivată acum 11 ani de Negoiţescu prin cartea sa - şi moartă pe loc… Negoiţescu, alt păgubos ilustru!

Nici o publicaţie nu a dat seama de apariţia ei în vreo notă de lectură. Nici măcar în vreun anunţ : "A apărut…cutare carte". Spre surprinderea mea singurul periodic care a semnalat (prin "Interimar") - negativ - publicarea, (în *Viaţa Basarabiei),* a fost… *Adevărul*. Ceva mai târziu acelaşi organ, prin peana tovarăşului C. Stănescu (doar pasajul cu Wiesel, însă bănuiesc motivul curajului scînteist: avea, în text, acoperirea unei personalităţi: Eugen Ionescu) a pomenit - ne-negativ - **Săptămâna Roşie** - cea din *Vatra,* dar nu şi cele din *Jurnalul Literar* şi cea din *Viaţa Românească*.

Bine spunea Ana Maria - care va fi ştiind ea ce spune:

«Pentru cele din urmă delicte literare: **Basarabia** şi **Săptămâna Roşie** - şi mai deranjante, fiindcă scot la lumină adevăruri istorice, documentate, pe care înainte de tine nimeni nu a îndrăznit să le pună pe hârtie - nu evreii au să te mănânce, pentru "antisemitismu-ţi fioros", ci antievreii care pozează în nesfârşiţi iubitori de evrei: «Mânca-i-ar mama să-i mănânce!»… (nu totdeauna ca să-i flateze direct pe Fiii lui Abraham, ci ca să bata şaua, să înţeleagă iapa americană şi să le dea în continuare călătorii, burse, dolari) - de tipul Liiceanu: "Sebastian, mon

frère…", Manolescu: "Eu, antisemit? - din contra!", Adameşteanca, Pleşu, Antohi, Mircea Martin, Ştefănescu, Mihăieş, Dimisenii…

«Pretinzi că fraţii mei goi au să mă atace? Ei cu gura lor?» întreb.

«Nu. Pretind că fraţii tăi goi n-au să se atingă de tine. Situaţia le convine din două motive: ei pot continua să te tacă, aşa cum începuseră a te tăcea după ce Monica lansase cuvântul de ordine: «Goma e contestat»…; apoi le convine pleaşca: să facă evreii treaba asta - în locul lor! La o adică ei vor pretinde că nici usturoi n-au mâncat, nici n-au auzit de întâmplare… Ba chiar că ei nu sunt de acord cu pedepsirea ta… Apoi evreii au experienţă, antrenament în lichidarea antisemiţilor ca tine…».

Aşa o fi - vorbesc de analiză… Numai că eu nu sânt Isaac să mă las înjunghiat de Avraam ca un berbec, fără împotrivire.

Îi simt pe "colegii" de la Bucureşti tremurînd de excitaţiune:

«Acum să vedeţi, fraţilor, cum or să-l execute ovreii pe Goma! Or să-i taie capul pentru ce le-a aruncat în faţă - auzi, la el: "Voi, evreii aţi fost, înaintea noastră, persecutori! Voi aţi belit români, începînd din 28 iunie 40 - noi v-am belit abia după un an…" Sigur, ăsta-i adevărul, dar ăsta-i adevăr de spus în faţă, ca un bou?; cum a făcut tot el în 1997 când a publicat **Jurnal I-II-III**? Şi cum să te legi de ovrei, chiar slujindu-te de adevăruri orbitoare?, nu ştii că ei dictează, nu numai finanţele, presa, cinematograful - dar şi adevărul? E-he, Orwell, ştia el ce ştia…, la ovrei se gândea când a imaginat **1984**. Ovreii îi manipulează pe americani, în toate… Or să-l decapiteze pe Goma, nu cu toporul, ci cu lama de ras, ca să dureze plăcerea… Ştie careva când o să aibă loc execuţia, că nu mai am răbdare: mâine?; poimâine? Ei, da, ovreii nu se grăbesc, întâi se pregătesc bine-bine, ca pentru un spectacol, pentru o piesă de teatru, mai degrabă ca pentru un război-fulger: fiecare ostaş învaţă rolul, partitura scrisă la Centrala de la Tel-Aviv, urmînd a fi recitată după scenariu, la semnalul convenit, de la Bucureşti, de la Paris, de la Praga, de la, ba de la New York, de la Cluj, prin Poeta Apostrufică, nepoata lui Ianoşi, mătuşa lui Manea, verişoara lui Reichmann, cumătra lui Cosaşu… - întru eficace hărţuială… Simultaneitate în atacuri şi nelăsare să deschidă gura a celuilalt - aşa au făcut ei totdeauna: au atacat în haită, concertat şi concentrat, focalizat pe ţintă, o secundă, un minut, hai o săptămână,nu ca noi: un cioban, cu bâta, azi, altul peste cinci ani, că şi-aşa suntem noi eterni…»; şi:

«Iar s-a băgat Goma ăsta în faţă, în loc să aştepte să pornească acţiunea un scriitor adevărat, unul de valoare, cu adevărat reprezentativ pentru breaslă - ce eu n-aş fi putut scrie un pamflet pe tema asta?, e-he, mult mai virulent!, mai ales că aveam acces la arhive, ştiam totul-totul despre evrei încă de pe când scriam romanul despre Ip… după reproşul lui că nu am scris încă "cealaltă faţă a **Străinului**", adică ce ne făcuseră ungurii nouă, măcar de la ocupaţia din septembrie '40… - vreau să spun: pe când lucram la… scenariul pentru filmul care a devenit povestirea **Moartea lui Ipu**…» (nemuritor citat din rostirea, în 1973, a nemuritorului decedat Titus Popovici); şi:

«Aşa a făcut şi în 1968-69 când şi-a trimis în Occident pişăcioasele lui scrieri, ca alde **Ostinato**» (citat din încă-nemortul C. Ţoiu, în 1999, în *Cotidianul*); şi:

«A pornit-o singur, (ca) cu drepturile omului, în '77, nu m-a

aşteptat pe mine, să conduc eu acţiunea şi nu a ţinut cont de sfaturile mele înţelepte: să atace sistemul, nu persoana lui Ceauşescu!» - vezi-l, tot acolo, pe N. Breban în 2001;

«A făcut şi cu evreii, ca un oportunist idealist ce este el!» (după Ţepeneagul cu acelaşi nume, în acelaşi… cotidian, adineauri, în noiembrie 2002).

Luni 2 decembrie 2002

Nici "luni-2" nu-i o zi cu care să începi noua viaţă.

Îmi scrie Niculiţă că la o şedinţă a Uniunii Scriitorilor Daniel Bănulescu a propus reprimirea nominală a scriitorilor exilaţi, excluşi după "rămânerea" lor în Occident. La care i-a răspuns Prelipceanu:

«Au fost reprimiţi în bloc - şi cu asta, basta, nu mai discutăm!»

Bocăncosul Prelipceanu! Eu credeam că, handicapat cum este, de veacuri, de putoarea propriilor obiele sufleteşti, îşi face jocurile pe ascuns, cât mai pe sub masă, la distanţă rezonabilă de nările confârtaţilor… - dar el iese în faţă, probabil ca să-l scutească pe Uricaru de 'niţiative cerătoare de pestemăsuratice eforturi cerebrale… Ce jeg-de-breaslă! Ce prelipcenitate scriitorniceasca! Ce demn reprezentant al rapănului "intelectual" carpatin este Nae! M-am tot întrebat, de când am avut imprudenţa să dau mâna cu el, acum multe decenii şi am întâlnit o macră umedă, rece: după nume pare fi basarabean - chiar o fi, de ce nu, vorba lui Barbăneagră. Doar şi Preaspurcăciunea Sa Plămădeală e basarabean!; şi Aurel Dragoş Munteanu, ciomăgaşul cu papion se declarase basarabean; ca şi Păunescu - ce să mai zic de limbricul de Ţucu Constantinescu, 'Milu Blandianei, consiliat de cine ştie care cretin să se laude că s-a născut la Tighina, deci e basarabean… Mare scofală! Şi dacă se năştea în tren: era trenean get-beget? La patru milioane de minoritari, vorba lui Coposu, treacă şi câteva mii de chelneri ca Nae Prelingeanu; şi debili, (nativi din Argeş), ca Emilul vostru cel binemeritat…

Niculiţă adaugă comentariul lui Daniel Bănulescu: dacă ar fi insistat (el, Bănulescu), adunarea ar fi votat pentru, fiind ea favorabilă… Măi, să fie! Ce bravă a devenit adunarea aceea - atât că nici ea nu ştia. În locul lui (al lui Niculiţă) l-aş fi întrebat pe Bănulescu: De ce n-ai insistat? Ei, de ce… În România nu se pun astfel de întrebări ofensatoare la adresa mimozelor carpatosubtransdanubiene…

Ieri au învins ruşii la tenis. Surpriză. Elţîn, prezent, aplauda din toată moaca lui de bosiac votcangiovnic - fireşte, numai isprăvile alor lui. Dealtfel nici franţujii de ieri nu au meritat aplauze. Jale mare în rândurile naţiei franceze: auzi: să piardă Cupa Davis, după ce taman îl introduseseră pe Alexandre Dumas în Panthéon! Logică… română! (…)

Marţi 3 decembrie 2002

Anca Haţiegan mă anunţă că a scris o scurtă proză, "un răspuns la B&F (…) pentru preluarea/ purtarea vorbei": B&B(alerina).

În aşteptarea originalului, cuvântul "balerina" mi-a clopoţelit, amintindu-mi că… uitasem să notez o extraordinară întâmplare televizuală de acum o săptămână (sau două?) de pe mereu excelentul canal

Arte. A fost transmis în direct de la Lyon un festival de dans. Unele "bucăţi" era bune, altele foarte bune. Iar una: extra/ordinară. Lucrarea (am zis bine: lucrarea) unui cuplu de artişti chinezi din compania cutare (o silabă: Tai? Wan?) din Taiwan…

Credincios păcătoasei mele naturi povestaşe, în primul moment am fost tentat să naraţionez "conţinutul", să "prezint subiectul"… Am reuşit să mă împotrivesc, ţinînd-contra din toate cele patru copite: ce este de povestit într-o… poveste de dragoste? În aceea nu contează atât ceea ce se petrece, cât cum se petrece, în acel *cum* de căutat fiind esenţialul: iubirea dintre o fată şi un băiat; "subiect" clasic, linear, arhicunoscut: un-băiat-iubea-o-fată; ei se întâlnesc; ei se iubesc (o eternitate) - ei se despart - deocamdată, sperăm cu toţii…; totul preţ de zece (şi dacă douăzeci?) de minute.

Ea: chiar prin fardul gros, tencuitor al obrazului se arăta a fi ceva mai puţin ne-vârstnică decât partenerul; el: sensibil mai înalt, probabil nu ar fi avut aerul de mai-tânăr, ba chiar de adolescentric, dacă buza superioară nu i-ar fi fost mult avansată (ca la copiii care au plâns mult; şi ca la cei care încă-şi mai sug degetul). Oricum în ochii (şi în inima mea) era semnalată o oarecare distonanţă între trupul atletic şi căpşorul de efeb - ce să mai vorbesc de buza de sus, infantilină (eu însă, iubitor de… disonanţe, m-am complăcut în omenescul din zeesc). Fiindcă cei doi coborau, nu din munţii Chiungyam Shanmo (am copiat denumirea de pe o hartă şi bănuiesc un pleonasm: shanmo însemnînd… munte) ci din Olymp - în ciuda machiajului tipic, accentuînd migdala ochiului.

Foarte important: pata de culoare (roşu-sânge) purtată de amândoi sub ochiul stâng, precum şi "crăpăturarea" buzei de jos prin patru linii verticale - dar nu la mijloc.

Tot foarte important: ambii purtau pe cap un fel de coroniţă suplă, suport al cozilor (natelor, gâţelor), multe şi subţiri şi mătăsoase, ajungînd până mai jos de pământ (va fi avînd un nume, dar eu, chiar de l-am mai văzut - la dansatori incaşi, africani - nu ştiu cum se cheamă). Tentaculele de mătase neagră jucau un rol de prim plan: de a multiplica numărul braţelor, picioarelor şi în acelaşi timp de a urmări relieful corpurilor, de a le mângâia, de a le proteja, învăl(u)i.

Şi cu asta, gata. Am terminat descrierea, nu doar a accesoriilor şi a machiajului, ci a totului. Fiindcă restul… Restul e… film cu încetinitorul - dar nu filmul, care poate fi ralentizat (mecanic) ci ei, cei doi.

Somn. Apă. Vis, acvariu. Lentoare neumană. Performanţă peste puterile unui pantomim: ridicarea din poziţia culcat în cea din genunchi are nevoie de cam două minute (120 secunde). Fără "paliere de odihnă"; fără zdruncin - numai curgere.

Cu atât mai somn, mai vis, cu cât nici Ea nici El nu deschid ochii. Totul se petrece îndărătul pleoapelor şi în interiorul învelişului numit: piele. Şi, încă o dată: nu ceea ce se petrece rămâne - ci: *cum*…

Fereastră deschisă spre lumea fermecată - cea inexistentă.

Au fost momente în care am regretat că nu am magnetoscop, să-mi re-trec "dansul". Curând mi-a pierit şi regretul şi dorinţa. Mai bine aşa: re-vederea ar fi stricat ceva; totul. De unde să fiu sigur că ceea ce văzusem la televizor nu era o proiecţie a mea, pentru mine, mai degrabă dorinţă decât materializarea ei, de-consum?

Graniţa între erotic şi pornografic: extrem de mişcătoare,

nesigură, greu de trasat - şi mai greu de respectat. Fiindcă iată, "povestea de dragoste" trăită de un chinez şi de o chinezească avea destule momente care te trimiteau la cele mai explicite poziţii, nici măcar din Kama Sutra, ci de-a dreptul din extrem de tristele, trivialele, înjositoarele, "scene de sex" contemporane - însă… însă…

…Însă vulgar, pornografic nu este ceea ce face o pereche în intimitate, ci ceea ce traduce ochiul meu, lipit de gaura cheii, violînd intimitatea. Asta în ceea ce se vede; însă în ceea ce se aude/citeşte… În lumea cuvintelor, dacă spun: un bărbat şi o femeie se fut, mă exprim dur, crud, aspru - şi definitiv nepoetic; dacă spun că aceiaşi se regulează, devin iremediabil compromis prin trivialitate, tocmai pentru că încerc să o spun ocolit; însă dacă spun că un ea şi o el (nu întâmplător am intervertit sexele) se iubesc, fac dragoste, se au bine, şăd - ca la noi, în Basarabia - atunci mă păstrez în frumos şi în adevărat - şi în dragoste - chiar dacă nu şi în real.

Să fie arta varianta, nu cenzurată, dar sigur: cu-gândul-la-spectator (cititor, consumator) al autor-interpreţilor de a "prezenta" ceea ce este prezentabil (şi fără a falsifica)?

Mi-am adus aminte că încercasem, prin cuvinte, să prind un astfel de moment de iubire (nu de dragoste!) lentizată, lichidizată, în **Sabina** - a doua parte, cea care va fi, în sfârşit, tipărită la anul, de Victor Frunză - cea pe care Nicoleta Sălcudeanu o citise în manuscris şi din ea chiar reprodusese în volumul său, **Graffiti** pasajul cu lumina acvarizată. Varianta mea rămânea însă departe de ceea ce am văzut la cei doi chinezi (au să fie adevărat că în viaţa de toate zilele sunt mamă şi fiu?)…

Aşadar, în cadrul acestui festival s-au produs diferite companii; au fost prezentate piese interesante, piese bune (cu toatele din cale-afară de zgomotoase - desigur: chiar vizual: de ce-i vor fi grăbind atâta pe interpreţi regizorii, coreografii, ei care-şi zic: producători de frumos?; ca să urâţească, să zgomot-furiască ceea ce au început?; ca să nu băgăm noi de seamă că, la urma urmei, ei nu au nimic de spus decât… nimica - din pricina asta acopere golul cu urlete, cu agitaţie convulsivă, cu zvârcoliri?) - şi chinezii.

Ceea ce au exprimat ei nu intra în categoria dansului, nici a pantomimei, nici a nimic din ceea ce am văzut. Dar am văzut!

Miercuri 4 decembrie 2002

A fost liberat viceprimministrul Ceceniei, cel arestat de danezi la cererea lui Putin şi venit la Copenhaga în octombrie, la un congres care urma să dezbată exact războaiele din Cecenia. Justiţia Danemarcei a explicat: "probele" furnizate de ruşi anume că cecenul ar fi fost terorist nu sunt de luat în seamă. La care ruşii au contra-explicat ruseşte: că ei nu l-au acuzat pe cecen de terorism activ, ci de "posibilitatea de a fi în legătură cu teroriştii…" (celebra "potenţialitate de a fi duşman", cunoscută bine nouă, celor din Est). Bineînţeles, ruşii sunt ruşi, deci mincinoşi: niciodată nu vorbiseră de vreo "posibilitate", ci de… certitudine. Însă ticăloşia ruşilor nu va putea vreodată justifica laşitatea danezilor care l-au întemniţat pe Ahmed (doar prenumele i-l ştiu), doar rezemîndu-se pe un denunţ calomnios.

Îl locul lui, aş da în judecată statul danez. Dar cecenul Ahmed va fi el un om liber? Sau rămâne pe mai departe un fost cetăţean al Marii Uniuni Sovietice?

Joi 5 decembrie 2002

Plouă fără întrerupere de câteva zile. Se vorbeşte tot mai des, mai cu spaimă despre eventualitatea inundării Parisului.

Vineri 6 decembrie 2002

De două zile nu i-i bine vacii noastre: va fi răcit ca tot domiciliatorul Parisului: tuse, febră, dureri musculare. Nimic grav. Dar plictisitor peste poate. Am şi un fel de migrenă care mă sâcâie, mă scoate din fire… Vorba consăteanului meu din Lăteşti, Sipoş: «Dom'le, am o migrenă la cap, ceva de speriat!». Cum va fi trăit o viaţă întreagă, sever-migrenosul-la-cap Virgil Ierunca? Rău.

Şi uite: nu i-am mai văzut pe Monici de (aproape?) zece ani. Nici ei nu o vor fi ducînd pe roze. Vorbesc, desigur, de laturea ne-materială. Sunt, chiar şi ei, din ce în ce mai puţin solicitaţi de reviste, tot mai rar vizitaţi de foştii protejaţi deveniţi protectori ai lor (Liiceanu, Manolescu, Adameşteanu) iar în bilanţurile "rezistenţei" la român nici măcar nu sunt pomeniţi. Adevărat: ei înşişi nu au fost victime directe, nu au cunoscut închisoarea, nu au fost agresaţi, acolo, în ţară, de Securitate - dar aici, în exil? Nu a fost bătută sălbatic Monica, în 18 noiembrie 1977, cu două zile înainte de sosirea mea în Franţa?, nu a fost comandată execuţia lui Virgil securistului Bistran (al câtulea din clanul securiştilor clujeni?). Măcar dacă Ecaterina Bălăcioiu, moartă la Văcăreşti, aruncată la groapa comună, va fi avînd un semn de-amin-tire în Memorialele Blandienei - protejata de căpătâi a fiicei sale, Monica Lovinescu.

Ei, da, am fost de la început ostil ideii de "Memorial". Chiar de mă voi fi aflat în ţară în timpul nenumăratelor colocvii, conferinţe dezbateri - nu m-aş fi dus. Ca să fac, ce?

Să mă aşez la "prezidiu", cot la cot cu Jela, căpuşă răufăcătoare-falsificatoare de istorie, adăpîndu-se numai din izvorul dezinformativ al Securităţii, prin jegul Pelin? Alături de un limbric viermănoso-veninos, complexat de propria-i laşitate dinainte de 89, care şi-a tot căutat vocaţia, pe după… tufişul amintirilor-despre-rezistenţa-culturală, dar şi când a găsit-o! (în noiembrie 1999!) - ca Mircea Martin (atâtea cuvinte rele, ca să traduc supriza pricinuită de cineva pe care îl consideram cel puţin prieten, iar el m-a atacat pe la spate, în două numere din revista *22*, cu argumente, nu atât debile, cât false, mincinoase)?; să o ascult cu sfinţenie pe Blandiana (autoare a volumului **Persoana întâi plural**, adunînd versuri adânc-plecate partidului - partidul lui Gheorghiu-Dej, cel din 1964, cel care-l băgase pe tată-său în închisoare - copiind "destinul" altui ardelean: pe când Paler-senior asuda sânge la Canal, ca tot Rumânul, Paler-junior, cu grad de "jurnalist" agerpresist - ajunsese şi la Roma, de unde a fost expulzat, bănuit de spionaj pentru sovietici, fusese şi la Budapesta, în 1956…) - mi-am recăpătat suflul şi m-am întors la imaculatra Blandiană: cea devenită

de profesie "deschizătoare de dezbateri" despre *suferinţele noastre* - nu ale sale, eternă profitoare; *ale noastre,* nu ale *lor* - pluralul trimţind la "dânsul" reporterul Rusan Romi jurnalist antiamerican-pe-banii-americanilor. Aşadar să stau nemişcat şi să o ascult politicos pe "rezistenta" Blandiana re-povestind suferinţele cumplite la care o supuseseră comuniştii bestiali, persecuţiile oribile, interzicerea ei, o poetă atât de mare, de a publica *o eternitate de şase luni de zile!,*vă daţi seama? Sărăcuţa sertaristă, cum o căinase Monica Lovinescu, fabricanta "Anei Ipătescu a zilelor noastre", împreună cu S. Damian, purtător de poşetă a celei care fusese tot timpul o colaboraţionistă inveterată a regimului comunist - servicii pentru care a fost împărăteşte răsplătită cu călătorii în toate ţările, cu bursă Fullbright şi bursă Herder (am zis bine, fiindcă *Bucureştiul cerea,* iar *occidentalul* - turc contemporan - *plătea*)?

Care, *noastre,* când Blandiana şi cu Rusan, actualii promotori ai Memorialului Suferinţei Vesele (ochiadă în direcţia escrocului, calpuzanului Wiesel cel amator de Săpânţă), ai Mauzoleului Neruşinării Naţionale se "documentau" prin America? - în timp ce eu, de-o pildă, eram interzis ca scriitor, apoi dat afară din slujbă, apoi arestat, apoi anchetat "la Rahova", apoi silit să-mi părăsesc ţara? Care, *noastre,* când Blandiana, cea care debutase cu un volum întreg de poezii pe-linie, dar ce linie!, demne de o fiică de deţinut politic anticomunist! - făcea, atât la restaurantul Casei Scriitorilor, la domiciliul bucureştean, cât şi la casa de la ţeară (de la Comana, lângă Bucureşti) onorurile mesei tovarăşului Gogu Rădulescu odios aparatcik şi notoriu diversionist de stat şi de partid, vizitat cu asiduitate şi de alţi directori-de-opinie, care, ca şi ea, după 1989 au făcut carieră de mari "anticomunişti": Buzura, Dinescu, Manolescu, Zaciu, Dimisenii?; Blandiana, campioană absolută la minciuni (dacă boi de români, chiar cei care cunosc adevărul, nu-i zic nimica…), cea care pretindea că în vara anului 1989 este "arestată la domiciliu" păzită de un miliţian care nu-i permite să iasă (păi dacă era arestată-la-domiciliu! - găselniţă folosită şi de Mircea Dinescu, pentru a-şi descrie Închisorile Sale sub Ceauşescu), când fiorosul Cerber păzea… casa lui Gogu Rădulescu - de vis-à-vis, şi nu…, ca să zic aşa, vis-a-vis-a…(o ştiu de la Gellu Naum); Blandiana cea pe care Monica Lovinescu mă tot îndemna să o bag în PEN Club, fiindcă "are domiciliu obligatoriu, sărăcuţa"), dar îmi transmitea condiţia pusă de sărăcuţa persecutată: numele meu să nu apară în comunicat ; Blandienii cu acelaşi nume, doi, care bântuiau planeta, călătoreau peste tot, în timp ce colegi de-ai lor, cu nimic mai puţin scriitori ca Grigurcu, Dimov, Valeriu Cristea, Marcel Mihalaş (în mod abuziv mă introduc şi pe mine) nu puteau beneficia măcar de categoria cea mai de jos a călătoriilor prin Uniunea Scriitorilor: URSS, vai, locul naşterii noastre, ca basarabeni…

Care *suferinţă* a lor?: cea "împărtăşită" cu mine - de pildă la 13 aprilie 1977? Când eu mă supravieţuiam în beciul Securităţii de pe calea Rahovei, iar Blandiana (ca şi Zaciu, ca şi Manolescu, ca şi Buzura, ca şi Sorescu…) - cu toate că ştia foarte bine unde mă aflam eu, "colegul, confratele"ei, şi pentru ce anume, a votat (şi ea) excluderea confratelui-coleg din Uniunea Scriitorilor, pentru "trădare de ţară"?

Şi mai ce? N-o fi vrînd, ca supliment şi cheia de la cassa cu bani? (să nu spun vorbă mare: a şterpelit-o şi pe aceea, cu tot cu Ostap

Bender - dată dracu', fata popii Coman!; cum cade ea totdeauna în picioare, ai zice: o adevărată blandiană!).

În paginile trimise mai deunăzi de Anca Haţiegan se află şi un reportaj de la ultimul spectacol sunet-şi-lumină al Colocviului de la Sighet, 2002 (presupun că este în curs de publicare). Citez din episodul cinei de la restaurantul hotelului:

"…mă trezesc la un moment dat, izbucnind: *Ce bine trăim noi pe seama lor!* (…) Dana Ţăranu [fiica fostului deţinut N. Mărgineanu, psihologul, soţie a compozitorului Cornel Ţăranu - n. m.] şovăie, retrăgîndu-se în ea pentru câteva secunde, apoi hotărăşte: *De ce? S-ar fi bucurat foarte tare să ne ştie aici... Că nu i-am uitat…* Fie!" (sublinierile marchează replicile şi aparţin Ancăi Haţiegan).

Însemnările (am fost tentat să scriu, neofensant: "mâzgălelile") unei copilţe - deşi nu este vorba de vârstă, ci de prospeţimea antenelor cu care ea pipăie şi învaţă lumea, ca cel mai tânăr dintre colocvioţi - au concentrat în o singură frază esenţa "problemei", prin proposta ei, de copil încă, şi riposta - dealtfel, blajină, plină de înţelepciune, a unei persoane de vârsta mea şi care, în copilărie şi în adolescenţă suferise cumplit din pricina tatălui ei, închis.

Eu, etern perdant, păgubaş prin vocaţie merg cu/pe proposta inocenţei (*«Ce bine trăim noi pe seama lor!»*), nu vreau în ruptul capului să am de a face cu riposta cea moale, chibzuită, înţeleaptă-de-veacuri - care trage concluzia (ei) şi dă tonul (lor, al supravieţuitoriştilor) pentru viitoarele "adevăruri-de-acceptat".

Dacă nu aş şti că A. H. este mult legată de Dana Ţăranu, i-aş comunica ceea ce am mai scris-scris-scris, repetat-repetat, ceea ce ştiu eu şi ştiu toţi *ai mei* - şi încă nimeni şi nimic nu m-a contrazis - despre deosebirea, ba chiar opoziţia dintre un (fost) deţinut şi (câte) un membru al familiei sale: soţie, frate, copil - chiar persecutat la sânge, însă neîncarcerat. Dar am eu oare dreptul să deflorez sufletul unui copil care crede că tot ce zboară e şi drept - nu doar frumos-sclipicios?; am eu dreptul să violez inocenţa în materie de morală generală a unei minore, luînd-o de ceafă şi dînd-o cu nasul prin realitatea-reală?; s-o oblig să privească acolo unde-i arăt eu noroiul, putoarea, scuipatul, latrina, urâtul - şi cerîndu-i să şi accepte adevărul-meu?

Al-meu, o fi; dar va fi el şi adevărat? Şi ce fac oamenii cu un astfel de adevăr-adevărat?

Frumosul *ţi se* descopere: adulţii li-l arată copiilor, li-l explică;

Urâtul - şi adevărul - se descopere de unul singur.

[Familia noastră a fost alcătuită din trei persoane - mari şi late - toate trei cu puşcărie, tata cunoscător şi al Siberiei… Cu toate acestea, faţă cu arestarea mea (apoi procesele, apoi aşteptarea…) ei, deşi foşti puşcăriaşi şi actuali basarabeni ("actuali basarabeni" are înţeles de eternitate, chiar dacă basarabenii de ei au murit de decenii), au avut un comportament de… ne-refugiaţi, de ne-puşcăriaşi, de ne-basarabeni. De mama, ce să zic, am zis-scris în **Lăteşti** continuarea (neterminată) a **Gherlei**: îmi tot reproşa - chiar dacă era o litanie, cu semnificaţia cuvintelor pierdută - că le-am făcut "una ca asta", că nu mă gândisem la ei când făcusem ce făcusem, ca să intru în puşcărie. Tata era mai puţin direct: el mi-a povestit de mai multe ori cum, după arestarea mea, s-a îmbolnăvit de plămâni, fiindcă, venind cu pachet (!) la închisoare,

îl bătuse un ofiţer de la poarta Jilavei, îl îmbrâncise într-un şanţ cu apă, de unde nu l-a lăsat să iasă, îl dădea înapoi, lovindu-l cu picioarele… Pe toate acestea le-am simţit, resimţit - şi m-au culpabilizat. Numai că, dacă ei, bieţii, nu se putuseră stăpâni de a mi se plânge: cât suferiseră gândindu-se la suferinţele mele, arestatul, niciodată, niciodată nu scăpaseră un cuvânt ca reproş pentru necazurile pricinuite la dosarul lor de… dosarul meu. Este adevărat: nu aveam fraţi ameninţaţi de exmatriculare din, ori de neadmitere în liceu, facultate; părinţii nu fuseseră daţi afară din învăţământ, ca pedeapsă, iar tata credea că găsise explicaţia: ei, ca învăţători refugiaţi în Ardeal fuseseră totdeauna trimişi în satele cele mai grele, cele mai izolate, mai fără mijloace de comunicaţii, unde nici un învăţător normal (citeşte: nerefugiat) nu ar fi acceptat să meargă; apoi: exact de la 23 august 1944, ei (ca toţi învăţătorii refugiaţi) erau "dopurile" învăţământului elementar din ţara întreagă: nu cârteau când erau detaşaţi întru astuparea "găurilor" pricinuite de dezertarea vreunui învăţător în cursul anului şcolar, nu protestau când erau numiţi la altă şcoală, în alt sat, uneori la mare distanţă de cestălalt - şi nu de puţine ori, despărţiţi: mama într-un sat, tata în altul din celălalt capăt al raionului. Tata mai adăuga un motiv: amândoi erau foarte buni învăţători, cu şcoală normală din Basarabia - apoi cum nu aveau casă, nu aveau vite, se ţineau numai de… meserie, de şcoală. Nu credeam că acest din urmă motiv i-ar fi păzit de a fi daţi afară din slujbă… Dar nu spuneam nimic.]

Cât am stat în Bărăgan, în Lăteşti, am avut multe, mult prea multe prilejuri să fiu martor fără voie, al "explicaţiilor" dintre foşti colegi de închisoare acum de domiciliu obligatoriu şi membri ai familiei lor (cei care mai aveau aşa ceva) - explicaţii care alunecau rapid de la reproşuri generale la răcnete, blesteme, urlete de ură şi la rupturi - definitive.

Ce făcuse Securitatea din noi!: după ce ani şi ani ne chinuise, bine-bine, pe fiecare în parte, deţinuţi şi ne-deţinuţi (am evitat "liberi"), ne aşeza faţă-n faţă - ca la Piteşti, ca la Aiud: foşti deţinuţi şi mamă-tată-frate-soră - şi ne punea să ne detestăm, pălmuim, zgâriem, scuipăm, insultăm; iar fraţii-surorile noastre la care ne gândisem cu atâta dragoste (fraternă) în închisoare, tata-mama pe care-i purtasem în suflet prin toate celulele colindate - disciplinaţi, condiţionaţi mai mult decât noi, condiţionaţii sub tortură - ne aruncau în faţă toată durerea şi ciuda şi otrava şi ura adunate, provocate şi întreţinute de Securitate:

«Ne-ai făcut atâta rău, de parcă ţi-am fi fost duşmani - de ce te-ai apucat de prostii?!»;

«Întreabă-l pe frate-tău ce crede despre frate-său, cel care nu s-a gândit la el şi cu mâna lui i-a închis uşa spre şcoală, spre facultate, spre o slujbă normală!»; şi, în finalul tragico-previzibil:

«Nu vreau să mai am de a face cu tine, nu mai eşti fiul (fratele, părintele) meu!».

Existau, existau şi excepţii - că tot vorbesc de clujeni: am cunoscut-o pe mama lui Adrian Marino, sânt sigur că nu îi reproşa fiului său închisoarea; dar sânt şi mai sigur că soţia sa, minunata Lidia Bote nici în gând nu îi va fi făcut vreo imputare. Apoi Romul Pop zis Bimbo: el avea relaţii cu totul… nepământeşti cu fata, apoi logodnica, apoi soţia, apoi mama copiilor săi, Tereza…

Însă alţii… Mulţi alţii, mai ales deţinuţii din generaţiile prece-

dente… Iată, pe uliţa noastră din Lăteşti (buza secerii…), din cei vreo zece familişti doar unu mai avea familia întreagă, deşi Securitatea îşi va fi dat toată silinţa s-o distrugă: Ghiţă Pop, fruntaşul ţărănist (să fi fost cel din Comisia de Armistiţiu de la Moscova, în septembrie 1944?) nu fusese părăsit de soţie: Doamna Pop stătea tot timpul în Lăteşti, va fi avut ea o mică pensie, o vor fi ajutat rudele, Dumnezeu ştie, fiindcă ei nu ar fi putut lucra nici ca supraveghetori de găini, îi bătea vântul, atât de neputincioşi ajunseseră…

La ei, la "divorţaţii" de Securitate, la "decăzuţii" - tot de către Securitate - din dreptul părintesc mă gândesc, provocat de observaţia unei fetişcane pe care "revoluţia aceea" (1989) o prinsese în clasa a VI-a, însă nici după "aceea" nu aflase mare lucru despre "înainte" - de la părinţi, de la bunici… Că aşa e legea-supravieţuirii: taci şi-noţi…

Deci, încă o dată: am dreptul să-i dezvălui şi partea întunecată, vinovată, de nemărturisit, a multor familii de deţinuţi?

Fireşte, nu.

Însă am dreptul - meu, personal, subiectiv, etc de a pune pe hârtie, aici, în jurnalul meu şi personal şi foarte intim (difuzat pe internet…) - pentru a câta oară? - *suferinţa mea, a noastră* - nu a *lor*?

Triestinii, chiar cei de origine slavă, mai precis: slovenă, când vorbesc de sârbi, sloveni, croaţi, "iugoslavi", nu îi numesc, ci arată peste munţi, la răsărit şi zic: «loro» = "ei"… Amestec de dispreţ, de teamă ancestrală (de barbari), de ruşine (dacă arătătorii sunt *loro* ei înşişi; arătaţii…).

Eu nu resimt nici teamă, nici ruşine şi nici dispreţ - faţă de *ei*. Ei, în general (şi nesubliniat), nu au nici o vină că nu au făcut închisoare (chiar dacă judecă unul ca mine, masochist, care a făcut totul ca să fie închis…); nu au vreo vină nici chiar dacă atunci când părintele, fratele, unchiul intraseră în închisoare, ei, în disperarea lor de persecutaţi fără vină, avuseseră gânduri, chiar cuvinte grele la adresa părintelui, fratelui («din cauza ta şi a prostiilor tale politice suferim noi…») - ceea ce pretind acum a fi simţit-zis atunci: minciuna lor, să se spele pe cap cu ea; nu pot fi consideraţi vinovaţi nici aceia care, fie convocaţi la Securitate, fie în vreo şedinţă publică, se lepădaseră de "duşman", divorţînd (ca să-şi poată creşte copiii), "delimitîndu-se" de el (ba de-a dreptul declarînd, sub drapelul detaşamentului de pionieri, că "nu se mai consideră copilul duşmanului, ci al partidului"). Acestea, oricât de detestabile ar fi - detestabilă între toate rămânînd *cauza cauzelor: Securitatea* - intră în categoria tentativelor de supravieţuire.

Nu-i pot suporta însă pe "istoricii" de soiul colhoznicelor de la editura Vremea (care au ouat **Memorialul ororii**), cu ajutorul neprecupeţit al securistului Măgureanu şi al turnătorului cu condicuţă, Quintus; nici pe cei de la de la Humanitasul tovarăşului Onişor, a "doamnei Doina J.", Analfabeta Sprinţară, Agitata Ploşniţă, Capra Scriitoreasă. Dezinformatoarea Fruntaşă Jela, în **Lexiconul negru,** *a fabricat categorii de vinovaţi după indicaţiile Securităţii* - dealtfel citează de zor din javra de Pelin; pe unii criminali securişti îi tace (pe colonelul Mitran, de pildă), în timp ce îi taxează de "torţionari" pe nefericiţii studenţi de la Piteşti - ei, da: cei care, ca să nu fie ucişi ei, au torturat, au ucis - dar care le-a fost (răs)plata? Nici măcar o gamelă de arpacaş ca supliment - ci ne-tortura, asta le-a fost "recompensa". Îi tace

pe Caraman ("prietenul" NATO-ului…) şi pe Voican Sturdza-Clytoris, criminal dovedit (oare *de ce Humanitasioţii îi "uită" pe aceşti bandiţi securişti?* - la această interpelare să răspundă *Liiceanu, el să explice dece-ul organizării, în 1990, la proaspătul sediu al GDS a întâlnirii amicale cu Măgureanu a... disidenţilor* - cine-mparte parte-şi face! - la care a luat parte şi Doina Cornea!), nu-l pomeneşte pe Calciu (de ce?), îi bagă în aceeaşi oală pe călăi şi pe victime sub eticheta: "torţionari", specializată în a da vina propriilor imbecilisme pe alţii…- şi nu în ultimul rând calomniatoare emerită a lui Caraion - la instigarea Monicăi Lovinescu… şi cu "argumente din sursa Pelin" a afirmat că poetul scrisese paginile publicate apoi de *Săptămîna* lui E. Barbu doar pentru… a obţine un paşaport pe care nu-l dorea! ;

Şi nu-i pot suporta pe profitorii-de-război, hoitarii de teapa Blandienei, Adameşteanei, a lui Buzura, Pleşu, Liiceanu, Antohi, St. Tănase, aceşti bravi care şi-au cucerit "cu ghearii şi cu dinţile", citat din un prozator minoritarăş - locurile la tribune, burse, congrese, după cele de la balconul Universităţii, acum: la Sighet - despre represiunea comunistă, se-nţelege!- şi nimeni nu-i întreabă:

«Ce-aţi făcut până la 22 decembrie 89 fix, voi, vitejilor, voi, conştiinţe ale naţiei, de nu vi s-a auzit glăsciorul? - a, da, aveaţi treabă: făceaţi cultură-curată-în-patru-labe şi cu bon de la Gospodăria de Partid»);

[Cunosc motivul: teama că întrebarea le-ar putea fi întoarsă: «Dar voi, interpelatorilor, ce aţi făcut - până la 22 decembrie - fix?»]

Nici pe fiii, pe fiicele martirizaţilor, ucişilor în închisori, pe a căror spinare (!) odraslele înfiinţează, ca pe nişte ordinare "buticuri", fundaţii (care adună fonduri!) - ca Andrei, fiul lui Gheorghe Ursu:

[În toamna anului 1985 Camilo Baciu, recent cunoscut, îmi telefonase, cerîndu-mi să organizăm la Paris o campanie de liberare a prietenului său, "scriitorul Ursu, care a publicat un volum la Litera şi a fost arestat de Securitate pentru un jurnal intim…". Nu auzisem de scriitorul Ursu, însă ştiam de multă vreme că există şi persoane de care n-am auzit…; apoi mă atinseseră: *Securitate* şi *jurnal-intim* confiscat: pe prima o cunoşteam foarte bine, nu trebuia să mi se facă un desen, cât despre jurnal-intim… - dar şi eu fusesem arestat pentru jurnal în 1952, ca elev de liceu la Sibiu… Drept care, pe dată am telefonat prietenilor Monica Lovinescu, Mihnea Berindei, Maria Brătianu, Sanda Stolojan, Matei Cazacu, Alain Paruit…- împreună cu care mai organizasem acţiuni de apărare a unor compatrioţi căzuţi între fălcile Fiarei. Chiar dacă nici ei nu auziseră de "scriitorul Ursu", nu era un motiv să nu încercăm ceva… Dar ce?, în special, fiindcă în-general aveam experienţă? Totul depindea de informaţiile ce ne-ar fi permis să personalizăm "cazul" şi pe care avea să mi le dea, în curând, Baciu - el se afla în legătură cu familia Ursu. Numai că au trecut câteva zile până să mă recontacteze. Era încurcat: familia cerea *să se facă* ceva - urgent - pentru cel arestat (trecuseră câteva săptămâni şi nu fusese liberat, ca de obicei, în ultimul an, când era mereu convocat), dar… *să nu se facă scandal* şi să nu se pomenească numele membrilor familiei, fiindcă băiatul lor aşteaptă să primească paşaport pentru Canada…

Nu pentru prima oară mă aflam în faţa "problemei" care, oricât de gravă ar fi fost, nu mă împiedeca să mă gândesc la nemuritorul

Caragiale, cu: "Aibi curaj ca mine: o dăm anonimă!" În primăvara anului 1977 când adunam adeziuni pe Apelul pentru respectarea drepturilor omului, mulţi oameni de bună credinţă semnau doar pentru a obţine paşaport - pentru aceasta riscau să fie interceptaţi de Securitate, ameninţaţi, bătuţi… Au fost şi câţiva care îmi cereau, mie!, paşaport, dar… nu-şi spuneau numele (ba unul m-a asigurat că îl completează el, să nu mă ostenesc, să i-l dau aşa, în alb!). Iar acum familia Ursu (în fapt soţia) cerea ca, prin acţiuni din afara hotarelor României, să-i fie liberat bărbatul - dar… să nu se facă scandal… Când până atunci, prin mult-hulitele "drepturi ale omului" totul se obţinuse prin… scandal, citeşte: bataj mediatic, *cuvânt* rostit şi scris!

Şi nu pentru ultima oară: în vara anului 1989, când Monica Lovinescu mă determinase să fac demersurile necesare pentru ca şi Blandiana să fie primită în PEN Club (ca mai înainte, tot la iniţiativa mea: Tudoran, Nedelcovici, Dinescu), după ce îl vizitasem pe poetul Tavernier, atunci preşedinte al PEN Clubului Internaţional, prezentîndu-i noul caz - şi minţind fără ruşine de la A la Z, pretinzînd că cea propusă e foarte persecutată în România, şi că e urgentă apărarea ei -, Monica Lovinescu m-a anunţat că… Blandiana este de acord (!) cu cooptarea, întru protecţie, cu condiţia: să nu apară în comunicate numele lui Goma (întâmplător preşedinte al PEN Clubului Scriitorilor Străini în Franţa, organism care făcuse propunerea cu pricina…).

Înapoi la Ursu: am aşteptat ca "familia" să fie de acord pentru "scandal"- singurul mijloc pentru a-l salva pe bietul om din ghearele Securităţii (nu ştiam că şi din ale morţii) - doar o mai făcusem şi tot după câteva "urlete" în presa occidentală fuseseră liberaţi - în 1978-79: Noica, Ţuţea, Calciu, Petrişor, Aurel State, Octavian Voinea - însă următoarea veste prin Camil Baciu a fost:

«Pe Ursu l-au ucis la Rahova - soţia lui a fost chemată la morgă pentru recunoaşterea corpului…»

Astfel a fost sacrificat Gheorghe Ursu. Nu pe "altarul drepturilor omului", cum ne explica, atunci, de la tribuna sa de…"refugiat politic din România" (în America), tovarăşa noastră de veacuri Nina Cassian, ci pe acela, mult mai… omenesc, al familiei sale. Camil Baciu nu m-a mai contactat, deci n-am aflat dacă fiul a beneficiat de moartea tatălui prin căpătarea paşaportului pentru Canada; nici dacă, după decembrie 1989, când a început să caute *adevărul* despre moartea lui Gheorghe Ursu, *a recunoscut şi adevărul* despre responsabilitatea soţiei în sacrificarea soţului pe altarul… paşaportului fiului, Andrei, cel care, în ultimii 12 ani a vânturat mai mult aer mediatic decât, de pildă, familiile Maniu, Brătianu reunite - chiar dacă un mort rămâne un mort…]

…Ca fleaţa inocentă (pleonasm eufemizant) de fiică a lui Petre Pandrea, pe nume Nadia: a încredinţat manuscrisele - în fapt: declaraţiile-de-la-Aiud ale tatălui său trecut prin maşina de tocat oameni a reeducării - unei hiene ca Dimisianca, iar aceea a publicat în volum, cu mult tam-tam publicitar dovezile-scrise ale cedărilor noastre. La urma urmei, aceştia (fii, fiice) sunt mai detestabili decât sinistrele-celebrele văduve şi fiice abuzive ale literaturii-culturii române: Nouchette Gafencu, Dorli Blaga, Mitzura Arghezi… Acelea profitau de notorietatea defuncţilor părinţi ori soţi (ceea ce, la urma urmelor, era dreptul lor, făcea parte din moştenirea lăsată urmaşilor), ceştialalţi, fiii,

fiicele, soţiile de deţinuţi politici… - iată, au ajuns să trăiască - nici măcar bine, ci doar atât cât să se spurce, acceptînd să participe la "Reconcilierea Naţională", pusă la cale şi urmărită cu tenacitate de Securitate, a călăilor cu victimele prin acei inconştienţi membri ai familiei depunîndu-şi curul pe scaunul de la masa benchetului neruşinat, nesimţit, prezidat de o blandiană, pe mormântul (uneori neştiut) al lor.

Mi-e greu, mi-e jale, mi-e milă pentru A.H. care nutreşte o adâncă afecţiune faţă de fiica lui N. Mărgineanu. Am eu dreptul să-mi bag coada intrigii între ele, (aproape) mamă şi fiică? Să adâncesc eu, venind cu "argumente", cu amintiri din Casa Morţii fisura deja pornită la cina/ cu pricina, când fata "s-a trezit" izbucnind:

«Ce bine trăim noi pe seama lor!»

Nu. Nu am dreptul să tulbur mâlul. Dar să zic, dar să-mi zic…

Deşi îmi vine să urlu, să zbier în gura mare ceea ce…

Când va citi ceea ce am scris…

Dar ce ar fi trebuit să fac? Să *nu* scriu?

E-he, câte *nu ar fi trebuit să scriu* la viaţa mea - dacă aş fi fost cuminte; dacă aş fi fost om de înţeles şi *n-aş fi scris ceea ce am scris,* acum aş fost şi eu om printre oameni, preşedinte de fundaţie (adunînd fonduri), şef de partid (ţărănisto-creştino-securist - adunînd subvenţii nemţeşti), aş fi deschis "dezbaterile" despre rezistenţa anticomunistă, aş fi făcut teoria rezistenţei prin cultura curată cu voie de la Secu, aş fi dat cuvântul "specialiştilor fenomenului".

Mai există o categorie de simpatrioţi… Eh, aceştia…

Îmi produce greaţă şi milă (dar nu condamnare) acel special mod de "răsucitură" al unora - şi despre asta am mai scris:

X, prietenul, colegul tău, strâns cu uşa de securitate (sau de "cerinţele" Cadrelor - în chestiunea unei promovări), dă despre tine o declaraţie… defavorabilă - iată, nu i-am spus direct: delaţiune, turnătorie; ţi-o mărturiseşte singur, băşcălios («Să vezi ce chestie mi se-ntâmplă… Ha-ha!…»), sau după ce tu, aflînd, îi arunci în obraz măgăria, el o explică, o justifică astfel:

«Eram încolţit, mă aflam într-o situaţie fără ieşire, nu aveam decât soluţia asta»… (adică: turnătoria).

Dacă ar fi rămas aici, la recunoaşterea "situaţiei" - într-adevăr, corneliană - tu, cel-turnat-fără-voie (mai adevărat: de-nevoie…), ai fi ridicat din umeri şi, dacă ai fi fost bun creştin, l-ai fi consolat:

«Lasă… Nu-ţi mai face sânge rău…»

Însă X: fără bun-simţ, fără măsură, fără obraz, fără simţire (altfel spus: nesimţit) nu se opreşte aici, la recunoaşterea propriei slăbiciuni, a păcatului - trece fulgerător la interpelarea-interpelatului, adăugînd:

«…Tu ce-ai fi făcut în locul meu?»

Despre asta era vorba? Despre ce *aş fi făcut eu* - dacă?, nu despre *ceea ce a chiar făcut el*, măgarul?

Tactică mizerabilă de *schimbare-a-locului,* scopul fiind tentativa de diminuare, ba chiar de ştergere a propriei culpe, prin implicarea… ta, victimă a lui (doar tu fuseseşi turnat de el - nu viceversa!). Printr-o astfel de interpelare, viermele din/de amic nu întreabă, ci răspunde în locul tău - implicit - când nu o face explicit:

«În locul meu şi tu ai fi făcut la fel!»

Iată în rezumat viaţa-şi-opera directorilor de conştiinţă români, actuali: Liiceanu, Pleşu, Blandiana, Manolescu, Adameşteanu, Buzura, Breban, Pintilie (cei cu: «Am colaborat cu toţii - mai mult sau mai puţin»). Până la 22 decembrie 89 ei colaboraseră (unii golăneşte, alţii aristocraticeşte, precum Paleologu) cu Dictatura fie "doar" prin acceptarea jugului, prin păstrarea tăcerii, complice, când nu au fost (deci sunt, în veci!) de-a dreptul auxiliari ai Securităţii, ca Buzura, ca Pleşu. Însă la o eventuală "explicaţie" cu vreuna dintre victime "directorul" nici nu aşteaptă să formulezi acuzaţia, se porneşte el cu tancul lui…

Or maşina de gândit-acţionat a celor numiţi mai sus, mai cu seamă gingaşa-tanchistă Blandiana, îi calcă în şenile, atât pe ezitanţi (care vor fi avînd şi ei vreo muscă-două-pe căciulă), cât, ceea ce este foarte grav: pe tineri.

Spiritele inocente, fragile, fragede, neinformate, impresionate de pospai, de machiaj, de paiete, de vorbe-vorbe, de minciuni sfruntate - nu rezistă la agresiunea "neagresivă", la ocupaţia travestită în liberare (nu degeaba vorbesc de tancuri…) - iat-o pe A.H., refuzînd să accepte-asiste-admită căderea zeilor, dărâmarea idolilor (doar a celor de la Cluj, unde "directorii" Zaciu, Papahagi, Borbély, Blandiana trag şi postum profituri de pe urma… "rezistenţei" lor împotriva dictaturii în chestie). E de crezut o asemenea… opoziţie. În acest timp profitorii de război în loc să tacă, să-şi vază de ciubucurile lor: ministere sub Iliescu, subsecretariate, ambasade, burse, călătorii, catedre de "gulagologie", colecţii de "procesul-comunismului" (făcut de Pelinul Securităţii sub pseudonimul "Jela"!), de prada lor de jefuitori de cadavre - după exemplul lui M. Martin, bine-crescut, bine-educat, bine-şcolit, bine adăpostit, cu întregul clan al său întâi în administraţia culturii (prin concernul Fundaţiei Securităţii Culturale Cândìa-Buzurìa şi organul său *Dilema*) în… zi-i pe nume: cultura-propriu-zisă - şi care va fi suferit, bietul, auzindu-şi colegii minţind cu seninătate, lăudîndu-se neruşinat cu ceea ce *nu* făcuseră - şi profitînd de zor de înşelătorii - bănăţean zăbavnic fiind, abia în 1999, deci la 10 ani după "Revoluţie" s-a hotărît să se declare şi el vajnic rezistent-prin-cultură!

Iar acum citez din nou din A.H., pp. 9-10: ea îl indică pe A. Codoban, însă precizează că prin gura aceluia vorbeşte instanţa moral-culturalicească clujă: I. Vartic şi L. Maliţa, echinoxiştii teoretizatori, deci justificatori ai laşităţii, ai dezerţiunii, ai patrupedităţii scriitorului român:

"…la noi, la români nu a existat un Sistem de cenzură (...) N-au existat norme clare de acceptare sau respingere a cuvântului scris; cât săritul muştarului, ţâfna, prostia, fixismul - i se punea pata cuiva şi gata! Cu ce riscuri? Exmatricularea sau datul afară din slujbă, în cel mai rău caz" (sublinierea îmi aparţine).

Vasăzică aşa: la voi, la români nu a existat un "sistem de cenzură" - doamne fereşte, cum să existe aşa ceva - la voi, la români! La urma urmei, normal: *ce* să fie de cenzurat, la voi (la români), după ce *vă autocenzuraseţi* de şaişpe ori cu mâna voastră un singur text; după ce *vă întrecenzuraseţi* bine-bine, în veselă devălmăşie la cenaclul-şcoală-de-rezistenţă-prin-cultură numit Echinox? Cum să existe "norme clare de cenzură" pentru autori-de-cărţi ca voi (model: Buzura, cel care nu aşternea pe hârtie o singură literă dacă nu avea

dubla asigurarea : de la Dimisianca şi de la Gogu că scrisul lui va fi tipărit; modelul Zaciu: cel care era convins: prin cereri respectuoase adresate Puterii se rezolvă şi… "cazurile de aşa-zisă cenzură"); ce să mai fie de "cenzurat" la voi, păstoriţi de "Corifeii" care v-au explicat o singură dată, nu a fost nevoie să repete - o, dar cum vă mai convenea explicaţiunea!, cum vi se potrivea ea ca o mănuşă! - că ceea ce contează în viaţă este *cultura-care-rămâne* şi pe care o poţi face oricum: cu capul plecat, în genunchi, în patru labe, pe burtă, ce contează "poziţia", contează rezultatul!

Contează (numai) rezultatul? - foarte bine, să vedem "rezultatul" culturii-în-patru-labe practicată de voi!

Cea mai cunoscută şi mai tristă şi mai impozantă ruină: **DSR**, "Dicţionarul Zaciu": pentru el corifeii au bătut o eternitate de două decenii apa-n piua "cererilor", a "audienţelor", a consultării buletinului menstrual al tovarăşei Doxănescu, a mătăniilor la altarul certificatului de scriitor al Tovarăşului Dumnezeu (liberat de Manolescu) - demersuri potrivit sfaturilor lui Gogu: "nu prin scandaluri, ci pe cale legală, ca nişte adevăraţi ardeleni care respectă autoritatea…" Iar opera (care încetase de a mai fi doar a lor, ci devenise a noastră, a tuturor românilor, chiar neliteraţi) a fost înmormântată cu Fanfara Securităţii, datorită impotenţei structurale - dar cât de intelectuale! - a Corifeilor; a orbitoarei inadecvări a "tacticei" lor (în realitate, tactica Partidului, prin frâna Gogu Rădulescu şi auxiliariatul lui Buzura, nepotu-său).

Celor care mai au îndoieli li se recomandă să-şi învingă greaţa şi să citească întristătorul "Dosar" semnat de Mircea Zaciu (în fapt: suplică mult-supusă adresată Drăguţului Împărat) aşezat în fruntea primului volum - **probă scrisă** a lipsei de coloană vertebrală a breslaşilor de pe ogorul fără haturi al literaturii noastre cotidiene.

"…la noi, la români nu a existat un sistem de cenzură"…

Ce sfântă neruşinare!

Nu a existat un sistem de cenzură…? Atunci cum se face că Eminescu a fost mereu *mutilat*, mereu *interzis*? Sau va fi fost pedepsit prin… *cenzurare,* însă fără un "sistem de cenzură"? Dar Blaga? Dar Goga? Dar Maiorescu? Dar Lovinescu? Să fi fost ei… lăsaţi pe dinafara literaturii române (de la origini până în prezentul de aur) doar pentru că un juncan ca Ghişe, un bou ca I. Brad, o vacă Dodu Bălană, o găină filosoafă ca Gheorge Stroia, o cioară precum Romul Munteanu (ia te uită, "aicea, printre ardeleni!") se treziseră într-o dimineaţă cu curu-n sus, le sărise muştarul, erau ţâfnoşi, proşti de-acas'…? De ce, dacă nu a existat un "sistem de cenzură" - vor fi fost *interzişi* Eliade, Cioran, (parţial, intermitent) Vintilă Horia, Stamatu (total), Eugen Ionescu (permis o vreme, apoi, fiindcă în 1971 luase apărarea lui Soljeniţîn, re-interzis)?;

Păstrînd proporţiile, vorbesc şi despre mine: potrivit gândirii echinoxiste **Ostinato** a fost respins repetat, între 1966-1971 doar pentru că numitul Gafiţa era fricos din naştere?, numai pentru că Ioanichie Olteanu era un individ bolnav de prudent? Dar cei de deasupra acestora şi cu care am avut "discuţii", ba chiar încăierări, la propriu, în sediul C.C. (vezi un episod povestit în dialogul cu *Vatra*, publicat şi în volumul **Scrìsuri**): ardelenii - îi mai înşir o dată: Ghişe, Brad, Dodu, Stroia, R. Munteanu; regăţenii Vasile Nicolescu, Cornel

Burtică, Popescu-Dumnezeu…- aceştia cum erau: doar capricioşi? Se prefăceau că apără linia partidului comunist şi directivele tovarăşului nostru Ceauşescu, în fond erau doar nişte bieţi proşti… individuali?, ţâfnoşi pe banii lor?;

Dar interzicerea mea, *totală* - din martie 1970 până în… ianuarie 1990 - ceea ce adună, totuşi, 20 ani bătuţi pe muchie, din care 7 - şapte - (1970-1977) petrecuţi pe solul patriei iubite - asta (vorbesc de *interzicere*) ce va fi fost? "În cel mai rău caz…"?;

Dar interzicerea lui Marin Mincu între 1971 şi 1975, pentru volumul **Critice II** (Geo Vasile scrie în *Contemporanul* că M.M. a fost "singurul scriitor român interzis vreme de cinci ani"- vai, nu singurul, nici primul, nici cu cea mai grea… condamnare, după cum am arătat mai sus): intră şi ea la "în cel mai rău caz"?;

Romanul lui Nedelcovici publicat în franceză, în colecţia mea de la Albin Michel - de ce va fi fost el *respins* la Bucureşti? Fiindcă… nu a existat, în România, un "sistem de cenzură"?

"Nu exista un sistem de cenzură" - iar riscurile erau, potrivit doctrinei echinoacse - "exmatricularea sau datul afară din slujbă - în cel mai rău caz"…

Ca să vezi! Vartic în care "caz" intră? Dar Maliţa? Dar Petreu? Dar Borbély? Dar Codoban? La "exmatriculări, cel puţin"? Câte secunde de *interdicţie totală* vor fi însumat, ei cinci ? Nu au auzit de alte mici-interziceri contemporane lor?

Necazul: astfel de inepţii, de afirmaţii nu doar false, dar profund diversioniste sunt crezute de juneţea studioasă (care pe ei, pe "corifei" îi crede, nu pe "marginalii originali şi cârtitori" ca Grigurcu, Mincu, Piţu, Laszlo - hai să mă pun şi pe mine); luate drept literă de evanghelie de generaţia tinerilor fascinaţi de fosforescenţa de putregai a Blandienei, de pajiştile acoperite cu iarbă de hârtie fain văpsită, cu flori din plastic veritabil, unde păstoreau - magistral - Manolescu, Pleşu, Liiceanu, Papahagi, Zaciu, Vartic, Breban - prin *Echinox* (ce să mai vorbesc de *Tribuna*!, tot nu există), prin *Apostrof* (jucînd acelaşi rol şi funcţionînd cu aceleaşi motivaţii subterane ca şi *Secolul 20* înainte de 89: contemporanii Hăulici hăulesc pentru dumneavoastră cultură occidentală cu voie de la poliţia orientală); crezute de cei de vârsta copiilor sau/şi a nepoţilor noştri alcătuind *viitorul* **moral** *al României*.

Dar oare ce fel de viitor vor clădi ei, cei tineri şi minţiţi?, cei inocenţi menţinuţi în ignoranţă de către adulţi laşi, analfabeţi, analfabetizatori, începînd cu tata-mama, sfârşind cu marii-profesori adulaţi, înstatuaţi (rezultînd simpatice sculpturi din carton autentic)? Mai pot avea un *viitor* ei, care cresc, se dezvoltă în credinţa că cei ce ocupă tribunele, presa scrisă, radioul, televiziunea, politichia de tip Arheul-Prutean (fabricat de filosoful tânăr Liicean), îşi dau cu părerea lor ineptă despre tot şi despre contrariul sunt, în mod necesar, purtători ai cuvântului adevărului, deci exprimă "opinia" zdrobitoarei majorităţi a scriitorilor români - şi nu nişte oarecari mincinoşi provinciali, vulgari feloni raionali, minabili calpuzani municipali, bieţi impostori rurali.

Astfel ucenicii înghit pe nemestecate ignominii de genul:

"La noi (…) nu a existat un sistem de cenzură"

La întrebarea: *de ce* (nu a existat "un sistem de cenzură"- la voi)? a răspuns cu strălucire încă din 1991 prin gura tot a unui ardelean

(strălucit), N. Manolescu, cel care a afirmat (în recenzia la cartea lui I. Negoţescu **În cunoştinţă de cauză**): *la noi nu a existat samizdat pentru că la noi (!) a cam fost publicat tot ce era de valoare!*

Gândire infantilă, exprimare ivaşcă (deloc moderată de *cam*-ul ardelean). Vasăzică nu am avut (ce nu am avut), însă, doamne-fereşte, nu din cauză că am fost noi ceea ce am şi fost (de veacuri!): becisnici, fricoşi, nimici - pluralul de la: nimic - ci pentru că, uite-aşa… nu aveam noi nevoie! Sâc!

Brava explicaţiune! Să trăiască dom' profesor! Prin "valoare", N. Manolescu înţelegea, de bunăseamă şi încărcătura *etică* pe care o purtau textele lui - personale! - dintre care respins fusese - de cenzura care nu exista, de cine altcineva? - doar articolul (în două părţi) despre Petru Dumitriu (în 30 ani de cronicariat, *textul acesta a constituit totalitatea sertarului său de scriitor… nemembru de partid*); morala-i personală, cea care îl călăuzise în acţiunea (de o inteligenţă urlătoare!) de a-i lua un interviu lui Iliescu imediat după mineriada sângeroasă din 13-15 iunie 1900, începînd prin a i se adresa: «Omului cu o mare»; de a se grăbi să-i ia un interviu lui Voican-Clytorescu, supra-şeful Securităţii din acel an, 1990; de a se investi (sic) în campania de venin şi de minciuni împotriva lui Ion Caraion, sprijinindu-se pe "izvorul" securistului Pelin; de a-l decreta pe C.T. Popescu mare prozator, apoi, bosumflîndu-se copilăreşte pentru un fleac, probozindu-l şi acuzîndu-l şi de păcate pe care (întâmplător) nu le are; alungîndu-i pe cei doi buni - dar, vai: prea-tineri! - critici literari de la *România literară*, însă păstrându-l pe Mormanul Ştefănesc', fiindcă face sluj la fiecare virgulă a şefului (apucătură luată la *România liberă*, sub şefesele Mariei Costache, tovarăşa de şaibă a Tovarăşei).

Mi-au venit de la Laszlo tăieturi de presă cu primul atac împotriva **Săptămânii Roşii**, din partea "Conducerii ARVH" (ceea ce nu mă miră şi nu mă tulbură: tovarăşii colectivo-anonimi de la ARVH - nu decodific numele întreg, bănuiesc ce reprezintă: "opinia publică a asociaţiei evreilor indignarisiţi" - care cheltuiesc saliva cernelii atacînd… *fragmente citate la Revista Presei* de *Adevărul* - ce să mai aştepte textul întegral, ei ştiau, înainte ca eu să fi avut de gând să scriu scrierea, ce "va conţine" dânsa, vorba astrologului Brucan).

…Cât şi din partea lui Laszlo însuşi în dialogul cu Solacolu (ceea ce… iar nu mă /mai/miră).

Sâmbătă 7 decembrie 2002

Nu mai pot continua ce începusem: «*Ce bine trăim noi pe seama lor!*» - da, soro: ce bine trăiţi voi pe pielea noastră!, voi care nu v-aţi pus-o la bătaie, dar trăiţi-bine din exploatarea - la sânge! - a pieilor noastre, ale fraierilor, ale păguboşilor; voi - Blandiana, Rusan, M. Martin, Liiceanu, Tanjelica (cum o dezmiardă A.H. pe această păduchioaică a suferinţelor noastre, Ciuma Agitată: Jelelăita-la-român), Caramitru, Antohi, Stelian Tănase şi alţi şi alţi şi alţi lemntănaşi.

Răcit fiind, am tuşit rău toată noaptea, deci nu m-am odihnit, sânt treaz de pe la orele 4 şi rău dispus.

Iar când sânt aşa cum sânt azi, mai bine să-mi pun condeiu-n cur şi călimara-n gur', vorba lui Sterescu, parodiindu-l - şi vizîndu-l - pe

Arghezi, când acesta (în 1954-55) începuse a-şi pune poalele rasei ortodoxe în cap - în fine: continua a fi ce fusese o viaţă: român de maaare caracter - başca născut ortodox…

Duminică 8 decembrie 2002

Mi-a fost rău şi astă-noapte, m-am zvârcolit, am tuşit (degeaba, nu a ieşit răutatea din mine) - şi m-am trezit la ora 3 după miezul nopţii. M-am foit, m-am reculcat, nu am reuşit să adorm - din pricina tusei, m-am definitiv sculat - e ora 4.

Probabil din cauza febrei - nu ridicată: atât cât să-mi facă viaţa dulce; sigur din a tusei care mi-a piftiit apendicele pe care, de obicei, se pune căciula - nu-mi dă pace "problema" ridicată de A.H. la masa restaurantului (fără voie?, îi va fi scăpat atunci, dar după aceea, gândindu-se la ea, şi-a asumat-o, dovadă că a aşternut-o pe hârtie):

«Ce bine trăim noi pe seama lor!»

Am zis tot răul (în fine, o părticică…) despre profitorii agresivi, despre profitorii blajini. Pe aceia i-am… rezolvat…

Rămâne în suspensie (numai în suspensie?) chestiunea A.H. Mă preocupă, fiindcă eu am fost iniţiatorul epistolariatului, deci a venit momentul să mă opresc şi să mă chestionez:

«Ce vreau eu de la partenera mea epistolaricească?»

Dacă răspund: «Comunicare…», îmi dau notă de trecere, atât.

Dacă este adevărată dorinţa mea, să fie şi posibilă? Şi dacă da, cu ce preţ? Şi încă: preţul acela va fi justificat?

Riscînd să mă repet, revin la întrebarea: Am eu dreptul de a obliga pe cineva şi necunoscut şi îndepărtat - în spaţiu geografic, în timp istoric - să accepte concluziile mele abrupte, brutale, radicale despre evenimente, despre persoane în legătură cu care ea are deja formate opiniile? Opinii instilate de cei din mediul ei, avînd autoritatea vârstei, prestigiul universitarismului clujean, nu mai rău decât mocofan-regăţeanul, dar sigur: mai nociv, tocmai pentru că se prezintă în straie corect-evropeneşti, nu are umor şi transmite, cu morgă profesorală "valorile" supravieţuirii cu orice preţ (numai a trupului): duplicitatea, neobişnuinţa de a sta drept, frica animalică de a rosti ceea ce gândeşti, nesimţirea etică sub alibiul culturalist - ce era mai rău şi în "dăscălimea" biciuită de Caragiale în urmă cu peste un secol.

Îmi re-răspund: nu, nu am acest drept. Măcar pentru faptul că nu-i propun nimic în loc. Doar negaţii.

Oricum aş întoarce-o, lua-o, constatarea este: nu-i nimic de făcut. Fiindcă nu poţi construi o relaţie - mai ales epistolară, unde cuvântul joacă un rol esenţial - pe ruinele rezultate (?) de distrugerea relaţiilor (convingerilor, părerilor, impresiilor, plăcerilor) anterioare.

Cred că cea mai puţin rea soluţie, chiar dacă laşă: să încetăm dialogul - nu am spus: să-l rupem, ci doar să nu-l (mai) continuăm. Fiindcă riscă să se prefacă în două monologuri - simultane şi paralele.

Voi rămâne cu părerea de rău a neîmplinirii, dar cu părerea de bine că măcar de această dată nu am făcut ceva rău, că elefantul ce sânt nu a dărâmat prea multe construcţii mentale (de porţelan).

Şi ce fac cu "cugetările" de mai sus: îi trimit o copie? Ca să-i stric sărbătorile? Dar ea a şi început a mă crede - pe mine sau pe sine?-

deocamdată pe ici, pe colea… Nu, nu e bine să o busculez.

O să mai văd. Deocamdată să-mi vin în firea sănătăţii trupeşti.

Luni 9 decembrie 2002

Încă o noapte grea: tuse, transpiraţie, dureri musculare - mai ales abdominale, din pricina tusei.

Încolo - viaţă fericită.

Marţi 10 decembrie 2002

Şi încă o noapte grea. Mi-am adus aminte : ultima bronşită m-a chinuit zece zile (sau două săptămâni?), numai că nu-mi aduc aminte când a început asta…

A trecut pe aici istoricul Stejărel Olaru. Mi-a lăsat două cărţi la care a colaborat precum şi un volum semnat de Marius Oprea.

Miercuri 11 decembrie 2002

Mai puţin foarte-rău. Dar sânt, în continuare, càpiu.

Joi 12 decembrie 2002

Ce fac eu: consemnez data/ şi gata? Pentru asta am un calendar…

Ieri a telefonat Iurie Colesnic de la Chişinău. I-a parvenit în fine ordinatograma **Săptămânii Roşii**… Se apucă de cules "imediat", cam într-o săptămână îmi trimte şpalturile… Bine. Mai ales că chiar dacă ai săi culegători vor da din ale lor culegătorèle-degete iute-iute, intrăm în Luna PTT, când mersul poştiei aşteaptă… anul următor…

Nu am înţeles dacă mi-a spus ceva de tirajul întreg - dar de "drepturile" mele: 200 exemplare. Nu caut calul de dinţi: Fundaţia lui Grosu distribuie gratuit cărţi bibliotecilor în Basarabia şi Bucovina.

La prânz a telefonat Florescu. Să-mi dea veşti. Amestecate. Eh.

Mi-a scris Laszlo: Studenţii basarabeni din Cluj organizază o dezbatere despre "P.G. - 25 ani de exil". Numai că scrisoarea lui a plecat în 5 decembrie şi a ajuns azi - prea târziu; ori s-a ţinut dezbaterea, ori… s-a amânat. Am telefonat la Anca Haţiegan. Am vorbit cu sora ei, am rugat-o să-i transmită vestea şi s-o anunţe şi pe Sanda Cordoş.

Om trăi şi om vedea. (…)

Vineri 13 decembrie 2002

Aseară târziu, avînd asigurată complicitatea lui Filip (care mi-a cedat pentru o oră ordinatorul), am trimis trei mesaje electronice: lui Niculiţă - chestiuni domestice şi în special textul anunţului din ziar adresat de fapt lui Valentin Nicolau, care nu mi-a dat banii datoraţi pe **Scrìsuri** apărut în 1999. Al doilea lui Laszlo - despre proiectata dezbatere; al treilea: Ancăi Haţiegan, în aceeaşi chestiune.

Sâmbătă sau Duminică va trece pe aici Iurie Roşca - va fi pentru prima oară. Mă gândesc să profit de întoarcerea lui în Basarabia, ca să trimit şi alte cărţi de tipărit. Numai că, dacă am acordul de principiu al

lui Grosu (în discuţia despre **S.R**., l-am întrebat dacă ar fi posibil să scot şi alte cărţi, el a răspuns în grabă: «Da, da, da!»), nu am unul ferm. L-am tot căutat cu telefonul zilele astea - nu răspunde, o fi la Bucureşti - sau chiar în Basarabia! Am să mai telefonez, poate-l prind. Mă gândesc să dau ghinionistul, martirizatul volum **Culoarea curcubeului**. Să fie măcar pentru bibliotecile şcolare din Basarabia şi din Bucovina. Ideal ar fi să propun şi "continuarea" lui, **Soldatul câinelui**, însă cum nu am fotocopii curate…

Sâmbătă 14 decembrie 2002

Ieri a fost o zi încărcată:

Am corectat (în fapt, doar verificat) şi în cele din urmă am tras la imprimantă o copie din **Culoarea**… - s-a făcut;

Am tot telefonat - până am reuşit: Grosu nu poate năşi decât cărţi cu conţinut religios şi despre Basarabia, deci nu poate (nici financiar) acoperi cheltuielile **Culorii**… Mi-a recomandat să-l propun direct lui Colesnic. Ceea ce voi face, prin Iurie Roşca.

Mi-a venit răspuns - prin internet de la Laszlo: senin, mă anunţă (în seara zilei de 12 decembrie! - primit în 13!) că acea adunare se ţinuse, "ieri" (11 decembrie). Transmite şi textul intervenţiei lui - uşor cam prea-foarte laudativ.

Din ce în ce mai multe (şi mai mari) semne de întrebare: există, în continuare, un Laszlo, ori se vor fi făcut doi - între timp?

Acum, dimineaţa Filip îmi dă mesajul-răspuns de la Anca Haţiegan - din care nu se înţelege dacă ea a participat ori ba. Peste câteva minute are să-mi paseze şi unul de la Brega. Să văd.

Am văzut: Brega mi-a scris în 8 decembrie - a ajuns abia azi…

Şi gata. Eu cam atâta am avut de spus - dragi tovarăşi.

Duminică 15 decembrie 2002

Ba da, se înţelege din mesajul Ancăi H. - că nu fusese la faimoasa dezbatere, îi povestise ceva-ceva Pecican. Presupun: urmare a telefonului meu, ea s-a interesat - şi a aflat… că trecuse.

Ieri a fost Iurie Roşca pe aici şi a promis că revine azi.

Am rezolvat (?) povestea cu tipărirea **Culorii**…: cică o face el (Roşca); şi el are părţi la o tipografie. Tot discutînd, mămăliga s-a lăţit: el vrea să scoată o nouă ediţie din **Basarabia.** Foarte bine, să scoată. Ar vrea să-i dau şi imprimarea pe CD - dar, ghinion: chiar în timpul vizitei lui, Filip a plecat la treburile lui şi nu va fi liber pentru mine decât, încolo, pe marţi…

Dacă vine şi azi o să-i propun şi alte titluri - că, slavă domnului, am de unde… Probabil i se va stinge entuziasmul când va afla şi de la alţii despre "iubirea" cu care mă tratează colegii mei - deci şi reţeaua de distribuţie a cărţii…

Ora 20,00: a fost Iurie Roşca însoţit de Dumitru Tărâţe, care va fi intermediarul nostru, ca locuitor al Parisului (şi tot în 20-ème).

I-am dat, deci: **Basarabia** şi **Culoarea curcubeului.**

I-am dat şi textul pentru *Flux*. Nu va fi el grozav, dar pentru ce este nevoie, acum în Basarabia, ar putea preznta interes… Îl transcriu:

Minunea…

Paris, 14 decembrie 2002

Când ţi se pare că totul e pierdut; când eşti convins: nu mai există scăpare; când constaţi că oricâte eforturi ai face, oricâtă pricepere şi energie ai cheltui, nu ieşi a mal…

…Atunci când, abătut, descurajat, trist, disperat eşti gata să te declari învins, bătut, strivit…, îţi spui:

«Doar o minune, un miracol mai poate ce n-am putut eu…"

O minune… Un miracol… Chiar şi cei care nu sunt religioşi cred în miracole. Iată, eu cred în realitatea minunilor din Evanghelii: mersul pe ape, înmulţirea pâinilor, învierea lui Lazăr… Încă nu am văzut cu ochii mei asemenea împliniri nu, am pipăit, ca să cred (ca Toma), dar păstrez credinţa că astfel de întâmplări - miraculoase - se vor întâmpla azi-mâine şi prin jurul nostru.

Până atunci să credem în minuni… omeneşti, făcute de oameni.

Românii din dreapta Prutului - din Moldova (de Apus), din Ardeal, din Banat, Oltenia, Muntenia, Dobrogea - ei vorbesc de "minunea Revoluţiei din 1989"; acum se bucură de "minunea…primirii în NATO" - curat-minune acceptarea unui stat comunist, avînd, cvasi-intact, aparatului securist de sorginte bolşevică (dar vorba ceea: când este vorba de interesele lor, americanii nu se împiedecă în morală: îl pupă - pe gură - pe Putin, în ciuda masacrării cecenilor).

Simplificînd-rezumînd, să spunem că *cineva*, un om întrupează miracolul care va scoate (pe sfert?, pe o zecime?) Republica România din groapa, din râpa, din haznaua în care se află şi din fundul căreia se to-ot tânguia că nimeni nu-i dă o mână de ajutor - dar doamne-fereşte să se străduiască să-şi dea singură mâna ceea… Oricum: cel care va provoca miracolul carpatodanubian va fi Americanul;

Românii din stânga Prutului: Bucovinenii, Herţenii, Basarabenii, chiar dacă stau tot timpul cu ochii spre Apus (de astă dată nu doar "dincolo de Prut", ci… "dincolo de Ocean"), chiar de au primit ceva ajutoare materiale (burse, călătorii, subvenţii individuale), să nu se aştepte la vreun "miracol american". La ei nu va veni (tot pupătura Bush-Putin fiind piedeca "istorică") - chiar dacă, acum, *ne*-ar prinde tare bine (am subliniat pluralul implicativ: niciodată nu m-am ferit să-mi asum identitatea, cu toate că în Republica Populară - apoi Socialistă - România, a declara că eşti "român-*basarabean"* comiteai aproape aceeaşi crimă ca, în RSS Moldovenească: "*român*-basarabean").

Sper însă că ai mei dintre Prut şi Nistru, vor fi de acord că:

Românii basarabeni se vor salva fără ajutor din afară; fără "ajutor american"; vor ieşi din groapă, din râpă, din Valea Plângerii, se vor ridica în două picioare pe mal - şi vor sta drept, vor privi drept (şi, în sfârşit, de sus), vor gândi drept.

Miracolul basarabean: *tineretul*.

Fetele şi băieţii care abia se născuseră în **Momentul 1988** - când *Basarabia intrase în rândul comunităţilor revoltate împotriva Terorismului Sovietic printr-un text: cel despre* ***limba română****;* ei, băieţii şi fetele care nu cunoscuseră spaima de KGB (şi de NKVD); nu fuseseră înfometaţi până la a se mânca între ei, nici arestaţi, deportaţi, chinuiţi prin frig, foame, ciomag pentru **vina** de a fi, nu "moldoveni",- ci **români** *basarabeni*; pentru crima de a fi vorbit, nu "limba moldovenească" (cea care nu există, dar ruşii i-au bătut *în* cap pe vorbitori, *în* cap, *în* cap - până ce românul a zis ca rusul), ci *limba* **română**.

"Cusururi biografice" devenite calităţi:

Tinerii de azi nu se tem (ca părinţii lor, cu experienţă); să spună adevărul, să ceară dreptate, democraţie, libertate - prin cuvânt.

Rolurile - şi locurile - s-au schimbat. Azi nu adulţii îşi apără progenitura, o sfătuieşte, o încurajează, o iniţiază în "tainele vieţii"; ci copiii, ascultînd de instinctul care nu înşeală, pornesc primii, iar bătrânii (timoraţii, educaţii în cultul terorii, al victimei consimţinde), parte din ruşine, parte din mândrie - că ei, becisnicii, ei, robii au zămislit asemenea *minuni* de fete şi de flăcăi - vin în coada coloanei - dar vin…

Prin vârstă, sânt un bătrân (67 ani aritmetic, basarabenetic: 134, căci multe am trăit noi…); prin "necumințenie" şi judecînd după viaţa pe care o duc şi azi: un biet copil.

Avînd această dublă-vedere, biet-copilul de mine îşi ia de la sine puterea de a sugera (nu sfătuì, fiecare poate greşi singur-singurel şi încă foarte bine). Aşadar:

- Tinereţea nu e o calitate câştigată, de fiecare ins ci un dar; un talant. Ca în parabola cunoscută unii îşi valorifică talantul, alţii şi-l îngroapă - şi îl uită…;

- Tinereţea: perioada în care puiul de om este curat, neprefăcut, nemincinos, generos, sensibil la idei înalte şi la "abstracţiuni" ca: *patrie-patriotism*, ca *limbă-română* (care nu e ca o cămaşă, schimbabilă - ci ca pielea omului), *onoare, demnitate, toleranţă*. Greu, foarte greu este ca tânărul, maturizîndu-se, să gândească şi să trateze "abstracţiunile" cu aceeaşi inocenţă-curată, să le dea aceeaşi accepţie, acelaşi sens.

Nu e mare lucru - e totul.

De la tineri este de aşteptat "miracolul basarabean" - nu de la americani, nu de la sfântul Sisoe, nu din părul mălăieţ.

Deşi am vârsta pe care am declarat-o, mă visez tânăr-în-Basarabia. La ceva tot aş fi bun: aş confecţiona lozinci - aş începe cu:

NU VREM SĂ MAI FIM REFUGIAŢI ÎN PROPRIA ŢARĂ!

Cei care nu au pătruns semnificaţia cerinţei sau/şi refuzului să-i întrebe pe părinţi; şi pe bunici. Bătrânii vor refuza să vorbească, pretinzînd că e mult de-atunci; şi dureros; că mai bine să uităm ce-a fost şi să privim în faţă, la viitor. Bătrânii noştri se prefac a nu şti (sau chiar nu ştiu, într-atât i-au analfabetizat ruşii) că omul nu poate avea un viitor dacă nu-şi cunoaşte trecutul. Ei refuză amintirea trecutului care nu a fost alcătuit doar din teroare rusească, ci şi din de supuşenie, de autoumilire, din acceptarea desidentizării (începînd cu rusificarea numelui, sfârşind cu acceptarea unor "adevăruri" ca…"*limba moldovenească*"…

Fiindcă degeaba eşti frumos, curajos, cinstit, generos - dacă nu ai ***memorie***. Iar memoria nu este alcătuită doar din ceea ce am adunat noi, în viaţa noastră, câtă a fost - ci din însuşirea, din asumarea memoriei părinţilor, bunicilor, strămoşilor - şi a cărţilor de istorie nemincinoase (deci ne-ruseşti, ne-ucrainene).

Suntem ce şi cât ne este memoria.

Paul Goma

Luni 16 decembrie 2002

M-am trezit la orele 3. Probabil pentru că aseară m-am culcat devreme. Iar acum, fiind (aproape) 6 am să mă culc la loc.

Marţi 17 decembrie 2002

Ca şi ieri am să mă ocup de volumul (în sensul de cantitate, nu de carte) de publicistică. Încerc să-l recalibrez. Treabă istovitoare.

Vineri 20 decembrie 2002

Ca şi ieri; ca şi alaltăieri: corectură, calibraj.

Luni 23 decembrie 2002

Ieri am terminat **Buteliile**… Uf!

Am terminat-o şi cu bronşita - gurile deştepte spun că ar fi fost o formă uşoară de gripă… Uşoară, dar m-a chinuit trei săptămâni!

Abia aştept să mă pun cu burta pe jurnalul meu cel drag şi (aproape) jurnalier… S-au adunat (pe când trăgeam din greu la **B**.…) multe impresii, idei, chiar promisiuni.

Una ar fi prelungirea **B&F**. Sau facerea unei a doua părţi. Care va avea ca motor: *gelozia.*

De acord, gelozia este pandantul iubirii, dar-însă-totuşi… gelozia este violenţă, egoism, posesiune (intenţie de a-l mai degrabă stăpâni decât poseda) pe celălalt, astfel încât să nu mişte în front, să nu facă paşi pe de lături, să dea seama de toate "mişcările"…

Da. Dar nu e bine. Fiindcă gelozia - tratată în carte - mă va întoarce la harţă, la încăierare, la polemică în sensul de origine al cuvântului, or eu nu vreau, nu trebuie să mă războiesc cu fiinţa din faţa mea; din oglindă - cum să fac aşa ceva?

Problemul are să capete un început de rezolvare pe după Anul Nou. În cam două săptămâni voi afla pe ce picior dansez, vorba franţuzoaicei balerine…

Aseară am căzut cu totul întâmplător pe un film (deja început) de Jacques Deray după o nuvelă de Ştefan Zweig: "Scrisoare de la o necunoscută" (traducere nesigură), cu draga de Irène Jacob în rolul necunoscutei. Necunoscînd această proză - dar ştiind: Zweig a fost/este un foarte bun scriitor, foarte bun psiholog (de personaje) şi foarte bun meseriaş - credeam/speram că… naraţiunea va merge aşa cum mi-o doream eu - adică: fetiţa-fata-femeia să rămână până la urmă necunoscută de adultul pe care îl iubeşte de… peste douăzeci de ani.

N-a fost să fie.

În film - deci: după nuvela lui Zweig - fetiţa devenită fată îl cunoaşte, în sens biblic, pe celălalt (prin urmare se… des-fată), atât că adultul (un romancier celebru) nu o recunoaşte în tânăra de azi-noapte pe fetiţa vecinului - care atunci devne mama copilului său…

Această deturnare (şi dacă e întoarcere la naraţiunea rezonabilă, de bun simţ?) m-a iritat, m-a enervat, mi-a displăcut, încât în mai multe rânduri am vrut să sting televizorul, în ciuda prezenţei mereu fascinante prin discreţie a farmecului Irènei Jacob.

Din două motive - primul în două volete :

I. a. este neverosimil ca "celălalt" - unde mai pui: scriitor; unde mai re-pui: prozator! - să nu o recunoască în fata care îl priveşte cu atâta insistenţă (şi cu atâta dragoste) pe copila vecinului văzută de

atâtea ori pe palier. Dacă a recunoscut-o valetul său (adevărat, bun fizionomist), cum să nu o fi recunoscut un scriitor de proză, în principiu mai bun decât valetu-i?;

b. este cu totul neverosimil ca un bărbat care se culcă cu o femeie, în fapt fată-mare, să nu-şi dea seama că a deflorat-o - nu era beat în acel moment (încă un amănunt, care însă nu ţine de sordid, ci aş zice: de sublim: fata s-a abţinut de a ţipa de durerea provocată de deflorare, de acord, dar nu s-a abţinut de la… sângerare, deci nu se poate să nu fi rămas pe cearceafuri măcar un strop de culoare roşie…). Şi în nici un caz un bărbat care petrece o noapte întreagă - şi ce noapte! - cu o femeie, să nu aibă memoria trupului ei, memoria parfumului pielii, al salivei… - peste un an, peste zece, peste cincizeci, atunci când iubeşte iarăşi aceeaşi femeie.

II. Zweig s-a dovedit a fi prost psiholog (în ciuda!) atunci când a făcut ca "necunoscuta", pentru a-şi creşte copilul, să accepte "să se vândă"; cum zice ea însăşi. Există alte "căi", mult mai golgote decât aceea, comodă pentru un scriitor din secolul XIX-lea (ca mentalitate), a curvei de lux.

În fine, sinuciderea (simultană cu primirea şi citirea scrisorii de adio) mi s-a părut falsă în sensul muzical): nelalocul ei.

Am găsit atâtea cusururi din pricină că… Zweig (şi scenariştii, dintre care un înalt-profesionist J.-C. Carrière) nu m-a(u) ascultat pe mine, nu au ţinute seama de… proza mea…

Concluzie: Zweig era lipsit de… odorat - de-aceea!(…)

Miercuri 25 decembrie 2002

Crăciunul. Ieri, am primit de la Victor Frunză o scrisoare. A citit **Alfabecedarul,** zice că nu i-a displăcut şi va încerca să-l editeze - în 2004… În 2003: **Sabina**.

Tot ieri mi-a telefonat Sergiu Crupenski - avea telefonul de la Niculiţă. Tot nu am reuşit să aflu ce sumă colosală mi se datorează pentru re-editarea co-traducerii lui Faulkner (alte traduceri ale noastre nu au fost reactivate), dar am aflat că actualul director al editurii Univers este majoritar proprietar al ei (că avea dinainte "o mică tipografie", că relaţiile cu distribuţia sunt bune…). Drept care pe loc m-am propus - mai ales că am publicat la Univers două cărţi, **Ostinato** (deschisese o colecţie), urmase - la mare distanţă - **Gardă inversă**…

Da, sigur, dar… să-i dau un roman.

Am să-i dau **Bonifacia,** varianta lungă; mai încolo un volum adunînd două mai mititele: **Profil** şi **Bătrânul şi Fata**.

Pentru Frunză, am început aseară o variantă a **Alfabecedarului** numai pe o coloană - cealaltă lăsată pentru contribuţiunea cititorului…

Joi 26 decembrie 2002

Am trimis scrisori: lui François Bocholier (s-a întors la Strasbourg, are să se mute la Paris);

Lui Crupenski - propunîndu-i **Bonifacia**;

Lui Niculiţă.

Lui Victor Frunză.

Mi-a scris Sanda Cordoş, mulţumindu-mi pentru **Basarabia** şi trimiţindu-mi un articol (general) despre mine.

Vineri 27 decembrie 2002

Am scris Sandei Cordoş.

M-am apucat - de ieri - să recitesc **Profil**; să îndrept pe ici, pe colo câte ceva. Nu ştiu dacă îi va interesa pe cititorii români.

Acum, că boala a trecut, înţeleg cât m-a stors, spurcata. M-a laminat, m-a turtit, m-a toctocat. Deşi nu mai tuşesc, deşi nu mai am ameţeli, nu sânt în stare să lucrez: stau ca un viţel la poarta ecranului ordinatorului şi nu ştiu ce să fac; nici măcar dacă să fac ceva òr' să mă pui jos şi să dorm on pchic…

Iar am probleme de spaţiu : şi pe raftul cărţilor şi pe cele ale dosarelor cu tăieturi din presă. Cu adevărat, fără alintamânt de autor neţesălat: chiar nu mai este loc să pun clasoarele pentru 2003; apoi dacă îmi vin de la Chişinău **Basarabia** şi **Săptămâna Roşie**, şi **Culoarea Curcubeului**… - de Bucureşti nu zic încă nimic…

Încep să accept că am comis o gravă eroare… relaţională. Deşi îmi ziceam că nu va fi nimic decât comunicare în scris, scrisul, bată-l norocul, a transgresat regulamentul impus şi, după modelul cuvântului a devenit faptă - iar fapta s-a dovedit a fi, dacă nu de-a dreptul: catastrofă, atunci sigur: o mare greşeală - din partea mea.

Deocamdată nu o aştern aici pe hârtia… ordinatorului-internetului; mai aştept un semn, dorindu-l o infirmare a… certitudinii care ar putea fi prinsă în cuvinte astfel: Piedeca (de căpătâi) dintre Bătrân şi Fată este mai puţin distanţa în spaţiu (geografică şi cvasicertitudinea că niciodată nu se vor întâlni faţă către faţă); nici în timp, ca vârstă - deşi cantitatea de… peste patru decenii nu este de neglijat. Ci păcătoasa de "comunicare" în ceea ce are ea… la subsol. B şi F au impresia, apoi certitudinea că se înţeleg, că vorbesc aceeaşi limbă, că ceea ce transmite unul celălalt receptează aproape corect, el este plăcut surprins să constate că ea scrie nesperat de bine proză, că în ne-proză capul îi funcţionează bine…

Şi intervine, ca o ghilotină incidentul-accidentul - de care ea nici nu şi-a dat seama… Şi toată construcţia se dărâmă.

Concluzie: nu planul era greşit - ci însăşi ideea de a construi *aici* şi *aşa*.

Eroare nepedagogică: nu poate sluji "în viitor" întru atragere de atenţie, pentru a nu repeta ceea ce a dus în râpă; fiindcă aşa suntem noi făcuţi (bine: vorbesc în numele meu; aşa-s eu): data viitoare voi face exact acelaşi lucru, cu exact aceeaşi prospeţime - pe care alţii o numesc: imbecilitate. Fiindcă în *asta* nu există "învăţare de minte".

Îmi ling rănile cu o certă satisfacţie masochistă; de parc-aş fi mereu-citatul Sipoş, colegul de domiciliu obligatoriu, cel care, beat, se lua la harţă cu cine se nimerea, în crâşmele din satele libere Borduşani, Făcăieni - de regulă încasa bătaie crâncenă, după care colinda satul şi-şi povestea aventurile şi-şi arăta vânătăile, rănile, cu admiraţie pentru cel/cei care i le pricinuise(ră)… Aşa şi eu: în lipsă de un Lăteşti, umblu cu jurnalul (cel intim!) şi mă văicăresc-mândresc:

«Ia te uită ce mi-a făcut! Priveşte, cum mi-a rupt buza, învineţit

un ochi, dezbătut măselele!»…

Am mai spus, repet: aştept reacţia. Dacă nu a înţeles nimic din reproşul meu (abrupt, recunosc) - atunci, într-adevăr, nu mai este nimic de făcut. Păcat. Era aşa de întineritor…

Mi-a venit *Viaţa românească* 10-11/02: Mariana Sipoş publică "un fragment dintr-o lungă convorbire" din primăvara anului 1998.

Eu ies mai agresiv decât sânt. A suprimat numele lui Marin Preda dintr-un şir - ziceam ceva rău de el - cum să apară numele lui Preda în astfel de context? Am impresia că de atunci, din acel moment m-am hotărît să nu mai angajez "dialoguri" transcrise apoi de pe bandă. Gafele, prostiile mele sunt numeroase - mi le asum, sub semnătură, nu-i nevoie să le multiplice, augumenteze, umfle Mariana Sipoş. Apoi titlul dialogului (s-ar putea să fi fost pus în redacţie) cade foarte… hodoronc-tronc - à propos de Omescu, din care citam: "Aici vom înălţa o catedrală…"

Recunosc: m-a foarte rău-dispus. În asemenea împrejurări (dialog înregistrat audio, transcris, publicat fragmentar după patru ani…) nu ai paradă. Poţi protesta, spunînd că nu ai spus aia, că cealaltă a fost scoasă din context, etc? Da, poţi, dar şi M.S. poate răspunde că ea a vrut să-mi dea transcrierea, s-o corectez, dar eu n-am vrut… Ceea ce va fi fost adevărat, nu-mi amintesc "amănuntul", deci nu-l contest: nu voi fi vrut. Aşa-mi trebuie.

Sâmbătă 28 decembrie 2002

Mă întorc la "contribuţia" Marianei Sipoş: o intervenţie care, în realitate va fi durat cinci rânduri (cel mult) a fost dilatată - dintr-un galop - la aproape o pagină din *Viaţa Românească*! Procedeu nu mai puţin în neregulă decât introducerea-suprimarea de cuvinte, propoziţiuni, fraze - mai ales nume - din "partitura" mea. În Europa *adausurile* într-un dialog transcris se marchează, se semnalează - fie prin paranteze-croşete, fie prin pasaje culese cu alt caracter de literă. La M.S., în România, totul curge otova, iar cititorul - mai ales când este şi un scriitor pe care cândva l-am atins cu trei-flori - întâlnind asemenea luări-de-guler, îşi freacă mâinile de satisfacţie: «I-a zis-o! L-a pus la punct! I-a dat peste bot!»

Iar eu ce pot zice? Că nu mi-a dat peste bot? Adevărat: în absenţa mea de pe scaunul din faţă…

Bănuiesc ce anume a împins-o pe Mariana Sipoş la o astfel de pedepsire a mea (sic), cu lovituri de picior pe sub masă… Însă nu am chef să vorbesc de relaţiile sociale absolut necesare ei, cu indivizi ca Beligan, ca Săraru, fiindcă nu acestea mă determinaseră să nu accept o vizită a ei, acum an şi jumătate. Ci altceva, mult mai ne-românesc.

Duminică 29 decembrie 2002

Însemnarea de azi va fi ultima - din lună, din an: Filip va pleca la munte, de aceea îi voi încredinţa jurnalul în vederea internetizării.

Sânt un scriitor, nu doar samizdatizat, ci şi… internetizat… Deşi, internetul este o fază calitativ (şi cantitativ) superioară a samizdatului.

Acest jurnal: Jurnal 2002 - este al XIII-lea şi al 56-lea titlu.